☛ उघाडे मोढे तथा दीवाने अजवाळे वांचवु नहि

॥ श्री सिद्धांत सागर. ॥

पूज्यश्री हर्षचंद्रजी श्राविकाशाळा तरफथी

तैयार करनार, शाह हरीलाल अनुपचंद सुतारवाडो-खंभात.

छपावी प्रसिद्ध करनार, शाह हरीलाल अनुपचंद सुतारवाडो-खंभात.

आवृत्ति १ ली   प्रत १०००   संवत् १९७४   सने १९१८

श्री 'सत्यविजय' प्रिंटींग प्रेसमां शाह साकळचंद हरिलाले छाप्यु, पांचकुवा नवा दरवाजा,-अमदावाद.

कींमत रु. १-८-०

आ पुस्तक मळवाना ठेकाणां:—

खंभात—शाह हरीलाल अनुपचंद, प्रगट कर्त्ता

तथा

„ शाह छोटालाल मोतीचंद.

ठे. सुतारवाडो.

अमदावाद—संघवी वाडीलाल काकुभाई.

ठे. सारंगपुर—तळीयानी पोळ.

तथा

„ शाह त्रीभोवनदास रुगनाथदास.

ठे. रायपुर—आकाशेठना कुवानी पोळ.

सुरत—रतीलाल प्राणजीवनदास मूडीवाळा.

ठे. हरीपुरा.

विज्ञापना.

प्रिय जैन बधुओ ! आप सर्वेना जाणवामा हशे के आपणा तीर्थंकर भगवान् के जेमणे, कैवल्यज्ञान, कैवल्य दर्शन पाम्या पछी ससारी जीवो के जे मोक्षना अभिलाषी छे तेओने मोक्षनो मार्ग ज्ञान, दर्शन, चारित्र अने तप ए चार प्रकारे बताव्यो छे, तेमा पहेलु ज्ञान बतावेलु छे, तेमज श्री दशवैकालिक सूत्रमा पण ' पढम नाण तओ दया '--' पहेलु ज्ञान अने पछी दया ' बतावेल छे, तेथी मोक्षार्थी जीवोने प्रथम ज्ञाननी जरर छे

ज्ञान ए मोक्ष मार्गनी पहेली भूमिका छे ए भूमिकाने श्री गौतम स्वामिए फक्त उत्पाद, व्यय अने ध्रुव ए त्रण पद समजवाथी चौद पूर्वेनु ज्ञान मेळव्यु हतु, पण तेवी बुद्धि आधुनिक समयमा आपणा जेवा जीवोने नथी जेथी आपणा उपर आचार्य महा पुरुषोए उपकार करी सिद्धात मध्येथी सर्वेने सहेलाइथी समजी शकाय तेम थोकडा रुपे विषयोनी गूथणी करी बहार काढेल तेमाथी थोडा वखतमा विशेष ज्ञान थवा माटे आ पुस्तक तैयार करी केटलाक महा पुरुषोने बतावी तेओथी पासे सुधारो वधारो कराव्यो छे तेम छता दृष्टिदोष के छाप दोषथी जे कोइ भूल रही होय ते पडित पुरुषोए सुधारी वाचवा कृपा करवी.

आ पुस्तकना प्रुफ सुधारवामा मि. वाडीलाल काकुभाई सघवीए अमने पूर्ण सतोष आपेल छे

खभात,
पोष शुक्ल पौर्णिमा-सवत १९७४.

श्री सघनो सेवक,
शाह हरिलाल अनुपचंद.

अनुक्रमणिका.

॥ श्री गौतमेभ्यो नमः ॥

॥ श्री सिद्धांत सागर. ॥

॥ अथ श्री पचीस बोलनो थोकडो. ॥

श्री वीतरागाय नमः ॥ १ पहेले बोले महावीर प्रभुए एकाएक दीक्षा लीधी अने मोक्ष पण एकाएक गया. उर्द्धलोके स्वार्थ सिद्ध विमान एक लाख जोजननो छे, त्रिछा लोके जंबुद्वीप एक लाख जोजननो छे,अधो लोके (सातमी नरके) अपइठाण नरकावासो एक लाख जोजननो छे. चित्रा नक्षत्र, शाति नक्षत्र, आरद्रा नक्षत्र ए त्रण नक्षत्रनो एकेक तारो कह्यो छे

२ बीजे बोले धर्मकरणी करती वखते बे दीशा सन्मुख बेसी करवी ते पुर्व अने उत्तर. बे प्रकारे धर्म कह्यो छे; ते गृहस्थ धर्म अने साधु धर्म. बे प्रकारे जीव कह्या छे, ते सिद्धना जीव अने ससारी जीव. बे प्रकारे

दुःख कह्युं छे, ते शारीरिक दुःख अने मानसिक दुःख. पुर्वा फाल्गुणी नक्षत्र, उत्तरा फाल्गुणी नक्षत्र, पुर्वा भाद्रपद अने उत्तरा भाद्रपद ए चार नक्षत्रना बे बे तारा कह्या छे.

३ त्रीजे बोले श्रावक त्रण मनोरथ चिंतवे ते एवी रीते के, हे भगवान ! हुं आरंभ अने परिग्रह क्यारे छांडीश ? हे भगवान ! हुं पंच महा व्रतधारी क्यारे थइश ? हे भगवान ! हुं आलोयणा करी संथारो क्यारे करीश ? ते वखतने धन्य छे. त्रण प्रकारना जीन कह्या तेः—१. अवधीज्ञानी जीन, २. मनःपर्यवज्ञानी जीन, ३. केवलज्ञानी जीन. त्रण प्रकारना पात्र साधुने खपे ते—१. माटीनुं, २. तुंबडानुं, ३. काष्टनुं. सात नक्षत्रना त्रण त्रण तारा कह्या छे. ते अभिच, श्रवण, अश्वनी, भरणी, मृगशर, पुष्य, ज्येष्टां ए सात नक्षत्र.

४ चोथे बोले श्रावकने चार विसामा कह्या छे ते भार वहेनारने दृष्टांते. ते एवी रीते के भार एक खभेथी बीजे खभे ले ते एक विसामो १, कोइ जग्याए ओटले के चोतरे बोजो मुकीने पीशाब करवा जाय के झाडे फरवा जाय ते बीजो विसामो. २, गाम दुर होइ रस्तामां धर्मशाळा के जक्षनुं देवळ आवे त्यां रात रहे ते त्रीजो विसामो. ३, पोताने के धणीने त्यां भार मूके ते चोथो विसामो, ४. हवे ए दृष्टांत श्रावकना उपर उतारे छे. ते जेम भारवहीओ तेम श्रावक अने बोजो ते पाप रुप. तेना चार विसामा नीचे प्रमाणे—श्रावक आठम, पाखी अपवास, एकासणुं करे ते पापरुप बोजो—एक खांधेथी बीजे खांधे लेवा रुप ते पहेलो विसामो केमके अपवास

कर्या ते पोतानी जातना माटे खावानु जथ कर्यु अथवा पाप जथ कर्यु पण बीजाने माटे करवु पडे छे, तेथी पहेलो विसामो जाणवो १, श्रावक एक सामायक बे सामायक अथवा बे घडीनु चार घडीनु देशावगासिक करे ते बीजो विसामो जाणवो केमके एटलो वखत पापमाथी रोकायो. २, श्रावक आठम पाखीना पोषध करे ते रात रहेवा रुप त्रीजो विसामो. ३, श्रावक आलोयणा करी सथारो करे ते वारे सर्व पापथी निवर्त्यो ए भार घेर मुकवा रुप चोथो विसामो ४

श्रावकने चार प्रकारनु रात्रिभोजन कह्यु छे ते जेमके रात्रिए राधे अने दिवसे खाय ते अशुद्ध. १, दीवसे राधे अने रात्रिए खाय ते पण अशुद्ध. २, रात्रे राधे अने रात्रे खाय ते पण अशुद्ध ३, दीवसे राधे अने दीवसे खाय ते शुद्ध ४. वळी एज चार भागा बीजी रीते कहे छेः—अधारे अधारी जग्याए राधे अने अजवाळे खाय ते अशुद्ध. १, अजवाळामा राधे अने अधारी जगाए खाय ते पण अशुद्ध. २, अधारी जग्याए राधे अने अधारी जग्याए खाय ते पण अशुद्ध. ३, अजवाळी जग्याए राधे अने अजवाळी जग्याए खाय ते शुद्ध. ४. पुर्वाषाढा नक्षत्र, उत्तराषाढा नक्षत्र, अनुराधा नक्षत्र ए त्रणना चार चार तारा कह्या छे.

५. पाचमे बोले समकितना लक्षण पाच ते सम १, सवेग २, निर्वेग ३, अनुकपा ४, आस्ता ५. पाच समकितना दूषण कह्या छे ते मिथ्यात्वीए बोलाव्या पहेला पोते तेने बोलावे ते. १. मिथ्यात्वीना साधु वार-

वार जोवुं ते. २. मिथ्यात्वीने पहोंचाडवा जवुं ते. ३. कामविना तेना मकान उपर जवुं ते. ४. वारंवार तेना मकान उपर जवुं ते. ५. ए पांच दुपण. पांच समकितना भुपण कहे छे. धर्मने विषे चतुराइ राखे ते समकितनुं भुपण. १. जीनशासनने अनेक रीते दीपावे ते. २. भला साधुनी सेवा करे ते. ३. धर्मथी डगताने स्थीर करे ते. ४. साधु साधर्मीनी वेयावच्च करे ते. ५. ए पांच भूपण जाणवा.

शरीर मांहेथी पांच ठेकाणेथी जीव नीकळे ते कहे छे. पगने तळीएथी नीकळे ते नरके जाय. १. जांगेथी नीकळे ते तीर्यंचमां जाय. २. छातीएथी नीकळे ते मनुष्यमां जाय. ३. मस्तकेथी नीकळे ते देवलोकमां जाय. ४. अने सर्वांगथी नीकळे ते मोक्ष जाय. ५.

पांच प्रकारे जीव धर्म न पामे ते कहे छे—अहंकारी. १. क्रोधी. २. रोगी. ३. प्रमादी. ४. आळसु. ५.

पांच नक्षत्रना पांच पांच तारा कह्या छे ते रोहीणी. १. पुनर्वसु. २. धनिष्टा. ३. विशाखा. ४. हस्त. ५.

६ छठ्ठे वोले छ प्रकारे साधु आहार करे ते कहे छे—क्षुधावेदनी समावाने माटे. १. वेयावच्च करवाने माटे. २. इरीयासुमति शोधवाने माटे. ३. संजमना निर्वाहने माटे. ४. आयुष्य नभाववाने माटे. ५. रात्रीए धर्म जागरण करवाने माटे. ६. ए छ. छ धर्मना देव गुरुना नाम कहे छे—जैन धर्ममां देव अरिहंत, गुरु निग्रंथ. १. वोद्ध मतमां देव वुद्ध, गुरु पाधरी. २. शीवमतमां देव रुद्र, गुरु योगी. ३. देव मतमां देव धर्म, गुरु

वैरागी. ४. न्याय मतमा देव जगतकर्ता, गुरु सन्यासी ५. मीमांशक मतमां देव अलख, गुरु दरवेश. ६.

समकीतनी छ जतना कहे छे–अन्य तीर्थीना गुणग्राम न करे. १. अन्य तीर्थीने माने वादे ने पूजे नहि. २. अन्य तीर्थीए बोलाव्या विना पोते बोले नहि ३. वारवार ए साथे अलाप सलाप करे नहि ४. अन्य तीर्थीने तरण तारण मानी अन्न पाणी आपे नहि (अनुकपानो आगार) ५. अन्य तीर्थीने धर्मबुद्धिए वस्त्र मात्र आपे नहि. ६.

' छ लेशाना विचार कहे छे. कृष्ण लेशावाळाने जीवहींसा करवानी ईच्छा होय. १. नील लेशावाळाने चोरीनी इच्छा होय २. कापुत लेशावाळाने मैथुननी इच्छा होय. ३ तेजु लेशावाळाने तपस्या करवानी इच्छा होय ४. पद्म लेशावाळाने दान देवानी इच्छा होय. ५. शुक्ल लेशावाळाने मोक्षनी इच्छा होय. ६. कृतिका, अश्लेषा ए बे नक्षत्रना छ छ तारा छे.

७ सातमे बोले सात कारणथी छद्मस्त जाणवो. प्राणातीपात लगाडे १. मृषावाद लगाडे. २ अदत्तादान लगाडे. ३. शब्द रुप गध रस स्पर्श तेनो स्वाद ले. ४ पूजा सत्कार वाछे. ५. निर्वद्य परुपे पण सावद्य लागे. ६. जेवु परूपे तेवु करी शके नहि, ए सातवाना जेनामा होय ते छद्मस्त जाणवो. सात प्रकारे आउखु घटे ते कहे छे. ध्रास्को पडवाथी मरे. १. शस्त्रथी मरे. २. मत्र मुठथी मरे. ३. घणो आहार अजी-

र्णथी मरे. ४. शुलादीक वेदनाथी मरे. ५. सर्पादीक करडेथी मरे. ६. श्वासोश्वास रुंधावाथी मरे. ७. ए सात प्रकारे आउखु तुटे. ७. हवे सात नय कहे छे. निगम नय. १. संग्रह नय. २. व्यवहार नय. ३. रुजु सुत्र नय. ४. शब्द नय. ५. समीरुढ नय. ६. एवंभुत नय. ७. ए सात प्रकारे नय कह्यां. मघा नक्षत्रना सात तारा कह्या छे.

८ आठमे बोले आचार्यनी आठ संपदा. आचार संपदा. १. शरीर संपदा. २. सूत्र संपदा. ३. वचन संपदा. ४. प्रयोग संपदा. ५. मति संपदा. ६. संग्रह संपदा. ७. वाचना संपदा. ८.

एकल विहारी साधु साध्वीना आठ अवगुण कह्या छे तेना नाम–क्रोधी होय ते एकलो रहे १, अहंकारी होय ते एकलो रहे २. कपटी होय ते एकलो रहे. ३. लोभी होय ते एकलो रहे. ४ पाप करवामां आशक्त होय ते एकलो रहे. ५. कतोहली मश्करो होय ते एकलो रहे. ६. धुतारो होय ते एकलो रहे. ७ माठा आचारनो धणी होय ते एकलो रहे ८.

आठ गुणनो धणी पण एकलो होय तेना नाम–संजमने विषे दृढ प्रण मनो धणी गुरुनी आज्ञा लइ एकलो रहे. १ घणा सुत्रनो जाण एकलो रहे. २. जघन्य दश पूर्वनो भणेलो उत्कृष्ट चउद पूर्वनो भणेलो एकलो रहे. ३. चार ज्ञाननो धणी एकलो रहे. ४. महा बळनो धणी एकलो रहे. ५. क्लेश रहीत होय ते एकलो रहे.

६. संतोषी होय ते एकला रहे. ७ धैर्यवंत होय ते एकलो रहे ८

आठ ठेकाणे पुरुषने गाडछा (घेल्लापणु) उत्पन्न थाय ते कहे छे—स्त्री पासे वातो करे त्यारे गाडछा. १, बाळकने रमाडे त्यारे गाडछा. २. बाळक साथे मित्रता करे त्यारे गाडछा ३, दारु भाग पीए त्यारे गाडछा. ४, सरपात्र नारीने फर त्यारे गाडछा. ५. अरीसामा मुख जुए त्यारे गाडछा. ६. विवाहमा स्त्रीओने गाडछा. ७. होळीमा पुरुषने गाडछा. ८

आठ प्रकारे अंध कह्या ते कहे छे—जन्मअंध. १, जराअंध. २, रात्रिअंध. ३, दीनअंध. ४, क्रोध अंध. ५, मान अंध. ६, माया अंध ७, लोभ अंध. ८

आठ महा पापी कहे छे—आत्मघाती महा पापी. १, विश्वासघाती महा पापी. २, गुण ओळवनार महा पापी ३, गुरुद्रोहि महा पापी. ४, कुडी साक्षी पुरे ते महा पापी. ५, खोटी सलाह आपे ते महा पापी. ६, पच्चखाण वारवार भागे ते महा पापी ७, हींसामय धर्म परुपे ते महा पापी ८.

९ नवमे बोले नव प्रकारे शरीरमा रोग उपजे ते कहे छे—घणु खाय तो रोग उपजे. १, अजीरणमा खाय तथा घणु बेसी रहे तो रोग उपजे. २, घणु उंघे तो रोग उपजे. ३, घणु जागे तो रोग उपजे ४, दिशा रोके तो रोग उपजे. ५, पिशाब रोके तो रोग उपजे. ६, घणु चाले तो रोग उपजे. ७, अणगमती वस्तु भोगवे

तो रोग उपजे ८, वारंवार विषय सेवे तो रोग उपजे. ९.

नव बोल समजवाना कह्या ते कहे छे—रजपुतने क्रोध घणो. १. क्षत्रीयने मान घणुं. २. गुणकाने माया घणी. ३. ब्राह्मणने लोभ घणो. ४. मित्रने राग घणो. ५. श्योकने द्वेष घणो. ६. जुगारीने शोच घणो. ७. चोरनी माताने चिंता घणी. ८. कायरने भय घणो. ९.

१०. दशमे बोले नारकीना जीवने दश प्रकारनी वेदना कहे छे—अनंती भूख. १. अनंती तरस. २. अनंती टाढ. ३. अनंती गरमी. ४. अनंतो दाघ ५. अनंतो भय. ६. अनंतो ज्वर ७. अनंती खरज. ८. अनंतो परवशपणो. ९. अनंतो शोक. १०.

दश प्रकारे श्रावकने पस्तावुं पडे ते कहे छे. साधुनी जोगवाइ होय अने प्रश्नादीक पूछे नहि तो साधु विहार कर्या पछी पस्तावुं पडे. १. वखाण वाणी सांभळे नहि तो पस्तावुं पडे. २. सामायिक पडिक्कमणुं करे नहि तो पस्तावुं पडे. ३. आहार पाणी असुझतो होय तो पस्तावुं पडे. ४. भणवानी जोगवइ होय अने भणे नहि तो पस्तावुं पडे. ५. साधर्मीनी खबर ले नहि तो पस्तावुं पडे. ६. धर्म जागरण जागे नहि तो पस्तावुं पडे ७. साधुनी विनय भक्ति करे नहि तो पस्तावुं पडे. ८. साधुनी सार संभाळ ले नहि तो पस्तावुं पडे ९. साधु विहार करी जाय तो पस्तावुं पडे. १०.

दश प्रकारे ज्ञानमा वृद्धि करनार नक्षत्रना नाम. मृगसर १. आर्द्रा. २ पुष्य. ३. पूर्वा भाद्रपद. ४. पूर्वा षाढा. ५ पूर्वाफाल्गुनी ६. मूळ. ७. अश्लेषा. ८. हस्त. ९. चित्रा. १०. ए दश नक्षत्रमा ज्ञान भणे तो वृद्धि थाय ने विघ्न जाय.

११ अगीआरमे बोले महावीरना अगीआर गणधरना नाम कहे छे–इद्रभुती. १. अग्निभुति. २. वायुभुति. ३. व्यक्त. ४. सुधर्मा स्वामी ५. मडित पुत्र. ६. मोरी पुत्र. ७. अकपीत. ८. अचळ भ्राता. ९. महेतार्थ. १०. प्रभाश. ११

अगिआर बोले ज्ञान वधे ते कहे छे. उद्यम करता ज्ञान वधे. १. निद्रा तजे तो ज्ञान वधे २. अणोदरी करे तो ज्ञान वधे ३ थोडु बोले तो ज्ञान वधे. ४. पडितनी सोबत करे तो ज्ञान वधे. ५. विनय करे तो ज्ञान वधे. ६. कपट रहित तप करे तो ज्ञान वधे ७. ससार असार जाणे तो ज्ञान वधे. ८ माहो माही चर्चा वार्ता करे तो ज्ञान वधे ९ ज्ञानी पासे भणे तो ज्ञान वधे १०. इद्रीयोना विषय त्याग करे तो ज्ञान वधे ११. मुळ नक्षत्रना अगीआर तारा छे

१२. बारमे बोले बार कारणे आत्मानु परम कल्याण थाय ते कहे छे–समकित निर्मळ पाळे तो आत्मानु परम कल्याण थाय–श्रेणीक राजानी पेरे १. नीयाणा रहीत करणी करे तो परम कल्याण थाय–तामली ताप-

सनी पेरे. २. मन वचन कायाना जोग कबजे राखे तो परम कल्याण थाय–गजसुखमालनी पेरे. ३. छती शक्तिए क्षमा करे तो परम कल्याण थाय–परदेशी राजानी पेरे. ४. पांच इंद्रीने दमन करे तो परम कल्याण थाय–धर्मरुची अणगारनी पेरे. ५. साधुनो शुद्ध आचार पाळे तो परभ कल्याण थाय–गौतम स्वामीनी पेरे. ६. धर्म उपर श्रद्धा प्रतित राखे तो परम कल्याण थाय–वरुण नाग नतुयांना मित्रनी पेरे. ७. माया कपट छांडे तो परम कल्याण थाय–मल्लिनाथना छ मीत्रनी पेरे. आश्रवमां संवर निपजावे तो परम कल्याण थाय–संजति राजानी पेरे. ९. रोग आवे हाय ओय ना करे तो परम कल्याण थाय–अनाथी निग्रंथनी पेरे. १० परिसह आव्या समभाव राखे तो परम कल्याण थाय–मेतारज मुनीनी पेरे ११. तृष्णा उत्पन्न थइ तेने पाळी वाळे तो परम कल्याण थाय–कंपील केवळीनी पेरे. १२.

१३ तेरमे बोले तेर तणखा कहे छे–जन्मरुपी रु अने मरण रुपी तणखो. १, संजोग रुपी रु अने विजोग रुपी तणखो २, शाता रुपी रु अने अशाता रुपी तणखो. ३. संपदा रुपी रु अने आपदा रुपी तणखो. ४. हरख रुपी रु अने शोग रुपी तणखो. ५. शील रुपी रु अने कुशील रुपी तणखो. ६. ज्ञान रुपी रु अने अज्ञान रुपी तणखो ७. समकित रुपी रु अने मिथ्यात्व रुपी तणखो. ८. संजम रुपी रु अने असंजम रुपी तणखो. ९. तपस्या रुपी रु अने क्रोध रुपी तणखो. १०. विवेक रुपी रु अने अभिमान रुपी तणखो. ११. स्नेह रुपी

रु अने माया रुपी तणखा १२. संतोष रुपी रु अने लोभ रुपी तणखो. १३ ए तेर तणखा

हवे तेर काठीआ कहे छे. जुगार. १. आळस. २. शोक ३ भय. ४. कुकथा. ५ कौतक. ६. क्रोध ७. कृपण बुद्धि. ८. अज्ञान ९. वहेम. १०. निद्रा ११ मद १२ मोह १३. ए तेर काठीआ.

१४ चोदमे बोले व्याख्यान साभळनारना १४ गुण कहे छे–भक्तिवंत होय. १ मीठाबोलो होय. २. गर्व रहीत होय ३ साभळवा उपर रुची होय. ४. चपळता रहित एकाग्र चित्ते साभळनार होय. ५. जेतु साभळे तेतु पूछनारने अक्षर कहे. ६, वाणीने प्रकाशमा लावनार होय ७, घणा शास्त्र साभळीने तेना रहस्यनो जाण होय. ८, धर्म कार्यमा आळस न करनार होय ९, धर्म साभळता निद्रा न करनार होय. १०, बुद्धिवंत होय. ११, दातार गुण होय. १२, जेनी पासे धर्म साभळे तेना गुणनो फेलावो करनार होय. १३, कोइनी निंदा न करे तेमज नेमनो वादविवाद न करे. १४.

१५ पदरमे बोले वनीत शिष्यना पदर गुण कहे छे–गुरुथी नीचा आसने बेसवावाळो होय. १, चपळपणा रहित होय २. माया रहित होय. ३. कतोहळ रहित होय. ४. करकस वचन रहित होय. ५. लाबो वखत पहोंचे तेवो क्रोध न करनार होय. ६. मित्र साथे मित्रता राखे. ७. सुत्र भणी मद न करे. ८. आचार्यादिकनी निंदा न करे. ९. शिखामण देनार उपर क्रोध न करे. १०. पुठ पाछळ वालेसरीना गुण बोले. ११.

कलेश ममता रहित होय. १२. तत्वनो जाण होय. १३. विनयवंत होयँ. १४. लज्जावंत इंद्रिनो दमनार होय. १५.

१६. सोळमे बोले सोळ प्रकारना वचन जाणवा ते कहे छे—एक वचन घट, पट, वृक्ष. १. द्विवचन घटौ, पटौ, वृक्षौ. २. वहुवचन घटा, पटा, वृक्षा. ३. स्त्री लींग वचन कुमारी, नगरी, नदी. ४. पुरुच लिंग वचन देव, नर, अरिहंत, साधु. ५. नपुंसक लिंग वचन कपट, कमळ, नेत्र. ६. अतीत काळ वचन (गयो काळ) करेलुं, थएलुं. ७. अनागत काळ वचन (आवतो काळ) करशे, थशे, भांगशे. ८. वर्तमानकाळ वचन करे छे, थाय छे, भणे छे. ९. परोक्ष वचन ए कार्य तेणे कर्युं. १०. प्रत्यक्ष वचन एमज छे. ११. उपनीत वचन ए पुरुष रुपवंत. १२. अपनीत वचन जेम ए पुरुप कुरुपवंत छे. १३. उपनीत अपनीत वचन जेम ए रुपवंत पण कुशीळिओ. १४. अपनीत उपनीत वचन जेम ए पुरुष कुशीळिओ पण रुपवंत छे. १५. अध्यात्म वचन भग्न वोले (तुटेलुं वचन) रुवाणीआनी पेरे रुपा. १६.

१७ सतरमे वोले सतर प्रकारनो संजम कहे छे—पृथ्वीकायनी दया पाळवी ते संजम. १. अपकायनी दया पाळवी ते संजम. २. तेउकायनी. ३. वायुकायनी. ४. वनस्पतिकायनी. ५. बे इंद्रीयनी. ६. तेइंद्रीयनी. ७. चउरींद्रीयनी. ८. पचेंद्रीयनी. ९. अजीव कायनी. १०. पेहीआनी. ११. उपेहियानी. १२. पमजणानी. १३. परीथावणीया. १४. मन. १५. वचन. १६. काया. १७ ए सत्तर प्रकारनो संजम.

१८ अढारमे बोले अढार द्रव्य दीशा कहे छे–पूर्व १, पश्चिम २, उत्तर ३, दक्षिण ४, इशान खूणो ५, अग्निखूणो. ६, नऋत्य खूणो ७, वायव्य खूणो ८, विदीशीना आठ आतरा ए बधा थइने सोळ अने उंची सत्तर अने नीची अढार, ए अढार.

अढार भाव दिशा कहे छे–पृथ्वी. १. अप २. तेउ. ३. वायु. ४. अग्रबिआ. ५. मूळबिआ. ६. पोर बीआ. ७. खध बीआ. ८ बेइंद्रीय ९. तेइंद्रीय. १० चउरींद्रीय. ११. पंचेंद्रीय. १२. तिर्यच. १३. कर्मभूमी. १४. अकर्मभूमि १५. छपन अतरद्वीपा १६. देवता. १७ नारकी १८. ए अढार.

१९ ओगणीसमे बोले काउसगना ओगणीस दोष कहे छे–दीचण उपर एक पग राखीने काउसग करे तो दोष १ काया आघीपाछी हलावे तो दोष २. उठीगण दे तो दोष. ३. माथु नमावी उभो रहे तो दोष. ४. बे हाथ उचा राखे तो दोष. ५ मोढे माथे ओढे तो दोष. ६. पग उपर पग राखे तो दोष. ७. शरीर वाकु राखे तो दोष. ८. साधुनी बराबर रहे तो दोष. ९. गाडानी उधनी पेरे उभो रहे तो दोष. १० केडेथी वाको उभो रहे तो दोष. ११. रजोहर्णो उचो राखे तो दोष. १२. एक आसने न रहे तो दोष. १३. आख ठेकाणे ना राखे तो दोष १४. माथु हलावे तो दोष. १५. खोखारो करे तो दोष. १६. डील हलावे तो दोष. १७. आळस मरडे तो दोष. १८. शून्य चित्त राखे तो दोष. १९.

२० वीसमे वोले वीस प्रकारे जीव तिर्थंकर गोत्र वांधे ते कहे छेः—अरिहंतना गुण ग्राम करे तो कर्मनी क्रोड खपावे, उत्कृष्ट रस आवे तो तिर्थंकर गोत्र वांधे १, सिद्धना गुणग्राम करे तो २, सिद्धांतना गुणग्राम करे तो ३, गुरुना गुणग्राम करे तो ४, स्थिवरना गुणग्राम करे तो ५, वहुसुत्रीना गुणग्राम करे ता ६, तपस्वीना गुणग्राम करे तो ७, ज्ञान उपर उपीयोग वारंवार राखे तो ८, शुद्ध समकित पाळे तो ९, विनय करे तो १०, बे वखत पडिक्कमणुं करे तो ११, व्रत पच्चखाण चोख्खा पाळे तो १२, धर्मध्यान शुक्लध्यान ध्यावे तो १३, वार भेदे तप करे तो १४, सुपात्रने दान दे तो १५, वेयावच्च करे तो १६, सर्व जीवने सुख उपजावे तो १७, अपूर्व ज्ञान भणे तो १८, सुत्रनी भक्ति करे तो १९, तिर्थंकरनो मार्ग दीपावे तो २०, ए विस.

२१ एकवीशमे वोले श्रावकना एकवीश गुण कहे छेः—अक्षुद्र १, जशवंत २, सौम्य प्रकृति ३, लोकप्रिय ४, स्वभावमां आकरो नहि ५, पापथी डरे ६, श्रद्धावंत ७, लद्धलक्ष ८, लज्जावंत ९, दयावंत १०, मध्यस्थ ११, गंभीर १२, सौम्य दृष्टि १३, गुणरागी १४, धर्म कथक १५, साचानो पक्ष करनार १६, शुद्ध विचारी १७, घरडानी रीते चालनार १८, विनयवंत १९, कीधेला गुणने भुले नही २०, परहितकारी २१, ए एकवीश.

२२ वावीसमे वोले वावीस जण साथे वाद न करवो ते कहे छेः—धनवंत साथे १, वळवंत साथे २, घणा परिवार साथे ३, तपस्वी साथे ४, हल्का माणस साथे ५, अहंकारी साथे ६, गुरु साथे ७, स्थीवर

साथे ८, चोर साथे ९, जुगारी साथे १०, रोगी साथे ११, क्रोधी साथे १२, जुठाबोला साथे १३, कुसगी साथे १४, राजा साथे १५, शीतळ लेशावाळा साथे १६, तेजु लेशावाळा साथे १७, मोटे मीठाबोला साथे १८, दानेश्री साथे १९, ज्ञानी साथे २०, गुणकृ साथे २१, बाळक साथे २२, ए बावीस.

२३ तेवीसमे बोले पाच इंद्रीयना तेवीश विषय कहे छे:—श्रोतेंद्रियना त्रण विषय--जीव शब्द १, अजीव शब्द २, मिश्र शब्द ३, चक्षु इंद्रियना पाच विषय–ते काळो १, पीळो २, लीलो ३, रातो ४, धोळो ५, घ्राणेंद्रीयना बे विषय--सुर्भी गध १. दुर्भीगध २, कुल दश. फरस इंद्रीयना आठ विषय ते खरखरो ११, सुहाळो १२, हल्को १३, भारे १४, गाढो १५, उनो १६, लुखो १७, चीकणो १८, रसइंद्रीयना पाच विषय-- ते तीखो १९, कडवो २०, कपायलो २१, खाटो २२, मीठो २३.

२४ चोवीसमे बोले चोवीस टोटा कहे छे:—भणवा गणवानी आळस करे तो ज्ञाननो टोटो–बहु सुत्रीनी शाख. १, साधु साध्वीना दर्शन न करे तो समकितनो टोटो सोमल ब्राह्मणनी शाख २, वखतसर पडीक्कमणु न करे तो व्रत पच्चखाणनो टोटो-उत्तराध्ययन अध्य० २९ नी शाख.३, साधु साध्वी माहोमाही वयावच्च न करे तो तीर्थनो टोटो- ठाणागनी शाख ४, तपस्यानी चोरी, आचारनी चोरी करे तो देवतामा उची पदवीनो टोटो--दशवैकालिक, भगवतीनी शाख ५, कठण कलुश भाव राखे तो शीतळतानो टोटो--समवायगनी शाख

६, अजतनाथी चाले तो जीव दयानो टोटो--दशवैकालीकनी शाख ७, रुपनो ने जोवननो मद करे तो शुभ कर्मनो टोटो-पन्नवणानी शाख. ८, मोटानो विनय न करे तो तीर्थंकरनी आज्ञानो टोटो-व्यवहार सूत्रनी शाख. ९, माया कपट करे तो जश कीर्तिनो टोटो- आचारंगनी शाख. १०, पाछली राते धर्म जाग्रिका न जागे तो धर्म ध्याननो टोटो--नीशीथनी शाख. ११, क्रोध क्लेश करे तो स्नेह भावनो टोटो--चेडा कुर्णीकनी शाख. १२, गन उंचु नीचुं करे तो अकलनो टोटो--भृगु प्रोहीतनी शाख. १३, स्त्रीना लालचुने ब्रह्मचर्यनो टोटो--उत्तराध्ययनली शाख. १४, साधु--साध्वी, श्रावक--श्राविका मांहोमांही हेत मेळाप न राखेतो जैन धर्मनो टोटो--शंख पोखलीजीनी शाख. १५, सुपात्रने उलटभावे दान न आपे तो पुण्य प्रकृतिनो टोटो--कपीला दासीनी शाख. १६, साधु गाम नगर विहार न करे तो धर्म कथानो टोटो--शेलक राजऋषिनी शाख. १७, भणे गणे नहिं तो जीन शासननो टोटो--समाचारीनी शाख. १८, व्रत पच्चखाणनी आलोयणा करे नहि तो मोक्षना सुखनो टोटो--पार्श्वनाथनी वसें छप्पन साध्वीनी शाख. १९, अरीहंतना, धर्मना, ने चार तीर्थना अवर्णवाद बोले तो सत्धर्मनो टोटो--ठाणांगनी शाख. २०, साधुनुं वचन माने नहि तो उंची गतिनो टोटो--ब्रह्मदत्तनी शाख. २१, साधु--साध्वी, गुरु--गोराणीनी आज्ञा उलंघे तो आराधकपणानो टोटो--सुकुमालीकानी साख तथा खंधकजीनी शाख. २२, भगवानना वचन उपर श्रद्धा न राखे तो शुद्ध मार्गनो टोटो--जमालीनी

गाख. २३, भणेलु वारंवार सभारे नहि तो मेळवेली विद्यानो टांटो २४.

२५ पचीसमे बोले साडापचीश--आर्यदेश तथा तेनी नगरीना नाम कहे छे--मगध देश--राजग्री नगरी १, अग देश--चंपानगरी २, वगदेश--तामलोक नगरी ३, कलींगदेश--कंचनपुर नगर ४, काशी देश--वणारसी नगरी ५, कोशल देश--अयोध्या नगरी ६, कुरुदेश--गजपुर नगरी ७, कुपवर्तदेश--सोरीपुर नगरी ८, पचाळ देश--कंपीलपुर नगरी ९, जगलदेश--इरछत्ता नगरी. १०, कच्छदेश- कोसंबी नगरी ११, साडील देश--नदीपुर नगरी १२, माळवदेश--भदिलपुर नगरी १३, वच्छदेश--वैराटनगरी १४, दशारणदेश--मृगावती नगरी १५, वरणदेश--इच्छापुर नगरी १६, विदेहदेश--शिवावती नगरी १७, सिंधदेश--वितभय पाटण नगरी १८, सोवीरदेश,-मथुरा नगरी १९, विदेह देश--मीथीला नगरी २०, सुरसेन देश--पावापुर नगरी २१, भगदेश--मासपुर नगरी २२, पाटणदेश--काडावती नगरी २३, कुणालदेश- सावर्थी नगरी २४, सोरठदेश--द्वारका नगरी २५, केकयदेश--सिताबीका नगरी २६, ए साडीपचीस आर्यदेश.

॥ इति श्री पचीस बोलनो थोकडो समाप्तः ॥

॥ अथ श्री पचीस क्रियानो थोकडो. ॥

१. कायीकी क्रिया—तेना बे भेद, ते पोतानी काया पापथी निर्वतावी नथी तेनी क्रिया लागे, वीजी घणा काळथी काया वोसराव्या विना पाछळ रहेली कायाना पुद्गल तेनी क्रिया लागे.

२. अधीकरणकी क्रिया—तेना बे भेद, ते संजोगणा अने निवत्तणा. १ संजोगणा ते हथीआर भाग्यां तुटीयां समां करावे, २ निवतणा ते नवा हथीआर कॉश, कोदाळी वगेरे नवा लेवा तेनी क्रिया लागे.

३. पाउसीआ—तेना बे भेद, जीव पाउसीआ ते जीव उपर द्वेष करवाथी, अजीव पाउसीआ ते अजीव उपर द्वेष करवाथी क्रिया लागे.

४. परीतावणीआ—तेना बे भेद, ते पोताने तथा परजीवने परीताप उपजावे तेनी क्रिया लागे.

५. पाणाइवाय-तेना बे भेद, ते पोताना जीवनी तथा पर जीवनी हींसा करवाथी क्रिया लागे.

६. आरंभीआ—तेना बे भेद, ते जीव आरंभीआ, अने अजीव आरंभीआ. बे प्रकारे आरंभ करवाथी क्रिया लागे.

७. परीगहीआ—तेना बे भेद ते जीव परिग्रह मेणववाथी तथा अजीव परिग्रह मेळववाथी क्रिया लागे.

८. मायावतिआ—तेना ने भेद ते पोताने माटे तथा परने माटे ठगाइ करवी ते.

९. अपच्चखाणावतिआ—तेना ने भेद ते जीव अजीवना पच्चखाण कर्या विना तेनी क्रिया लागे.

१०. मिच्छादसणवतिआ—तेना बे भेद ते जीन वचनथी विप्रीत जीवअजीव सदहे परूपे ते

११ दिठीआ—तेना बे भेद, जीव दीठीआ ते वळद प्रमुख देखी खुशी थाय तथा अजीव ढिठीआ ते वस्त्रादिक दीठे क्रिया लागे.

१२. पुठीआ—तेना बे भेद त जीव पुठीआ अने अजीव पुठीआ ते जीव अजीव उपर राग लावीने हाथ फेरवे तेथी लागे.

१३. पाडुचीआ—तेना बे भेद ते जीव पाडुचीआ अने अजीव पाडुचीआ ते द्वेषबुद्धिए तेना उपर माठी चींतवणा करे तेथी क्रिया लागे.

१४. शामतोवणीआ—तेना बे भेद जीव शामतोवणीआ अने अजीव शामतोवणीआ ते जीव वस्तुनो समुदाय मेळवे अने अजीव वस्तुनो समुदाय मेळवे तेथी क्रिया लागे.

१५. नेसथीआ—तेना बे भेद, जीव नेसथीआ अने अजीव नेसथीआ. जीव नेसथीआ ते वनस्पतीमा पाणी रेडवाथी क्रिया लागे, अने अजीव नेसथीआ ते पाषाण प्रमुख नाखवाथी क्रिया लागे.

१६. साहथीआ—तेना बे भेद जीव साहथीआ अने अजीव साहथीआ ते जीव अजीवने लडावे ते.

१७. आणवणीआ—तेना बे भेद जीव अजीव वस्तु कोइ पासेथी मागवाथी आपे न आपे तेना उपर रागद्वेष उपजे तेथी क्रिया लागे.

१८. विदारणीआ—तेना बे भेद जीव विदारणीआ अने अजीव विदारणीआ ते जीव अजीवने विदारे एटले कापे तेथी क्रिया लागे.

१९. अनाभोगी—तेना बे भेद उपयोग वीना शून्य रीते कांइ वस्तु लेवी मुकवी अथवा शून्य रीते सुवा बेसवाथी क्रिया लागे.

२०. अणवकंखवतिआ—तेना बे भेद ते आलोक परलोक ए बे लोकथी विरुद्ध काम करवुं ते.

२१. पेजवतिआ—तेना बे भेद ते मायाथी अने लोभथी लागे.

२२. दोपवतिआ—तेना बे भेद ते क्रोधथी अने मानथी लागे.

२३. अनापउगवतिआ—तेना त्रण भेद ते उपयोग वीना लेवुं, मेलवुं अने बोलवुं तेथी क्रिया लागे.

२४. सामुदाणी—तेना त्रण भेद ते संतर, निरंतर अने घणा माणसो साथे कर्म वांधे तेथी लागे.

२५. इरीयावहीआ—तेना बे भेद ते केवलीने तथा छद्मस्तने लागे.

३. चार प्रकारना श्रावक—साधुने माता पिता समान १, भाइवंध समान २, भाइ समान ३, श्यॉक समान ४.

४. चार प्रकारना श्रावक—एक अरीसा सरीखा श्रावक ते साधु जेवुं सिद्धांत कही संभळावे तेवुं पाछुं फरी कही वतावे १, वीजा धजा सरीखा ते विचीत्र देशना सांभळी मन आधुंपाछुं थए जाय २, त्रीजा ठुंठ थांभला सरीखा ते लीधी वात खोटी ठरे छतां पण मुके नही ३, चोथा कांटा सरीखा शिखामण देनारने पण सामां वचन कही दुःख दे ४, ए चार.

५. चार प्रकारना करंडीया—राजनो करंडीयो ते समान तीर्थंकरदेव १, व्यवहारीयानो करंडीयो ते समान गणधर देव २, वेश्यानो करंडीयो ते समान अन्य दर्शनी ३, चंडालनो करंडीयो ते समान जंतर-मंतर करनार साधु ४.

६. चार कपाय कइ कइ जग्याए लाभे ते कहे छे—नारकीमां क्रोध घणो १, मनुष्यमां मान घणुं २, तिर्यंचमां माया घणी ३, देवतामां लोभ घणो ४.

७. चार जातनां अजीरण—तपस्यानुं अजीरण--क्रोध १, भण्यानुं अजीरण-अभिमान २, कामनुं अजीरण-नींदा कुथली ३, पेटनुं अजीरण-अधिक अन्न खाय ते ४.

८. चार प्रकारना झाड परीवार सहीत—एक शालीनु झाड अने शालीनो परिवार ते आदीनाथ अने भरत चक्रवर्तीनी पेरे १, एक शालीनु याड अने एरडानो परिवार ते गर्गा आचार्यना शिष्यनी पेरे २, एरडानु झाड अने शालीनो परीवार ते इगालमर्दन आचार्यना शिष्यनी पेरे ३, एक एरडानु झाड अने एरडानो परिवार ते काळमुर्या कसाइ अने तेना परिवारनी पेरे ४.

९ चार प्रकारना मेघ—एक मेघ गाजे पण वरसे नहीं १, एक मेघ वरसे पण गाजे नही २, एक मेघ गाजे ने वरसे ३, एक गाजे नही अने वरसे पण नहीं ते ठाला वादळा ४ ए दृष्टाते चार प्रकारना पुरुष कह्या ते कह छे--एक पुरुष अभिमान करे पण दान दे नहीं १, एक पुरुष दान आपे पण अभिमान करे नही २, एक पुरुष दान पण आपे अने अभिमान पण करे ३, एक पुरुष दान पण आपे नहीं अने अभिमान पण करे नही ४.

१०. वळी चार प्रकारना मेघ--एक मेघ काळे वरसे, पण अकाले वरसे नही. १, एक मेघ अकाळे वरसे, पण काळे वरसे नही. २, एक काळे पण वरसे अने अकाळे पण वरसे. ३, एक काळे पण वरसे नही, अने अकाळे पण वरसे नही. ४. एवी रीते चार प्रकारना पुरुष कह्या ते कहे छे--एक पुरुष मागे तेने दान आपे पण मागे नही तेने दान आपे नही. १, एक पुरुष जरुरीयात न होय तेने दान दे पण जरुरीयातवाळाने

दान दे नही. २, एक जरुरीयातवाळाने दान दे अने अजरुरीयातवाळाने पणं दान दे. ३, एक जरुरीयातवाळाने दान दे नही अने अजरुरीयातवाळाने पण दान दे नही. ४.

११. वळी चार प्रकारना मेघ—एक मेघ क्षेत्रमां वरसे पण खारमां वरसे नही १, एक खारमां वरसे पण क्षेत्रमां वरसे नही २, एक क्षेत्रमां वरसे ने खारमां पण वरसे ३, एक क्षेत्रमां पण वरसे नही अने खारमां पण वरसे नही ४. ए रीते चार प्रकारना पुरुष जाणवा-एक पुरुष सुपात्रने दान दे पण कुपात्रने दान न दे १, एक पुरुष कुपात्रने दान दे अने सुपात्रने दान दे नही २, एक सुपात्रने दान दे अने कुपात्रने दान दे ३, एक सुपात्रने दान दे नही अने कुपात्रने पण दान दे नही ते कृपण ४.

१२. वळी चार प्रकारना मेघ कह्या—एक मेघ एक वार वरसे अने तेमां दश हजार वरस सुधी अन्न नीपजे १, एक मेघ एकवार वरसे अने हजार वरस सुधी अनाज नीपजे २, एक मेघ एकवार वरसे अने दस वरस सुधी अनाज नीपजे. ३, एक मेघ घणीवार वरसे अने एकवार धान्य नीपजे ते पांचमा आरानो मेघ. ए दृष्टांत पुरुष उपर उतारे छे--संजतीराजा, गजसुखमाले एकवार देशना सांभळी राज्य छोडी दीक्षा लीधी. १, परदेशी राजा केशी कुमारनी एकवार वाणी सांभळी बार व्रतधारी थया. २, श्रेणीकराजा एकवार वाणि सांभळी समकीती थयो. ३, पांचमा आराना जीव घणीवार सांभळे पण दृढता रहेवी घणी कठण कारण के सांभळे त्यां सुधी दृढता ए चोथा मेघ समान जाणवा ४.

१३. चार प्रकारना वळ--एक एक जीवने तपश्यानु वळ छे, पण आहारनु वळ नही. १. एक एकने आहारनु वळ छे पण तपस्यानु वळ नही. २. एक एकने आहारनु वळ छे अने तपस्यानु पण वळ छे. ३. एकने आहारनु वळ पण नथी, अने तपस्यानु पण वळ नथी ते माठो. ४.

१४. चार प्रकारना गोळा--एक माखणनो गोळो ते तडके तरत ओगळी जाय तेम एक एक पुरुष कोइना माठा वचन साभळी तरत धर्म छोडी दे. १, एक लाखनो गोळो ते तडके ओगळे नही, पण अग्नी पासे मुकीए तो ते ओगळी जाय तेम एक एक पुरुष वचन साभळी धर्म छोडे नही पण गाळ महेणा साभळी धर्म छोडी दे. २, एक लाकडानो गोळो ते तडके अग्नीनी पासे मेल्यो ओगळे नही पण अग्निमा नाख्यो बळे तेम वचन साभळी धर्म मुके नही पण मार कुट करे ते वारे धर्म छोडे ३, एक माटीनो गोळो ते तापमा नाखे ते वारे विशेष पाको थाय पण ओगळे नही. तेम एक पुरुषने कोइ दुःख दे त्यारे धर्ममा वधारे दृढता थाय, पण धर्म मुके नही. कामदेव श्रावकवत्. ४

१५ वळी चार प्रकारना पुरुष--एक पुरुषने धर्म वहालो छे पण दृढता नही.आपदा वखते नासी जाय.१, एकने धर्म वहालो पण छे अने दृढता पण छे. २, एकने धर्म उपर दृढता छे पण धर्म वहालो नथी. एटले दररोज धर्म करी शकतो नथी. अवसर धर्मनु काम करे छे. ३, एकने धर्म वहालो पण नथी अने दृढता पण

नहीं. पजुसणनां पारणां खानार श्रावको. ४.

१६. वळी चार प्रकारना पुरुष—एक पुरुष वहारथी न्हाइ धोइ उजळा पण मांही कपट मेले करीने सहीत. १. एक पुरुष वहार मेला पण मांही निर्मळा. २. एक वहार पण उजळा अने मांही पण उजळा. ३, एक वहार पण मेला अने मांही पण मेला. ४.

१७. वळी चार प्रकारना पुरुष—पिता थकी अधिक ते रीखवदेवना पुत्र भरतनी पेरे. १ एक पुत्र पिताथी हीण ते—भरतेश्वरना पुत्रनी पेरे. २, एक पिता तुल्य पुत्र ते—आदीत जसाना पुत्रनी पेरे. ३, एक पिताने कलंक रुप ते—पुंडरीकवत्. ४.

१८. चार प्रकारना रोग—एक देखातो दुष्ट पण वेदना थोडी ते मेदनो रोग. १. एक देखातो दुष्ट नही पण वेदना घणी ते कंठमाळानो रोग. २, एक देखातो दुष्ट अने वेदना पण घणी ते पेट सूळनो रोग.३, एक देखातो दुष्ट नही अने वेदना पण नही ते शून्य चित्तनो रोग. ४.

१९. चार प्रकारनी दीक्षा—एक सिंहपणे व्रत ले अने सिंहनी पेरे पाळे ते भरतेश्वरनी पेरे. १, एक सिंहनी पेरे व्रत ले अने शियाळ जेवो थइ व्रत मुके ने कुंडरीकनी पेरे. २, एक शियाळनी पेरे व्रत ले अने सिंहनी पेरे व्रत पाळे ते—अंगारमर्दन आचार्यना शिष्यनी पेरे ३, एक शियाळनी पेरे व्रत ले अने शियाळनी

पेरे पाळे ते काळकाचार्यना शिष्यनी पेरे. ४

२०. चार प्रकारना स्नेह—एक सुठना त्रणानो तार ते तुटयो सधाय नही, तेम स्नेह तुटयो सधाय नही. १, एक वासनी छाल तुटी काइक सधाय तेम स्नेह तुटयो काइक सधाय २, एक उननी दोरी तुटी विशेष सधाय तेम स्नेह तुटयो सधाय. ३, एक चामडानी तातनो तार तुटता घणी वार लागे अने साधो पण लागे. ४

२१. चार प्रकारना पुरुष—एक पोतानो अवगुण देखे, पारको न देखे. १, एक पारको अवगुण देखे, पोतानो न देखे २, एक पारको पण देखे अने पोतानो पण देखे. ३, एक पोतानो पण न देखे, अने पारको पण न देखे. ४.

२२. चार प्रकारे देवतानी गतिनो आवेलो जाणीये—उदार चित्त होय. १, सुस्वर–कंठ होय. २, धर्मनो रागी होय. ३. देवगुरुनो भक्त होय. ४.

२३. चार प्रकारे तिर्यच गतिनो आवेलो जाणीये—अनाडी होय. १, असतोषी होय. २, कपटी होय. ३, मुर्खनी सेवा करे तथा भुख घणी होय. ४

२४. चार प्रकारे मनुष्यगतिनो आवेलो जाणीये—न्नीत होय. १, निर्लोभी होय. २, दयाधर्म उपर

हीतभाव राखनार होय. ३, परने वहालो लागे. ४.

२५. चार प्रकारे नारकीनो आवेलो जाणीये—क्रोधी होय. १, पंडीताइ रहित होय. २, दया रहित होय. ३, कंकासीयो होय. ४.

२६. चार प्रकारे कील्वीशी देवतानुं आउखुं बांधे—तीर्थंकरना अवगुण बोले. १, धर्मना अवगुण बोले. २, आचार्य उपाध्यायना अवगुण बोले. ३, चतुर्विध संघना अवगुण बोले. ४.

२७. चार प्रकारे जीव धर्म पामे नहीं—अहंकारी धर्म न पामे. १, क्रोधी धर्म न पामे. २, रोगी धर्म न पामे. ३, प्रमादी धर्म न पामे. ४.

२८. लोकमां चार चीजो सरखी कही छे—उडु नामे वैमान. १, शीमंतक नामा नरकावासो. २, मनुष्य क्षेत्र. ३, सिद्ध शिला. ४. ए चार पीस्तालीस लाख जोजनना छे.

२९. लोकमां चारवांनां एक लाख जोजननां कह्यां छे—अपईठाण नरकावासो सातमी नरके, १, पालक वैमान पहेला देवलोके. २, जंबुद्वीप त्रीछालोके. ३, सर्वार्थसीद्ध वैमान ऊंचे देवलोके. ४.

३०. चार प्रकारनां फळ कह्यां छे ते—एक फळ बाहेर कठण अने मांही पोचुं ते नाळीयेर. १, एक फळ बाहेर पोचुं अने मांही कठण ते बोर. २, एक मांही पोचुं, बाहेर पण पोचुं ते द्राख. ३, एक मांही पण

कठण अने बाहर पण कठण ते सोपारी ४.

३१. ए रीते चार प्रकारना पुरुष जाणवा—एक पुरुष उपरथी कठोर बोले पण मनमाहीप्रणाम घणा नरम ते माता पीता अथवा भणावनार. १, एक उपर मीठु बोले, पण मनमा घणु कठण ते कपटी दुश्मन अथवा ओरमान मा. २, एक पुरुष उपर मीठु बोले, अने मनमा पण घणु हीत राखे ते साधु मुनिराज. ३, एक पुरुष मोढे कडवाबोलो अने पेटमा पण खोटा विचार ते पापी जीव. ४.

३२. चार प्रकारे उपमा—छती वस्तुने अछती उपमा ते नगरी देवलोक सरीखी. १, अछती वस्तुने छती उपमा—छाश, दुध जेवी. २, अछती वस्तुने छती उपमा ते—चार गाउनो कुवो वाळथी भरीये, एक एक वाल काढीये त्यारे एक पल्य थाय ते. ३, छती वस्तुने छती उपमा ते गॉळ, साकर जेवो. ४.

३३. चार प्रकारे निर्जरा—घणी वेदना अने थोडी निर्जरा ते सातमी नरकवाळाने १, थोडी वेदना अने घणी निर्जरा ते सामान्य साधुने २, घणी वेदना अने घणी निर्जरा ते पडीमाधारी तथा जैनकल्पी साधुने. ३, थोडी वेदना अने थोडी निर्जरा ते अनुत्तर वैमानना देवताने. ४.

३४. चार ठेकाणे कषायनो वासो—क्रोधनो वासो कपाळमा. १, माननो वासो गरदनमां. २, माया-नो वासो हैयामा. ३, लोभनो वासो सर्वांगमा. ४.

३५. चार जातनी अक्कल—जागे तो चोर नासे. १, क्षमा करे तो क्लेश नासे. २,उद्यम करे तो दारीद्र नासे. ३, भगवाननी वाणी सांभळे तो पाप नासे. ४.

३६. चार प्रकारना जीव—एक सुखदुःख जाणे ने वेदे ते चार गतिना जीव जाणवा. १, एक जाणे पण वेदे नहीं ते सिद्धना जीव. २, एक वेदे पण जाणे नहीं ते असंज्ञीना. ३, एक जाणे नहीं अने वेदे पण नहीं ते बेशुद्ध अथवा अजीव ४.

३७. चार प्रकारना पुरुष—एक पोतानां कर्मनो अंत करे अने बीजाना कर्मनो पण अंत करावे ते तीर्थंकर. १, एक पोतानां कर्मनो अंत करे पण बीजाना कर्मनो अंत करे नहीं ते पडीमाधारी. २, एक पोतानां कर्मनो अंत न करे, ने बीजाना कर्मनो अंत करे ते चोथा गुणस्थानकवाळा समदृष्टि. ३, एक पोतानां कर्मनो अंत न करे, अने बीजाना कर्मनो अंत पण न करे ते पांचमा आराना साधु जाणवा. ४.

३८. चार प्रकारना आचार्य—एक मांहीलो परीस्सह सहे, अने बाहीरलो परीस्सह पण सहे ते देशथी अने सर्वथी आराधिक १, एक मांहीलो परीस्सह जीते अने बाहीरलो परीस्सह न जीते ते देश थकी विराधिक अने सर्व थकी आराधिक. २, एक बाहीरलो परीस्सह जीते,अने मांहीलो परीस्सह न जीते,ते देश थकी आराधिक अने सर्व थकी विराधिक. ३, एक मांहीलो परीस्सह जीते नहीं अने बाहीरलो परीस्सह जीते नहीं

ते देश थकी अने सर्व थकी विराधिक. ४

३९ चार प्रकारना चपळ—स्थानक चपळ ते ज्या त्या वेसतो फरे. १ गती चपळ ते उटनी माफक चालतो फरे. २, भाषा चपळ ते जेमतेम बोल बोल करे. ३, भाव चपळ ते एक काम करता अधुरु मुकी बीजु काम उपाडे ४ ए च्यार प्रकारना चपळ ज्ञान न पामे.

४०. चार प्रकारना थोडा पुरुष—पर दुःखे दुःखीया थोडा. १, पर उपकारी थोडा. २, गुणग्राही थोडा ३, गरीब साथे स्नेह राखे तेवा थोडा. ४.

४१ चार दिशाओमा चार पुरुष—पुर्व दीशामा भोगी घणा. १, पश्चीम दिशामा शोगी घणा. २, उत्तर दिशामा जोगी घणा. ३, दक्षीण दीशामा रोगी घणा ४.

४२ चार प्रकारना गरणा—नरतीनु गरणु इरीयासुमती १, मतीनु गरणु शुभ ध्यान २, वचननु गरणु निर्वद्य भाषा ३, पाणीनु गरणु जाडु लुगडु ४.

४३ चार प्रकारना साधु कह्या—एक पोतानु भरणपोषण करे, बीजानु न करे ते जैनकल्पी. १, एक पोतानु न करे ने परनु करे ते. पर उपकारी साधु २, एक पोतानु करे अने परनु करे ते सामान्य साधु ३, एक पोतानु भरण पोषण न करे, अने बीजानु पण न करे ते सथारो करेल साधु अथवा दारिद्री. ४.

४४. चार पछेडी साध्वीने राखवी कही ते—एक बे हाथनी स्थानकमां ओढे. १, वीजी बे हाथ प्रमाणे ते ठंडील जाता ओढे. २, एक त्रण हाथ प्रमाणे ते गौचरी जातां ओढे. ३,एक चार हाथ प्रमाणे समोसरणमां जाती वखते ओढे. ४.

४५. चार प्रकारना पुरुष—१. एक पुरुष साधु वेष मुके पण जीन आज्ञारुप धर्म न मुके कोइक कारण विशेषे. २, एक पुरुष साधु वेष न मुके पण जीन आज्ञारुप धर्म मुके–जमालीनी पेरे. ३,एक पुरुष साधु वेष तथा धर्म बंन्ने न मुके–भला साधुनी पेरे. ४, एक पुरुष साधु वेष मुके अने धर्म पण मुके ते कुंडरीकनी पेरे.

४६. चार प्रकारे आहार परठववो—१, द्रव्य थकी आधाकर्मादिक. २, क्षेत्र थकी बे गाउ उपरांतनो. ३, काळ थकी चोथा पोहोरनो. ४, भाव थकी अपथ्यकारी कडवा तुंवानी पेरे.

४७ चार प्रकारे आहार परठवानी वीधी कहे छे—१, परठवती वखते कोइ मनुष्य दुरथी आवे छे अने देखे छे ते अशुद्ध. २, कोइ दुरथी आवे छे पण देखतो नथी ते पण अशुद्ध. ३, कोइ आवतुं नथी पण देखे छे ते पण अशुद्ध. ४, कोइ आवतुं पण नथी अने देखतुं पण नथी ते शुद्ध भांगे परठववुं.

४८. चार प्रकारे अंत क्रिया (छेवटनी) कही ते—भरत महाराजे अंतक्रिया करी. १, मारुदेवा

माता. २, गजसुकुमाळ. ३, सनत कुमार चक्रवर्ति. ४, ए चार अत क्रिया करी मोक्ष गया.

४९ चार प्रकारनी स्त्रीओ कही ते कहे छे.—एक स्त्री शीळ गुणे करी सहित, अने वस्त्रे करीने पण सहित,—सीतावत् १. एक शीळे करीने सहित,अने वस्त्रे करीं रहित ते राजेमती गुफावत्.२,एक शीळे करीने रहित अने वस्त्रे करीने सहित ते व्यभिचारिणीवत्. ३. एक शीळे करीने रहित, अने वस्त्रे करीने पण रहित ते गुणका वस्त्र रहित छवी पडाग्नार. ४.

५०. चार मोक्ष पामवाना अग कह्या ते कहे छे—मनुष्यनो भव. १, सिद्धात साभळवानी प्रीति. २, धर्म ऊपर पूर्ण श्रद्धा. ३, धर्म कार्यमा बळ-वीर्यनु फोरवनु. ४.

५१. मोक्षना चार दरवाजा कह्या ते कहे छे—ज्ञान. १, दर्शन. २, चारित्र. ३, अने तप. ४.

॥ इति संपूर्णम्. ॥

॥ अथ श्री साधुनी चोराशी ओपमानो थोकडो. ॥

॥ गाथा ॥ उरग गिरी जलण सागर । नभ तल तरु गण समोय जोहोर ॥
भमर माय धरणी जल रुह । रवि पवण समयवो समणो ॥ १ ॥

श्रीअनुयोगद्वार सूत्रमां चार प्रकारे सामायक कही छे ते प्रथम समकित सामायक. १, बीजी सूत्र सामायक. २. त्रीजी देशव्रति सामायक ३, चोथी सर्वव्रति सामायक. ४, हवे ते चारनो अर्थ कहे छेः—

प्रथम समकित सामायक ते, साचा देव, गुरु, धर्म, ए त्रण तत्त्वने रुडी रीते धारे ते. बीजी सूत्र सामायक ते तत्त्वज्ञान शीखवा रुप लक्षण. त्रीजी देश व्रति सामायक ते कांइक व्रति अव्रति रुप लक्षण. चोथी सर्व व्रति सामायक ते सर्व सावद्यजोगना त्यागरुप लक्षण. ४ तेमां सर्व व्रति सामायकना धणी तो साधु महा पुरुष होय ते साधु उपर १२ ओपमा सर्पादिकने दृष्टांते करी चोराशी भेद कहे छे.

प्रथम साधुने सर्पनी सात ओपमा कहे छे.

१. पहेली ओपमाए जेम सर्प अनेरानां कीधां घर भोगवे पण पोते करे नहि तेम साधु महा पुरुष पण

अनेरा माटे कीधा स्थानक वस्त्र भोगवे पण पोते करे नहि, करावे नहि, करताने भलु जाणे नहि. ते पण स्त्री पशु पडक रहित निर्दोष भोगवे.

२. जेम अगधन कुळनो सर्प काढेलु झेर फरी चुसे नहि, तेम साधु पण छाडया काम भोगने पाछा लेवा न वाछे

३. जेम सर्प दरमा पेसता सीधो पेसे, तेम साधु पण मोक्षमार्गना बील (दर) माहे पेसता वचमा विषय, माया, कपट, परनींदा रहित सरळ स्वभावे सीधो चाले

४. जेम सर्प बील्मा पेसता पोतानु शरीर बीजे अणफरसतो पेसे, तेम साधु मुनीराज आहार करता स्वादे करी राग बुद्धिए डाबा जमणा गाले अणफरसतो सरस नरस आहार भोगवे.

५ जेम सर्प काचळी मुकीने उतावळो नासी जाय, ते काचळी तरफ फरी जुवे नही, तेम साधु पण ससारनो स्नेह मुकीने उतावळा मोक्ष मार्गे प्रवर्त्ते, फरी ससार तरफ दृष्टि न करे.

६. जेम सर्प काटा, काकरादिकथी बीतो एकात दृष्टिए चाले, तेम साधु पण हींसादिक पापकर्मथी बीतो एकात दृष्टिए चाले.

७. जेम सर्पथी सर्व भय पामे तेम साधुथी पाखडी तथा अष्ट कर्म भय पामे.

बीजी पर्वतनी सात ओपमाओ साधु साथे जोडे छे.

१. जेम पर्वत अनेक औषधीए करी सहीत छे तेम साधु पण लब्धिरुप औषधीए करी सहीत छे.

२. जेम पर्वत वायरे करी डोले नहि, तेम साधु पण बावीश परीस्साथी डोले नहि.

३. जेम पर्वत अनेक जीव पशु पंखी आदिकने शरणभुत छे तेम साधु महापुरुष छकायना जीवने तथा संसारमां बुडतांने शरणभुत छे.

४. जेम पर्वतमांथी पाणीनां झरणां नदी नीकळे छे तेथी धान्य नीपजे, तेम साधु माहापुरुषना हृदयथी नीगमादिक सात नय तथा ज्ञानरुप नदी नीकळे तेथी धर्मक्षेत्र नीपजे.

५. जेम पर्वत मांहे मेरु पर्वत मोटो छे तेम सर्व वेष मांहे साधुना वेस तथा मुनिना गुण मोटा छे.

६. जेम पर्वत रत्नादिके करी शोभे छे, तेम साधु पण ज्ञानादिके करी शोभे छे.

७. जेम पर्वत सर्व धरतीनी तथा क्षेत्रनी मरजादानो करणहार छे तेम साधु पण धरमनी मरजादाना करणहार छे.

त्रीजी अग्निनी ओपमा.

१. जेम अग्नि तेजे करीने देदिप्यमान छे तेम साधु महापुरुष पण तप तेजे करीने देदिप्यमान छे.

२ जेम अग्नि काष्टे करी तृप्त न थाय तेम साधु पण सूत्रार्थ भणता तृप्त न थाय.

३. जेम अग्नि काष्टादिक सर्वने बाळे तेम साधु पण तपरुप अग्निए करीने कर्म रुप काष्टने बाळे.

४. जेम अग्नि उद्योत करे छे, अंधकारने टाळे छे तेम साधु पण जीव दया रुप उद्योतना करणहार छे, तथा मिथ्यात्व अव्रत प्रमाद कषाय अशुभजोग अने अढार पापना स्थानकरुप जे अंधकार छे तेना मटाडनहार छे अने समकित ज्ञानरुप प्रकाशना करनार छे.

५. जेम अग्नि सुवर्णादिकनो मेल काढे छे तेम साधु पण भव्य जीवनो मिथ्यात्व--संकलिष्ट भाव रुप मेल काढे छे अने नीर्मळ करे छे.

६. जेम अग्नि धातु अने धूळ जुदी करे छे, तेम साधु पण कर्म रुप माटी ने जीव रुप धातुने तप रुप अग्निए करी जुदा करे छे.

७. जेम अग्नि काचा ठामने पाका करे छे तेम साधु पण काचा साधु तथा श्रावकने जीनमार्गने विषे पाका करे छे.

चोथी समुद्रनी ओपमा.

१. जेम समुद्र गंभीर छे तेम साधु पण गंभीर छे

२. जेम समुद्र रत्नादिकनो आगर छे तेम साधु पण ज्ञानादिक रत्ननां आगर छे.

३. जेम समुद्रमां ओगणत्रीस लाख बार हजार नदीओ भळे छे तो पण पोतानी मर्यादा अतिक्रमतो (उलंघतो) नथी तेम साधु पण उत्पातादिक चार बुद्धिना जाण तथा सर्व अन्य मतना शास्त्रनुं जाणपणुं करे छे पण जैन मतनी—जैन शास्त्रनी मर्यादा उलंघता नथी.

४. जेम समुद्रमां जळचरादिक घणा जीव क्रीडा करे छे पण पाणी डोळुं करता नथी, तेम साधु पण स्वमत तथा परमतना शास्त्रना अर्थ रुप पाणीमां क्रीडा करे छे, भपदाने रीझावे छे पण पोतानुं ने परनुं मन मलीन करता नथी तथा पोतानां मन मलीन करता नथी.

५. जेम समुद्र झाझी नदीओ भळे छे पण छलकातो नथी तेम साधु रुप समुद्रमां पण ज्ञानादिक गुण रुप झाझी नदीओ भळे छे पण उच्छंकपणुं करता नथी (छलकातां नथी).

६. जेम समुद्रना पाणीनो ताग आवतो नथी तेम साधुना ज्ञाननो पण ताग आवतो नथी.

७. जेम समुद्रनुं पाणी निर्मळुं रहे छे तेम साधुनुं हृदय पण निर्मळुं रहे छे.

पांचमी आकाशनी ओपमा.

१. जेम आकाशनुं तळु निर्मळ छे तेम साधुनुं मन पण निर्मळ छे.

२. जेम आकाश आलम्बन रहीत छे तेम साधु पण गृहस्थादिकनी नेसरा (आलम्बन) रहीत छे.

३ जेम आकाश धर्मास्ति कायादिक सर्व पदार्थनु भाजन छे तेम साधु पण पचाचार-पाच सुमती, त्रण गुप्ति, द्रव्य गुणादिकना भाजन छे.

४. जेम आकास तडकाथी सुकातु नथी तेम साधु पण आळ, नींदा, दुष्ट वचन साभळवाथी सुकाता नथी.

५ जेम आकाश घणा वरसादे फुलाय नही तेम साधु पण स्तुति गुण पामीने फुलाय नही.

६. जेम आकाश छेदाय नही, तेम साधुना ज्ञानादिक छेदाय नही.

७. जेम आकाश अनतो छे तेम साधुना गुण पण अनता छे.

छट्ठी वृक्षनी ओपमा.

१. जेम वृक्ष पोते टाढ, ताप सहे अने बीजाने छाया करे तेम साधु पण बावीस परीस्सा सहे अने छकायनी रक्षा करे.

२ जेम वृक्षने सेवता थका फलादिक दश वस्तुनी प्राप्ती थाय तेम साधुने पण सेव्याथी दश बोलनी प्राप्ती थाय. साख सूत्र भगवती समणे नाणे इत्यादिक.

३. जेम वृक्ष पक्षी आदि घणा जीवने आधारभुत छे तेम साधु पण भवी जीव लोकने उपदेशादिक देवाने आधार छे.

४. जेम वृक्षने वांसले करीने छेदे तोपण क्रोध करे नही तेम साधुने पण कोइ कुवचन कहे, कोइ शस्त्रे करी छेदे तोपण क्रोधादिक भावे करीने जदवा तदवा उतावलो बोले नहीं.

५. जेम वृक्ष उंच नीचने फळ आपे पण कांइ मागे नही तेम साधु पण राजाने तथा सामान्य लोकने उपदेश दे पण द्रव्यादिक मागे नहीं.

६. जेम वृक्षना उपर पथरादिक नांखे तोपण तेने फळ आपे तेम साधुने पण कोइ उपसर्ग करे तेने पण धर्म कथा संभळावे.

७. जेम वृक्ष वेलादिके करी सुके पण वेलाने मुके नही तेम साधु पण परीस्साथी दुःखाणा थका पण संजम मुके नहीं.

सातमी भमरानी ओपमा.

१. जेम भमरो फुलनी सुगंध ले पण फुलने पीडा न उपजावे तेम साधु पण गृहस्थना घरे अहारने अर्थे प्रवर्ते पण गृहस्थने बाधा पीडा न उपजावे.

२. जेम भमरा फुलनो रस लीये तेमा प्रतीवध न करे तेम साधु आहरने अर्थे जाय पण प्रतीवध न करे.

३. जेम भमरो फुल उपर फरतो गुजारव करे तेम साधु पण गामोगाम विहार करी धर्मोपदेश गुजारव करे

४. जेम भमराने वास्ते कोइ वगीचो करतु नथी, तेम साधुने माटे गृहस्थ अहार नीपजावता नथी.

५ जेम भमरो घणो रस ले पण सचय न कर तेम साधुने पण घणो आहार मळे, पण सचय न करे.

६. जेम भमरो अणतेडयो आवे तेम साधु पण गृहस्थने घेर अणतेडया वहोरवा जाय.

७. जेम भमरो कमळथी केतकीने घणो चहाय छे तेम साधु सरस आहारथी पण निर्दोष नीरस्स आहार उपर घणो भाव राखे.

आठमी मृगनी ओपमा.

१ जेम मृग सदाय सींहथी बीए तेम साधु पण पाप कर्मथी बीपे.

२. जेम मृगनो स्वभाव गरीव होय तेम साधु पण गरीब भावे प्रवर्ते.

३. जेम मृग सीहथी बीतो एक ठामे न रहे तेम साधु पण स्नेहभावथी बीता एक ठामे न रहे.

४. जेम मृग रोग आवे औषध न कर तेम साधु पण रोग आवे सावद्य औषध न करे.

५. जेम मृग रोग आवे स्वजनादिकनुं शरण न वांछे तेम साधु पण रोग आवे स्वजनादिकनुं शरण न वांछे.

६. जेम मृग झाडना मुळ पासे बेसी रहे तेम साधु पण निर्वद्य स्थानके अंगउपांग संकोची बेसे.

७. जेम मृग रोग गये वनमांहे स्वइच्छाए विचरे तेम साधु पण निर्विघ्नपणे पृथ्वी उपर विहार करे.

नवमी धरतीनी ओपमा.

१. जेम धरतीने सर्वे लोको खणे खोदे पण बोले नही तेम साधु पण परीस्सह खमे पण बोले नही.

२. जेम धरती धन धान्यादिके भरी छे तेम साधु पण ज्ञानादि संवेग गुणे भर्या छे.

३. जेम धरती सर्वे बीजनी उत्पतिनुं कारण छे तेम साधु पण सर्व सुखनी उत्पतिना कारण छे.

४. जेम धरतीने पुजे तो राग न धरे, छेदे तो द्वेष न करे तेम साधु पण पुंजतां छेदतां राग द्वेष न करे.

५. जेम धरतीमां अनेक रंग छे तेथी धरादिक शोभावे तेम साधु पण सुत्रार्थ ढाल काव्य हेतु युक्ति प्रस्ताव जोड़ने पोतानी बुद्धिथी लोकने रंग राग चढावे.

६. जेम धरती कठण कादवने नसाडे तेम साधु पण समाधी तथा धैर्य गुणे करी क्लेप कादवने नसाडे.

७. जेम धरती सर्व जीवने आधारभुत छे तेम साधु पण स्थिवर ग्लान तपस्वी, चार तीर्थ, छकायने आधारभुत छे.

दशमी कमळनी ओपना.

१. जेम कमळ कादवमा उपन्यु जळे वृद्धि पाम्यु पण तेनाथी न्यारु रहे तेम साधु पण काम कादवथी उपन्या भोगजळे वध्या पण वेहु थकी न्यारा रहे. मोक्षनु कारण चारीत्र पडीवजे.

२ जेम कमळनी पासे वसनार लोकने ताप मटे शीतळ गुण करे सुगध देवे तेम साधु पण उपदेश रुपी शीतळताए करी भव्य जीवना ताप मटाडे. ज्ञान गुण सुवासना दीए.

३. जेम कमळमा सुगध होय तेम साधुमा पण शीळ व्रतादि गुणे करी सुगध होय.

४. जेम कमळनी वासनाए भमरा गुजारव करे तेम साधुनी क्रीया रुप वासनाए करी भव्य जीव साधु पासे मुनिना गुणनी गुजारव करे

५. जेम कमळनी अवगाहना मोटी तेम साधुनी करणी पण मोटी

६ जेम कमळ चद्र सुर्य देखी विकास पामे तेम साधु पण सिद्धात प्रवचन वाचीने तथा गीतार्थ नीग्रथ देखीने उत्साह पामे.

७. जेम कमळ चंद्र सुर्यने सामा रहे पण उपरांठा न रहे तेम साधु पण जीनाज्ञा आराधे पण उपरांठा न थाय.

अगीयारमी सूर्यनी ओपमां.

१. जेम सूर्य उगे थके कमळ वीकसे, तेम साधु धर्मोपदेश दे तेवारे भविजीवना हृदयकमळ वीकसे.

२. जेम सूर्य पोताने तेजे प्रकाश करे, तेम साधु पण जीव अजीवादिक भाव प्रकाश करे.

३. जेम सूर्यथी अनेरा ग्रहादिकनी प्रभा ढंकाय, तेम साधु देखी ३६३ पाखंड रुप ग्रह ढांकी नीराकरण करी देखाडे.

४. जेम सूर्य अंधकारने नसाडे, तेम साधु पण मिथ्यात्व अज्ञानने दूर करे.

५. जेम सूर्य उगे थके मार्ग कुमार्गनी खबर पडे, तेम साधु मळे सुमार्गनी खबर पडे.

६. जेम सूर्य तेजे करी जाज्वल्यमान छे, तेम साधु पण तप तेजे जाज्वल्यमान दीसे छे.

७. जेम सूर्यना सामे धूळ नांखे तो तेनेज माथे पडे पण सुर्यने कांइ लागे नहि, तेम साधुने कोइ हेले, निंदे, दुःख दिये, तो तेने वीरवां फळ लागे पण साधुने कांइ लागे नहि.

बारमी वायरानी ओपमा

१. जेम पवन सर्वे जग्याए विचरे पण क्याय खळाय नहि, तेम साधु पण प्रतिबंध रहित विहार करे छे.

२. जेम पवन हळवो होय, तेम साधु पण द्रव्ये अल्प उपधि भावथी राग द्वेष रहित होय.

३. जेम पवन फूलनी वासनाने दूर लइ जाय, तेम साधु पण चतुर्विध संघनी करणी क्रियादिकना गुणरूप वासना देशांतरे विस्तारे.

४. जेम पवन कोइनो राख्यो न रहे, तेम साधु पण कोइना राख्या न रहे.

५. जेम पवनने कोइ साथे स्नेह नहि, तेम साधु पण निःस्नेह थका संजमने विषे विचरे.

६. जेम पवन धूळ रजने दूर करे, तेम साधु पण कर्म रजने दूर करे.

७. जेम पवन गरमी ताप दूर करे, तेम साधु पण उपशम शीतळताए करीने क्रोधादिक अग्नि तथा चिंता, शोग, संताप दूर करे. ए सर्वे मळी चोराशी ओपमा जाणवी.

अथ श्री बार बोलनी पुछानो थोकडो.

श्री पन्नवणा सूत्र पद पंदरमे बार बोलनो थोकडो चाल्यो ते कहे छे.

वीर भगवानने गौतम स्वामी वंदणा नमस्कार करीने एम पुछता हवा के, हे भगवान !

१. प्रश्न—सो वर्षना जुग केटला ? संवच्छर केटला ? अयन केटला ? रुतु केटली ? मास केटला ? पक्ष केटला ? अठवाडीयां केटलां ? दीन केटला ? पहोर केटला ? मुहुंत केटलां ? घडी केटली ? अने श्वासोश्वास केटला ?

उत्तर—हे गौतम ! सो वरसना वीस जुग थाय, सो वरसना सो संवच्छर थाय, बसें अयन थाय. रुतु छसो थाय, महीना बारसें थाय, पक्ष चोवीसें थाय, अठवाडीयां अडतालीसें थाय, दीवस छत्रीस हजार थाय, पहोर बे लाख ने अठासी हजार थाय, मुहुंत दश लाख ने ऐंसी हजार थाय, घडी एकवीस लाख ने साठ हजार थाय, श्वासोश्वास चारसें ने सात करोड अडतालीस लाख चालीस हजार थाय.

२. प्र०—एक दीवस शुद्ध समकित सहित रागद्वेष रहित क्षमा दया सहित पोपो करे तो शुं फळ थाय ?

उ०—सतावीस करोड पल्योपम, सत्तोतेर करोड पल्योपम, सीत्तेर लाख पल्योपम, सित्तोतेर हजार पल्योपम, सातसें सीत्तेर पल्योपम अने एक पल्योपमना नव भाग करीए तेमाथी आठ भाग झाझेरा शुभ देवतानु आउखु बाधे.

३. प्र०—एक पहोरनो शुद्ध समकीत सहीत सवर कर तो तेनु शु फळ थाय ?

उ०—त्रणसें करोड पल्योपम, छेंतालीस करोड पल्योपम, बावीस हजार पल्योपम, बसे ने बावीस पल्योपम अने एक पल्योपमना आठ भाग करीए तेमाथी सात भाग झाझेरा शुभ देवतानु आउखु बाधे.

४. प्र०—एक मुहुर्त शुद्ध समकीत सहीत सामायक कर तो तेनु शु फल थाय ?

उ०—बाणु करोड पल्योपम, ओगण साठ लाख पल्योपम, पचीस हजार पल्योपम, नवसेंने पचीस पल्योपम अने एक पल्योपमना सात भाग करीए तेमाथी त्रण भाग झाझेरा शुभ देवतानु आउखु बाधे.

५. प्र०—एक घडीनो सवर करे तो शु फळ थाय ?

उ०—छेंतालीस करोड पल्योपम, ओगणत्रीस लाख पल्योपम, बार हजार नवसेंने सडसठ पल्योपम अने एक पल्ना छ भाग करीए तेमाथी चार भाग झाझेरा शुभ देवतानु आउखु बाधे.

६. प्र०—एक नवकारशी तप करे तो शुं फळ थाय ?

उ०—ओगणत्रीश लाख तेंसठ हजार वर्स ने सडसठ एक पळनो चोथो भाग शुभ देवतानुं आउखुं बांधे.

७. प्र०—एक अनुपुर्वी गणे तो शुं फळ थाय ? उ०—पांचसे सागरना पाप नासे.

८. प्र०—एक उणोदरी तप करे तो ? उ०—सो वरसना पाप नासे.

९. प्र०—एक उपवास करे तो ? उ०—हजार वरसना नारकीना पाप नासे.

१०. प्र०—एक छठ करे तो ? उ०—एक लाख वरसना नारकीना पाप नासे.

११. प्र०—एक अठम करे तो ? उ०—एक करोड वरसना नारकीना पाप नासे.

१२. प्र०—चार तथा पांच उपवास करे तो ? उ०—क्रोडान क्रोड वरसना नारकीना पाप नासे.

१३. प्र०—एक घडीना श्वासोश्वास केटला थाय ?

उ०—एक हजार आठसें साडी त्रेतालीस थाय. बे घडीना श्वासोश्वास त्रण हजार सातसें ने तोंतेर थाय. एक दीवस रातना श्वासोश्वास एक लाख तेर हजार एकसो ने नेवु थाय. पोरसीना श्वासोश्वास पंदर

हजार ने त्राणु थाय पत्र गदरसना श्वासोश्वास सोळ लाख सत्ताणु हजार आठसें ने पचास थाय. एक मासना श्वासोश्वास त्रीस लाख पचाणु हजार सातसें थाय नव मासना श्वासोश्वास त्रण करोड चौद लाख दस हजार त्रसें ने पचीस थाय. एक वरसना श्वासोश्वास चार करोड सात लाख अडताळीस हजार चारसें थाय. सो वरसना श्वासोश्वास चारसें करोड सात करोड अडताळीस लाख ने चाळीस हजार थाय. हवे श्वासोश्वास उपर सुख दुखनी वातो कहे छे. ब्रह्मदत्त चक्रवर्त्तिनु आउखु सातसें वरसनु हतु. तेना श्वासोश्वास अठावीसे करोड बावन करोड आडत्रीस लाख एंसी हजार थया. श्वासोश्वास पुरा करीने सातमी नरके अपइठाण नरकावासे तेत्रीस सागरोपमनी स्थितीए गया त्या मनुष्यना भवमा ब्रह्मदत्त चक्रवर्तिए श्वासोश्वास लीधा ते अकेक श्वासोश्वास उपर नरकमा केटलु दुख पडे छे ते कहे छे.अगीआर लाख छपन हजार नवसें ने पचास पल्योपम एक पल्योपमनो त्रीजो भाग झाझेरो नरकमा दुःख भोगवे छे. हवे सुखआश्री कहे छे. धना अणगारे नव मास संजम पाळ्यो तेना श्वासोश्वास त्रण करोड पचास लाख एकसठ हजार ने त्रणसें थया ते धन्ना अणगार एटला श्वासोश्वास संजम पाळी सर्वार्थसिद्ध सुख पाम्या ते मनुष्यना एक श्वासोश्वास उपर एकसो करोड पल्योपम, सात करोड पल्योपम, सत्ताणु लाख पल्योपम, छनु हजार पल्योपम, नवसें अठाणु पल्योपम, एक पल्योपमनो छठ्ठो भाग झाझेरो एटलु सुख भोगवे छे. पुडरीक अणगारे त्रण दीवस संजम पाळ्यो तेना श्वासो-

श्वास त्रण लाख, ओगण चालीस हजार पांचसें ने सीत्तेर श्वासोश्वास लीधा. एक श्वासोश्वास उपर सर्वार्थ-सिद्धमां ते नव हजार करोड पल्योपम सातसे करोड पल्योपम सत्तावीस करोड पल्योपम छोत्तेर हजार करोड पल्योपम आठसें ने एकसठ पल्योपम अधीक एटलुं सुख भोगवे छे, एम कुंडरीक दुःख भोगवे छे.

॥ इति श्री बार बोलनी पुछा संपूर्ण ॥

॥ अथ श्री नय प्रमाणनो थोकडो. ॥

श्री अनुयोगद्वार सूत्र मध्ये नय प्रमाणनो थोकडो चाल्यो तेना वीस द्वारनां नाम कहे छे. सातनय १, चार नीक्षेपा २, द्रव्य गुण अने पर्याय ३, द्रव्य क्षेत्र काळ अने भाव ४, कारण अने कार्य ५, निश्चे अने वहेवार ६, उपादान अने निमित्त ७, चार प्रमाण ८, गुण अने गुणी ९, सामान्य अने विशेष १०, ज्ञे, ज्ञान, अने ज्ञानी ११, उत्तपात, व्यय अने ध्रुव १२, अध्यय अने आधार १३, आविरभाव अने तीवीरभाव १४, मुख्यता अने गौणता १५, उत्सर्ग अने अपवाद १६, त्रण आत्मा १७, चार ध्यान १८, चार जोग १९, त्रण जाग्रण २०.

प्रथम सात नयना नाम–१ नीगम नय, २ सग्रह नय, ३ व्यवहार नय, ४ रजु सुत्र नय, ५ शब्द नय, ६ समभीरुढ नय, ७ एवभुत नय.

हवे साते नय विस्तार पूर्वक कह छे–निगम नयवाळो सामान्य माने, विशेष माने, निक्षेपाचार माने, त्रण काळनी वात माने, निगम नय कहेता जेनी एक गम नही अनेक गम (न एको गमो यश्य सः नैगमः) अनेक मान अनुमाने करी वस्तुने वस्तु करी माने, बीजो सग्रह नयवाळो सामान्य माने, विशेष पण माने, निक्षेपा चारे माने, त्रण काळनी वातने माने, अनेक वस्तु अनेकपणे ग्रहण करे. उदाहरण–जेम कोइ शेठे पोतना नोकरने हुकम कर्यो के दातण लाव, त्यारे नोकर दातण पाणी, घसवानी मसी, रुमाल, झारी वीगेरे लाव्यो. तेहने सग्रह नयवाळो एक दातण शब्दे करी सग्रहे.वळी कोइए कह्यु के वाग त्यारे अनेक जातना वृक्ष पाणीनी वाव वगेरेने सग्रह नयवाळो एक वाग शब्दे ग्रहण करे. वळी कोइए कह्यु के जगत त्यारे देवता, मनुष्य, तिर्यच, नारकी, उर्ध्व, अधो, त्रीछोलोक, पृथ्वीकाय आदिक छकाय, अजीव, पुद्गल, ज्ञान, दर्शन वीगेरेने एक जगत शब्दथी ग्रहण करे. त्रीजो व्यवहार नयवाळो सामान्य माने, विशेष माने, विशेष सहीत सामान्य माने, नीक्षेपा चार माने, त्रणे काळनी वात माने; उदाहरण–जेमके व्यवहारे वगलो धोळो, निश्चेमा पाचे वर्णो. व्यवहारमा भमरो काळो, निश्चेमा पाचे वर्णो. व्यवहारमा गाय राती, निश्चेमा पाच वर्णो. हवे चोथो ऋजुसुत्र नय-

वाळो विशेष माने, निक्षेपो भाव माने, वर्तमान काळनी वात माने. उदाहरण–जेमके कोइ कहे के आकाश कुसुमवत तो कहे के निरर्थक. वळी कोइ कहे के सो वरस पहेलां सोनैयानी वृष्टि थइ हती तो कहेवुं के निरर्थक. वळी कहे के सो वरस पछी सोनैयानी वृष्टि थशे. तो पण निरर्थक. ऋजु नाम सरळ सुत्रनाम उपयोग जेनो तेने ऋजुसुत्र नय कहीए. पांचमो शब्द नयवाळो विशेष माने, निक्षेपो भाव माने, वर्तमान काळनी वात माने, अनेक शब्दनो जुदो जुदो अर्थ ग्रहण न करतां एकपणे ग्रहे. सक्रेंद्र, पुरेंद्र, शचीपती, देवेंद्र, इत्यादिक शब्द एकपणे ग्रहे.

छट्टो समभीरुढ नयवाळो विशेष माने, निक्षेपो भाव माने, वर्तमान काळनी वात माने, लींग शब्दमां भेद माने. उदाहरण–जेमके सक्रेंद्र क्यारे कहेवाय के ज्यारे सक्र आसन पर विराजे अने देवताने आणदाण मनावे त्यारे. पुरेंद्र क्यारे कहेवाय के ज्यारे वेरीओना दळने हणे त्यारे. शचीपती क्यारे कहेवाय के ज्यारे देवीओ साथे भोग भोगवतो होय त्यारे. देवेंद्र क्यारे कहेवाय के ज्यारे न्याय आसनपर बेसी न्याय आपे त्यारे. सातमो एवंभूत नयवाळो विशेष माने, निक्षेपो भाव माने, वर्तमान काळनी वात माने, जे वखते जे वात थती होय ते वखते तेमां शुद्ध उपयोग प्रवर्ततो होय त्यारे तेने ते प्रमाणे माने. उदाहरण—जेमके सक्रेंद्र क्यारे कहेवाय के ज्यारे सक्र आसन उपर बेसी आणदाण मनावतां शुद्ध उपयोग परवर्ततो होय

त्यारे तेने सक्केंद्र माने एवीज रीते चारे गोल उपयोग सहीत समजवा. हवे ते साते नय समजवा माटे एक द्रष्टात आपे छे. निगम नयवाळाए सामान्य निगम नयवाळाने पूछ्यु के भाइ, तु क्या रहे छे ? त्यारे जवाब आप्यो के लोकमा रहुछु. लोक त्रण छे तो तु कया लोकमा रहे छे ? तो कहे के हु त्रीछा लोकमा रहुछु. त्रिछा लोकमा तो असख्याता द्वीप समुद्र छे तेमा कया द्वीपमा ? तो ते कहे के जबुद्वीपमा. जबुद्वीपमा घणा क्षेत्र छे तो कया क्षेत्रमा ? तो कहे के भरतक्षेत्रमा. भरतक्षेत्र वे छे तो कया भरतमा ? दक्षिण भरतमा. दक्षिण भरतमा घणा नगर छे, तो कया नगरमा ? पाडलीपुरमा पाडलीपुरमा घणा पाडा छे, तो कया पाडामा ? देवदत्त ब्राह्मणना पाडामा. ते पाडामा घणा घर छे तो कया घरमा ? मारा आवास घरमा रहुछु अहीं सुधी निगम नय अने व्यवहार नयवाळाने सवाद चाल्यो त्यारे सग्रह नयवाळो कहे के एम कहेने मारा साथीआ प्रमाणे एटले के हु सुउछु एटलामा रहुछु त्यारे रुजुसुत्र नयवाळो कहे के एम कहेने मारा आत्माए आकाश प्रदेश अवगाहीआ एटलामा रहुछु वळी शब्दादिक त्रण नयवाळो कहे के एम कहने मारा उपयोग आत्मामा रहुछु ए पहेलु द्रष्टात सपूर्ण

बीजु द्रष्टात पालीनु कोइ सुतार पाली बनाववा माटे लाकडु कापवा चाल्यो त्यारे कोइए पुछ्यु के कया जाओछो ? तो कहे के पाली कापवा. झाड पासे लाकडु कापे छे त्यारे पूछ्यु के शु कापे छे ? त्यारे कहे के पाली कापुछु. कापीने घेर आवता रस्तामा पुछ्यु के ? शु कापी आव्यो तो कहे के पाली, घडता पुछ्यु के

शुं घडे छे तो कहे के पाली, घडीने तैयार थइ रही त्यारे पुछ्युं के शुं घडयुं तो कहे के पाली. घडी त्यां सुधी निगम नय अने व्यवहार नयवाळानो संवाद चाल्यो त्यारे संग्रह नयवाळो कहे के अनाज भरो त्यारे पाली कहेवाय त्यारे रुजुसुत्रनयवाळो कहे के एक बे त्रण चार गणे त्यारे पाली कहेवाय वळी शब्दादिक त्रण नयवाळा कहे छे के गणतां सुधी शुद्ध उपयोग रहे तोज पाली कहेवाय ए बीजुं दृष्टांत संपुर्ण.

त्रीजुं दृष्टांत. शाहुकारनी वहुनुं. ससराजी सामायक करी बेठा छे त्यारे कोइ माणसे आवीने पुछ्युं के शेठ क्यां गया छे ? तो कहे के गांधीनी दुकाने, त्यां तपास करी पाछो आवी पुछ्युं के त्यां नथी. त्यारे कह्युं के मोचीवाडे पगरखां लेवां गया छे. त्यारे ससराजीए सामायक पाळीने पुछ्युं जे वहुदीकरा ! तमे शाथी जाण्युं ? तो कहे के तमारो उपयोग सामायकमां बन्ने जग्याए गयो हतो तेथी में मारा उपयोग आत्माथी जाण्युं. ए त्रीजुं दृष्टांत संपुर्ण.

हवे त्रीजा निक्षेपाद्वारना चार भेद कहे छे—नाम, स्थापना, द्रव्य, भाव. हवे नामना त्रण भेद—यथारथ नाम, अयथारथ नाम, अर्थसून्य नाम. हवे यथारथ नाम कहेतां जीवनुं नाम हंस, आत्मा, चैतन्य वगेरे. अयथारथ नाम कहेता जीवनुं नाम माणेकलाल, मोतीलाल, हीरालाल विगेरे. अर्थसुन्य कहेता छींक, बगासु, ओटकार, उधरस, हांसी, पड्घमनो अवाज, वार्जीत्रनो अवाज, घरेणानो अवाज वगेरे. हवे स्थापना निक्षेपाना

बे भेद–सद्भाव स्थापना, असद् भाव स्थापना. सद्भाव स्थापना कहेता चार भुजानी मुर्तिअने चार भुजानो आकार. पोठीआनी मुर्ति अने पोठीआनो आकार. हवे असद्भाव स्थापना कहेता कोइ गोळपटोळ पत्थर लेइ तेने सिंधुर अवरखना पाना लगावी कहे के आ मारा भेरुजी अथवा कोइ पाच पाचीका मेलीने कहे के आ मारा शीतळा माता विगेरे ते असदभाव स्थापना. हवे सद्भाव स्थापनाना दश भेद--कठक मेवा, चित्तक मेवा, पोतक मेवा, लेपक मेवा, पुरी मेवा, वेडी मेवा, गठी मेवा, सघाइ मेवा, अथेवा, वराडेवा ए दश सद्भाव स्थापना अने दश असद्भाव स्थापना. एव वीस थाय. ते एक जीव आश्रीने अने बहु जीव आश्रीने, एव चाळीस भेद स्थापना निक्षेपाना हवे त्रीजो द्रव्य निक्षेपो तेना बे भेद कहे छे. आगम थकी अने नो आगम थकी. हवे आगम थकी कहेता जेम कोइ शास्त्र भणे पण अर्थ न समजे तथा उपयोग रहित शून्य चित्तथी तथा विग्रह परिणामथी भणे ते आगम थकी कहेवाय. नो आगम थकी कहेता तेना त्रण भेद. जाणग शरीर, भव्य शरीर, जाणगभव्य व्यतिरक्त शरीर. हवे जाणग शरीर कहेता कोइ एक श्रावक काळ प्राप्त थयो तेनु शरीर देखी कहे के आ श्रावक आवसकना जाण हता आवसक शीखता हता. आवसक करता हता. अथवा जेम घ्रत कुंभ आश्रीत,मधुकुंभ आश्रीत.हवे भव्य शरीर कहेता जेम कोइ एक श्रावकने त्या पुत्रनो जन्म थयो त्यारे कोइ देखीने कहे के आवसकनो जाण थशे. आवसक शीखशे. आवसक करशे. जेमके–घ्रत कुंभ भविष्यति.

मधुकुंभ भविष्यति. हवे जाणग भव्य व्यतिरक्त शरीर कहेतां तेना त्रण भेद छे. लौकिक, लोकोतर अने कुपरा वचन. हवे लौकिक कहेताँ जेम कोइ रायं वा, तलवरंवा, माडंवी, कोडंबी, शेठ, सेनापति सवारमां उठी दातणपाणी करे, नाह्य धोवे, देव सभामां जाय, राजसभामां जाय, इंद्र सभामां जाय, अने नित्य अवश्य काम करवा जोग करे. तेने लौकिक द्रव्य आवशक कहीए. हवे लोकोत्तर द्रव्य आवशक कहेतां, जेम कोइ श्रमण निग्रंथ गुण मुख्य जोगी हयाइव, उदामा, गयाइव, नीरअंकुशी, दाटामय, त्रीपुटा पाडु पीवाडीआ छकाय जीवनी अनुकंपा जाणणाए, अजाणणाए, उभय काळ, आवशक, ठवंती तेने लोकोत्तर द्रव्य आवशक कहीए. हवे कुपरा वचन द्रव्य आवशक कहेतां कोइ चकचीरीआ चरम खंडीआ पांडु रंगा पासदंता सवारमां उठी इंद्र सभामां जाय, खंद सभामां जाय, नाग सभामां जाय, जक्ष सभामां जाय, देव सभामां जाय, तथा एम गंध अलंकार शब्द करीने भोजन करे तेने कुप्रापचन द्रव्य आवशक कहीए. हवे चोथो भाव निक्षेपो तेना बे भेद. आगम थकी अने नोआगम थकी. हवे आगम थकी कहेतां शुद्ध उपयोग सहित भावार्थ पर उपयोग लगावी अंतःकरणनी रुची सहित शास्त्र भणे तेने आगम थकी भाव निक्षेपो कहीए.

हवे नोआगम थकीना त्रण भेद. लौकिक लोकोत्तर अने कुप्रावचन. लौकिक कहेतां जे कोइ रायं वा, तलवंर वा, माडंवी, कुटंवी, शेठ, सेनापति, सवारमां उठी भारत सांभळे अने सांजे रामायण उपयोग सहीत

साभळे तेने लौकिक भाव आवशक कहीए हवे लोकोत्तर भाव आवशक कहेता जे कोइ साधु,साध्वी, श्रावक श्राविका तद मने,तह चित्ते,तह अध्यवसाए वखतोवखत सुमीय कहेता बे वखत आवशक ठवती कहेता करे तेने लोकोत्तर भाव आवशक कहीए.

हवे कुप्रावचन भाव आवशक कहेता कोइ चक्रचीरीया, चरम खडीया, पाडुरगा, पासदता, सवारमा उठी इद्र सभामा जाय, खद सभामा जाय, नाग सभामा जाय, देव सभामा जाय, तथा होम, गध अलकार, शब्द उपयोग सहीत करीने भोजन करे तेने कुप्रा वचन भाव आवशक कहीये. हवे त्रीजो द्रव्य, गुण अने पर्यायनो द्वार कहे छे द्रव्य कहेता जीव अने अजीव. गुण कहेता ज्ञानादिक अने पर्यायना बे भेद. आत्म भावी अने कर्म भावी. आत्म भावी कहेता ज्ञान, दर्शन अने चारीत्र. कर्म भावी कहेता चार गती, चोवीस दडक अने चोराशी लाख जीवा जोनी हवे चोथो द्रव्य, क्षेत्र, काळ अने भावनो द्वार कहे छे. द्रव्य कहेता खट द्रव्य, क्षेत्र कहेता लोकालोक, आकाश, प्रदेश. काळ कहेता समय आवलीकादिक. भावना त्रण भेद स्वभाव, गुण अने पर्याय. हवे पाचमो द्रव्य अने भावनो द्वार कहे छे. द्रव्यथी जीव शाश्वतो छे अने भावथी जीव अशाश्वतो छे. उदाहरण--जेमके कोइ भमरे काष्ट कोर्यु ते कोरता कोरता कको कोराणो पण ते भमरो जाणतो नथी के में कको कोर्यो छे. स्हेजे कको कोराणो छे पण ककानो करता भमरो द्रव्य छे. बीजो

कोइ पंडीत आवी ए ककानी पर्यायने जाणीने कहे के कको कार्यो छे ए पंडीतने भावे कको कर्यो. हवे छठो कारण अने कार्यनो द्वार कहे छे. जेम कोइ पुरुषने रत्नागर द्वीपे जावुं छे. मारगमां चालतां समुद्र आव्यो त्यारे झांझ कहेतां वहाणमां बेसवुं ते कारण, अने रत्नागर द्वीपे जावुं ते कार्य. हवे सातमो निश्चय अने व्यवहारनो द्वार कहे छे. निश्चयमां अग्नि वळे पण व्यवहारमां पर्वत बळे छे. निश्चयमां गाम जावुं छे, पण व्यवहारमां गाम आव्युं. निश्चयमां तेल बळे छे पण व्यवहारमां दीवो बळे छे. निश्चयमां पाणी चुवे छे, पण व्यवहारमां नेवां चुवे छे. हवे आठमो उपादान अने निमित्तद्वार कहे छे. ते नवमा प्रमाण नय प्रमाणे जाणवो. हवे चार प्रमाण कहे छे. प्रत्यक्ष, अनुमान, उपमा अने आगम. हवे प्रत्यक्षना बे भेद--इंद्री प्रत्यक्ष,अने नोइंद्री प्रत्यक्ष. हवे इंद्री प्रत्यक्षना पांच भेद--श्रोत, चक्षु, घ्राण, रस, फरस, अने नोइंद्री प्रत्यक्ष मन तेना बे भेद देश थकी, अने सर्व थकी. देश थकी कहेतां अवधी ज्ञान अने मनः पर्यव ज्ञान. सर्व थकी कहेतां केवळ ज्ञान, केवळ दर्शन. अनुमान प्रमाणना त्रण भेद.--पुवं शेशवं अने दीठीश्याम पुव्रं कहेतां जेम कोइ मातानो पुत्र नानी उमरमां परदेश गयो अने घणे वरसे जुवान थइ पाछो आव्यो त्यारे तेने केवी रीते ओळखे. वर्णे करी, तले करी, मसे करी संठाणे करी जाणे. शेशवंना पांच भेद–कजेण, कारणेणं, गुणेणं, अवेणं, आसरेणं, हवे कजेणं कहेता मोर कोकाट शब्दे करी, घोडो हणहणाट शब्दे करी,हाथी गुणगुणाट शब्दे करी, रथ अण-

झणाट शब्दे करी जणाय विगेरे. कारणेण कहेता रोटलीनु कारण आटो, पण आटानु कारण रोटली नहीं. कालरनु कारण कडज, पण कडजनु कारण कालर नहीं. घडानु कारण माटी, पण माटीनु कारण घडो नहीं, कपडानु कारण ततु, पण ततुनु कारण कपडु नहीं. तेमज मुक्तिनु कारण ज्ञान, दर्शन अने चारित्र, पण ज्ञान, दर्शन अने चारित्रनु कारण मुक्ति नहीं गुणेणना चार भेद छे, ते कहे छे–मीठामा रसनो गुण, फुलमा सुगधनो गुण, सोनामा कसोटीनो गुण, अने कपडामा फरसनो गुण अवेण कहेता सींगडे करीने भेंस, पाखे करीने मोर, कलगीए करीने कुकडो, अने पुछे करी चमरी गाय, दतुशळे करी हाथी, बे पगे करी मनुष्य, चार पगे करी पशु, घणा पगे करी कानखजुरो, चुडीए करी कुवारी कन्या, कमखे करी परणेली स्त्री, शस्त्रे करी सुभट, काव्य अलकारे करी पडीत, एक कण सीझे घणा कण सीझया जणाय.

हवे व्यवहारना पाच भेद–आसरेण कहेता धुमाडाना आशराथी अग्नि, वादळाने आसरे मेह, बगलाना आसराथी सरोवर, तेम उत्तम आचार करी सुशील जाणी शकाय. हवे त्रीजो दीठी श्याम तेना बे भेद–सामान्य अने विशेष सामान्य कहेता एक रुपीयो जोइ घणा रुपीया जाणी शकाय,एक मारवाडी धोरी जोइ घणा धोरी जाणी शकाय, कोइ देशनो मनुष्य जोइ घणा मनुष्य जाणी शकाय, तेमज एक समदृष्टी जोइ घणा समदृष्टी जाणी शकाय, तेने सामान्य दीठीश्याम कहीये. हवे विशेष कहेता जेम कोइ विचिक्षण मुनीए विहार

करतां रस्ते घास उगेलुं जोयुं, सरोवर भरेलां जोया, बगीचा लीला जोया, ते उपरथी एम जाणे के गये काळे अति वृष्टि थइ जणाय छे. वळी गाममां जतां गाम नानुं, श्रावकना घर थोडां, भाव भक्ति घणी, दातार गुण बहु, तेथी एम जाणे के आ लोकोनुं वर्तमान काळमां कांइ सारु थवुं संभवे छे. वळी आगळ जतां पहाड पर्वत घणा रमणीक, गाममां अने गाम बहार जग्या घणी रमणीक वळी घणी खराब हवा चाले नहीं तेमज बहु तारा तुटे नहीं, त्यारे एम समजे के आ जग्यापर भविष्यमां कांइ सारुं थवुं जोइए. ए शुभ जाणवानुं कयुं हवे तेथी अशुभ जाणवानुं ते उपरथी उलटी रीते.

हवे उपमा कहे छे—छती वस्तुने छती उपमा अने अछती वस्तुने अछती उपमा; ए बे उपमा भापा पद प्रमाणे जाणवी. हवे अछती वस्तुने छती उपमा. उदाहरण—जेमके द्वारका देवलोक जेवी, जार मोतीना दाणा जेवी, वीगेरे. हवे अछती वस्तुने अछती उपमा पण भापा पद प्रमाणे जाणवी. हवे आगम प्रमाणना त्रण भेद—सुतागमे, अथागमे, तदुभयागमे. सुतागमे कहेतां द्वादशांगी एटले भगवानर्नी वाणी तथा दश पुर्वना भणेल साधुजीनी वांणी अने तेमना बनावेल ग्रंथ. अथागमे कहेतां तेनो अर्थ. तदुभयागमे पाठ अने अर्थ बने जाणवा. गुण अने गुणी. गुण कहेतां जीवने गुणी ते ज्ञानादिक अने गुणी कहेतां चैतन्य. सामान्य अने विशेप. सामान्य कहेतां वर्ण, अने विशेप कहेतां पांच वर्ण. ज्ञे, ज्ञान, अने ज्ञानी. ज्ञे कहेतां जाणवुं, ज्ञान कहेतां ज्ञानमां

जाणपणु, ज्ञानी कहेता जीव उत्पात व्यय अने ध्रुव. उत्पात कहेता उपजवुं, व्यय कहेता नाश थवु, ध्रुव कहेता नित्यता अव्यय अने आधार. अव्यय कहता माहि रहेनार अने आधार कहेता राखनार अव्यय वस्तु अने आधार भाजन, पाच द्रव्यनो अव्यय आकाश, आवीरभाव अने तीरीओभाव. उदाहरण--जेम के घासमा दुध दुर छे, पण गायमा दुध ढूकड छे. दुधमा घी दुर छे पण दहीमा ढुकड छे. मुख्यता अने गौणता प्रमाण नयना सोळमा द्वार प्रमाणे जाणवा. उत्सर्ग अने अपवाद ए बे प्रमाण नयना सत्तरमा द्वार प्रमाणे जाणवा. आत्मा त्रण स्व आत्मा, परआत्मा, अने परमात्मा. ध्यान चार-पींडस्थ, पदस्थ, रुपस्थ, रुपातीत. जोग चार-प्रमाण नयना त्रीसमा द्वार प्रमाणे जाणवा. जाग्रण त्रण-बुध जाग्रण, अबुद्ध जाग्रण, सुदखु जाग्रण. केवळ ज्ञानीनी जे अवस्था ते बुद्ध जाग्रीका, शुद्ध साधुनी अवस्था ते अबुद्ध जाग्रीका, शुद्ध श्रावक जीवादिकना जाण तेनी अवस्था ते सुदखु जाग्रीका वळी जाग्रण त्रण ते धर्म जाग्रीका, अधर्म जाग्रीका, कुटव जाग्रीका. ए त्रण जाग्रीकानो वधारे विस्तार जाग्रणना थोकड थी जाणवो.

॥ इती श्री नय प्रमाणनो थोकडो संपुर्ण ॥

॥ अथ श्री प्रमाण नयनो थोकडो. ॥

श्री अनुयोग द्वार सूत्र मध्ये प्रमाण नयनो थोकडो चाल्यो तेना २५ द्वारनां नामः —

नय सात, निक्षेपा चार, द्रव्य, गुण अने पर्याय, द्रव्य, क्षेत्र, काळ, अने भाव, द्रव्य अने भाव, कारण अने कार्य, निश्चे अने व्यवहार, उपादान अने निमित्त, गुण अने गुणी, सामान्य अने विशेष, ज्ञेय, ज्ञान, अने ज्ञानी, उत्पाद व्यय, ध्रुव, आधेय अने आधार, आविर्भाव अने तिरोभाव, मुख्यता अने गौणता, उत्सर्ग अने अपवाद, आत्मा ३ अने ध्यान ४, जोग ४, जागरण ३, स्याद्वाद, सप्त भंगी, लब्धि ५, वाद ३, समवाय ५, एवं पचीस द्वार कह्या. हवे तेनो विस्तार कहे छे.

प्रमाण ४. प्रमाण ते कोने कहीए. सम्यक ज्ञान ते संशय, विपरीत अने अणाध्यवसाय ए त्रण दोष रहीत होय तेहने प्रमाण कहीए. संशय कहेतां छीप जमीन उपर पडी छे ते निश्चय कर्या विना कहे के ते चांदी देखाय छे अथवा छीप छे तेनो निर्णय न करे ते. विपरीत कहेतां पण बोले के छीप तो समुद्रमां होय, अहीं क्यांथी होय ? माटे चांदी छे. एम नक्की करी बेसे ते. अणाध्यवसाय कहेतां निर्णय कर्या विना बोले के अन्य जनथी आपणे शुं काम छे, शुं मतलब छे ए त्रण दोष रहित होय तेने सम्यक ज्ञान अथवा प्रमाण नय कहीए.

हवे प्रमाण नयना बे भेद-प्रत्यक्ष अने परोक्ष. प्रत्यक्ष कहेता प्रति सामे अक्ष कहेता आख आत्मानी सामे आत्मा सिवाय बीजानी सहायता विना वस्तुना स्वरुपने जाणे तेने प्रत्यक्ष प्रमाण कहीए तेना बे भेद-देश थकी अने सर्व थकी देश थकी ते अवधी ज्ञान, मनःपर्यव ज्ञान, अने सर्व थकी ते केवळज्ञान, केवळ दर्शन, तथा इंद्रीओए करी वस्तुना स्वरुपने जाणे, तेने वहेवारमां प्रत्यक्ष प्रमाण कहीए. तेना पाच भेद श्रोतेंद्रि वीगेरे ५ परोक्ष कहेता बीजानी सहायताथी वस्तुना स्वरुपने जाणे तेने परोक्ष कहीए तेना त्रण भेद अनुमान, आगम अने ओपमा. अनुमान प्रमाण नयप्रमाणना थोकडा मुजब जाणवु अने आगमना बे भेद. लौकीक अने लोकोत्तर. लौकीक आगम कहता मिथ्यात्वी, अवरती, अज्ञानी, आप आपना, स्वछंदाचारीपणाथी परुपे ते. चार वेद, अढार पुराण, चोसठ स्त्रीनी कळा, बोंतेर पुरुषनी कळा, ज्योतिष, निमित, आदि अनेक लखी परुपे, तेने लौकीक आगम कहीए हवे लोकोत्तर आगम कोने कहीए के जे उत्पन, नाण, दसण धरा, अरहा जीन केवळी के जेने अर्थरुप परुपेली द्वादशागी वाणी तथा गणधर महाराजनी गुथेली पाठरुप द्वादशागी वाणी के जेना त्रण भेद-अत्तागमे, अणतरागमे, परमपरागमे. अत्तागमे कहेता तीर्थकर महाराजनी अर्थरुप वाणी ते अने अणतरागमे कहेता गणधर महाराज बोले ते. परमपरागमे कहेता बीजा शिष्य बोले ते. वळी अत्तागमे कहता बीजा शिष्य बोले. परपरागमे कहेता आगळ बोले. हवे उपमा प्रमाणना त्रण भेद-

कींचीत, प्राय. अन्योअन्यः कींचीत ते कोने कहीए. उदाहरण—जेमके सरसवना दाणा जेवो मेरु पर्वत, द्वारका देवलोक जेवी वीगेरे. वीजुं प्रायः ते कोने कहीए. गाय रोझ सरखी. त्रीजुं अन्योअन्य ते कोने कहीए. जो-के जीन मार्ग तो नथी मानता पण वहेवारमां उपचार रुप कहेवा माटे तीर्थंकर सरखा. उपमा ते कोने कहीए उदाहरण—जेमके कटोरो समुद्र जेवो तेमां समुद्र उपचीत अने कटोरो उपमा. नय सात ते कोने कहीए के जेथी अनेक धर्मनी वस्तु छे तेमांथी एक धर्म लइने अविरुद्धपणे प्रतिपादन करवो ते. तथा प्रमाणमां अंशनो नय कहेवाय छे जेमके समुद्र ए प्रमाण छे. एमांथी एक अंजली भरी तेने समुद्र अंश कहेवाय छे. तेम नयनुं प्रमाण अंश कहेवाय छे. हवे नीगमनयना त्रण भेद—गया कालनुं वर्तमान काळमां आरोपण-जेम तिर्थंकरादिक वर्णव. वर्तमान काळनुं वर्तमान काळमां आरोपण-जेम एक रसोइओ रसोइनी सामग्री एकठी करी रह्यो नथी अने कोइ पूछे के शुं करे छे त्यारे जवाब आपे के रसोइ करुंछुं. त्रीजुं आवता काळनुं वर्तमान काळमां आरोपण-जेम मृगापुत्र युवराज कहेतां आवता काळमां मुनिराज थवाना छे छतां भगवाने युवराज दमीसरं कही बोलाव्या. वळी नीगम नयना त्रण भेद--अंश, आरोपण अने विकल्प हवे अंश कहेतां नीगोदमां जीव छतां सिद्ध कहे अने चौदमा गुणठाणावाळाने संसारी माने. आरोप कहेतां आरोप करीने वस्तु माने जेमके शेत्रंज (रमवानी बाजी)मां लाकडाने कल्पे के आ हाथी, घोडो, ऊंट वगेरे. विकल्प कहेतां कल्पना करीने

माने जेमके (पावर पान खरता, हस्ती कुंपलीआ, अभ नीती तम नीतशे, घीरी जापुडीआ). वळी निगम नयना वे भेद- सामान्य अने विशेष. सामान्य कहेता वस्तुना द्रव्य आश्री स्थिर स्वभाव माने. विशेष कहेता वस्तुना उत्पात, व्यय अने ध्रुव आश्री अस्थिर स्वभाव माने बाकी तमाम नय प्रमाण प्रमाणे जाणवु. हवे सग्रह नयवाळो सामान्य माने, विशेष माने, सामान्य रुप सत्य वस्तुने माने अर्थात सत्ताने माने. उदाहरण- जेमके माटीमा घडो थवानी सत्ता छे ते माटीने घडो माने तथा नागनु अथवा दातणनु द्रष्टात आपवु, बाकी नय प्रमाण प्रमाणे समजवु. व्हेवार नयवाळो सामान्य विशेष सहित माने, उदाहरण--जेमके माटीमा घडो थवानी सत्ता छे पण ज्यारे घडो थाय त्यारे घडो माने वळी घउ तथा बाजरीमा रोटली रोटली थवानी सत्ता छे पण रोटली गेग्गी तैयार थाय त्यारे तेने माने, अर्थात सत्ताने नहि माने. हवे चोथो ऋजु सुत्र नयवाळो गया काळनी अने आवता काळनी वातो छोडीने वर्तमान काळमा जे वस्तु आपणी पर्यायने भजे, अथवा पोतानी पर्यायमा रह ते वस्तुने वस्तु माने तेना वे भेद-सुक्ष्म ऋजु सुत्र अने स्थुल ऋजु सुत्र. हवे सुक्ष्म ऋजु सुत्र नयवाळो एक समये जे वस्तु प्रवर्त तेनी पर्यायने वस्तु माने अने स्थूल ऋजु सुत्र नयवाळो एक आवळीकाथी माडी तेत्रीस सागर सुधी आप आपनी स्थितिनी पर्याय मुजब माने तथा एक लींग माने तथा एक वचन द्वीवचन अने बहुवचन ए वणसाथी एक माने. उदाहरण—जेमके घट, घडो वगेरे, बाकी विस्तार नय प्रमाणे जाणवु.

हवे पांचमो शब्द नयवाळो विशेप माने वर्तमानकाळनी वात माने निक्षेपो भाव माने.

उदाहरण—जेमके, भापा वर्गणानां जे पुद्गल छे तेमां वाच अने वाचकाने जे संबंध छे अथवा वाच कहेतां वचन अने वाचका कहेतां वोलवावाळा एटले शब्द जे छे तेने मुख्यता माने, अने अर्थ जे छे तेने गौणता माने तेने शब्द नय कहीए. आ नय चोथा नयथी विशुद्ध छे. ते विशुद्धपणुं देखाडे छे. चोथा नयवाळो लींग शब्दने एक माने अथवा त्रण वचनने एक माने पण शब्द नयवाळो वन्नेमां भेद माने. कारण के एक शब्दनो उच्चार करे तेमां वीजो पण गर्भित छे. अथवा पुरुप लिंग कहेतां वन्ने लींगनी अपेक्षाथी अथवा एक वचन कहेतां द्वी वचननी अपेक्षाथी जुदे जुदे रुपे माने अर्थात पर्यायनो अर्थ एकज माने. वळी जीन, त्रिकाळ, सर्वज्ञ, वीतराग वीगेरेने एकज माने तथा शक्रेंद्र, पुरेन्द्र, सचिपति, देवेन्द्र शब्दने एक माने अर्थात् पर्याय अर्थनो भेद माने नहीं.

हवे छठो संभीरुढ नयवाळो विशेप माने, वर्तमानकाळनी वात माने, नीक्षेपो भाव माने. आ नय पांचमांथी विशुद्ध छे ते देखाडे छे. उदाहरण—जेमके जीन आदि चार शब्द तथा शक्रेंद्र आदि चार शब्दना अर्थ जुदा जुदा करे, वळी जीन आदि चार शब्द अने शक्रेंद्र आदि चार शब्दना जुदा जुदा अर्थ माने, कारण के एक मानवामां शंक्रमण दोप अथवा अतीव्याप्ती दोप लागे.

हवे सातमो एवंभुत नयवाळो विशेष माने, वर्तमानकाळनी वात माने, निक्षेपो भाव माने तथा शब्दनी पर्यायनी क्रीयाने माने. जे शब्दनी पर्यायना स्वामी ते पर्यायने भजे, ते वस्तुने वस्तु माने

उदाहरण—जेमके शक्रेंद्र क्यारे कहेवाय के ज्यारे सक्र आसनपर बेसी पोतानी शक्तिथी जबरजस्तीथी देवताने आण मनावे. ते वखते शक्रेंद्र कहेवाय. एमज चारे द्रष्टात समजी लेवा. जेना उपर घडानु द्रष्टात. घडो कोने कहीए, चेष्टा करे तेने घडो कहीए जेमके कोइ जुवान स्त्री शणगार सजी माथा ऊपर इढो-णी मुकी ते उपर जळनो भरेल घडो भीना कपडाथी ढाकेल होय, अने कपडु भींजायेल रास्ते छे अथवा लीला करती चाली जाय छे, जे घडानो शब्द घट घट नीकळे अथवा पथी पुरुष परदेशमा जाय, तेने शुभ शुकन आपे ते वखते घडो माने, नहीतर माटी माने. आ सात नयमा प्रथमना चार नय अर्थने नही माने, अने पाछला त्रण नय अर्थने माने तथा पहेला त्रण नय द्रव्यास्ति अने चार पर्यायास्ति. हवे द्रव्यास्तिना बे भेद-शुद्ध अने अशुद्ध. हवे नीगम अने वहवार नय अशुद्ध छे ते द्रव्यास्ति आ प्रमाणे माने. एक परमाणुथी लइने अनत परमाणु सुधी, एक आकाश प्रदेशथी असख्याता आकाश प्रदेश सुधी. एक समयथी असख्याता सम-यनी स्थीती सुधी द्रव्य माने. तेमज एक गुण काळाथी अनत गुणो काळो. एक गुण तीखाथी अनत गुणो तीखो. एक गुण सुरभीगधथी अनत गुणो सुरभीगध सुधी माने. एक गुण हल्काथी अनत गुण हलका सुधी

माने. एम जावत वर्णादिकना वीस भेदने एक गुणथी करीने अनंत गुण सुधी द्रव्य माने.

हवे संग्रह नयवालो शुद्ध द्रव्यास्ती छे. ते एक आकास प्रदेश. एक समयनी स्थीती, एक वर्ण, एक गंध, एक रस, एक फरस. सहीत वस्तुने वस्तु माने. जेना ऊपर त्रण दृष्टांत--पाणीनुं, वस्तुनुं अने परदेशनुं. पालीने मारवाड देशमां पायली कहे, अने मगध देशमां पाथो कहे, ते ऊपर सुतारनुं दृष्टांत नय प्रमाण मुजब जाणवुं.

हवे नाम निक्षेपो कोने कहीए, जे वखते अर्थ सनमुख थाय, अथवा अर्थ जाणी शकाय, अने कारणथी नामनी उत्पत्ति थाय तेथी तेने नाम कहीए, पण नाम नीक्षेपो न कहेवाय, कारण के गुण निस्पन नाम उत्पन थाय.जेमके—सुतरने कहे कपडुं, सफेदने कहे चांदी, पीळुं तो कहे सोनुं वगेरे. बीजुं जाती नाम उत्पन्न थाय. जेमके मनुष्य, देवता, नारकी, तीर्यंच, गाय, घोडा, हाथी वगेरे. त्रीजुं जीव द्रव्य निप्पन नाम-जुवार बाजरो, घउं, चणा, मग, मठ वीगेरे. हवे अजीव पुद्गल द्रव्य निप्पन नाम--दाळ, चोखा वीगेरे. क्रिया नीस्पन नाम कोने कहीए. जेमके सुतार, कडीआ, लुहार, सोनी वीगेरे. हवे नाम नीक्षेपो कोने कहीए ते देखाडे छे--गुण, जाति, द्रव्य, क्रिया रहीत वस्तुने आपणी इच्छा पुर्वक बीजानी अ-पेक्षा विना अनेक प्रवर्तिने वास्ते नाम स्थापना करे तेने नाम निक्षेपो कहीए. जेमके–माता, पिता,

ए गुण, जाति, द्रव्य अने क्रिया सहीत छे वळी इद्र, देवेंद्र, मोतीलाल, मणीलाल, लक्ष्मीपति, ए सर्वे ते नाम निक्षेपो कहीए.

हवे स्थापना निक्षेपो द्रव्यनी अने भावनी सन्मुख थाय. जेम कोइ पुरुषे पथरो इद्रनी मुर्ति वनाववा माटे लीधो, हजु मुर्ति नथी बनावी पण इद्रनी पर्याय सन्मुख थयो तेथी पथरो द्रव्य इद्र कहीए. वळी कोइ पुरुष देवतानी प्रतिमा जवावाळो छे तेने द्रव्य देव कहीए, वळी सम्यक दशानी प्रतिसन्मुख करे तेने द्रव्य समकित द्रष्ठि कहीए. तेना बे भेद-आगम थकी अने नोआगम थकी. आगम थकी कहेता शब्दादिक अर्थ विना उपयोग सहीत करे तथा जे वस्तुनो निश्चय करे, तेना कहेला जे शास्त्र छे तेना जाणनार छे पण उपयोग रहीत जाणे छे तेने द्रव्य निक्षेपो कहीए. उदाहरण–जेम कोइ एक सामायकना पाठनो जाणनार छे पण ते वखते तेनो उपयोग तेमा नथी तेने द्रव्य समायक कहीए. हवे नो आगम थकीना त्रण भेद-जाणग शरीर, भव्य शरीर, व्यति रक्त शरीर. हवे जाणग शरीरना त्रण भेद–भूत, भविष्य अने वर्तमान काळ. भूतकाळ कोने कहीए. उदाहरण–जेम कोइ आवश्क करवावाळो श्रावक घरडो थयो तेने जोइने कोइ कहे के आ श्रावक आवश्क करतो हतो वगेरे नय प्रमाण मुजब. हवे बीजो भविष्य काळ कोने कहीए जेम कोइ श्रावकने घेर पुत्रनो जन्म थयो तेने जोइने कोइ कहे के आ पुत्र आवश्यकनो जाण थशे वगेरे. हवे वर्तमान काळ

कोने कहीए जेम कोइ आवश्क जाणे छे, शीखे छे, करे छे वगेरे.

हवे लौकीक, लोकोतर अने कुप्रावचनना भेद नय प्रमाण मुजब. वळी भुतकाळना त्रण भेद—च्युत, चावीत्र अने त्यक्त. हवे च्युत कहेतां पुरे आउखे मरे ते, चावीत्र कहेतां अधुरे आउखे मरे ते, त्यक्त कहेतां संथारो करीने मरे ते. हवे भव्य शरीर नय प्रमाण मुजब जाणवो. जाणग भव्य व्यतिरक्त, तद्व्यतिरक्त शरीरना वे भेद—कर्म अने नोकर्म. हवे कर्म कोने कहीए सम्यक् रसनो रोकवावाळो के जे मिथ्यात्वमोहनी कर्मना भेद कीधा छे तेना उपरांत क्षयोपशमना दळीआना कर्मने द्रव्य नीक्षेपो कहीए वळी बीजो सम्यक् चारीत्रनो रोकवावाळो के जे चारीत्र मोहनीना जे दळीआ छे तेना उपशम, क्षयोपशम थया ते दळीआ तथा सम्यक् ज्ञाननो रोकवावाळो के जे ज्ञानावर्णी कर्मना जे दळीआ छे तेने उपशम, क्षयोपशम थाय तेने द्रव्य नीक्षेपो कहीए. हवे नोकर्म केने कहीए सम्यक् दर्शननी प्राप्ति थवानो उपाय ते बाह्य उपदेश कहीए. चोथो भावनीक्षेपो नयप्रमाण मुजब कहेवो.

हवे चोथे बोले द्रव्य गुण अने पर्यायनुं भाजन कहे छे. हवे द्रव्य कोने कहीए सदाकाळ ध्रुव, नित्य, शाश्वतो, त्रण काळ एकज अवस्थाए रहे ते. बीजो गुण कहेतां ज्ञानादिक तेने द्रव्यथी सहचारीपणुं एटले हमेशां द्रव्यनी साथे रहे. त्रीजो पर्याय कहेतां जेनो पलटण स्वभाव, सडण, पडण, उत्पात, व्यय, लक्षण

ते पर्याय तेना बे भेद--आत्मभावि अने कर्मभावी. पाचमे बोले द्रव्य, क्षेत्र काळ, अने भाव कहे छे. द्रव्य कहेता खट् द्रव्य, क्षेत्र थकी लोकालोक, आकाश प्रदेश, काळ थकी अनादि अनत अने भाव थकीना त्रण भेद-स्वभाव, गुण, अने पर्याय. हवे छट्ठे बोले द्रव्य अने भाव कहे छे द्रव्य कहेता उपयोगे करी शून्य तथा कार्यने जाणे नहि ते, भाव कहेता उपयोगे करी सहीत तथा कार्यने जाणे ते वळी साधकता, बाधकता जाणे तेने भाव कहीये ते उपर भमरानु द्रष्टात नय प्रमाण मुजब जाणवु सातमे बोले कारण अने कार्य कारण कहेता कार्यने नर्जाक करे ते कारण आठमे बोले निश्चे अने व्यवहार नय प्रमाण मुजब नवमे बोले उपादान अने निमित्त कहे छे गायनु निमित्त. गोवाळ के जेमाथी दुध पेदा थयु तेमज दुधनु निमित्त मेळवण के जेमाथी दही पेदा थयु, तेमज दहीनु निमित्त रवैयो के जेमाथी माखण पेदा थयु, तेमज माखणनु निमित अग्नि के जेमाथी घी पेदा थयु, तेमज चेलानु निमित गुरु के जेमाथी ज्ञान प्राप्त थयु, तेमज स्त्रीनु निमित्त पुरुष, के जेमाथी सतान पेदा थयु जे वस्तुमाथी वस्तु थाय ते उपादान अने जे वस्तु कार्य निपजाववामा सहाय आपे ते निमित्त जाणवु. दसमे बोले गुण अने गुणी तेनो विस्तार नय प्रमाण मुजब जाणवो.

अगीआरमे बोले सामान्य अने विशेष सामान्य कहेता अति व्याप्ती अने विशेष कहेता देश. हवे बारमा द्वारथी ते पदरमा द्वार सुधी नय प्रमाण मुजब समजवु.

सोळमे बोले मुख्यता अने गौणता. मुख्यता कहेतां सेनापति अने गौणता कहेतां सैन्या. मुख्यतामां बगलो धोळो अने गौणतामां पांचे वरण तेमज कोयल, पोपट विगेरे.

हवे सत्तरमे बोले उत्सर्ग अने अपवाद कहेतां उत्सर्गमां त्रण गुप्ति अने अपवादमां पांच सुमती जाणवी.

हवे अढारमो अने ओगणीशमो द्वार नय प्रमाण मुजब समजवो. वीसमे योग चार--कथानुयोग, १. करणानुं योग २. चरणानुंयोग ३. द्रव्यानुंयोग ४. हवे कथानुयोग कहेतां संसारनुं कथन अने तेनी विचित्रता तथा पुन्य पापना फळ तेमज महान पुरुषोनी प्रवर्ती वीगेरेनुं कथन करीने जीवने धर्मने विषे लगावे अने मुळ वात तो जेम होय तेमज कहे पण चरीत्र सौ सौनी मरजी उपर वधु घटु कहे तेमज परमार्थ बीजो नहीं करे. हवे करणानुं योग कहेतां जीवनुं तथा कर्मनुंतथा त्रणे लोकादिकनुं वर्णन करवुं ते. जेम भगवंते फरमाव्युं तेम कहे. चरणानुं योग कहेतां धर्मनुं साधन नानाप्रकारनुं वर्णन करीने धर्मने विषे जोडे. द्रव्यानुं योग कहेतां तत्त्वनुं वर्णन करीने धर्मने विषे जोडे. खटद्रव्य, सात नय, नव पदार्थ तथा पंचास्तिकाय आदि मुख्य निश्चय नयनुं कथन करे ते. एकवीसमो जागरण द्वार ते नय प्रमाण मुजब जाणवो.

हवे बावीसमो श्याद्वाद सप्त भंगीनो द्वार कहे छे. श्याद अस्ती १, श्यादनास्ती २, श्याद अस्ती नास्ती ३, स्याद अव्यक्त ४, स्याद अव्यक्त अस्ती ५, श्याद नास्ती अव्यक्त ६, श्याद, अस्ती नास्ती

अव्यक्त ७. हवे स्याद कहेवानुं कारण एवु छे के वस्तुना अनेक धर्म छे अने एक धर्म कहेवाथी दोषनी प्राप्ति थाय ते दोष मटाडवाने वास्ते स्यादपदनी योजना करवी पडी. एक समयमा एक वस्तुमा साते भांगा लाभे ते घडा उपर उतारवामा आवे छे घडामा घडानी कथ चीत नास्ती अथवा घडानो द्रव्य, गुण, पर्याय, भाजन, ते अवकाश विकासरूप अवगहना, काळ ते आदिथी अनत शुद्ध भाव ते अस्ती (गुणपर्यायनी अवस्था) घडामा बन्ने धर्म साथे रह्या छे. जेमके अस्ती नास्ती वळी घडानु पट कहेता कपडाना द्रव्य क्षेत्र काळ भावनी नास्ती. वळी घडामा व्यक्तव्यता पण छे केमके उपरना त्रणे धर्म एवा छे तो एक समामा व्यक्तव्यता केम कही शकाय. वळी घडामा स्याद अस्ती अव्यक्तव्यता कथ चीत अस्ती अव्यक्तव्यता छे, कारण के घडामा घडाना द्रव्य क्षेत्र काळ भावनी अस्ती छे पण चारनी व्यक्तव्यता एक समे होय नही माटे अस्ती अव्यक्तव्यता. वळी घडामा स्याद नास्ती अव्यक्तव्यता कथ चीत नास्ती अव्यक्तव्यता छे केमके कपडामा द्रव्य क्षेत्र काळ भावनी नास्ती छे पण चारेनी व्यक्तव्यता छे. केमके स्व द्रव्यादिकनी अस्ती छे अने पर द्रव्यादिकनी नास्ती छे पण बनेनी व्यक्तव्यता एक समामा होय नही तेमज कोइ प्रश्न करे के अने कहेवामा पण दोष छे कारण के वस्तु एकातज छे. उत्तर—अनेकात छे तेना अनेक प्रकार छे. स्याद एकात अने स्याद अनएकात तेना पण बे प्रकार छे सत्य अने मिथ्या. सत्य कहेता वस्तु ते अपेक्षा रहित आगमनु बाधीत प्रतिपादन करनार. त्रेवीसमे लब्धि

पांच–क्षयोपशम, विशुद्ध उपदेश, प्रयोग, अने कारण. हवे क्षयोपशम लब्धि कहेतां एकेंद्रीथी पचेंद्री सुधी पुन्नाइ वधी. पण समकित विना कशी गरज सरी नहि. मनुष्य जन्म अनन्ति वखत पाम्यो, तेमज लब्धि पण मळी, परंतु समकीत विना कशी गरज सरी नहि.

विशुद्ध लब्धि कहेतां उपरनी सामग्री मळी तथा दान, शीळ, तप आदि अनेक प्रकारनी करणी करी पण समकित विना कशी गरज सरी नहि.

उपदेश लब्धि कहेतां खट् द्रव्य तथा नव पदार्थनी प्राप्ती थए. पोताने तथा बीजाने उपदेश करे, धर्म समजावे, पण समकित विना कशी गरज सरी नहि.

प्रयोग लब्धि कहेतां एक आयुष्य कर्म वरजीने सात कर्मनी स्थिति फक्त एक क्रोडाकोड रहे त्यारे वहेवार शुद्ध संजम पाळे पण समकित विना कशी गरज सरी नहि.

कार्मण लब्धि कहेतां तेना त्रण प्रकार—अपूर्व करण, अर्ध करण, अनीव्रति करण के जेनाथी निश्चे समकितनी प्राप्ति थाय.

हवे चोवीसमे बोले वाद ३–ते १. यथास्थित वाद, २. विधिनुं वाद, ३. चरितानुं वाद. यथास्थित वाद कहेतां वस्तुनुं स्वरूप जेवुं होय तेवुं कहेवुं पण ओछुं अधिकुं कहेवुं नहि ते. विधिनुं वाद कहेतां साधु

श्रावक आदिनी धर्म क्रियानी विधि कहेवी ते चरितानु वाद कहेता महान पुरुषोना चरित्रादिक कहेवा ते.
पचीसमे बोले समवायना पाच भेद–काळ, स्वभाव, निमित्त, पुर्षाकार, अने पूर्वकर्म ए पाच

हवे काळ कहेता स्थिति पाके त्यार मोक्ष जाय. स्वभाव कहेता भविपणु होय तो मोक्ष जाय निमित्त कहेता निमित्त होय तो सामग्री मळे त्यारे मोक्षे जाय. पुर्षाकार कहेता शुद्ध पराक्रम फोरवे त्यारे मोक्षे जाय पूर्व कर्म कहेता पुर्व कर्मनी सामग्री होय तो मोक्षे जाय. ए पचीस द्वार.

स्यादवादनी विशेष समजण कहे छे–सप्तभंगीना सात भागा स्याद् अस्ति कहेता जीव पोताना द्रव्य, क्षेत्र, काळ, भाव आश्री अस्ती छे. १. स्याद् नास्ती कहेता जीव विना बीजा पाच द्रव्यनी द्रव्य क्षेत्र काळ भावनी जीवमा नास्ती छे २. स्याद् अस्ती नास्ती कहेता जीवमा जीव, द्रव्य, क्षेत्र काळ भाव अस्तीपणे छे अने बीजा पाच द्रव्यना द्रव्य, क्षेत्र, काळ, भाव नास्तीपणे छे ते एक समये रह्या छे ३ स्याद् व्यक्त कहेता जीवमा पोताना द्रव्यादिक अस्तिपणे रह्या छे अने परना नास्तीपणे एक समये रह्या छे. तेनु वर्णन वचन द्वारे कहेता असख्याता समय लागे छे माटे एक समये कहेवाय नहि ४ स्याद् नास्ती अव्यक्त कहता जीवमा पोताना द्रव्य क्षेत्र, काळ, भाव जे अस्तीपणे रह्या छे तेनु वर्णन एक समयमा करी न शकाय. ५. स्याद् अस्तीनास्ती अव्यक्त कहेता जीवमा पर द्रव्यादिक नास्तीपणे रह्या छे, तेनु

वर्णन एक समयमां करी न शकाय. ६. स्याद अस्तिनास्ती युगपत अव्यक्तव्यता कहेतां जीवमां पोताना अने परनां द्रव्यादिक अस्तीनास्तीपणे रह्या छे तेनुं युग पत वर्णव न करी शकाय ते. ७.

हवे भांगो-१, आंक-१११ स्यादवाद शेरीए करी जैन धर्मने जाणे नहि, आदरे नहि पाळे नहि ते एकांत मिथ्यात्वि जीव.

भांगो बीजो आंक-११२ जाणे नहि, आदरे नहि, पाळे छे ते तापसादिक मिथ्यात्वि.

भांगो त्रीजो आंक-१२१ जाणे नहि, आदरे छे पण पाळे नहि ते द्रव्यलींगी जती आदिक.

भांगो चोथो आंक-१२२ जाणे नहि पण आदरे छे अने पाळे छे ते अभव्यादिक.

भांगो पांचमो आंक-२११ जाणे छे पण आदरे नहि, पाळे नहि ते सरणीकादिक समदृष्टि.

भांगो छठो आंक-२१२ जाणे छे, आदरे नहि पण पाळे छे ते अनुंतर विमानना देवता.

भांगो सातमो आंक-२२१ जाणे छे आदरे छे पण पाळे नहि ते स्वलींगी साधु जे घरडा मांदा रोगी वगेरे.

भांगो आठमो आंक २२२ जाणेछे, आदरेछे, अने पाळे पण छे ते स्वलींगी साधु चार तीर्थ जाणवा.

॥ इति श्री प्रमाण नयनो थोकडो संपूर्ण ॥

॥ अथ श्री पांच सुमति त्रण गुप्तिनो थोकडो. ॥

श्री उत्तराध्ययन सूत्रमा अध्ययन २४ मे पाच सुमति, त्रण गुप्तिनो अधिकार कह्यो तेमा पाच सुमतिनां नाम कहे छे–इरिया सुमती १, भाषा सुमति २, एषणा सुमति ३, आयाणभडमत निखेवणा सुमति ४, उच्चारपासवणखेलजल सघाण परीठावणीया सुमति ५. त्रण गुप्तिना नाम कहे छे—मन गुप्ती १, वचन गुप्ती २, काय गुप्ती ३, ए आठ प्रवचन माताना नाम जाणवा. हवे तेना वे भेद कहे छे. प्रथम पाच सुमति तेमा पेली इरीया सुमतिना पाच भेद–ते आलबन १, काल २, मारग ३, जयणा ४, गुण ५. तेमा आलबनना त्रण भेद–ज्ञान १, दर्शन, २, चारित्र ३. हवे काल ते चालवानो काल दिवस. १, मार्ग ते कुपथ वर्जिने चालवु २. हवे जयणाना चार भेद द्रव्यथी १, क्षेत्रथी २, कालथी ३, भावथी ४. तेमा द्रव्यथी दृष्टिए जोईने चालवु १ क्षेत्रथी धोसरा प्रमाणे जोइने चालवु. २, कालथी दीवसे जोइने चालवु अने रात्रीए पुजीने चालवु ३, भावथी उपयोग सहीत दश बोल वर्जिने चालवु ए दश बोल कहे छे. वायणा १, पूछणा २, परिअट्टणा ३, धमकहा ४, अणुपेहा ५, शब्द ६, रुप ७, रस ८, गध ९, फरस

१०, ए दश बोल वर्जीने चालवुं. ४ गुण थकी नीर्जरानो हेतु, ५ हवे भाषा सुमतिना पांच भेद ते द्रव्यथी १, क्षेत्रथी २, कालथी ३, भावथी ४, गुणथी ५, ए पांच भेद तेमां द्रव्यथी आठ बोल वर्जीने बोलवुं ते क्रोध १, मान २, माया ३, लोभ ४, हास्य ५, भय ६, मुखरी ७, खोटी कथा ८. ए आठ बोल द्रव्य थकी कह्या १, क्षेत्र थकी रस्ते चालता बोलवुं नहीं. २, काळथी पहोर रात्री गया पछी मोटे शब्दे बोलवुं नही. ३, भाव थकी राग द्वेष रहीत बोलवुं. ४. गुणथी निर्जरानो हेतु ५.

त्रीजी एषणा सुमति तेना पांच भेद ते द्रव्यथी १, क्षेत्रथी २, काळथी ३, भावथी ४, गुणथी ५. ए पांच भेद तेमां द्रव्य थकी बेंतालीस दोष टाळीने आहारपाणी लेवो १, क्षेत्र थकी बे गाउ उपरांत आहार पाणी भोगववो नहि २, काळ थकी पहेला पहोरनो आहारपाणी पाछला पहोरे एटले चोथे पहोरे भोगववो नहि ३, भाव थकी पांच मांडलाना दोष टाळीने आहार करवो ते पांचना नाम कहे छे.–संजोयणा कहेतां संजोग मेळवीने न खावुं. १, प्रमाण कहेतां मर्जादा उपरांत न खावुं. २, इंगाल कहेतां वखाणी वखाणीने न खावुं. ३, धुम कहेतां अपखोडी अपखोडीने न खावुं ४, कारण कहेतां आहारनी पूर्ण इच्छा थया विना न खावुं. ५, ए पांच दोष मांडलाना जाणवा. पांचमे बोले गुण थकी निर्जरानो हेतु ए त्रीजी एषणा सुमति.

हवे चोथी आयाण भंड मत निखेवणा सुमति तेना पांच भेद कहे छे–ते द्रव्य थकी १, क्षेत्र थकी २,

काल थकी ३, भाव थकी ४, गुण थकी ५, ए पाच तेमा द्रव्यथी भड उपगरण जतनाए लेवा, जतनाए मुकवा तथा मर्यादा उपरात उपगरण न राखवा १, क्षेत्र थकी वीखेरला न राखवा अथवा गृहस्थने घेर न मुकवा. २, काळ थकी उपयोग सहीत पडीलेह्ण करवु ३, भाव थकी रागद्वेष रहीत भोगववा. ४, गुण थकी निर्जरानो हेतु. ५. ए चोथी सुमती जाणवी.

हवे पाचमी उचार पासवण खेल जल्र सघाण परीठावणया सुमतीना पाच भेद ते द्रव्यथी १, क्षेत्रथी २, काळथी ३, भावथी ४, गुणथी ५. ए पाच भेद तेमा द्रव्यथी दश बोल वर्जीने परठववु ते १० बोल कहे छे. कोइ आवे नहि देखे नहि त्या परठववु. १, पोताना जीवनी तथा पर जीवनी घात न थाय त्या परठववु. २, उंची नीची भुमिका न होय त्या परठववु, ३, पोली भुमिका न होय त्या परठववु. ४, जघन्य ४ आगळ उडी अचेत्त भुमिका होय त्या परठववु. ५, जघन्य एक हाथ लाबी पहोळी अचेत भुमिका होय त्या परठववु. ६, थोडा काळनी अचीत्त भुमीका न होय त्या परठववु. ७, पोताना स्थानकथी वेगळु परठववु ८, उदर मशुखना दर न होय त्या परठववु. ९, लीलोतरी तथा बीज तथा त्रस जीव न होय त्या परठववु. १०, ए दश बोल वर्जीने परठववु. १, क्षेत्र थकी गृहस्थीने आगणे न परठववु. २, काळ थकी दिवसे देखी राखेली जगयाए रात्रीए परठववु. ३, भाव थकी जाता आवसीयाए आवसीयाए कहेवु अने स्थानकमा पेसता निस्सही

निस्सही कहेवुं. ४, गुण थकी निर्जरानो हेतु ए पांच सुमति कही.

हवे त्रण गुप्तिना भेद कहे छे—मन गुप्ति. १, वचन गुप्ति. २, काय गुप्ति. ३, ए त्रणे गुप्तिना पांच भेद छे ते कहे छे–द्रव्यथी. १, क्षेत्रथी. २, काळथी. ३, भावथी. ४, गुणथी. ५, ए पांच भेद तेमां द्रव्यथी मन, वचन, कायाना सारंभ, समारंभ अने आरंभ तेमां सारंभ कहेतां ए मरे तो ठीक एम न चींतवे, समारंभ कहेतां एने कोइ मारे तो ठीक एम न चींतवे, आरंभ कहेतां हुं एने मारुं एम न चींतवे ए मनना त्रण, एम वचनना त्रण, एम कायाना त्रण एवं नव भेद जाणवा. क्षेत्रथी ज्यां विचरे त्यां उपली वीना वर्जवी. काळथी जीवे त्यां सुधी, भावथी उपयोग सहीत, गुण थकी निर्जरानो हेतु.

॥ इति श्री पांच सुमति त्रण गुप्तिनी थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री त्रण जाग्रिकानो थोकडो.

श्री वीर भगवानने गौतमस्वामि पूछता हवा के, हे भगवान ! जाग्रिका केटला प्रकारे कही छे ? भगवान कहे हे गौतम ! जाग्रिका त्रण प्रकारनी कही छे ते साभळ—१. धर्म जागरण, २ अधर्म जागरण, ३. सुदखु जागरण, तेमा प्रथम धर्म जागरणना चार भेद—१. आचार धर्म, २ क्रिया धर्म, ३ दया धर्म, ४ स्वभाव धर्म

तेमा प्रथम आचार धर्मना पाच भेद–१ ज्ञानाचार, २ दर्शनाचार, ३ चारित्राचार, ४ तपाचार, ५ वीर्याचार. तेमा ज्ञानाचारना ८ भेद, दर्शनाचारना ८ भेद, चारित्राचारना ८ भेद, तपाचारना १२ भेद, वीर्याचारना ३ भेद. ए रीते ३९ थया. हवे तेनो विस्तार कहे छे.

ज्ञानाचारना ८ भेदः–१ ज्ञान भणवाने वखते ज्ञान भणवु, २ ज्ञान लेता विनय करवो. ३ ज्ञाननु बहु मान करवु. ४ ज्ञान भणता यथाशक्ति तप करवो. ५ अर्थ तथा गुरुने गोपववा नहिं, ६ अक्षर शुद्ध, ७ अर्थ शुद्ध, ८ अक्षर अर्थ बन्ने शुद्ध भणे.

दर्शनाचारना ८ भेद:—१. जैन धर्ममां शंकारहितपणुं, २. पाखंड धर्मनी वांछा रहित, ३. करणीना फळनुं संदेहरहितपणुं, ४. पाखंडीना आडंवर देखी मूंझाय नहि, ५. स्वधर्मनी प्रशंसा करे, ६. धर्मथी पडताने स्थिर करे, ७. स्वधर्मनी भक्ति करे, ८. जैनधर्मने अनेक रीते दीपावे—कृष्ण, श्रेणीकनी पेरे.

चारित्राचारना ८ भेद:—१ इर्यासुमति, २ भाषासुमति, ३ एषणासुमति, ४ आयाणभंड मत निखेवणा सुमति, ५ उचारपासवणखेल,जळ, संघाण परिठावणीआ सुमति, ६ मन गुप्ती, ७ वचन गुप्ती, ८ काय गुप्ती.

तपाचारना वार भेद:—छ वाह्य, अने छ अभ्यंतर. ए वार.

छ वाह्य तपनां नाम कहेछे:—१. अणसण. २. उणोदरी, ३. वृत्ति संक्षेप, ४. रस परित्याग, ५. काय कलेश, ६. इंद्रिय प्रतिसंलीनता. ए छ.

अभ्यंतर तपना छ भेद:—१ प्रायश्चित, २ विनय, ३ वैयावच्च, ४ सज्झाय, ५ ध्यान, ६ कायोत्सर्ग एम कुल वार भेद तपाचारना जाणवां तेमां इहलोक परलोकना सुखनी वांछा रहित तप करे, अथवा आजीवीका रहित तप करे ए तपना वार आचार जाणवा.

वीर्याचारना त्रण भेद:—१. वळ, वीर्य, धर्म काममां गोपवे नहि, २. पूर्वोक्त ३६ वोलमां उद्यम करे, ३. शक्ति अनुसारे काम करे. एवं ३९ भेद आचार धर्मनां कह्या.

हवे वीजो क्रिया धर्म तेना सीत्तेर भेदना नाम:—चार प्रकारे पिंड विशुद्धि ४, पांच सुमति. ५, वार

प्रकारनी भावना १२, साधुनी वार पडीमा १२, पाच इंद्रिनो निरोध. ५, पचीस प्रकारनी पडीलेहणा. २५, त्रण गुप्ति. ३, चार अभिग्रह. ४, एव ७०.

हवे त्रीजो दया धर्म तेना आठ भेदना नाम कहे छेः—१. प्रथम स्वदया ते पोताना आत्माने पापथी बचावे ते, २. पर दया ते बीजा जीवनी रक्षा करवी ते, ३ द्रव्य दया ते देखादेखी दया पाळे ते, अथवा शरमथी जीवनी रक्षा करवी ते, अथवा कुळ आचारे दया पाळे ते, ४ भाव दया ते ज्ञानना जोगे करीने जीवने जीवात्मा जाणीने ते उपर अनुकपा लावी तेनो जीव बचाववो ते, ५. वहेवार दया ते जेवी श्रावकने दया पाळवानी कही छे ते साचवे ते घरना अनेक कामकाज करता जतना राखवी ते. ६. निश्चे दया ते आपणा आत्माने कर्मबंधथी छोडाववो तेनो खुलासो ए छे के पुद्गल परवस्तु छे तेना उपरथी ममता उतारीने तेनो परीचय छाडीने आपणा आत्माना गुणमा रमण करवु. जीवनु कर्म रहीत शुद्ध स्वरुप प्रगट करवु ते निश्चे दया चौदमा गुणस्थानने अते सपुर्ण लाभे, ७. स्वरुप दया ते कोइ जीवने मारवाने भावे पहेला छे जीवने सारी रीते खवरावे अने शरीरे माता कर सारसभाळ ले ए दया उपरथी देखाव मात्र छे परतु पाछळथी ते जीवने मारवाना परीणाम छे ते उत्तराध्ययन सूत्रना सातमा अध्ययने बोकडाना अधिकारथी समजवु ८. अनुबध दया ते जीवने त्रास पमाडे पण अतरथी तेने साता देवानो कामी छे ते. जेमके माता पुत्रने रोग मटाडवाने अर्थे कडवु औषध पाय पण अतरथी तेनु भलु चहाय छे तथा जेम पीता पुत्रने भली शीखा-

॥ अथ श्री संज्ञा पदनो थोकडो ॥

श्री पन्नवणाजी सूत्र पद आठमे संज्ञा पदनो थोकडो चाल्यो तेमां श्री गौतम स्वामि वीर भगवानने पूछतां हवा के हे भगवान ! संज्ञा केटला प्रकारे कही छे? भगवाने कह्युं, हे गौतम ! संज्ञा दश प्रकारे कही छे:—

आहार संज्ञा १, भय संज्ञा २, मैथुन संज्ञा ३, परिग्रह संज्ञा ४, क्रोध संज्ञा ५, मान संज्ञा ६, माया संज्ञा ७, लोभ संज्ञा ८, ओघ संज्ञा ९, लोक संज्ञा १०, ए दश भेद. हवे आहार संज्ञा चार प्रकारे उत्पन्न थाय. ते कोठो खाली थवाथी. १, क्षुधा वेदनी प्रगट थवाथी. २, आहार नजरे जोवाथी. ३, आहारनी चिंतवणा करवाथी. ४, भय संज्ञा चार प्रकारे उत्पन्न थाय—मोहनीना उदयथी. १, भय नजरे जोवाथी. २, अधीरजपणाथी. ३, भयनी चिंतवणा करवाथी. ४, मैथुन संज्ञा चार प्रकारे उत्पन्न थाय—वेद मोहनिना उदयथी १, हाड, मांस, लोही वगेरेथी शरीर पुष्ट थवाथी. २, स्त्रीने नजरे जोवाथी. ३, स्त्रीनी चींतवणा करवाथी ४.

परिग्रह संज्ञा चार प्रकारे उत्पन्न थाय—लोभ मोहनिना उदयथी. १, असंतोषपणाथी. २, नव प्रकारनो

परिग्रह जोवाथी. ३, परिग्रहनी चिंतवणा करवाथी ४. ए चार. हवे तेनो अल्प बहुत्व कहे छेः–

मायाथी—सर्वथी थोडी मैथुन सज्ञा तेथी आहार सज्ञा सख्यात गुणी तेथी परिग्रह संज्ञा सख्यात गुणी तेथी भय सज्ञा सख्यात गुणी.

तिर्यचमा प्रेमाथी—सर्वथी थोडी परिग्रह सज्ञा तेथी मैथुन सज्ञा सख्यात गुणी तेथी भय सज्ञा सख्यात गुणी तेथी आहार सज्ञा सख्यात गुणी.

मनुष्यमा भयाथी–सर्वथी थोडी भय सज्ञा तेथी आहार सज्ञा सख्यात गुणी तेथी परिग्रह सज्ञा सख्यात गुणी तेथी मैथुन सज्ञा सख्यात गुणी.

देवतामा अभर्मा–सर्वथी थोडी आहार सज्ञा तेथी भय सज्ञा सख्यातगुणी तेथी मैथुन सज्ञा सख्यात गुणी तेथी परीग्रह सज्ञा सख्यात गुणी.

॥ इतिश्री सज्ञा पदनो थोकडो सपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री भाषा पदनो थोकडो. ॥

श्री पन्नवणाजी सूत्र पद ११ मे भाषा पदनो थोकडो चाल्यो ते कहे छे:—

श्री गौतमस्वामी वीर प्रभुने पूछता हवा के, हे भगवान ! भाषा केटले प्रकारे कही छे ?

भगवान कहे छे, हे गोतम ! ते भाषा सत्तर भेदे कही छे तेनां नाम—आदी. १, उत्पति. २, संठाण. ३, परीयव. ४, द्रव्य. ५, क्षेत्र. ६, काळ. ७, भाव. ८, दीशा. ९, स्थिति. १०, अंतर. ११, ग्रहण नीसर्ग. १२, ले-मुके. १३, कारण. १४, भेद. १५, अल्प बहुत्व. १६, पर्याप्ती अपर्याप्ती. १७.

हवे तेनो विस्तार कहे छे—आदी जीवथी १, उत्पति शरीरथी. २, संठाण वज्रने आकारे. ३, परीयव लोकने छेडे अटके. ४, द्रव्यथी अनंत पुद्गल प्रदेशी खंधा ग्रहण करे त्यारे भाषा बोलाय. ५, क्षेत्रथी असंख्याता आकाश प्रदेश अवगाहीआ पुद्गल ग्रहण करे त्यारे भाषा बोलाय. ६, काळथी जघन्य एक बे त्रण जावत् १०. संख्याता असंख्याता समयनी स्थितिनां पुद्गल ग्रहण करे त्यारे भाषा बोलाय. ७, भावथी जघन्य एक बे जावत् १० संख्याता असंख्याता अने अनंता एम तेर थया तेने वर्णादिकना सोळ बोले गुणतां

२०८ थाय वार काळना, एक द्रव्यनो, एक क्षेत्रनो एम कुल वर्सेवात्रीस, तथा सत्तर त्रीजा बोल कहे छे– पुठा गीनती. १, अतुका गीनती. २. अनतर उघाडा गीनती. ३. सूक्ष्म गीनती.४,वादर गीनती.५,आदका गीनती. ६, अतुका गीनती. ७, मध्यका गीनती. ८, उर्धदीशाका गीनती. ९, अधोदीशाका गीनती. १०, त्रीछीदीशाका गीनती. ११, नीयमा छ दीसी गीनती. १२, अनुपूर्वीका गीनती.१३,सविपयका गीनती.१४, नीरविपयका गीनती. १५, भीनाका गीनती १६, अभीनाका गीनती. १७, एम कुल वर्से ओगणचालीस भावार्थ ग्रहण करे त्यारे भाषा बोलाय. दीशा कहेता छए दीशाना पुद्‌गल ग्रहण करे त्यारे भाषा बोलाय. ८, स्थिति जघन्य एक समयनी उत्कृष्टि अतर मुहूर्तनी.९, अतर जघन्य अतर मुहूर्तनु उत्कृष्टु अनता काळनु १०, ग्रहण निसर्ग कहेता कायाना जोगथी ग्रहे, भाषाना जोगथी मूके.

हवे मूके कहेता पहेले समे ले बीजे समे लेइ मूके त्रीजे समे लेवे मूके जाव‌त् छेल्ले समे मूके ११, कारण कहेता सत्य अने व्यवहार भाषाने ज्ञानावर्णियनो क्षयोपशम. भाषानो जोग असत्य अने मिश्र भाषाने ज्ञानावर्णिय क्षयोपशम अने मोहनीयनो उदय १२. भेद पाच–खडा, पडतर, चुरण, अनुतरडीआ, उकरडीआ ए पाच १३. हवे अल्प बहुत्व कहे छे. सर्वथी थोडा सत्यभासी तेथी मीश्र भाषी सख्यातगुणा, तेथी असत्य भाषी असख्यातगुणा तेथी वहेवारभाषी असख्यातगुणा. १४ पर्याप्ति अपर्याप्ति कहेता सत्य अने असत्य ए भाषा

पर्याप्ति. १५, मीश्र अने वहेवार ए बे भाषा अपर्याप्ति. हवे सत्य भाषाना दश बोल कहे छे–१ जणवय सच्चे कहेतां घणा लोको धर्मथी मोक्ष माने, २ समवाय सच्चे कहेतां वरसादथी घणां काम नीपजे, ३ नाम सच्चे कहेतां मोहनलाल नाम आप्युं, ४ ठवणा सच्चे कहेतां अढी भारथी मण सुधीनी स्थापना करवी ते. ५ रुप सच्चे कहेतां भेंस, वामन आदिक, ६ पांडु सच्चे कहेतां शाहुकारनी अपेक्षाए दारिद्री, ७ जोग सच्चे कहेतां लखवाथी लहीओ, ८ उपमा सच्चे कहेतां तेना चार भेद. १. छती वस्तुने छती उपमा. जेमके–पद्मनाभ तीर्थंकर महावीर स्वामी जेवा थशे. २. छती वस्तुने अछती उपमा. जेमके–पलनो कुवो. कोइए भर्यो नथी, भरता नथी, भरशे पण नहि. पण वात साची छे. ३. अछती वस्तुने छती उपमा जेमके–दुहा ॥ पींपळ पान खरंता, हसित कुंपळीआ; अम वीती तम वीतशे, धीरी बापडीआ. पान खरंतां एम कहे, सुणो तरुवर वनराय; अबके वीछुटे कब मीले, दूर पडेंगे जाय. तब तरुवर उत्तर दीयो, सुनो पत्र मुज वात; अम घर एसी रीत हे, एक आवत एक जात. इत्यादिक अछती वस्तुने छती उपमा जाणवी. ४ अछती वस्तुने अछती उपमा. जेमके–घोडानां शींगडां गधेडां जेवां, गधेडानां शींगडां घोडा जेवां. ९ वहेवार सच्चे कहेतां निश्चेमां तेल बळे छे, छतां वहेवारमां दीवो बळे छे. निश्चेमां पाणी चूए छे, पण वहेवारमां नेवां चूए छे एम कहे छे. १०. उपमा सच्चे कहेतां बगलो धोळो. हवे असत्य भाषाना

१० बोल कह छे –क्रोध वशे १, मान वशे २, माया वशे ३, लोभ वशे ४, राग वशे ५, द्वेष वशे ५, हास्य वशे ७, भय वशे ८, मोसा वशे ९, विकथा वशे १०. एव दश हवे मिश्र भापाना दश बोल कहे छे. उत्पन्न मिश्या, विखन मिश्या, उत्पन्न विखन मिश्या, जीव मिश्या, अजीव मिश्या, जीव अजीव मिश्या, अनत मिश्या, प्रत्येक मिश्या, अधा मिश्या, अधाधम मिश्या हवे वहेवार भापाना वार बोल कहे छे–आमत्रण, आणवणीया, जाचणीआ, पूछणीआ, पच्चखाणीआ, परियरणा, इच्छामि लोम भापा, सशय कारिणी, अभिग्रही, अणाभीग्रही, अणभीग्रही, वोगडो, अवोगडो एव कुल ४२ भेद जाणवा

॥ इतिश्री भापा पदनो थोकडो सपूर्ण. ॥

॥ पंडित दलपतरामकृत प्रश्नोत्तरनो थोकडो. ॥

१. प्रश्न—लोकांतिक देवता समकिती छे के मिथ्यात्वी ?

उत्तर—वारे देवलोकमां द्रष्टि त्रण लाभे एम कह्युं छे तो द्रष्टिनो शो संशय छे ? वळी श्री भगवती सूत्र मध्ये कह्युं छे के पूर्वे लोकांतिकपणे सर्वे जीव उपन्या कह्यां छे, पण (नो चेवणं देवीताए) ए लेखे लोकांतिकमां त्रणे द्रष्टि होय ते वारे कोइ कहे के भगवंतनी दीक्षा कल्याणिकना सूचक छे ए भली करणी मिथ्यात्वी केम करे ? तेने कहेवुं के जेम चार लोकपाळ महाराजा कह्यां छे तेमां कोइने सारो, माठो होदो छे पण एकला समद्रष्टि नहि तथा घणा देवता जीनने दिक्षा वखते वंदनादिक माटे आवे छे इत्यादिक भली करणी करे छे पण एकला समद्रष्टि करे एवो नियम नथी.

२. प्रश्न—नव ग्रैवेक मध्ये गुणठाणा केटला लाभे ?

उत्तर—श्री जीवाभीगम सूत्र मध्ये द्रष्टि बे कही छे. प्रणामनी स्थिति विशेष, मोहनी कर्मनो उदय, अल्प जणाय छे. उपशम भावनी वहोळता छे, अने समकितनो पडवो तो उत्तकृष्ट, मोहनीना उदय थाय ते तो

नथी माटे समकीतना पडवाथी शाश्वादान पामे ते पण नथी अने मिश्र द्रष्टिने अभावे मिश्र गुणठाणुं पण नथी एटले गुणठाणा बे लाभे-पहेलु ने चोथु.

३. प्रश्न—अगीआरमा, बारमा देवलोकना देवताने भोगनी इच्छा थाय ते वारे तेनी देवी पहेला देवलोके रह छे तो ते केम जाणे जे स्वामीने भोगनी इच्छा थइ छे ?

उत्तर—देवागनाने जाणवा माटे उचु अवधीज्ञान नथी, पण आसन कपन, चेष्टा, शरीरमा चिन्ह थाय ते वारे मतीना उपयोगथी जाणे जे भोगनी अभिलाषा देवने छे, ते वारे देवीने पण भोगनी इच्छा थाय. ते उपर नागरवेल्ना पाननु द्रष्टात कहे छे—जेम नागरवेलना पान तोडीने पाचसो गाउ सुधी लइ जाय, पछी ते नागरवेलना छोडने काइ दाह के हीम पडवाथी कुमळी जाय ते वारे तेज नागरवेलथी तुटेला पान पाचसो गाउ उपर पण तरत कुमळाइ जाय. केमके तेने एवो स्नेह छे. तेम देवागना पहेले देवलोके, अने देव बारमे देवलोके होय छे पण तेने स्नेह एवो छे तेथी जाणे.

४. प्रश्न—कील्विषी देवता चारे जातिमा होय, के एक वैमानीकमा ?

उत्तर—कील्विषी देव चारे जातिमा होय. श्री भगवती सूत्रमा कील्विषी देवनु उपजवु जघन्य भवनपतिमा, उतकृष्टु, छठ्ठा लतक देवलोक सुधी कह्यु छे. ए लेखे चारे जातिमा होय अने घणी करणीना घणी

तेमज अभीनीवेशीक मिथ्यात्वना सेवनार तो एक वैमानीकमांज होय.

५. प्रश्न—कील्विषी देवता देवलोकना पडतरमां रहे छे के जुदा ?

उत्तर—पडतर आश्री तो भेळाज छे. पण मनुष्यलोकनी रीते छे. जेम मोटानां घर ते तो नगरनी वच्चे होय अने सामान्य मनुष्यनां घर तो छेल्लां होय तेवी रीते कील्विपी देव पण जाणवा.

६. प्रश्न—कील्विपी देव शी करणीथी थया ?

उत्तर—मनुष्य लोकमां अरिहंतना, चतुर्विध संघना, शुद्ध ज्ञानना दातारना अवर्णवाद, नींदा, अपजश करवाथी कील्विपीपणुं पाम्या छे.

७. प्रश्न—श्री भगवती सूत्र मध्ये साधुने अफासुक, अणेपणीक, (शोध्या वीनानो) आहारादिक देतां थकां घणी निर्जरा करे, अने अल्प पाप वांधे, वळी श्री ठाणांग सूत्रने त्रीजे ठाणे एम कह्युं छे के–अफासुक, अणेपणीक एवो आहार साधुने देतो थको अल्प आउखुं वांधे तेनुं शुं कारण ?

उत्तरः—अफासुक कह्यो ते सचेत न समजवो, आहार तो अचेत छे पण साधुने देतां थकां दाणादिक कचराय तथा संघट्टो थाय तेथी अल्प दोप जाणवो, अने अल्प आउखुं वांधे. ते आहार सचेत अने मोटा दोपवाळो समजवो पण बन्ने आहार अफासुक सरखा समजवा नहि.

८. प्रश्नः—श्री दशवैकालिक तथा श्री आचारांग सूत्रमां साधुने प्राणातिपातनां त्रिविधे त्रिविधे पच्चखाणे कर्या छे त्यारे श्री समवायंग तथा दशाश्रुतस्कंध सूत्रमा नदी उतरवी केम कही ?

उत्तरः—साधुने विहार करता मार्गमा नदी आवे, चालवानो कामी नहि, पण विहार करे नहि तो संजम पाळी शकाय नहि, नदी उतरता जीवहिंसा लागे छे ते अशक्य छे (टाळी टळाय नहि), पडीलेहण करता, विहार करता वायरानी घात थाय छे, पण जत्नाए करता पापकर्मनो बंध नथी, ए प्रमाणे भगवाने कहेल छे जाणीने उघाडे मोडे बोले, वगर कारणे काचा पाणीमा पग मुके ते संजम थकी दूर

९. प्रश्नः—नारकी शक्तिहीण छे तो चारसो पांचसो जोजन उंचा केम उछळे छे ?

उत्तरः—उंचा उछळे छे ते पोतानी शक्ति नथी पण देव तेना शरीरमा पुद्गल प्रक्षेपे छे तेथी.

१०. प्रश्नः—श्री भगवती सूत्रना चौदमा शतकमा कहेल छे के पहेला देवलोकथी लेश्या वधी अने त्रीजा देवलोक सुधी पहोंची नथी, अने वचमा काळ करे तो क्यां जइ उपजे ?

उत्तरः—त्रीजा देवलोके जइ उपजे.

११. प्रश्नः—ज्ञान ए साकार उपयोग कह्यो, अने दर्शनने निराकार उपयोग कह्यो, अने ते बन्ने अरूपी छे तथा सरखा छे, तो साकार निराकार कहेवानु कारण शुं ?

उत्तर—ज्ञानने साकार रुप कहेवानुं कारण ए छे के जेम ज्ञान वडे मेरु पर्वत छे ते निश्चयथी जाण्युं, अने पछी ते मेरु पर्वत केवो छे ते मनवडे कल्पना करीने तेनो आकार मनमां जाणे, तेने साकार उपयोग कहीए, अने दर्शन तो प्रत्यक्ष देखे छे, तेथी तेने चिंतववानी जरुर नथी तेथी निराकार उपयोग कहेल छे.

१२. प्रश्नः—स्त्रीना पेटमां छोडनी स्थिति चोवीस वर्षनी कहेल छे, अने गर्भनी स्थिति बार वर्षनी कहेल छे, तो ते एक स्त्री आश्री समजवुं के बे स्त्री आश्री समजवुं ?

उत्तरः—एक स्त्री आश्री समजवुं. कारण के स्त्रीना पेटमां बार वर्षनुं छोड छतां ऋतुमां आवे अने छोडनो जीव चवी, फरी तेज छोडमां आवी उपजे, अने फरी बार वर्ष तेमांज रहे एटले चोवीस वर्ष समजवुं.

१३. प्रश्नः—हिंसा त्यां पाप, अने पाणी पातां पुन्य एनुं कारण शुं ?

उत्तरः—पाणी पावुं ते तो पाप छे, कारण के पाणीमां जीव छे पण तरश्यो देखी दया आवी, तेथी पुण्य उपराजे.

१४. प्रश्नः—जीव छे ते अरुपी, अने कर्म छे ते रुपी छे, तो अरुपीने शाथी वळगे छे. पुद्गल तो जड छे, एने कांइ ज्ञान नथी के, 'हुं तेने वळगुं' तो ते केम ?

उत्तरः—पुद्गल ने जीवने अनादि काळथी संजोग छे, तेथी जीव पुद्गलनी वाशना करे छे, तेथी पुद्-

गल जीवने वळगे तो कर्म सहित जीवने कर्म लागे पण कर्म रहित जीवने (सिद्धना जीवने) कर्म लागे नहि.

१५ प्रश्नः—तीर्थंकर नामकर्म जीव त्रीजे भवे एटले आगले त्रीजे भवे बांधे छे, अने तीर्थंकर नामकर्मनी स्थिती तो अंतो क्रोडाक्रोड सागरोपमनी कहेल छे तेनु कारण शु ?

उत्तरः—अंतो क्रोडाक्रोडमां आव्या पछी तीर्थंकर नामकर्म बांधवा लायक थाय.

१६ प्रश्नः—मनुष्य वैक्रेय शरीर करे, तो पांचसो धनुष्यनी कायावाळो लाख जोजननु रुप करे, ते पुद्गल लोकमांथी ले के नहि, अथवा जो कंथवा जेवडा झीणा जंतु जेवु रुप करे तो ते पुद्गल लोकमां विखेरी नाखे के केम ?

उत्तरः—पुद्गल ले पण नहि तेम विखेरी नाखे पण नहि, पण पुद्गल चकोचवानी अथवा फेलाववानी शक्ति छे.

१७ प्रश्नः—त्रण प्रकारना पुद्गल कह्यां–१. वीसा, २. मीसा, ३. मोगसा. ते केने कहीए ?

उत्तरः—वीसा ते पोतानी मेळे थाय अने वीखराय (वादळनी माफक), मीसा ते जीव रहित कलेवर, मोगसा ते जे जीव ग्रहीने लीधा छे ते मोगसा पुद्गल कहीए.

१८ प्रश्नः—तृतीयावणभूया एटले शु ?

उत्तरः—देवाधिष्ठ हाट नहि पण कुंती शब्दे पृथ्वी, अने आवण शब्दे हाट एटले कुंतीपति राजानुं हाट समजवुं.

१९ प्रश्नः—श्री ज्ञाता सूत्रमां कृष्णने बत्रीस हजार स्त्रीओ कही, अने अंतगड सूत्रमां सोळ हजार स्त्रीओ कही तेनुं कारण शुं ?

उत्तरः—सोळ हजार कही ते मोटा राजानी कन्या समजवी, अने बत्रीस हजार कही ते कुल नानी मोटी सर्वे स्त्रीओ समजवी. ते बन्ने वात साची छे.

२० प्रश्नः—रयणादेवीने अधिकारे सूळीए चढावेल पुरुषे सेलकजक्षनी वात जीनरख अने जीनपाळने कही, ते सेलकजक्षनी तेने शी खबर ?

उत्तरः—एम कहेवाय छे के, सूळीए चढावेल पुरुष प्रथम श्रावक हतो, अने सिद्धांत सांभळवाथी ते जाणतो हतो.

२१ प्रश्नः—धातकीखंडे कपील वासुदेवे व्याख्यानमां कृष्णना शंखनो शब्द सांभळ्यो ते कइ वखतनो ?

उत्तरः—कृष्णे संग्राम करती वखते शंखनो शब्द कर्यो हतो. ते वखतनो शब्द कपील वासुदेवे सांभळ्यो हतो, पण समुद्र उलंघी जती वखतनो नहि.

२२ प्रश्नः—परिग्रहथी निर्जरा थाय के नहि ?

उत्तरः—परिग्रह नव प्रकारनो कहेल छे तेमा अन्न वस्त्रादि पण परिग्रह छे. ते पच महाव्रतना पालणहारने देता ठामठाम निर्जरा कहेल छे वळी ज्ञाता सूत्र, अध्ययन पाचमे कृष्ण वासुदेवे पडह वगडाव्यो के जे थावरचा पुत्र भेगी दीक्षा ले तेने माथे देवु होय ते आपु अने तेना सज्जनोने पाळु, ए प्रमाणे पडह साभळता एक हजार पुरुष नीकल्या. ए काम परिग्रह आश्रीज छे.

२३ प्रश्नः—नाभिराजा जुगलीयानी व्हेन कोण ?

उत्तरः—सूत्रमा खुलासो नथी पण ग्रथमा " मारदेवा " कहेवाय छे.

२४ प्रश्नः—छ कोटीए सामायिकना पच्चखाण कर्या, पण मन वचन अने कायानु ठेकाणु न होय तो व्रतभगनो दोष लागे के नहि ?

उत्तरः—सामायिकमा जोगना चपळपणाथी मनादिक मर्जादा वाहिर जाय, ते वखते ज्ञान अकुशथी निस्केलु मन ठेकाणे लावे तो बहार नीकळेला मननो अतिचार लागे, ते आलोयणाथी शुद्ध थाय, पण व्रत भागे नहि, अने ज्ञान समजण विना पच्चखाण ते दुपच्चखाण कहेल छे.

२५ प्रश्नः—मिथ्यात्व गुणठाणो कह्यो ते मिथ्यात्वमा शो गुण छे ?

उत्तरः—गुणठाणा शब्द सूत्रमां नथी, पण श्री समवायांग सूत्रमां " किमविसोही मग्गणं चउ दस जीव ठाणा पणत्ता " एम कह्युं छे ते माटे मिथ्यात्वमां कया कर्मनी विशुद्धि होय ? मूळ जीवना त्रण भाव छे ते उदय, क्षयोपशम, अने प्रणामिक, तेमां जगतवासी जीवो एकेंद्रि आदिकने क्षयोपशम छे. तेणे करी इंद्रि विषयनुं ज्ञान छे ते माटे किमविसोही कहीये.

२६ प्रश्न—गुणठाणा शाश्वता केटला, अने अशाश्वता केटला ?

उत्तरः—१--४--५--६--१३ ए पांच शाश्वता अने २--३--७--८--९--१०--११--१२--१४ ए नव अशाश्वता छे.

२७ प्रश्न—रौद्रध्यान केटला गुणठाणा सुधी होय ?

उत्तरः—अति पांडुवा रुद्र परिणाम (माठा) तो पहेले गुणठाणेज होय, अने कार्य विशेषे ४–५ मे गुणठाणे पण होय ते वरुणनाग नतुओ. श्रेणिक, कृष्णादिने संग्राम करते हता.

२८ प्रश्नः—जळचर तिर्यंच जातिस्मरणथी श्रावक धर्मना सामायिक, पोषा जळमां रही केवी रीते करी शके ?

उत्तरः—पोताना शरीरनी चपळता रोके अने जळमां रहेवुं ते तो जळजोनी तेनी छे पण चपळता रोके.

जेम कोइ माणस गाडामा बेठो चालते गाडे एकासणु करे तो थाय, पण गाडामा उठी उभो न थाय. ए चपळता रोके तेम जळचर जीव जन्मा कायानी चपळता रोकी पोषादिक करे.

२९ प्रश्नः—चोथे गुणठाणे पच्चखाण होय के नहि ?

उत्तरः—व्रतरूप तप तो नथी, पण कर्म निर्जरा हेतु अभिग्रहरूप तप छे. जेम महावीर स्वामीए बे वर्ष गृहस्थाश्रम मध्ये रही ब्रह्मचर्य तथा रात्री भोजननो अभिग्रहरूप त्याग कर्यो तथा चोथा गुणठाणावाळा धर्मनी वात्सल्यता करे ते पण निर्जरानो हेतु जाणवो.

३० प्रश्नः—चोथा गुणठाणावाळा उत्कृष्टा बारमा देवलोक सुधी जाय ते शी करणीथी ?

उत्तरः—माठा कार्य लोक विरुद्ध न करे, तेणे करी मावो नथ न पडे तथा धर्म दलाली करे, जैन धर्म दीपावे, स्वधर्मिने सहाय्य करे, इत्यादि उत्तम करणीथी जाय.

३१ प्रश्नः—मिथ्यात्विने सकाम निर्जरा होय के नहि ?

उत्तरः—सकाम निर्जरा तो ससारने घटाडे, अने अकाम निर्जरा ससारने न घटाडे, ते माटे मिथ्यात्वीनी करणी तो अकाम निर्जराज छे, पण भली लेश्याये जैन मार्गने अनुसारे करणी करे तो सकाम निर्जरा पण करे. जेम सुमुख गाथापति. मेघे पूर्वभवे हाथीपणे ससार परित्त कीधो, ते जीवनी अनुकपा आश्रीत माटे अकाम निर्जरा पण लागे.

३२ प्रश्नः—समद्रष्टिने अकाम निर्जरा होय के नहि ?

उत्तरः—समद्रष्टिने तो सकाम निर्जराज छे, पण परवशपणे कार्य विशेषे कष्ट खमतां मन वीनां अकाम निर्जरा पण होय, तोपण मिथ्यात्वीनी अकाम निर्जराथी अधिक फळ जाणवुं.

३३ प्रश्नः—भत्त पच्चखाण अने आहार पच्चखाण ते शुं ?

उत्तरः—भत्त पच्चखाण ते संथारो, अने आहार पच्चखाण ते सदोष आहारनो त्याग.

३४ प्रश्नः—शुक्ल पक्षी अने कृष्ण पक्षी ते कोने कहीये ?

उत्तरः—अर्ध पुद्गलथी संसार झाझो होय तेने कृष्णपक्षी कहीये, अने अर्ध पुद्गलथी घटाडो होय तेने शुक्लपक्षी कहीये.

३५ प्रश्नः—संजमनो विराधिक जघन्य पहेले देवलोके जाय, अने समकितनो विराधिक नव ग्रैवेके जाय ते केम ?

उत्तरः—संजम अने समकितनो विराधिक ए बन्ने सरखा नहि, केमके संजमना विराधिकने तो जैन-मार्गनी रुची रहे, अने समकितना विराधिकने जैनमार्गनी अरुची रहे तो ग्रैवेके केवी रीते जाय ? क्रियाने बळे जाय अथवा पूर्वे संजम मध्ये आयुष्यनो बंध पडी गयेल छे, अने पछी विराधिक थाय एथी ग्रैवेके जाय.

३६ प्रश्नः—बारमी पडीमाना वहेनार साधुने त्रण गुण के त्रण अवगुण थाय, एम कहेल छे तो स्वधक, मेघकुमारे बारमी पडीमा वही छे तो तेमने त्रण गुण के त्रण अवगुण एके कह्यो नहि तेनु शु कारण ?

उत्तरः—पडिमा वहेता उपसर्ग थाय अने ते सहन करे तो अवधी, मनःपर्यव के केवळज्ञान उपजे, अने जो सहन न करे तो उन्माद, रोग के धर्मथी भ्रष्ट थाय तो स्वधक, मेघकुमारने कोइपण उपसर्ग थयेल नथी. पडीमा वहेता अनन्ति निर्जरा थइ ऐ मोटो गुण जाणवो

३७ प्रश्न—मृगापुत्र कया तीर्थंकरने वखते थया ?

उत्तर—ऋषभदेव स्वामीने वखते थयेल छे. केमके मृगापुत्रे आज्ञा लेती वखते माताने कह्यु के " सुयाणी मे पच महा वयाणी " माटे पाच महाव्रत तो पहेला छेल्ला जीनने वारे होय ते मृगापुत्रनो जीव पचमहाव्रत पाळी देवलोके गयो अने देवलोकथी चवी मृगापुत्र थया तोपण पहेला जीननु शासन चाले छे कारण के पहेला बीजा जीननी वच्चे आतरु पचास लाख क्रोड सागरनु छे ते माटे पहेला जीनने शासने मृगापुत्र थया.

३८ प्रश्न—नारकीथी नीकळी चक्रवर्ति वासुदेव थाय एम कह्यु छे तो सजमनी करणीथी ते पद्वी बाधी तो पछी नरके केम जाय ?

उत्तरः—पद्वी बाधी ते तो सजमनी आराधनाए बाधी, पछी कांइक विराधना करी नरके गया, पद्-

वीनो बंध पडयो ते वृथा न थाय. नारकीनां दुःख भोगव्या पछी पद्वी भोगवे.

३९ प्रश्नः—परदेशी राजानो चित्तसारथी मोटो भाई छे, तो तेने राज्यगादी केम नहिं ?

उत्तरः—चित्तसारथीनी माता वणीक जातिनी सांभळी छे तेथी प्रधान पद्वी आपी अने राज्याभिषेक तो क्षत्रीना बे पक्ष पुरा होय तो थाय—अभयकुमारनी पेरे.

४० प्रश्नः—तपश्चर्याने अधिकारे छमासी तप कह्यो तो ऋषभदेव स्वामीने वरसी तप केम कह्यो ?

उत्तरः—तप तो छ मासथी अधिक सूत्रमां कह्यो नथी, अने ऋषभदेवे वरसी तप कर्यो नथी. पण अंतरायने योगे एक वर्ष सुधी क्षुधापरिस्सह सहन कर्यो.

४१ प्रश्नः—श्री महावीर भगवानने पांच हथुत्तरा नक्षत्र कह्यां, अने उत्तराफाल्गुणी न कह्युं तेनुं शुं कारण ?

उत्तरः—उत्तराफाल्गुणी ए शब्द अमंगळकारी छे माटे हथुत्तरा कह्युं.

४२ प्रश्नः—केवळज्ञान उत्पन्न थया पछी तीर्थंकर गौचरि जाय के नहिं ?

उत्तरः—खुखे जाय. केमके श्रीमहावीर भगवानने केवळज्ञान उत्पन्न थयुं ते वखते कोइ शिष्य नथी. गौतमादिक छे, पण तेनी लावेली गौचरी कल्पे नहिं. कारणके हजी छेदोपस्थापनीय चारित्र दीधुं नथी माटे तीर्थंकर पोतेज गौचरी गयेला छे.

४३ प्रश्नः—श्री निसीथ सूत्रमा कह्यु छे के, साधु अणउगे सूर्ये परिठवे तो प्रायश्चित तो शु रात्रे राखी मुकता हशे ?

उत्तरः—रात्रे राखी मुके नहिं, पण उग्यानो अर्थ एम छे के, ज्या सूर्यनो तडको जे जग्याए न पडतो होय ते जमीनने अणउगे सूर्ये कहीये एटले ते जग्याए परिठवे तो प्रायश्चित.

४४ प्रश्नः—परिसह अने तप जुदा कहेवानो अर्थ शो ?

उत्तरः—जे उदेरी (खेंचीने) कष्ट सहन करे तेने तप कहीये, अने उदे आवेल कष्ट सहन करे तेने परिसह कहीये.

४५ प्रश्नः—रुचक प्रदेश आठ कहेल छे, ते तदन कर्म रहित कहेल छे ते सदाय उघाडा कहे छे तेनु शु समजवु ?

उत्तरः—सूत्रमा आठ रुचक प्रदेशने कर्म नथी लागता एवु कोइ जग्याए कहेल नथी. " सव्वेण सव्व वन्धयि " सर्व प्रदेशोने कर्मनो बंध छे एमा रुचक प्रदेशनी वात नथी. सूत्रमा तो एटलु कहेलु छे के सर्व प्रदेशनो अनन्तमो भाग उघाडो छे, पण रुचक प्रदेश तद्दन उघाडा छे ते तद्दन सूत्र विरुद्ध वात छे.

४६ प्रश्नः—श्री भगवती सूत्रमा चौद बोल कह्या, तेमा विराधिक साधु-साध्वी जघन्य भवनपतिमा अने

॥ अथ श्री छ लेश्यानो थोकडो. ॥

श्री उत्तराध्ययन सूत्र अध्यन चोत्रीसमे छ लेश्यानो थोकडो चाल्यो तेमां प्रथम लेश्यानां अगीयार द्वारनां नाम कहे छे:-१. नाम, २. वर्ण, ३. रस, ४. गंध, ५. फरस, ६. परीणाम, ७. लक्षण, ८. स्थानक, ९. स्थिति, १०. गति, ११. चवन, ए अगीयार नाम कह्यां, हवे तेनो विस्तार कहे छे.

१ प्रथम नाम द्वार कहे छे-कृष्ण लेश्या १, नील लेश्या २, कापुत लेश्या ३, तेजु लेश्या ४, पद्म लेश्या ५, अने शुक्ल लेश्या ६.

२ बीजो लेश्याना वर्णनो द्वार कहे छे-कृष्ण लेश्यानो वर्ण (रंग)-जेवो पाणी सहित मेघ काळो, जेवां पाडानां शींगडां काळां, जेवां अरीठानां बीज काळां, जेवुं गाडानुं खंजन, आंखनी कीकी ए करतां अनन्त गुणो काळो. १. नील लेश्यानो वर्ण-जेवो अशोक वृक्ष नीलो, जेवी चास पंखीनी पांख, जेवुं वैडुर्य रत्न एथी अनन्त गुणो नील लेश्यानो नीलो वर्ण छे. २. कापुत लेश्यानो वर्ण-जेवां अळशीना फूल, जेवी कोयलनी पांख, जेवी पारेवानी डोक कांइक राती, कांइक काळी ए करतां अनन्त गुणो अधिक कापुत लेश्यानो वर्ण जाणवो. ३. तेजु लेश्यानो वर्ण-जेवो उगतो सूर्य रातो, जेवी सुडानी चांच, जेवी दीवानी शीखा ए करतां

अनन्त गुणो अधिक रातो. ४. पद्म लेश्याना वर्ण-जेवी हडताळ, जेवी हळदर, जेवा शणनां फूल, ए करता अनन्त गुणो अधिक पीळो. ५ शुक्ल लेश्यानो वर्ण-जेवो शंख, जेवु अंक रत्न, जेवु मोगरानु फूल, जेवु गायनु दुध, जेवो रूपानो हार ए करता अनन्त गुणो अधिक सफेद ६

३ त्रीजो लेश्याना रसनो द्वार कहे छे—कृष्ण लेश्यानो रस जेवो कडवो तुमडो, जेवो कडवो लींमडानो रस, जेवो रोहीणी नामे वनस्पतिनो रस, एथी अनन्त गुणो अधिक कडवो रस १ नील लेश्यानो रस—जेवो सुंठनो तीखो रस, जेवो पींपर-मरीनो रस, एथी अनन्त गुणो अधिक तीखो रस २ कापुत लेश्यानो रस—जेवो कुणी काची केरीनो रस, जेवा काचा कोठनो रस, एथी अनन्त गुणो अधिक खाटो रस. ३. तेजु लेश्यानो रस—जेवो पाका आंबानो रस, जेवो पाका कोठानो रस, एथी अनन्त गुणो अधिक खट रस. ४. पद्म लेश्यानो रस—जेवो वारुणीनो रस, जेवो आशप (सरखा) नो रस, जेवो मधुनो रस एथी अनन्त गुणो अधिक मधुरो रस. ५. शुक्ल लेश्यानो रस—जेवो खजुरनो रस, जेवो द्राक्षनो रस, जेवो दुधनो रस, जेवो साकरनो रस एथी अनन्त गुणो अधिक मीठो रस. ६

४. चोथो लेश्याना गंधनो द्वार कह छे—जेवो गायना मडानो, कुतराना मडानो, सर्पना मडानो, एथी अनन्त गुणो अधिक अप्रसस्थ, प्रथम त्रण माठी लेश्यानो गंध जाणवो. १. जेवो कपुर, केवडो, प्रमुख सुगंधी

पदार्थ वाटतां (घुंटतां) जेवी सुगंध नीकळे ते करतां अनन्त गुणो प्रसस्थ त्रण सारी लेश्यानो गंध जाणवो.

५. पांचमो लेश्याना फरसनो द्वार कहे छे—जेवी करवतनी धार, जेवी गायनी जीभ, जेवुं साग तथा वांसनुं पांदडुं, ते करतां अनन्त गुणो माठी अप्रसस्थ लेश्यानो फरस जाणवो. १. जेवी बुर नामे वनस्पति, जेवुं माखण, जेवां सरसवनां फूल, जेवुं मखमल ए करतां अनन्त गुणो अधिक प्रसस्थ लेश्यानो फरस सुंवाळो जाणवो. २.

६. छट्टो लेश्याना परिणामनो द्वार कहे छे—लेश्या त्रण प्रकारे प्रणमे—जघन्य, मध्यम, अने उत्कृष्ट. तथा नव प्रकारे प्रणमे ते उपर त्रण कही तेना अकेकना त्रण त्रण भेद थाय. जेमके, जघन्यनो जघन्य, जघन्यनो मध्यम, जघन्यनो उतकृष्ट ए रीते दरेकना त्रण त्रण भेद करतां नव भेद थाय. एम नवना सत्तावीस भेद थाय, एम सत्तावीसना एकाशी भेद थाय, एम एकाशीना बसे ने तेंतालीस भेद थाय, एटले भेदे लेश्या परिणमे.

७. सातमो लेश्यानां लक्षणनो द्वार तेमां प्रथम कृष्ण लेश्यानां लक्षण कहे छे—पांच आश्रवनो सेवनार, त्रण अगुप्तिवंत, छकाय जीवनो हींसक, आरंभनो तिव्र परीणामी तथा द्वेषी, पाप करवामां सहासीक, नीठोर परिणामी, जीवहींसा शुग रहित करनार, अजीतेंद्री एवा जोगे करी सहित होय तेने कृष्ण लेश्यानुं लक्षण

जाणवु. नील लेश्याना लक्षण कहे छे-इर्ष्यावंत, अमृखवत, तपरहित, मायावी, पाप करता लाजे नहीं, गृधी, धूतारो, प्रमादी, रसनो लोलपी, मायानो गवेष, आरंभनो अत्यागी, पापने विष सहासीक, ए नील लेश्याना लक्षण जाणवा. काउत लेश्याना लक्षण कहे छे-वाका बोलो, वाका काम करनार, माया करीने इरखाय, सरळपणा रहित, मोढे जुदो अने पुठे जुदो, मिथ्या रोग वचननो बोलनार, चोरी मच्छरनो करनार, ए काउत लेश्याना लक्षण जाणवा. तेजुलेस्याना लक्षण कहे छे-मर्यादावत, माया रहित, चपळपणा रहित, कतोहळ रहित, विनयवत, दमीतेंद्री, शुभ जोगवत, उपध्यान तप सहित, दृढ धर्मी, प्रीय धर्मी, पाप थकी बीहे ए तेजुलेश्याना लक्षण जाणवा. पद्म लेश्याना लक्षण कहे छे-क्रोध, मान, माया, लोभ, पातळा कर्या छे प्रशात चित्त आत्मानो दमणहार, योग, उपध्यान सहित होय, थोडाबोलो, उपशात जीतेंद्रि ए पद्म लेश्याना लक्षण जाणवा शुकल लेश्याना लक्षण कहे छे-आर्तध्यान, रौद्रध्यान सर्वथा रहित, धर्म ध्यान, शुकल ध्यान सहित, दश प्रकारनी चित्त समाधिए करी सहित, आत्मानो दमणहार इत्यादिक शुकल लेश्याना लक्षण जाणवा

८. आठमो लेश्याना स्थानकनो द्वार कहे छे-असख्याती उत्सर्पिणी अवसर्पिणीना जेटला समय थाय तथा असख्याता लोकना जेटला आकाश प्रदेश थाय, एटला लेश्याना स्थानक जाणवा.

९ नवमो लेश्यानी स्थितिनो द्वार कहे छे-कृष्ण लेश्यानी स्थिति जघन्य अतर मुहूर्तनी, उत्कृष्टी ३३

सागरोपम ने अंतर मुहूर्त अधिक; नील लेश्यानी स्थिति जघन्य अंतर मुहूर्तनी, उत्कृष्टी दश सागरोपम ने पलनो असंख्यातमो भाग अधिक; कापुत लेश्यानी स्थिति जघन्य अंतर मुहूर्तनी, उत्कृष्टी त्रण सागरोपम ने पलनो असंख्यतमो भाग अधिक; तेजु लेश्यानी स्थिति जघन्य अंतर मुहूर्तनी, उत्कृष्टी बे सागर ने पलनो असंख्यातमो भाग अधिक; पद्म लेश्यानी स्थिति जघन्य अंतर मुहूर्तनी उत्कृष्टि दश सागरोपम ने अंतर मुहूर्त अधिक; शुक्ल लेश्यानी स्थिति जघन्य अंतर मुहूर्तनी, उत्कृष्टी ३३ सागरोपम ने अंतर मुहूर्त अधिक. ए समुच्चय लेश्यानी स्थिति कही, हवे चार गतिनी लेश्यानी स्थिति कहे छे.

प्रथम नारकीनी लेश्यानी स्थिति कहे छे—कापुत लेश्यानी स्थिति जघन्य दश हजार वर्षनी, उत्कृष्टी त्रण सागरोपम ने पलनो असंख्यातमो भाग, नील लेश्यानी स्थिति जघन्य त्रण सागर ने पलनो असंख्यातमो भाग, उत्कृष्टी दश सागर ने पलनो असंख्यातमो भाग; कृष्ण लेश्यानी स्थिति जघन्य दशसागर ने पलनो असंख्यातमो भाग, उत्कृष्टि तेत्रीस सागर ने अंतर मुहूर्त अधिक ए नारकीनी लेश्या कही.

हवे मनुष्य तीर्यंचनी लेश्यानी स्थिति कहे छे—पहेली पांच लेश्यानी स्थीति जघन्य उत्कृष्टी अंतर मुहूर्त्तनी, शुक्ल लेश्यानी स्थिति केवली आश्री जघन्य अंतर मुहूर्तनी, उत्कृष्टी नव वर्ष उणी पूर्व क्रोडनी.

हवे देवतानी लेश्यानी स्थिति कहे छे—भवनपति, वाणव्यंतर ए बेमां कृष्ण लेश्यानी स्थिति जघन्य दश हजार वर्षनी, उत्कृष्टी पलना असंख्यातमा भागनी; नील लेश्यानी स्थिति जघन्य कृष्ण लेश्यानी उ-

त्कृष्टी स्थितिथी एक समय अधिक ने उत्कृष्टी पलनो असंख्यातमो भाग, कापुत लेश्यानी स्थिति जघन्य नील लेश्यानी उत्कृष्टी स्थितिथी एक समय अधिक, उत्कृष्टी पलना असंख्यातमा भागनी, तेजुलेश्यानी स्थिति जघन्य दश हजार वर्षनी, भवनपति वाणव्यतरनी उत्कृष्टि ने सागर ने पलनो असंख्यातमो भाग अधिक, वैमानिक देवनी पद्म लेश्यानी स्थिति जघन्य तेजुलेश्यानी उत्कृष्टी स्थितिथी एक समय अधिक, वैमानिकनी उत्कृष्टी दश सागर ने अंतर मुहूर्त अधिक, वैमानिकनी शुक्ल लेश्यानी स्थिति जघन्य पद्म लेश्यानी उत्कृष्टि स्थितिथी एक समय अधिक, उत्कृष्टि तेत्रीस सागर उपर अंतर मुहूर्त अधिक.

१० दशमो लेश्यानी गतिनो द्वार कहे छे–कृष्ण, नील, कापुत ए त्रण अप्रसस्थ अधम लेश्या तेणे करी जीव दुर्गति जाय तेजु, पद्म, शुक्ल ए त्रण धर्म लेश्या, तेणे करीने जीव सुगतिए जाय.

११ अगीआरमो लेस्याना च्यवननो द्वार कहे छे–सघळी लेश्या प्रथम प्रणमती वखते नथी कोइ जीवने उपजवु अथवा चवવु, तथा लेश्यना छेल्ला समये नथी कोइ जीवने उपजवु, तथा चववु परभवने विषे केम चव ते कहे छे–लेश्या परभवनी आवी थकी अंतर मुहूर्त्त गया पछी शेष अंतर मुहूर्त्त आउखा आडा रहे थके जीव परलोकने विषे जाय.

॥ इति श्री लेश्यानो थोकडो सपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री चार कषायनो थोकडो. ॥

श्री पन्नवणाजी सूत्र पद चौदमे कषायनो थोकडो चाल्यो तेमां श्री गौतम स्वामि वीर भगवानने पूछता हवा के, हे भगवन्! कषाय केटला प्रकारे कही छे? भगवान कहे, हे गौतम! कषाय १६ प्रकारे कही छे—

१. पोताने माटे, २. परने माटे, ३. तदुभया कहेतां बन्ने माटे, ४. खेत्त कहेतां उघाडी जमीनने माटे, ५. वथ्थु कहेतां ढांकी जमीनने माटे, ६. शरीर माटे, ७. उपधिने माटे, ८. निरर्थक, ९. जाणतां, १०. अजाणतां, ११. उपशांतपणे, १२. अणुपशांतपणे,, १३. अनंतानुबंधी क्रोध, १४. अप्रत्याख्यानी क्रोध, १५. प्रत्याखानी क्रोध, १६. संजलनो क्रोध, एवं १६. ते १६ समुच्चय जीवआश्री अने चोवीश दंडक आश्री एम २५ ने १६ ले गुणतां ४०० थाय. हवे कषायना दळीआ कहे छे—चणीआ, उपचणीआ, बांध्या, वेध्या, उदीरीया, निर्जर्या एवं छ. ते भूतकाळ, वर्तमान काळ, अने भविष्यकाळ आश्री एम ६ ने ३ णे गुणतां १८ थाय. ते १८ एक जीव आश्री अने १८ बहु जीव आश्री एवं ३६ थाय ते समुच्चय जीवआश्री, अने चोवीश दंडक आश्री, एम ३६ ने २५ से गुणतां ९०० थाय. अने ४०० उपर कह्या ते मळी कुल १३०० क्रोधना, १३०० मानना, १३०० मायाना अने १३०० लोभना एवं ५२०० थाय. ॥ इति संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री जोनी पदनो थोकडो. ॥

श्री पन्नवणाजी सूत्र पद ९ मे जेनी पदनो थोकडो चाल्यो तेमा श्री गौतमस्वामि वीर भगवानने पुछता हवा के,-हे भगवान !'जोनी केटला प्रकारनी कही छे ? वीर भगवाने कह्यु के, हे गौतम ! जोनी त्रण प्रकारनी छे-१. शीतजोनी, २ उष्णजोनी, ३. शीतोष्णजोनी हवे तेनो विस्तार कहे छे-पहेली नरकथी त्रीजी नरक सुधी शीतजोनीआ, चोथी नरके शीतजोनीआ घणा, अने उष्णजोनीआ थोडा, पाचमी नरके उष्णजोनीआ घणा अने शीतजोनीआ थोडा, छट्ठी नरके उष्णजोनीआ, सातमी नरके महा उष्ण जोनीआ. अग्नि वर्जीने चार थावर, त्रण विग्लेन्द्रिय, समुचय तियच अने मनुष्यमा त्रण जोनी पामे. तेउकायमा एक उष्णजोनी सन्नि तिर्यच अने सन्नि मनुष्य अने देवतामा जोनी एक शीतोष्णनी. हवे तेनो अल्प बहुत्व कहे छे-सर्वथी थोडा शीतोष्णीआ, तेथी उष्ण जोनीआ असंख्यात गुणा, तथा अजोनीआ सिद्ध भगवत अनन्त गुणा. तेथी शीत जोनीआ अनन्त गुणा. वळी जोनी त्रण प्रकारे कही छे.-१. सचेत, २. अचेत, ३. मिश्र. नारकी अने देवतामा जोनी एक अचेत. पाच थावर. त्रण विग्लेंद्रिय समुचय तिर्यच, अने समुचय मनुष्यमा जोनी त्रण

पामे छे. हवे सन्नी तिर्यंच अने संन्नी मनुष्यमां जोनी एक मिश्र. हवे तेनुं अल्पबहुत्व कहे छे. सर्वथी थोडा मिश्र जोनीआ अनंता गुणा. वळी जोनी त्रण प्रकारनी—१. संवुडा, २. वियडा, ३. संवुडा वियडा. संवुडा कहेतां ढांकी, वियडा कहेतां उघाडी, संवुडा वियडा कहेतां कांइक ढांकी अने कांइक उघाडी. हवे पांच स्थावर देवता अने नारकीमां जोनी एक संवुडा, त्रण विग्लेन्द्रिय समुचय तिर्यंच अने समुचय मनुष्यमां त्रण जोनी पांमे. सन्नी तिर्यंच अने संन्नी मनुष्यमां जोनी एक संवुडा वियडा. हवे तेनो अल्पबहुत्व कहे छे. सर्वथी थोडी संवुडा वियडा, तेथी वियडा जोनीआ असंख्यातगुणा, तेथी अजोनीआ अनन्तगुणा, तेथी संवुडा जोनीआ अनन्तगुणा. वळी जोनी त्रण प्रकारनी छे.–१. संखा कहेतां शंखने आकारे, २. कच्छा कहेतां काचवाने आकारे, ३. वंशपत्ता कहेतां वांसना पांदडाने आकारे. चक्रवर्तिनी स्त्रीरत्ननी जोनी शंखने आकारे होय, ५४ सलाखा पुरुषनी मातानी जोनी काचवाने आकारे होय, अने सर्व मनुष्यनी मांतानी जोनी वांसना पांदडाने आकारे होय.

॥ इति श्री जोनी पदनो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री पांच थावरनी अवघेणानो थोकडो. ॥

श्री गौतम स्वामि पूछे छे के हे भगवान! पृथ्वीकायनु शरीर केटलु मोटु छे? भगवान कहे छे जेम अनन्ता जीवोए मळीने एक शरीर ग्रह्यु छे, तेने निगोदनु शरीर कहीए, तेवा असंख्याता सुक्ष्म निगोदना शरीर एकठा करीए त्यारे एक सूक्ष्म वायुकायनु शरीर थाय. एवा असख्याता सूक्ष्म वायुकायना शरीर एकठा करीए त्यारे एक सूक्ष्म तेउकायनु शरीर थाय एवा असख्याता सूक्ष्म तेउकायना शरीर एकठा करीए त्यारे एक सूक्ष्म अपकायनु शरीर थाय. एवा असख्याता सूक्ष्म अपकायना शरीर भेगा करीए त्यारे एक सूक्ष्म पृथ्वीकायनु शरीर थाय एवा असंख्याता सूक्ष्म पृथ्वीकायना शरीर भेगा करीए त्यारे एक बादर वायुकायनु शरीर थाय. एवा असंख्याता बादर वायुकायना शरीर भेळा करीए त्यारे एक बादर तेउकायनु शरीर थाय. एवा असंख्याता तेउकायना शरीर भेळा करीए त्यारे एक बादर अपकायनु शरीर थाय, एवा असंख्याता बादर अपकायना शरीर भेळा करीए त्यारे एक बादर पृथ्वीकायनु शरीर थाय. एवा असंख्याता पृथ्वीकायना शरीर भेळा करीए त्यारे एक बादर निगोदनु शरीर थाय. हवे बादर पृथ्वीकायना शरीरनु उदाहरण कहे छे– जेम कोइ ३२ वर्षनो योद्धो–जुवान पुरुष रत्ननी जाति लेइ एहरण उपर मूके, तेना उपर घणनो घा करे पण

ते वज्रमय कांकरो एहरणमां खुंची जाय, पण भांगे नहि. तेवां रत्नने चक्रवर्तिनी चूरणपीशीया दासी चपटी वडे चूरीने साथीओ पूरे. एवी बळवान दासी ते रत्नने वज्रने निसांतरे पोताना बळ पराक्रम सहित एकवीश लसरके वाटे तोपण ते रत्नना एक जीवने ते निशांतरो लागे, एक एक जीवने न लामे; एक एकने किलामना थाय, एक एकने न थाय; एक मरे, एक न मरे; एक जीवे जाण्युं, एक जीवे जाण्युं पण नथी; एवां पृथ्वी आदिकनां शरीर नानां सूक्ष्म छे. जेम कोइक बार जोजन लांबु ने नव जोजन पहोळुं एवुं नगर छे, तेमां कोइने घेर लाय लागी तथा कोइने घेर चोरी थइ, अथवा कोइने मारे अथवा कोइने लूंटे तो कोइ मनुष्य जाणे, कोइ न जाणे; कोइ एक दिवस पछी जाणे, कोइ एक मास पछी जाणे; कोइ एक वर्ष पछी जाणे, कोइ वर्षे पण न जाणे. ए दृष्टांते पृथ्वीकायना शरीरनी अवघेणा जाणवी.

॥ इति श्री पांच स्थावरनी अवघेणानो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री श्वासोश्वासनो थोकडो. ॥

श्री पन्नवणाजी सूत्र पद सातमे श्वासोश्वासनो थोकडो चाल्यो तेमां गौतम स्वामि वीर प्रभुने पूछता हवा के हे भगवान ! नारकी अने देवता केवी रीते श्वासोश्वास लीए छे ? वीर प्रभुए कह्युं के हे गौतम ! नार-

कीना जीव निरन्तर धमणनी परे श्वासोश्वास ल्ये छे. असुरकुमारना देवता जघन्य सात थोक, उतकृष्टा एक पक्ष झाझेरो श्वासोश्वास ल्ये छे वाणव्यंतर ने नागनिकायना देवता जघन्य सात थोक, उतकृष्टा प्रत्येक मुहूर्त ज्योतिषी ज० अने उ० प्रत्येक मुहूर्त, पहले देवलोके ज० प्रत्येक मुहूर्त अने उ० बे पक्षे बीजे देवलोके ज० प्रत्येक मुहूर्त झाझेरा, उ० बे पक्ष झाझेरा त्रीजे देवलोके ज० बे पक्षे, अने उ० सात पक्षे. चोथे देवलोके ज० बे पक्ष झाझेरा अने उ० सात पक्ष झाझेरा. पांचमे देवलोके ज० सात पक्षे, उ० दश पक्षे छठ्ठे देवलोके ज० दश पक्षे उ० चौद पक्षे. सातमे देवलोके ज० चौद पक्षे उ० सत्तर पक्षे, आठमे देवलोके ज० सत्तर पक्षे, उ० अढार पक्षे. नवमे देवलोके ज० अढार पक्षे उ० ओगणीस पक्षे. दशमे देवलोके ज० ओगणीस पक्षे, उ० वीस पक्षे. अगियारमे देवलोके ज० वीस पक्षे, उ० एकवीस पक्षे. बारमे देवलोके ज० एकवीस पक्षे, उ० बावीस पक्षे. पहेली त्रीकमां ज० बावीस पक्षे, उ० पचीस पक्षे. बीजी त्रीकमां ज० पचीस पक्षे, उ० अठावीस पक्षे. त्रीजी त्रीकमां ज० अठावीस पक्षे, उ० एकत्रीस पक्षे. चार अनुत्तर विमानमां ज० एकत्रीस पक्षे, उ० तेत्रीस पक्षे सर्वार्थ सिद्धमां ज० अने उ० तेत्रीस पक्षे. एम तेत्रीस पखवाडीये श्वास ऊंचो ले अने तेत्रीस पखवाडीए श्वास नीचो मुके

॥ इति श्री श्वासोश्वासनो थोकडो सपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री भविद्रव्यदेवनो थोकडो. ॥

श्री भगवतीजी सूत्र सत्तक अढारमे, उद्देसे नवमे, भविद्रव्यदेवनो थोकडो चाल्यो तेमां गौतम स्वामि वीर प्रभुने पूछता हवा के हे भगवान ! भविद्रव्यदेवमां केटली गतिना आवी उपजे ? वीर भगवाने कह्युं के हे गौतम ! नारकीमां भवी द्रव्य नारकी बे आवे. त्यारे गौतम स्वामिए पूछयुं के महाराज! केटली स्थितिना आवी उपजे ? भगवाने कह्युं के हे गौतम ! पहेली नरके मनुष्य आवीने उपजे तो जघन्य प्रत्येक मास, उत्कृष्टा पुर्व कोडीनी स्थितिना अने तीर्यंच ज० अंतर मुहूर्तना उ० पुर्व कोडीना. हवे बीजी नरकथी सातमी नरक सुधी मनुष्य ज० प्रत्येक मासना उ० पुर्व कोडीना अने तीर्यंच ज० अंतर मुहूर्त उ० पुर्व कोडीना. भवनपति, वाणव्यंतर, ज्योतिषी अने पहेलुं, बीजुं देवलोक एम सर्व मळी चोसठ जातना देवतामां मनुष्य ज० प्रत्येक मास उ० त्रण पल्योपमना, अने तीर्यंच ज० अंतर मुहूर्त, उ० त्रण पल्योपमना. त्रीजाथी आठमा देवलोक सुधी मनुष्य ज० प्रत्येक वरस, उ० पुर्व कोडीना अने तीर्यंच ज० अंतर मुहूर्त उ० पुर्व कोडीना. नवमांथी सर्वार्थ सिद्ध विमान सुधी एक मनुष्यना चवीने आवे ते ज० प्रत्येक वरसना, उ० पुर्व कोडीना. पृथ्वी, पाणी, अने वनस्पतिमां भविद्रव्यदेव त्रण आवीने उपजे. देवता ज० दश हजार वरसना, उ० बे सागरना. मनुष्य अने तीर्यंच

ज० अंतर मुहूर्त, उ० पुर्व कोडीना उपजे तेउ, वाउ, त्रण बीगलेंद्रि, असन्नी तीर्यंच, अने सन्नी मनुष्यमा. मनुष्य अने तीर्यंचमा ज० अंतर मुहूर्त उ० पूर्व कोडीना उपजे. सन्नी मनुष्य अने सन्नी तीर्यंचमां, चार देव आवीने उपजे मनुष्यमा नारकी ज० दस हजार वरस, उ० बावीस सागरनी स्थितिना अने देवतामा आवीने उपजे तो ज० दस हजार वरस, उ० तेत्रीश सागरनी स्थितिना आवीने उपजे० हवे तीर्यंचमा नारकी ज० दस हजार वरस, उ० तेत्रीस सागरनी स्थितिना अने देवता ज० दस हजार वरस, उ० अढार सागरनी स्थितिना आवीने उपजे. हवे मनुष्य अने तीर्यंचमा मनुष्य अने तीर्यंच आवे तो ज० अंतर मुहूर्त, उ० पुर्व कोडीना आउखानी स्थितिना आवीने उपजे

॥ इति श्री भविद्रव्यदेवनो थोकडो संपूर्ण ॥

॥ अथ श्री चौद स्वप्ननो थोकडो ॥

मोक्षे जवाना चौद स्वप्न कहे छे.

१. पहेले स्वप्ने हाथी, घोडाने पलाण करतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.

२. बीजे स्वप्ने लवण समुद्रने दोरी नाखतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.

३. त्रीजे स्वप्ने पूर्व पश्चिम दोरी छेदतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.
४. चोथे स्वप्ने पांचे रंगनुं सुतर उकेलतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.
५. पांचमे स्वप्ने कलइ तथा सीसाना ढगला उपर चढतो थको जागे तो बीजे भवे मोक्षे जाय.
६. छठ्ठे स्वप्ने हीरा, मोती, माणेक, झवेरातना ढगला उपर चढतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.
७. सातमे स्वप्ने उकरडो उखेडतो थको जागे तो बीजे भवे मोक्षे जाय.
८. आठमे स्वप्ने घी अने मधनो घडो माथे उपाडतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.
९. नवमे स्वप्ने मदीरानो घडो ढोळतो तथा फोडतो थको जागे तो बीजे भवे मोक्षे जाय.
१०. दशमे स्वप्ने पद्म सरोवर फूले करी छवाएलुं तेमां प्रवेश करतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.
११. अगीआरमे स्वप्ने वांसनी जड मूळथी उखाडतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.
१२. बारमे स्वप्ने भुजाए करी लवण समुद्र तरतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.
१३. तेरमे स्वप्ने भवनपतिना रत्नना भवनमां प्रवेश करतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.
१४. चौदमे स्वप्ने रत्नना विमानमां प्रवेश करतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.

॥ इति श्री चौद स्वप्ननो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री अवधि पदनो थोकडो ॥

श्री पन्नवणाजी सूत्र पद तेत्रीसमु अवधी पदनो थोकडो चाल्यो तेमा प्रथम दश द्वार छे तेना नाम कहे छे:–

भेद द्वार १, विषय द्वार २, सठाण द्वार, ३, अभ्यतर अने बाह्य द्वार ४, देश थकी अने सर्व थकी ५, अणुगामी ६, हायमान अने वर्द्धमान ७, अवट्ठीया ८, पडवाइ ९, अपडवाई १० हवे तेनो विस्तार कहे छे:–

१. पहेलो भेदद्वार तेमा नारकी अने देवता भव प्रत्ये देखे एटले उपजती वखते साथे अवधिज्ञान होय छे. तिर्यंच अने मनुष्य क्षयोपशम प्रमाणे देखे.

२ बीजो विषयद्वार एटले पहेली नरकना नारकी जघन्य साडा त्रण गाउ देखे, उत्कृष्टा चार गाउ देखे. बीजी नरकना नारकी जघन्य त्रण गाउ, उत्कृष्टा चार गाउ देखे त्रीजी नरकना नारकी ज० अढी गाउ, उ० त्रण गाउ देखे. चोथी नरकना नारकी ज० बे गाउ, उ० अढी गाउ देखे पाचमीना ज० दोढ गाउ, उ० बे गाउ देखे. छट्ठीना ज० एक गाउ, उ० दोढ गाउ देखे. सातमीना ज० अर्ध गाउ, उ० एक गाउ देखे. भवनपति ज० पचीस जोजन सुधी देखे, उ० त्रण प्रकारनु देखे–उचु पहेला बीजा देवलोक सुधी, नीचु त्रीजी नरकना तळा सुधी, अने त्रीछु पल्लना आरखाबाळा सख्याताद्विप समुद्र देखे, अने सागरना आउखा-

वाळा असंख्याताद्विप समुद्र देखे. वाणव्यंतर अने नवनीकायना देवता ज० पचीश जोजन, उ० त्रण प्रकारनुं देखे–उंचुं पहेला देवलोक सुधी, नीचुं पाताळ कळशा सुधी, अने त्रीछुं संख्याता द्विप समुद्र देखे. ज्योतिषी ज० आंगुलनो असंख्यातमो भाग, उ० त्रण प्रकारनुं देखे.उंचुं पोताना विमाननी धजा सुधी, नीचुं नरकना तळा सुधी, अने त्रीछुं पलना आउखावाळा, संख्याता द्विप समुद्र देखे. अने सागरना आउखावाळा असंख्याता द्विप समुद्र देखे. त्रीजा देवलोकथी जावत सर्वार्थ सिद्ध विमानना देवता उंचुं पोतपोताना विमाननी धजा सुधी देखे, त्रीछुं असंख्याता द्विप समुद्र देखे, नीचुं त्रीजा चोथावाळा बीजी नरकना तळा सुधी, पांचमा छट्ठावाळा त्रीजी नरकना तळा सुधी, सातमा–आठमावाळा चोथी नरकना तळा सुधी, नवमाथी बारमा सुधीना पांचमी नरकना तळा सुधी, नव ग्रिवेकना छट्ठी नरकना तळा सुधी, चार अनुत्तर विमानना सातमी नरकना तळा सुधी, अने सर्वार्थ सिद्धना देवता सातमी नरकना तळा सुधी देखे. तीर्यंच ज० आंगुलनो असंख्यातमो भाग, उ० संख्याता द्विप समुद्र देखे. मनुष्य ज० आंगुलनो असंख्यातमो भाग, उ० आखा लोक अने अलोकमां लोक जेवडा असंख्यातां खांडवां देखे.

३. त्रीजो संठाण द्वार कहे छे—नारकी त्रापाने आकारे देखे, भवनपति पालाने आकारे देखे, वाण-व्यंतर झालरने आकारे देखे, ज्योतिषि पडहाने आकारे देखे, बार देवलोकना देवता मृदंगने आकारे देखे. नव

ग्रैवेकना देवता फूलनी चगेरीना आकारे देखे अनुत्तर विमानना देवता कुवारी कन्याना कंचवाने आकारे देखे.

४. चोथो अभ्यतर अने बाह्य द्वार कहे छे—नारकी, देवता अभ्यतर देखे, तिर्यंच बाह्य देखे, मनुष्य अभ्यतर अने बाह्य देखे, कारण के तीर्थंकर देवने अवधिज्ञान सायेज होय छे

५ पाचमो देश अने सर्व थकी द्वार कहे छे—नारकी, तिर्यंच, अने देवता, देश थकी अने सर्व थकी देखे.

६. छट्ठो अणुगामी अने अणाणुगामी द्वार कहे छे—नारकी देवताने अणुगामी कहेता साथे जनारु अवधिज्ञान होय, अने तिर्यचने अणुगामी अने अणाणुगामी बन्ने होय.

७-८. सातमो हायमान-वर्द्धमान अने आठमो अवठीया द्वार साथे कहे छे—नारकीदेवताने अवठीया कहेता होय तेटलु अवधिज्ञान रहे, मनुष्य अने तिर्यचने हायमान-वर्द्धमान, अने अवठीया ए त्रणे प्रकारनु होय.

९-१०. नवमो पडीवाइ अने दशमो अपडीवाई बे द्वार साथे कहे छे—नारकी अने देवताने अपडीपाई अवधिज्ञान होय, मनुष्य अने तिर्यचने पडीवाई अने अपडीवाई बन्ने जाणवा.

॥ इति श्री अवधि पदनो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री आराधिक-विराधिकनो थोकडो. ॥

श्री भगवतीजी सूत्र शतक पहेले, उद्देशे बीजे आराधिक विराधिकना चौद बोल चाल्या ते कहे छे:—

१. असंजती भव्य द्रव्य देव जघन्य भवनपति, उत्कृष्टा नव ग्रैवेक सुधी जाय.

२. आराधिक साधु ज० पहेला देवलोक सुधी, उ० सर्वार्थसिद्ध विमान सुधी जाय.

३. विराधिक साधु ज० भवनपति, उ० पहेला देवलोक सुधी जाय.

४. आराधिक श्रावक ज० पहेला देवलोक सुधी, उ० बारमां देवलोक सुधी जाय.

५. विराधिक श्रावक ज० भवनपति, उ० ज्योतिषि सुधी जाय.

६. असंजति तिर्यंच ज० भवनपति, उ० वाणव्यंतर सुधी जाय.

७. तापसना मतवाळा ज० भवनपति, उ० ज्योतिषि थाय.

८. कंदरपीआ साधु ज० भवनपति, उ० पहेला देवलोक सुधी जाय.

९. अंबड संन्यासीना मतवाळा ज० भवनपति, उ० पांचमा देवलोक सुधी जाय.

१०. जम्मालीना मतवाळा ज० भवनपति, उ० छट्टा देवलोक सुधी जाय.

११. सज्ञी तिर्यच ज० भवनपति, उ० आठमा देवलोक सुधी जाय
१२ गोसाळाना मतवाळा ज० भवनपति, उ० बारमा देवलोक सुधी जाय
१३. दर्शन विराधिक स्वलींगी साधु ज० भवनपति, उ० नव ग्रैवेक सुधी जाय.
१४. आजीवकामती ज० भवनपति, उ० बारमा देवलोक सुधी जाय.

॥ इति श्री आराधिक विराधिकनो थोकडो सपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री पाच समकितना स्वरुपनो थोकडो ॥

पाच समकितना नाम.—१. शाश्वादान सम्यक्त्व, २ उपशम सम्यक्त्व, ३. वेदक सम्यक्त्व, ४ क्षयोपशम सम्यक्त्व, ५. क्षायक सम्यक्त्व

ए पाचे सम्यक्त्वनी स्थिति कहे छे—शाश्वादान सम्यक्त्वनी स्थिति जघन्य एक समयनी, उत्कृष्टी ६ आवलिकानी. १, उपशम सम्यक्त्वनी स्थिति जघन्य उत्कृष्ट अतर्मुहूर्तनी २, वेदक सम्यक्त्वनी स्थिति जघन्य उत्कृष्ट एक समयनी ३, क्षयोपशम सम्यक्त्वनी स्थिति जघन्य एक समयनी, उत्कृष्टी ६६ सागर

आश्री ४, क्षायक सम्यक्त्वनी स्थिति नथी.

शाश्वादान सम्यक्त्व अने उपशम सम्यक्त्व एक भव आश्री जघन्य एकवार आवे, उत्कृष्टा पांचवार आवे, वेदक सम्यक्त्व जघन्य उत्कृष्ट एकवार आवे, क्षयोपशम सम्यक्त्व जघन्य एकवार, उत्कृष्टा असंख्यातीवार आवे, क्षायक सम्कयत्व आव्या पछी जाय नहि.

उपशम सम्यक्त्वना ७ भेद—१. अनंतानुवंधी क्रोध, २. मान, ३. माया, ४. लोभ, ५. मिथ्यात्व मोहनी, ६. मिश्रमोहनी, ७. सम्यक्त्व मोहनी. ए सात प्रकृति उपशमावे तेने उपशम सम्यक्त्व कहीए तथा ए सात प्रकृति मांहेली कोइ क्षय करे, कोइ उपशमावे, तेने क्षयोपशम सम्यक्त्व कहीए.

क्षयोपशम सम्यक्त्वना ४ भेद—१. चार प्रकृति क्षय करे तथा उपशमावे तेने क्षयोपशम सम्यक्त्व कहीए. २. पांच प्रकृति क्षय करे अने बे प्रकृति उपशमावे तेने क्षयोपशम सम्यक्त्व कहीए. ३. छ प्रकृति क्षय करे, अने एक उपशमावे तेने क्षयोपशम सम्यकत्व कहीए. ४. चार प्रकृति क्षय करे अने बे उपशमावे, एक वेदे तेने क्षयोपशम वेदक सम्यक्त्व कहीए.

क्षय वेदकना ३ भेद—१. चार प्रकृति क्षय करे अने त्रण वेदे तेने क्षय वेदक सम्यक्त्व कहीए. २. पांच प्रकृति क्षय करे अने बे वेदे तेने क्षयवेदक सम्यक्त्व कहीए. ३. छ प्रकृति क्षय करे अने एक वेदे तेने

क्षय वेदक सम्यक्त्व कहीए सातें प्रकृति क्षय करे तेने क्षायक सम्यक्त्व कहीए.

हवे नव प्रकारनु सम्यक्त्व कहे छे–१ द्रव्य सम्यक्त्व, २. भाव सम्यक्त्व, ३ निश्चय सम्यक्त्व, ४. वहेवार सम्यक्त्व, ५. निःसर्ग सम्यक्त्व, ६ उपदेश सम्यक्त्व, ७. कारक सम्यक्त्व, ८ रुचक सम्यक्त्व, ९ दीपक सम्यक्त्व.

१. द्रव्य सम्यक्त्व केने कहीए–तीर्थंकर जीन वचन सत्य सरदहे पण परमार्थ जाणे नहि, भेदानुभेद जाणे नहि, अने गुरुनु दीधु सम्यक्त्व ग्रही राखे तेने

२ भाव सम्यक्त्व केने कहीए–भाव सम्यक्त्वनो धणी परमार्थ जाणे, भेदानु भेद जाणे, ते उपर आरिसानु दृष्टांत–जेम, आरिसामा जेवु स्वरुप छे तेवु देखे तेने

३. निश्चय सम्यक्त्व केने कहीए–ज्ञान, दर्शन, चारित्रने विषे शुभ भावे प्रवर्ते तेने.

४ व्यवहार सम्यक्त्व केने कहीए–लक्षणे करी जाणे, साधुनी समाचारीमा प्रवर्ते तथा श्रावकव्रत पाळे, सामायिक, पोषध, प्रतिक्रमण करे, त्याग पच्चखाण पण करे तेने.

५. निःसर्ग सम्यक्त्व केने कहीए–जे गुरुना उपदेश विना जैन धर्म सत्य सरदहे, जातिस्मरण ज्ञाने करी जाणे–मृगापुत्रनी पेठे, तेने,

६. उपदेश सम्यक्त्व केने कहीए–गुरुना उपदेशथी देवगुरु धर्म ए त्रण तत्व सत्य सरदहे तेने.

७. कारक सम्यक्त्व केने कहीए–ते शुद्ध क्रिया पाळे, शुद्ध आचार पाळे, जेम सिद्धांतमां कह्युं छे तेम प्रवर्ते तेने.

८. रोचक सम्यक्त्व केने कहीए–गुरुनां वचन उपर रुचि राखे, क्रिया करणी उपर रुचि राखे, पण करी शके नहि तेने.

९. दीपक सम्यक्त्व केने कहीए–दीवानी पेरे. जेम, दीवो सामाने अजवाळुं करे, पण पोतानी नीचे अंधारुं राखे तेम अन्य लोकोने प्रतिबोध करे, पण पोते सम्यक्त्व पामे नहि तेने.

हवे विस्तारथी व्यवहार सम्यक्त्वना ६७ भेद कहे छे—सम्यक्त्वनी ४ सदहणा–जीवादिक ९ पदार्थनुं ओळखाण करे १, तत्वना जाण आचार्य बहुसूत्रीनी सेवा करे २, कुगुरु, कुदेव, कुधर्मनो परिचय टाळे ३, कुगुरु, कुदेव, कुधर्म उपर प्रेम न राखे. ४. त्रण लिंग–१. स्त्रीलिंग, २. पुरुषलिंग, अने ३. नपुंसकलिंग-एवं ७.

१० प्रकारनो विनय—अरिहंतनो विनय करे १, सिद्धनो २, ज्ञानी पुरुषनो ३, सूत्र सिद्धांतनो ४, धर्मी पुरुषनो ५, साधुजीनो ६, धर्माचार्यनो ७, उपाध्यायनो ८, परवचननो ९, सम्यक्‌दृष्टिनो १०,--एवं १७.

सम्यकत्वनी ३ शुद्धता. १. मन शुद्धता, २. वचन शुद्धता, ३. काय शुद्धता-एवं २०.

सम्यक्त्वना पच लक्षण--१. सम, २. सवेग, ३. निर्वेग, ४. अनुकपा, ५. आसता,--एव २५.

सम्यक्त्वनी ८ भावना—१ सूत्र सिद्धातनो जाण होय तो जिन मार्ग दीपावे, २ धर्मकथानो कहेनार होय तो जिन मार्ग दीपावे,३, न्यायनो जाण होय तो जिन मार्ग दीपावे, ४. अवसरनो जाण होय तो जिन मार्ग दीपावे, ५ तपस्वी होय तो जिन मार्ग दीपावे, ६. विद्वान होय तो जिनमार्ग दीपावे, ७. मिष्ट वचनी होय तो जिन मार्ग दीपावे ८ कवि होय तो जिन मार्ग दिपावे--एव ३३

सम्यक्त्वना ५ आभरण--१ धर्मने विषे चतुर होय. २. चतुर्विध सघनी सेवा करे, ३. गुणवतनी भक्ति करे, ४. धर्मने विषे स्थिर चित्त राखे, ५ अन्य मतिने हेतु दृष्टाते करी समजाववा समर्थ होय--एव ३८.

सम्यक्त्वना ५ लक्षण -१. सुख दुःखमा समता राखे, २. वैराग्यवान होय, ३. दिन दिन प्रत्ये आरभथी निवर्ते, ४. अनुकपावत होय, ५. जिन धर्म उपर विश्वासवत होय--एव ४३.

सम्यक्त्वना ६ दोष—१. परपाखडीने वदना करे नहि, २. पर पाखडी साथे वारवार वोले नहिं, ३. पर पाखडीनो घणो परिचय करे नहिं, ४. परपाखडीने मोक्षनो कारण जाणी दान दे नहि,(अनुकपानो आगार), ५. परपाखडीनी साथे घणो वाद करे नहिं, ६. पर पाखडीए बोलाव्या विना वोले नहिं-एव ४९.

सम्यक्त्वनो छ प्रकारे आगार--१. राजानो आगार, २. न्यातनो आगार, ३. जोरावरनो आगार. ४.

देवतानो आगार, ५. माता-पीतानो आगार, ६. कारणथी अन्य मतिने दान देवानो आगार-एवं ५५.

सम्यक्त्वनी छ भावना--१. हे जीव ! सम्यक्त्व सदा निर्मळ छे ते रागद्वेषे करी मलीन थाय नहिं तेनी संभाळ राखजे, २. जेम नगर कोट दरवाजाए करीने सहित होय ते सर्वे जीवने आधारभुत छे तेम समकित नगरने विषे ज्ञान, दर्शन, चारित्र, व्रत नियम ने सम्यक्त्व आधारभुत छे, ३. सर्वे धर्मनो उपाय सम्यक्त्व छे, ४. जेम सर्वे जीवने पृथ्वी आधारभूत छे तेम जीवने सम्यक्त्व आधारभूत छे, ५. जेम शंखमांहे दूध बगडे नहिं, खाटुं थाय नहिं, तेम सर्वज्ञ धर्म रुप दूधनुं भाजन सम्यक्त्व छे, ६. जेम चक्रवर्तिने रत्ननुं भाजन निधान छे, तेम सर्ववर्ती देशवर्ती रत्ननुं भाजन सम्यक्त्व छे--एवं ६१.

समकितनां छ स्थानक--१. जीवादिक पदार्थमां हय, गय, उपादयनुं स्वरुप चिंतवे, २. जीव सदा शाश्वतो छे. ३. शुभ अशुभनो कर्ता जीव छे, ४. कीधां कर्मनो भोगवनार जीव छे, ५. कोइ उपर रागद्वेष करे नहिं, ६. जीवने मोहनि आदिक आठ कर्म क्षय कर्या पछे मोक्ष छे.-एवं ६७.

॥ इति श्री पांच समकितना स्वरुपनो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री पुद्‌गल परावर्तननो थोकडो. ॥

श्री भगवतीजी सूत्र, शतक बारमे, उद्देशे चोथे पुद्‌गल परावर्तननो थोकडो चाल्यो ते कहे छे–

गाथा—नाम १, गुण २, तीसरा ३, तीठाण ४, काल ५, कालो बमच ६, काल अप्पा बहु ७, पुगल मझे पुगल ८, पुगल करणो अप्पा बहु ९, ए नव द्वारनी गाथा कही, हवे विस्तार कहे छे–

पहेलो नाम द्वार कहे छे—पुद्‌गल परावर्तनना सात नाम छे–१. उदारिक पुद्‌गल परावर्तन, २. वैक्रेय पुद्‌गल परावर्तन, ३ तेजस पुद्‌गल परावर्तन, ४. कार्मण पुद्‌गल परावर्तन, ५. मन पुद्‌गल परावर्तन, ६ वचन पुद्‌गल परावर्तन, ७ श्वासोश्वास पुद्‌गल परावर्तन ए सात

बीजो गुण द्वार कहे छे—लोकने विषे जेटला पुद्‌गल छे, ते सर्वे उदारिक पुद्‌गलपणे लेइ लेइने मुके ते वारे एक उदारिक पुद्‌गल परावर्तन थाय, एम जावत् श्वासोश्वास पुद्‌गल परावर्तन लगी कहेवु

हवे पर्यायना अनुसारे विशेष विवरो कहे छे—पुद्‌गल परावर्तन बे प्रकारे कह्या छे–ते सूक्ष्म पुद्‌गल परावर्तन १, अने बादर पुद्‌गल परावर्तन २. ते बेहु प्रत्येक प्रत्येक चार चार प्रकारे कह्या छे–ते द्रव्यथी १, क्षेत्रथी २, कालथी ३, भावथी ४, ए चार प्रकारे कह्या. हवे सुक्ष्म पुद्‌गल परावर्तन द्रव्यथी १, क्षेत्रथी २,

काळथी ३, भावथी ४, ए चार प्रकारे शी रीते समजवां तेमज वादर पुद्गल पण चार प्रकारे शी रीते समजवां ते कहे छे. सूक्ष्म पुद्गल परावर्तन द्रव्य थकी केने कहीये के जे जगत्मां द्रव्य छे ते सर्वे द्रव्य पुद्गल उदारिकपणे तथा वैक्रेयपणे आदि देइने जावत् श्वासोश्वासपणे अनुक्रमे पुरा करे तेने सुक्ष्म पुद्गल परावर्तन द्रव्य थकी कहीये. वादर पुद्गल परावर्तन द्रव्य थकी केने कहीये के जे सात प्रकारे पुद्गल लेइ लेइने मुकतां पुरा करे तेने वादर पुद्गल परावर्तन द्रव्य थकी कहीये. सुक्ष्म पुद्गल परावर्तन क्षेत्र थकी केने कहीये के जे अनुक्रमे आकाश प्रदेशे मरी मरीने पुरा करे, चौद राज लोक अणानुंपुर्वीए मरे ते लेखामां न गणीए अने जे प्रथम प्रदेशने अडतो अडतो मरे ते लेखामां गणीए एम त्रण, चार, पांच, छ, सात, आठ, नव,दस आदि देइने आखो लोक पुरे तेने सुक्ष्म पुद्गल प० क्षेत्र थकी कहीये.वादर पुद्गल परावर्तन क्षेत्र थकी केने कहीये के जे आकाशने प्रथम प्रदेशे मरे ते लेखे गणीये, ते वार पछी त्रीजे, पांचमे, सातमे, नवमे, अगीयारमे, तेरमे उपजे तथा चवे एम आखो लोक समस्त पुरे, आकाश प्रदेश भरे, आगळ पाछळ करीने पुरां करे तेने वादर पुद्गल प० क्षेत्र थकी कहीये.सूक्ष्म पुद्गल परावर्तन काळ थकी केने कहीये के,जे अनुक्रमे काळ चक्रने पहेले समे मरे ते लेखे गणीए अने काळ चक्रने बीजे, त्रीजे, चोथे, पांचमे, छट्ठे, सातमे, आठमे, तथा अनेरे काळ चक्रे मरे ते लेखे न गणीए. एम अनुक्रमे काळ चक्रने बीजे समे, एम काळ चक्रने त्रीजे समे,

एम आखो काळ चक्र फरसे, समय समय लगतो लगतो मरे, तेने सुक्ष्म पुद्गल प० काल थकी कहीये बादर पुद्गल परावर्तन काळ थकी केने कहीये के, जे काळ चक्रने पहेले समे मरे ते लेखे गणीए तेथी बीजो काल चक्र तेहनो बीजो समय तथा पाचमो, छठो, सातमो, आठमो, नवमो, दशमो, अगीयारमो, एम अनुक्रमे करी काळ चक्रना जेटला समय होय तेटला समय मरण करी फरसे तथा अनेर काळ चक्रे मरे तेने बादर पुद्गल परावर्तन काल थकी कहीये. सूक्ष्म पुद्गल परावर्तन भाव थकी केने कहीये के जे लगते लगते परिणामे मरे ते एकथी बे, त्रण, चार, पाच, छ, सात, आठ, नव, दस, एम असख्याता परिणामे मरे ते लेखे गणीये, अने अनानुपुर्वीए मरे ते लेखे न गणीए एम असख्याता परिणामे करी आखो लोक पुगे फरसे तेने सुक्ष्म पुद्गल परावतेन भाव थकी कहीये. बादर पुद्गल परावर्तन भाव थकी केने कहीये के, जे जीवना असख्याता परिणाम छे, ते परिणामे करी मरे, आघापाछा थइने असख्याता पुरा करे ते केम, ज्यारे प्रथम परिणामे त्रीजे, पाचमे, सातमे, एम सघळा परिणाम पुरा करे तेने बादर पुद्गल परावर्तन भाव थकी कहीये एम सुक्ष्म पुद्गल परावर्तन तथा बादर पुद्गल परावर्तन द्रव्यथी १, क्षेत्रथी २, काळथी ३, भावथी ४, ए चार प्रकारे समजवानी विगत कही. एम साते पुद्गल परावर्तन चार चार प्रकारे जाणवा. इति बीजो गुण द्वार

त्रीजो सख्या द्वार तेना त्रण भेद- ते एक तो सर्व जीवे पुद्गल परावर्तन केटला कीधा तेनी सख्या १,

बीजो एक वचने एक जीवे चोवीस दंडकने विषे जे जे पुद्गल परावर्तन जेटलां जेटलां कीधां तेनी संख्या २, त्रीजे बहु वचने सर्व जीवे चोवीस दंडकने विषे जे जे पुद्गल परावर्तन कीधा तेनी संख्या ३, ए त्रण भेद छे तेमां प्रथम भेद कहे छे—सर्व जीवे उदारिक पुद्गल परावर्तन अनन्ति अनन्ति वार कीधां एम जावत् साते पुद्गल परावर्तन लगी कहेवुं. ए संख्यानो पहेलो भेद कह्यो. १. संख्यानो बीजो भेद कहे छे—एक वचने नारकीना एक जीवे पुर्वे उदारिक पुद्गल परावर्तन अनन्ति अनन्तिवार कीधां. आगमिय काळे कोइ करशे, कोइ नही करे, जे करशे ते जघन्य एक, बे, त्रण, अने उत्कृष्टां अनन्ता करशे. एम जावत साते पुद्गल परावर्तन लगी कहेवुं. एम जेम नारकीना दंडकनुं कह्युं तेम जावत् चोवीसमां वैमानिकना दंडकने विषे एक वैमानिक देवना जीवे नारकीवत् साते पुद्गल परावर्तन लगी कहेवुं. एटले सर्वे मळीने चोवीस सत्ता अडसठसो—एकसो ने अडसठ प्रश्न थाय ए संख्यानो बीजो भेद कह्यो. २, संख्यानो त्रीजो भेद कहे छे—बहु वचने सर्व नारकीना जीवे पूर्वे उदारिक पुद्गल परावर्तन अनन्ता कीधा, घणा नारकी आगमिय काळे अनन्ता करशे. तेम साते पुद्गल परावर्तन लगी कहेवुं. एम जावत् सर्वे वैमानिक देवना जीवे नारकीवत् पुद्गल परावर्तन लगी कहेवुं. एम सर्व मळीने एकसो ने अडसठ प्रश्न थाय. ए संख्यानो त्रीजो भेद कह्यो. एम संख्याना त्रणे भेदना थइने त्रणसे तेंतालीस प्रश्न थाय. ३.

चोथो स्थानक द्वार कहे छे-ते स्थानक द्वारना त्रण भेद- १. एक वचने एक जीवे नारकी आदि देइ चोवीस दडकने विषे जे जे स्थानकमा प्रवर्तता जे जे पुद्गल परावर्तन कीधा नथी अथवा जे जे कीधा अने जे जे करशे अथवा नही करे तेनी विगत. २ बीजे भेदे बहुवचने सर्व जीवे नारकी आदि चोवीस दडकने विषे जे जे स्थानकमा प्रवर्तता जे जे पुद्गल परावर्तन कीधा नथी अथवा जे जे कीधा तेनी विगत. ३. त्रीजे भेदे सर्व जीवे जे जे दडकने विषे प्रवर्तता जे जे पुद्गल परावर्तन कीधा तेनी विगत. ए त्रण भेद छे ते माये पहेलो भेद कहे छे-एक वचने एक नारकीना जीवे नारकीपणे पूर्वे उदारिक पुद्गल परावर्तन कीधा नथी अने आगमीय काळे पण करशे नही. एक नारकीना जीवे नारकीपणे पूर्वे वैक्रय पुद्गल परावर्तन अनन्ता कीधा, अने आगमीय काळे कोइ करशे, कोइ नही करे. जे करशे ते जघन्य एक, बे, त्रण, उत्कृष्टा अनन्ता करशे. एम जावत् श्वासोश्वास पुद्गल परावर्तन लगी कहेवु. एक वचने एक नारकीना जीवे पुवे असुरकुमारपणे, जावत् थणीत् कुमारपणे, पृथव्यादिकपणे, जावत् चोवीसमा वैमानिक देवताना दडकपणे, जे जे दडकने विषे जे जे पुद्गल परावर्तन होय नही तेनी ना कहेवी, अने जे जे दडकने विषे जे जे पुद्गल परावर्तन होय तेनी हा कहेवी. एम नारकीनो दडक साते पुद्गल परावर्तन आश्री चोवीस दडकने विषे उतारता चोवीश सत्ता अडसठसो. एम १६८ प्रश्न थाय. एम जेम नारकीनु कह्यु तेम शेष थाकता तेवीस दडकनु चोवीस दडक साथे सात

पुद्गल परावर्तन आश्री उतारवुं. एम उतारतां सर्व मळीने चार हजार वत्रीस प्रश्न थाय. इति स्थानक द्वार.

स्थानक द्वारनो वीजो भेद कहे छे–वहु वचने सर्वे नारकीना जीवे नारकीपणे पुर्वे उदारिक पुद्गल परावर्तन कीधां नथी, अने आगमीय काळे करशे पण नहि. सर्वे नारकीना जीवे नारकीपणे पुर्वे वैक्रय पुद्गल परावर्तन अनन्ता कीधां अने घणां नारकी अनन्ता करशे एम जावत् श्वासोश्वास पुद्गल परावर्तन लगी कहेवुं. एम वहु वचने सर्वे नारकीना जीवे पुर्वे असुरकुमारपणे, जावत् थणीत कुमारपणे, पृथव्यादिक-पणे, जावत् चोवीसमां वैमानिक देवताना दंडकपणे जे जे दंडकने विषे प्रवर्ततां जे जे पुद्गल परावर्तन होय नही तेनी ना कहेवी, अने जे जे दंडकने विषे प्रवर्ततां जे जे पुद्गल परावर्तन होय तेनी हा कहेवी. एम एक नारकीनो दंडक साते पुद्गल परावर्तन आश्री चोवीस दंडक साथे उतारतां एकसो अडसठ प्रश्न थाय, एम जेम नारकीनुं कह्युं तेम शेष थाकतां तेवीस दंडकनुं चोवीस दंडक साथे सात पुद्गल परावर्तन आश्री उतारवुं एम उतारतां सर्व मळीने चार हजार वत्रीस प्रश्न थाय. ए स्थानक द्वारनो वीजो भेद कह्यो.

स्थानकद्वारनो त्रीजो भेद कहे छे–सर्वे जीवे उदारिक पुद्गल परावर्तन दश दंडकपणे अनन्ती वार कीधां ते पांच एकेंद्रिना ५, वेऐंद्रिना ६, तेऐंद्रिना ७, चौरेंद्रिना ८, तीर्यच पंचेंद्रि ९, मनुष्य १०, ए दश दंडकने विषे सर्व जीवे वैक्रय पुद्गल परावर्तन सतर दंडकपणे अनंतीवार कीधां. ते नारकीनो एक, भवनपतीना दश,

एत्र अगीआर, वाउकाय १२, सन्नी तिर्यच पचेंद्रि १३, सन्नी मनुष्य १४, वाणव्यतर १५, ज्योतिपि १६, वैमानिक १७, ए सत्तर दडकने विपे सर्व जीवे तेजस् पुद्गल परावर्तन १, कार्मण पुद्गल परावर्तन २, ए बे पुग्गल परावर्तन चोवीस दडकने विपे अनन्ति वार कीधा. ४, सर्व जीवे मन पुद्गल परावर्तन सोळ दडकपणे अनन्तिवार कीधा. ते सोळ सन्नीना दडक पर्याप्तापणे ५, सर्व जीवे वचन पुद्गल परावर्तन ओगणीस दडकने विपे अनन्ति वार कीधा ते पाच एकेंद्रिना पाच दडक वर्जिने शेप ओगणीस दडकने विपे ६, सर्व जीवे श्वासोश्वास पुद्गल चोवीस दडकने विपे अनन्ति वार कीधा. ७, ए स्थानक द्वारना त्रीजा भेदना एकसो ने बत्रीस प्रश्न थया ए स्थानक द्वारनो त्रीजो भेद कह्यो. एम स्थानक द्वारना त्रणे भेदना मळीने ८१९८ आठ हजार एकसो अठ्ठाणु प्रश्न थाय. इति चोथो स्थानक द्वार सपूर्ण.

पाचमो काळद्वार कहे छे—अनन्ता काळचक्र मडळ जाय त्यारे एक उदारिक पुद्गल परावर्तन थाय १. एम जावत् अनता काळचक्र मडळ जाय त्यारे एक श्वासोश्वास पुद्गल परावर्तन थाय. ७ इति काळ द्वार.

काळनी ओपमानो छठ्ठो द्वार कहे छे—अनन्ता सुक्ष्म परमाणुए एक वहेवार परमाणुओ थाय. १, अनता वहेवार परमाणुए एक उसन शनीओ थाय. उसन शनीयो ते ज्योतिपिनी उपर अने पहेला बीजा देवलोकनी हठे उसन शनी रज होय ते. २, अनन्ता उसन शनीए एक सन्हा सन्हीयो थाय, ते ज्योतिपीनी हेठळ रज

होय ते. ३, आठ सन्हा सन्हीए एक उर्द्धरेणु थाय ते तडकामां उडे ते ४, आठ उर्द्ध रेणुए एक त्रसरेणु थाय ते मनुष्य तथा ढोरने पगे उडे ते. ५, आठ त्रस रेणुए एक रथरेणु थाय ते गाडा तथा रथे उडे ते. ६, आठ रथ रेणुए देवकुरु अथवा उत्तर कुरु क्षेत्रना त्रण पल्योपगना आउखावाळा जुगल्या मनुष्यनो एक वाळाग्र थाय. ७, तेवा आठ वाळाग्रे हरीवास अथवा रम्यक् वास क्षेत्रना बे पल्मोपमना आउखावाळा जुगल्या मनुष्यनो एक वाळाग्र थाय. ८, तेवा आठ वाळाग्रे हेमवय तथा एरण वय क्षेत्रना एक पल्योपमना आउखावाळा जुगल्या मनुष्यनो एक वाळाग्र थाय. ९, तेवा आठ वाळाग्रे पुर्व तथा पश्चिम महाविदेह क्षेत्रना मनुष्यनो एक वाळाग्र थाय. १० तेवा आठ वाळाग्रे भरत तथा इरवत क्षेत्रना मनुष्यनो एक वाळाग्र थाय. ११, तेवा आठ वाळाग्रे एक लींख थाय. १२, तेवी आठ लींखे एक जुं थाय. १३, तेवी आठ जुंए एक जवनो मध्य भाग थाय. १४, आठ जवना मध्य भागे एक उत्स्येध आंगुळ थाय १५, छ उतस्येध आंगुळे एक पगनुं पहोळपणुं थाय. १६, बे पगने पहोळपणे एक वेंत थाय १७, बे वेंते एक हाथ थाय. १८, बे हाथे एक कुक्षी थाय. १९, बे कुक्षीए एक धनुष्य थाय. २०, बे हजार धनुष्ये एक गाउ थाय. २१, चार गाउए एक जोजन थाय. २२, एवो एक जोजननो लांवो ने पहोळो अने एक जोजननो उंचो एवो उंडो एक पालो कल्पीए, ते पालो पुर्वे जे देवकुरु अथवा उत्तरकुरु क्षेत्रना त्रण पल्योपमना आउखावाळा जुलल्या मनुष्यना वाळाग्र

कवा ते एक, बे, त्रण दिवसना जन्मेला बाळक होय तेना वाळाग्र लीए ते एक एक वाळाग्रना असख्याता खड कटका करीए, करीने तेवा कटकाए ठेठ तळाथी ते उपर सुधी घाढो ठासी ठासीने भरीए ते उपर थइ चक्रवर्ति आदिकनु कटक चाल्यु जाय तो पण ते वाळाग्र खड जरा थोडा पण वेसे नहि अथवा ते उपर मोटी गगा नदीनो प्रवाह वहे तो पण ते पालामा जळ उतरे नही, अग्निए बाळ्यो पण बळे नहि, एवो मजबुत ठासीने भर्यो होय ते पालामाथी सो सो वरसे एक एक वाळाग्रनो खड काढीए हवे एक वरस केने कहीए ते कह छे-असख्याता समय जाय त्यारे एक आवलीका थाय, एवी असख्याती आवलीका जाय त्यारे एक श्वासोश्वास थाय, सात श्वासोश्वासे एक थोव थाय, सात थोवे एक लव थाय, सीत्तोतेर लवे एक मुहूर्त थाय. एटले अढारसेंने छाशी श्वासोश्वासे एक घडी थाय. त्रण हजार सातसें तोतेर श्वासोश्वासे बे घडी थाय. एटले एक मुहूर्त थइ. त्रीस मुहूर्ते एक अहोरात्री थाय, पदर अहोरात्रीए एक पक्ष थाय, बे पक्षे एक मास थाय, १२ मासे एक वर्ष थाय, एवा १०० सो वर्षे एक एक वाळनो खड काढे, एम काढता काढता ज्याथी काढवानी गणत्री करवा माडी होय त्याथी ते एक पालो खाली थाय त्या सुधीमा जेटलो काळ जाय, तेने एक पल्योपम कहीए एवा १० क्रोडाक्रोडी पल्योपम जाय त्यारे एक सागरोपम थाय, एवा १० क्रोडाक्रोडी सागरोपम जाय त्यारे एक उत्सर्पिणी काळ थाय. एवा १० क्रोडाक्रोड सागरोपम जाय त्यारे एक अवसर्पिणी काळ

थाय, उत्सर्पिणी अने अवसर्पिणी काळ मळीने २० क्रोडाक्रोडी सागरोपम थाय, तेने एक काळचक्र कहीए एवा अनन्ता काळचक्र जाय त्यारे एक पुद्गल परावर्तन थाय. इति कालनी ओपमानो छट्ठो द्वार.

काळना अल्पबहुत्वनो सातमो द्वार तेमां सात पुद्गल परावर्तनमां केनो कोनाथी काळ थोडो, कोनो काळ घणो ते कहे छे—अनन्ता काळ चक्र जाय त्यारे एक कार्मण पुद्गल परावर्तन थाय. १, अनन्ता कार्मण पुद्गल परावर्तन जाय त्यारे एक तेजस् पुद्गल परावर्तन थाय. २, अनन्ता तेजस पुद्गल परावर्तन जाय त्यारे एक उदारिक पुद्गल परावर्तन थाय. ३, अनन्ता उदारिक पुद्गल परावर्तन जाय त्यारे एक श्वसोश्वास पुद्गल परावर्तन थाय. ४, अनन्ता श्वासोश्वास पुद्गल परावर्तन जाय त्यारे एक मन पुद्गल परावर्तन थाय. ५, अनन्ता मन पुद्गल परावर्तन जाय त्यारे एक वचन पुद्गल परावर्तन थाय. ६, अनन्ता वचन पुद्गल परावर्तन जाय त्यारे एक वैक्रय पुद्गल परावर्तन थाय. ७. इति कालना अल्प बहुत्वनो सातमो द्वार.

पुद्गलनो आठमो द्वार कहे छे—एक कार्मण पुद्गल परावर्तनमांहि अनन्ता काळचक्र वही जाय १, एक तेजस पुद्गल परावर्तनमांहे अनन्ता कार्मण पुद्गल परावर्तन वही जाय २, एक उदारिक पुद्गल परावर्तन मांहे अनन्ता तेजस पुद्गल परावर्तन वही जाय. ३, एक श्वासोश्वास पुद्गल परावर्तनमांहे अनन्ता उदारिक पुद्गल परावर्तन वही जाय. ४, एक मन पुद्गल परावर्तनमांहे अनन्ता श्वासोश्वास पुद्गल परावर्तन वही

जाय. ५, एक वचन पुद्गल परावर्तन माहे अनन्ता मन पुद्गल परावर्तन वही जाय ६, एक वैक्रेय पुद्गल परावर्तनमाहे अनन्ता वचन पुद्गल परावर्तन वही जाय ७. इति आठमो द्वार.

पुद्गल परावर्तन जीवे कर्या ते कीया, अने कोनाथी थोडा अथवा घणा कीधा, ते अल्पबहुत्वनो नवमो द्वार कहे छे सर्व जीवे सर्व थकी वैक्रेय पुद्गल परावर्तन थोडा कीधा १, तेथी वचन पुद्गल परावर्तन अनन्त गुणा अधिक कीधा. २, तेथी मन पुद्गल परावर्तन अनन्त गुणा अधिक कीधा ३, तेथी श्वसोश्वास पुद्गल परावर्तन अनन्त गुणाअधिक कीधा ४, तेथी उदारिक पुद्गल परावर्तन अनन्त गुणा अधिक कीधा ५, तेथी तेजस् पुद्गल परावर्तन अनन्त गुणा अधिक कीधा. ६, तेथी कार्मण पुद्गल परावर्तन अनन्तगुणा अधिक कीधा. ७

एम ए सात पुद्गल परावर्तननो अधिकार जाणीने जे जीव समकीत सहित जीन आज्ञा प्रमाण करीने ज्ञान, दर्शन, चारित्र ए त्रणनी आराधना करे ते जीवने एवा पुद्गल परावर्तन करवा पडे नहि, अने शाश्वता सिद्धना सुख मळे ते निश्चे जाणवु

॥ इति श्री पुद्गल परावर्तननो थोकडो सपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री संख्याता, असंख्याता अने अनन्तानो थोकडो. ॥

श्री अनुयोगद्वार सूत्रमां संख्याता, असंख्याता अने अनन्ता ए त्रणेना थइने वीस भेदना नाम, तथा तेनी गणत्रिनी ओपमा कही ते कहे छे–संख्याताना त्रण भेद १, असंख्याताना नव भेद २, अने अनन्ताना आठ भेद ३. ए रीते त्रणेना थइने वीस भेद छे. ते वीस भेद समुच्चय कह्या. हवे ए वीस भेदना नाम तथा तेनी गणत्रिनी ओपमा तथा ते भेदना केटला केटला भेद छे ते विस्तारथी कहे छे. प्रथम संख्याताना त्रण भेद ते जघन्य संख्यातु १, मध्यम संख्यातु २, अने उत्कृष्ट संख्यातु ३. ए त्रण नाम ते मध्ये पहेलुं जघन्य संख्यातु ते केहने कहीए ? जे एक तो गणत्रिमां आवे नही ते माटे जघन्य थकी बेने गणत्रिनी संख्या कहीए. ते भणी बेने जघन्य संख्यातु कहीए. ए जघन्य संख्याताना एकज भेद जणावो. १, हवे बीजे भेदे मध्यम संख्यातु ते केहने कहीए ? जे त्रणथी मांडीने चार, पांच, छ, सात, आठ, नव, दश जावत् सो हजार, लाख, दश लाख, क्रोड, दशक्रोड, क्रोडाक्रोड ते उपरांत ज्यां लगी उत्कृष्ट संख्यातामां एक दाणो ओछो होय त्यां सुधी ए सघळाने मध्यम संख्यातु कहीए. ए मध्यम संख्याताना संख्याता भेद छे. २, त्रीजुं उत्कृष्ट संख्यातु केहने कहीए ? जंबुद्वीप जेवडो एक लाख जोजन प्रमाणे पालो कल्पीए. ए सूत्रने विषे वृत्ति मध्ये

एक हजार जोजननो उडो अने वेदीका जेवडो उचो एवो एक लाख जोजन प्रमाणनो पालो तळीआ थकी ते उपर सग सुधी सरसवना दाणा वडे ठासी ठासीने भर्यो होय पछी तेमार्थी एकेको दाणो एकेके जबुद्वीपे, समुद्रे मुकता जाय, एम मुकता मुकता पालो ठालो थाय एटले छेल्लो दाणो जेटला द्वीपे तथा समुद्रे मुक्यो होय तेटला सघळा द्वीप समुद्रनो एक मोटो पालो कल्पीए. ते मोटो पालो सरसवने दाणे ठासीने तळाथी ते सग सुधी भर्यो होय तेहने प्रथम सलाका पालो कहीए तेवा मोटा पाला केटलाक लाख क्रोड क्रोडाक्रोड एकसोने चोराणु आकनी गणत्रिए सिस प्रेहलीका थाय, तेथी पण घणा असख्याता पाला ते सघळा पाला तळाथी ते सग सुधी गाढा ठासीने भर्या होय ते सघळा पालाना सरसवना दाणा एकठा करीए तेने उत्कृष्ट सख्यातु कहीए. ए उत्कृष्टा सख्यातानो एकज भेद जाणवो. ते उत्कृष्टा सख्यातामाथी एक सरसवनो दाणो काढी लइए, पछी शेप जेटला दाणा रहे ते सर्वे मध्यम सख्यातु जाणवु. एटले त्रणथी माडीने एटला सुधीने मध्यम असख्यातु कहीए. मध्यम सख्याताना घणा क्रोडाक्रोडी भेद छे. ३

असख्याताना नव भेद—ते जघन्य परित असख्यातु १, मध्यम परित असख्यातु २, अने उतकृष्ट परित्त असख्यातु ३, जघन्य जुत असख्यातु ४, मध्यम जुत असख्यातु ५, अने उतकृष्ट जुत असख्यातु ६, जघन्य असख्यात असख्यातु. ७, मध्यम असख्यात असख्यातु. ८, अने उतकृष्ट असख्यात अस-

ख्यातु. ९, ए नव.

प्रथम जघन्य परित असंख्यातु ते केहने कहीए ? पूर्वे जे त्रीजा उत्कृष्ट असंख्यातानुं मान कह्युं ते उपरांत एक दाणो अधिको गणीए तेने जघन्य परित्त असंख्यातु कहीए. ए जघन्य परित्त असंख्याताना एकज भेद जाणवो. १.

बीजे मध्यम परित्त असंख्यातु ते केहने कहीए ? जघन्य परित्त असंख्यातामां एक दाणो उमेरीए त्यांथी ते त्रीजा उत्कृष्ट परित्त असंख्यातामां एक दाणो ओछो गणीए त्यां सुधी तेने मध्यम परित्त असंख्यातु कहीए. ए मध्यम परित्त असंख्याताना असंख्याता भेद जाणवा. २.

त्रीजुं उत्कृष्ट परित्त असंख्यातु ते केने कहीए ? जे जघन्य परित्त असंख्यातानो अभ्यास करीए ते अभ्यास करतां जेटला दाणा थाय तेमांथी एक दाणो ओछो करीए तेने उत्कृष्ट परित्त असंख्यातु कहीए. हवे ते अभ्यास करवानी आमना कहे छे. पहेले जघन्य परित्त असंख्याते जेटला दाणा छे तेटला दाणानी तेटली अनुक्रमे हार बांधीए, पछी ते मांहोमांहि गुणाकार करी तेहनो अभ्यास करीए ते जेम असत्य कल्पनाए पांचनो अभ्यास करीए ते जेम पांचने पांच गुणा करतां ३१२५ थाय, ते शी रीते थाय ? जेमके पांचने पांच गुणा करतां पचीस थाय, पचीसने पांच गुणा करतां एकसोने पचीस थाय, एकसो पचीसने पांच गुणा करतां

त्रसें पचीस थाय, छसें पचीसने पाच गुणा करता त्रणहजार एकसोने पचीस थाय ए गणत्रीनी विशेष समजण पाडवाने अर्थे ए गुणाकार दर्शाव्यो छे. ए दृष्टांते पहेला असंख्यातानो अभ्यास करीए ते करता जेटला आक दाणा थाय ते चोथो जघन्य जुत असंख्यातो थाय ते माहेथी एक दाणो ओछो करीए एटले त्रीजो उतकृष्ट परित्त असंख्यातो थाय त्रीजा असंख्यातानो एकज भेद छे

त्रीजा उत्कृष्टा परित असंख्यातामाथी एक दाणो ओछो करीए ते वारे त्रीजो मध्यम परित असंख्यातो थाय त्रीजा मध्यम परित असंख्यताना असंख्याता भेद छे. ३.

चोथो जघन्य जुत असंख्यातो ते केने कहीए ? जे उतकृष्टा त्रीजा परित असंख्यातानो मान कहेता अभ्यास केवाणो तेने जघन्य जुत असंख्यातु कहीए. तेनो एकज भेद छे, ए चोथे असंख्याते एक आवलिकाना समय जाणवा. ४.

पाचमो मध्यम जुत असंख्यातो ते केने कहीए ? चोथा जघन्य जुत असंख्यातामाथी एक दाणो अधिको अने छठ्ठा असंख्यातार्थी एक दाणो ओछो होय त्या सुधी जेटला दाणा थाय ते सर्व मध्यम जुत असंख्यातु कहीए तेना असंख्यात असंख्यात गुणा भेद जाणवा.

छठ्ठो उत्कृष्ट जुत असंख्यातो ते केने कहीए ? सातमा जघन्य असंख्यातार्थी एक दाणो ओछो करीए

त्यारे छठ्ठो उतकृष्ट जुत असंख्यातो थाय. एहनो एकज भेद छे. ६.

सातमो जघन्य असंख्यात असंख्यातो ते केने कहीए ? पुर्वे जे चोथो जघन्य जुत असंख्यातो कह्यो तेनो अभ्यास करतां जेटला दाणा थाय तेने सातमो जघन्य असंख्यात असंख्यातो कहीए तेहनो एकज भेद छे. ७.

आठमो मध्यम असंख्यात असंख्यातो ते केने कहीए ? सातमा असंख्याता उपर अने सातमा असंख्यात असंख्यातानो अभ्यास करीए तेमांथी बे बाद करीए तेने आठमो मध्यम असंख्यात असंख्यातो कहीए तेना असंख्याता असंख्याता भेद छे. ८.

नवमो उतकृष्ट असंख्यात असंख्यातो ते केने कहीए ? सातमा असंख्याताना अभ्यासमांथी एक बाद करीए ते वारे नवमो उतकृष्ट असंख्यात असंख्यातो थाय एनो एकज भेद छे. ९.

अनन्ताना आठ भेद ते जघन्य परीत अनन्तु १, मध्यम परीत अनन्तु २, उतकृष्ट परीत अनन्तु. ३, जघन्य जुत अनन्तु ४, मध्यम जुत अनन्तु ५, उतकृष्ट जुत अनन्तु. ६, जघन्य अनन्त अनन्तु ७, मध्यम अनन्त अनन्तु ८, ए अनन्ताना आठ नाम.

प्रथम जघन्य परीत अनन्तु ते केने कहीए ? जे पुर्वे सातमा असंख्यातानो अभ्यास कीधो छे ते पुरो संपूर्ण राखी तेने पहेलुं जघन्य परीत अनन्तु कहीए. ए पहेला अनन्तानो एकज भेद छे. १

बीजु मध्यम परीत अनन्तु ते केने कहीए ? पहला अनन्ताना अभ्यास करीए तेमाथी बे बाद करीए त्या सुधी बीजु मध्यम परीत अनन्तु कहीए. एना अनन्ता भेद छे २.

त्रीजु उत्कृष्ट परीत अनन्तु ते केने कहीए ? पहेला अनन्ताना अभ्यासमाथी एक बाद करीए तेहने उत्कृष्ट अनन्तु कहीए एनो एकज भेद छे. ३.

चोथु जघन्य जुत अनन्तु ते केने कहीए ? पहेला अनन्तानो पूरो सपूर्ण अभ्यास करीए त्यारे चोथु जघन्य जुत अनन्तु थाय. एनो एकज भेद छे. ४.

पाचमु मध्यम जुत अनन्तु ते केने कहीए ? चोथा अनन्तानो अभ्यास करीए तेमाथी बे बाद करीए तेने पाचमु मध्यम जुत अनन्तु कहीए. तेनो एकज भेद छे. ५

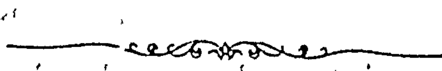
छट्ठु उत्कृष्ट जुत अनन्तु ते केने कहीए ? चोथा अनन्ताना अभ्यासमाथी एक बाद करीए तेने छट्ठु उत्कृष्ट जुत अनन्तु कहीए तेनो एकज भेद छे. ६.

सातमु जघन्य अनन्त अनन्तु ते चोथा अनन्तानो सपूर्ण अभ्यास करीए ते सातमु जघन्य अनन्त अनन्तु कहीए तेनो एकज भेद छे. ७

आठमु मध्यम अनन्त अनन्तु ते केने कहीए ? सातमा उपरात एक दाणो अधिको ते आठमु अनन्त अन-

न्तु कहीए. ए आठमा अनन्ताना अनन्ता अनन्त भेद जाणवा. आठमां उपरांत नवमो अनन्तो नथी. जे केवळ-ज्ञान, केवळदर्शननो पर्याय छे. ते तथा सर्व आकाशना प्रदेश तथा भव्य जीव तथा सिद्धना जीव प्रमुख केटला-एक पदार्थ आठमे अनन्त जाणवा. समकित रहित जीवे अनन्तां पुद्गल परावर्तन आटला दिवस सुधी कर्या ते सर्व आठमा भेदना अनन्ते जाणवां. ८.

ए रीते संख्याताना, असंख्याताना अने अनन्ताना ए त्रणेना मळी वीस भेद वीवरीने कह्यां. ए रीते संख्याता, असंख्याता अने अनन्तानुं मान जाणवुं. अनादि काळनो जीव संसारमां परिभ्रमण करी रह्यो छे ते आठमा अनन्तानो काळ जाणवो. एम जाणी समकित सहित करणी करशे ते जीव साश्वतां सुख पामशे. ॥ इति श्री संख्याता, असंख्याता अने अनन्तानो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री छकायना बोल. ॥

१ इंद्री थावरकाय, २ ब्रंभी थावरकाय, ३ सपि थावरकाय, ४. सुमति थावरकाय, ५. पयावच्च थावरकाय, ६ जंगमकाय, ए छ कायना नाम कह्या. हवे गोत्र कहे छे—१. पृथवीकाय, २. अपकाय, ३. तेऊकाय, ४ वाउकाय, ५ वनस्पतिकाय, ६ त्रसकाय पृथ्वीकायना ने भेद—सुक्षम अने बादर. सुक्ष्म ते आखा लोकमां भर्या छे, ते आपणी नजरे न आवे. ज्ञानी जाणे देखे, हवे बादरपृथ्वीकायना नाम कहे छे—१ माटी ने मीठानी जात, २. खडी ने खारानी जात, ३ कालमिंढ मरडीया पाहाणा ने सिलानी जात, ४ हिंगलो ने हडतालनी जात, ५. गेरु ने गोपीचदननी जात, ६. रत्न परवालानी जात. सोल जातिना रत्न आदि लेईने तेंतालीस जातनी पृथ्वीकाय छे, तेना एक ककडामा असख्याता जीव श्री भगवते कह्या छे. जुवार तथा पीलु जेटली पृथ्वीकाय लइये—तेमाथी एकेको जीव निकळीने पारेवा जेवडी काया करे तो एक लाख जोजननो जबुद्विप छे तेमा समाय नही. तेना कुल बार लाख क्रोड छे तेनु आउखु जघन्य अंतर्मुहुर्त्तनु, उत्कृष्टु २२ हजार वर्षनु. तेनी दया पाळीये तो अनन्ता मोक्षना सुख पामीये. १. हवे अपकाय ते पाणी तेना

बे भेद–सुक्ष्म अने बादर. सुक्ष्म ते आखा लोकमां भर्यां छे. ते आपणी नजरे न आवे. बादर पाणीना नाम कहे छे–पहेले बोले वरसाद ने कराना पाणी, २. झाकल ने धुमरना पाणी, ३. कुवा नदी तलावना पाणी, ४. दरिया ने झरणना पाणी, ५. खारा, खाटा पाणी, ६. मीठां मोळा पाणी. ए आदि लेइने घणी जातिना पाणी छे. तेना एक बिंदुमां असंख्याता जीव श्री भगवंते कह्यां छे. तेमांथी एकेको जीव नीकळीने सरसवना दाणा जेवडी काया करे तो एक लाख जोजनना जंबुद्विपमां समाय नही. तेना कुल सात लाख क्रोड छे. तेनुं आउखुं जघन्य अंतर्मुहुर्तनुं, उत्कृष्टुं सात हजार वर्षनुं, तेनी दया पालीये तो अनंता मोक्षना सुख पामीये. २ हवे तेउकाय ते अग्नि तेना भेद–सुक्ष्म ने बादर, सुक्ष्म ते आखा लोकमां भर्यां छे. ते आपणी नजरे न आवे. हवे बादर अग्निना नाम कहे छे–पहेले बोले चूला ने भठीनी अग्नि, २. धुमाडी तापणीनी अग्नि, ३. चकमक ने वीजलीनी अग्नि, ४. दीवा ने उमाडानी अग्नि, ५. लोढा धगधगता ने अरणीनी अग्नि, ६. ए आदि लेइने घणी जातिनी अग्नि छे. तेना एक तणखामां असंख्याता जीव श्री भगवंते कह्या छे, तेमांथी एकेको जीव नीकळीने खसखसना दाणा जेवडी काया करे तो जंबुद्विपमां समाय नहि. तेना कुल त्रण लाख क्रोड छे. तेनुं आउखुं जघन्य अंतर्मुहुर्तनुं, उत्कृष्टुं त्रण अहोरात्रिनुं, तेनी दया पालीये तो अनन्ता मोक्षना सुख पामीये, ३. हवे वाउकायना बे भेद–सुक्ष्म ने बादर. सुक्ष्म ते आखा लोकमां भर्यां छे. ते आपणी नजरे न आवे. हवे

बादर वायराना नाम कहे छे–पहेले बोले उगमणो ने आथमणो वा, २. उत्तर ने दक्षीणनो वा, ३. उचो निचो ने निछो वा, ४. वटोलियो ने मडलीयो वा, ५. गुजवा ने सुधवा, ६. ए आदि लेइने घणी जातिनो वायरो छे, ते उघाडे मोढे बोल्ये, झापट नाखवे, सुपडे सोवे, झाटकवे, कातवे, विंझवे, तालोटा वगाडवे, विंझणे विंझवे, हींचोले हींकवे, आदि लेइने घणी जातिना शस्त्रे करी हणाय छे. एकवार उघाडे मोढे बोल्ये असख्याता जीव हणाय छे. तेमाथी एकेको जीव निकळीने वडना बीज जेवडी काया करे तो जबुद्विपमा समाय नहि, तेना कुल सात लाख क्रोड छे तेनु आउखु जघन्य अतर्मुहूर्तनु, उत्कृष्टु त्रण हजार वर्षनु, तेनी दया पालीये तो अनन्ता मोक्षना सुख पामीये. ४. पाचमे बोले वनस्पतिकाय तेना बे भेद–सुक्ष्म अने बादर. सुक्ष्म ते आखा लोकमा भर्या छे ते आपणी नजरे न आवे. बादर वनस्पतिकायना बे भेद प्रत्येक अने साधारण, शरीरे शरीरे एकेको जीव होय तेने प्रत्येक हीये, अनेक एक शरीरे अनन्ता जीव होय तेने साधारण कहीये. हवे प्रत्येकना नाम कहेछे–पहेले बोले वृक्ष ने वेलानी जात, २ रिंगणी तलसी ने गुल्मनी जात, ३ एरडा, आकडा धतुरानी जात, ४ दाडम सेलडी ने केलानी जात, ५ जो, केवडो, दाभडो ने तरणानी जात, ६ फूल, कमल ने नागरवेलनी जात, ७ जोरडी केरडो ने कसेलानी जात, ८ जुवार, बाजरो, मठ, मकाइनी जात, ९ताजल्जो, सूवा, मोघरी, वालोळफलीनी जात. ए आदि लेइने घणी जातिनी प्रत्येक वनस्पति छे. तेमा भग-

वाने त्रण प्रकारना जीव कह्या छे—संख्याता असंख्याता अने अनन्ता.तेनी दया पालीये तो अनन्ता मोक्षना सुख पामीए.तेनुं आउखुं जघन्य अंतर्मुहुर्त्तनुं,उत्कृष्टुं दशहजार वर्षनुं.हवे साधारण वनस्पतिना नाम कहे छे—पहेले बोले लीलफूलने सेवालनी जात,२ गाजरने मूलानी जात, ३ डुंगलीने लसणनी जात,आदु ने गरमरनी जात, ५ रतालु पिंडालुनी जात, ६ कंटालो थोर खुरसाणी कुंवार सेलरानी जात, ७ मोथ लुणीनी जात, ८ उगता अंकुरा अने कुणी काकडीनी जात, ए आदि घणी जातिनी साधारण वनस्पति छे एक कंदमुलना ककडामां अनन्ता जीव छे. तेनुं आउखुं जघन्य, उत्कृष्टुं अंतर्मुहुर्तनुं. वेहुना कुल २८ लाख क्रोड छे. तेनी दया पालीये तो अनन्ता मोक्षना सुख पामीये. हवे त्रसकायना चार भेद—बेइंद्रिय, तेइंद्रिय, चौरेंद्रिय, पंचेंद्रिय. हवे बेइंद्रियना वे भेद—अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता. जेने काया, जीभ्या होय तेने बेइंद्रिय कहीये. तेना नाम-जलो, किडा—पोरा, करमीया,सरमिया,मामणमुंडा,अलसीया,लट,लाल, संख, छीप, कोडा आदि लेइने घणी जातिना बेइंद्रिय जीव छे. तेना कुल सात लाख क्रोड छे. तेनुं आउखुं जघन्य अंतर्मुहुर्तनुं, उत्कृष्टुं बार वर्षनुं. तेनी दया पालीये तो अनन्ता मोक्षना सुख पामीये. तेइंद्रियना बे भेद—अप्रजाप्ता, ने प्रजाप्ता. काया, मूख ने नासिका होय तेने तेइंद्रिय कहीये. तेना नाम—जु, लीख, चांचड, मांकड, कीडी, कंथुवा, माटला, धनेडा, जूवा, ईतडी, गींगोडा, घीमेल, गधैया, कानखजुरा, मंकोडा, ए आदि लेइने घणी

जातिना तेइद्रिय जीव छे तेना कुल आठ लाख क्रोड छे. तेनु आउखु जघन्य अतर्मुहुर्ततनु, उत्कृष्टु ओगणपचास दिवसनु तेनी दया पाळीये तो अनन्ता मोक्षना सुख पामीये. हवे चोरिंद्रियना बे भेद–अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता जेहने काया, मुख, नासिका अने आख होय तेने चौरिंद्रिय जीव कहीये. तेना नाम–माखी,मसला, डास, मच्छर, भमरा, तीड, पतग, करोलीया, कसारी, वींछी, खडमाकडी, बगा, धुडीया, फुदा. ए आदि लेइने घणी जातिना चौइद्रिय जीव छे. तेना कुल नवलाख क्रोड छे तेनु आउखु जघन्य अतर्मुहुर्ततनु, उत्कृष्टु छ मासनु तेनी दया पाळीये तो अनन्ता मोक्षना सुख पामीये हवे जेने काया, मुख, नासिका, आख,कान, ए प्रमाणे होय तेने पचेंद्रिय कहीये तेना बे भेद–अप्रजाप्ता अने प्रजाप्ता. तेनी ४ जाति–नारकी, तिर्यच, मनुष्य, देवता तेमा १४ भेद–नारकीना, ४८ भेद तिर्यचना, ३०३ भेद मनुष्यना, १९८ भेद देवताना. वळी तेमा देवताना चार भेद–भवनपति, वाणव्यतर, जोतिषी, वैमानिक मनुष्यना चार भेद–१५ कर्मभूमीना मनुष्य, ३० अकर्म भूमीना मनुष्य, ५६ अतरद्विपाना मनुष्य, १४ स्थानकना समूर्छीम मनुष्य हवे नारकी ने देवतानी स्थिति जघन्य दशहजार वर्षनी, उत्कृष्टी तेत्रीस सागरोपमनी तिर्यच ने मनुष्यनी स्थिति जघन्य अतर्मुहुर्तनी, उत्कृष्टी त्रण पल्योपमनी. तेनी दया पाळीये तो अनन्ता मोक्षना सुख पामीये.

॥ इति श्री छकायना बोल समपूर्ण. ॥

अथ श्री नवतत्व.

विवेकि सम्यक्दृष्टि जीवने नव पदार्थ जेहवा छे तेवा तथा रूप बुद्धि प्रमाणे गुरु आम्नायथी धारवा. ते नव पदार्थना नाम कहेछे—जीवतत्व १, अजीवतत्व २, पुण्यतत्व ३, पापतत्व ४, आश्रतत्व ५, संवरतत्व ६, निर्जरातत्व ७, वंधतत्व ८, मोक्षतत्व ९. हवे चैतन्यलक्षण, सदा सउपयोगी, असंख्यात प्रदेशी, सुखदु:खनो जाण, सुखदु:खनो वेदक, तेहने जीवतत्व कहीये. १, जड लक्षण, चैतन्यरहित तेहने अजीवतत्व कहीये. २, शुभ कमाणिये करी, शुभ कर्मने उदये करी, जेहना फल आत्माने भोगवतां मीठां लागे तेहने पुण्यतत्व कहीये. ३, अशुभ कमाणिये करी, अशुभ कर्मने उदये करी, जेहना फल आत्माने भोगवता कडुवां लागे तेहने पापतत्व कहिये. ४, अव्रत ने अपच्चखाणे करी विषय कषायने सेववे करी आत्मारूप तलावने विषे इंद्रियादिक घडनाले-छिद्रे करी कर्म पापरूप जलनो प्रवाह आवे तेहने आश्रवतत्व कहिये. ५, जीवरूप तलावने विषे कर्मरूप जल आवतां व्रतपच्चखाणादिक द्वार देवे करी रोकीये तेहने संवरतत्व कहिये. ६, आत्माना प्रदेशथी बार भेदे तपश्चर्याए करी देशथकी कर्मनुं निर्जरवुं झरीने दूर थावुं तेहने निर्जरातत्व कहिये. ७, आत्माना प्रदेशने

कर्मपुद्गलना दल खीरनी परे, लोहपिंड अग्निनी परे, लोलीभूत थइ बधाय तेहने बधतत्व कहीये. ८, सकल आत्माना प्रदेशथी सकल कर्मनु छुटवु, सकल बधनु मुकावबु, सकल कार्यनी सिद्धि थाय, तेहने मोक्षतत्व कहिये. ९. ए नव पदार्थनु जाणपणु तेहने तत्व कहिये. हवे जीवनो एक भेद छे, सकल जीवोनु चेतन्य लक्षण एक छे माटे सग्रहनये करी, एक भेदे जीव कहिये तथा बे प्रकारे पण जीव कहीये, त्रस १, थावर २, तथा सिद्ध १ ने ससारी २, तथा त्रण भेदे जीव स्त्री वेद १, पुरुपवेद २, नपुसकवेद ३ तथा भवसिद्धिया १, अभवसिद्धिया २, नोभवसिद्धिया नोअभवसिद्धिया ३. तथा च्यार भेदे जीव नारकी १, तिर्यंच २, मनुष्य ३, देवता ४ तथा चक्षुदर्शनी १, अचक्षुदर्शनी २, अवधि दर्शनी ३, केवलदर्शनी ४. तथा पाच प्रकारे जीव एकेंद्रिय १, बेइंद्रिय २, तेइंद्रिय ३, चउरिंद्रिय ४, पचेंद्रिय ५ तथा सजोगी १, मनजोगी २, वचनजोगी ३, कायजोगी ४, अजोगी ५ तथा छ प्रकारे जीव पृथवीकाय १, अप्काय २, तेउकाय ३, वाउकाय ४, वनस्पतिकाय ५, त्रसकाय ६, तथा सकपायी १, कोह कपायी २, मान कपायी ३, माया कपायी ४, लोभ कपायी ५, अकपायी ६ तथा सात प्रकारे जीव नारकी १, तिर्यच २, तिर्यचणी ३, मनुष्य ४, मनुष्यणी ५, देवता ६, देवी ७, तथा आठ प्रकारे जीव सलेशी १, कृष्णलेशी २, निललेशी ३, काපुतलेशी ४, तेजुलेशी ५, पद्मलेशी ६, शुक्लेशी ७, अलेशी ८ तथा नव प्रकारे जीव

पृथवी १, अप २, तेउ ३, वाउ ४, वनस्पति ५, बेइंद्रिय ६, तेइंद्रिय ७, चउरिंद्रिय ८, पंचेंद्रिय ९; तथा दश भेदे जीव एकेंद्रिय १, बेइंद्रिय २, तेइंद्रिय ३, चउरिंद्रिय ४, पंचेंद्रिय ५ ए ५ ना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता एवं १० तथा अग्यार भेदे जीव एकेंद्रिय १, बेइंद्रिय २, तेइंद्रिय ३, चउरिंद्रिय ४, नारकी ५, तिर्यंच ६, मनुष्य ७, भवनपति ८, वाणव्यंतर ९, ज्योतिषी १०, वैमानिक ११ तथा १२ भेदे जीव पृथवी १, अप २, तेउ ३, वाउ ४, वनस्पति ५, त्रसकाय ६ ए छना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता एवं १२ तथा तेर भेदे जीव कृष्णलेशी १, निललेशी २, कापुतलेशी ३, तेजुलेशी ४, पद्मलेशी ५, शुक्ललेशी ६ ए छना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता एवं १२ ने एक अलेशी १३. एवं १३ हवे जीवना १४ भेद कहे छे-सुक्ष्म एकेंद्रियनो अप्रजाप्तो १, ने प्रजाप्तो २, बादर एकेंद्रियनो अप्रजाप्तो ३, ने प्रजाप्तो ४, बेइंद्रियनो अप्रजाप्तो ५, ने प्रजाप्तो ६, तेइंद्रियनो अप्रजाप्तो ७ ने प्रजाप्तो ८, चउरिंद्रियनो अप्रजाप्तो ९, ने प्रजाप्तो १०, असंज्ञी पंचेंद्रियनो अप्रजाप्तो ११ ने प्रजाप्तो १२, संज्ञी पंचेंद्रियनो अप्रजाप्तो १३ ने प्रजाप्तो १४. हवे व्यवहार नये विस्तार करीने पांचसें त्रेसठ भेद जीवना कहे छे तेहमां त्रणसें ने त्रण भेद मनुष्यना, एकसोअठाणुं भेद देवताना, अडतालीस भेद तिर्यंचना, चउद भेद नारकीना, ए ५६३ भेद जीवना. हवे तेहमां मनुष्यना ३०३ भेद कहे छे ते १५ कर्मभूमिना मनुष्य, ३० अकर्मभूमिना मनुष्य, ५६ अंतरद्विपना मनुष्य, एवं १०१,

क्षेत्रना गर्भज मनुष्यना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता एव २०२, ने एकसोने एक क्षेत्रना समुर्छिम मनुष्यना अप्रजाप्ता एव ३०३ भेद मनुष्यना. हवे कर्मभूमि ते केहने कहिये-असी १, मसी २, कृपी ३ ए ३ प्रकारना व्यापारे करी जीवे तेहने कर्मभूमिना मनुष्य कहिये. ते कर्मभूमिना क्षेत्र केटला छे. ५ भरत, ५ इरवत ने ५ महाविदेह, एव १५. ते कर्मभूमि किहा छे एकलाख जोजननो जवुद्विप छे तेहमा १ भरत, १ इरवत, १ महाविदेह ए ३ क्षेत्र कर्मभूमिना जवुद्विपमा छे. तेहने फरतो वे लाख जोजननो लवण समुद्र छे. तेहने फरतो चार लाख जोजननो धातकीखडद्विप छे. तेहमा २ भरत, २ इरवत, २ महाविदेह छे. तेहने फरतो ८ लाख जोजननो कालोदधि समुद्र छे. तेहने फरतो ८ लाख जोजननो अर्द्धपुष्कर द्विप छे. तेहमा २ भरत, २ इरवत, २ महाविदेह छे. एव १२ ने ३ पन्नर कर्मभूमिना मनुष्य कह्या. हवे ३० अकर्मभूमिना मनुष्य कहे छे. अकर्मभूमि ते केहने कहिये ? ३ कर्मरहित, दश प्रकारना कल्पवृक्षे करीने जीवे तेहने अकर्मभूमिना मनुष्य कहिये. ते केटला छे—५ हेमवय, ५ हिरणवय, ५ हरिवास, ५ रमकवास, ५ देवकुरु, ५ उत्तरकुरु, एव ३० हवे जवुद्विपमा १ हेमवय, १ हिरणवय, १ हरिवास, १ रमकवास, १ देवकुरु, १ उत्तरकुरु, एव ६. क्षेत्र जवुद्विपमा छे. धातकिखडमा वे वे जाणवा. एव १८. अर्द्धपुष्करद्विपमा वे वे जाणवा. एव ३० अकर्मभूमिना मनुष्य कह्या. हवे छप्पन अतरद्विपना मनुष्य कहे छे—जवुद्विपना भरतक्षेत्रनी मर्यादानो करणहार चुल

हिमवंतनामा पर्वत छे. ते पीळा सोनामय छे. ते सो जोजननो उंचो छे, सो गाउनो उंडो छे, एकहजार बावन जोजन ने बार कलानो पहोलो छे, चोविसहजार नवसेंबत्रिस जोजननो लांबो छे. तेहने पूर्व पश्चिमने छेहडे बबे डाढा निकळी छे. एकेकि डाढा चोराशीसें चोराशीसें जोजननी झाझेरी लांबी छे. ते एकेकि डाढा उपरे सात अंतरद्विपा छे. ते अंतरद्विपा किहां छे ? जगतिना कोटथकी ३०० जोजन लवणसमुद्रमां जाइये तिवारे पहेलो अंतरद्विपो आवे ते ३०० जोजननो लांबो ने पहोळो छे. तिहांथी ४०० जोजन जाइये तिवारे बिजो अंतरद्विपो आवे ते ४०० जोजननो लांबो ने पहोळो छे. तिहांथी ५०० जोजन जाइये तिवारे त्रिजो अंतरद्विपो आवे ते ५०० जोजननो लांबो ने पहोळो छे. तिहांथी छसें जोजन जाइये तिवारे चोथो अंतरद्विपो आवे ते ६०० जोजननो लांबो ने पहोळो छे. तिहांथी ७०० जोजन जाइये तिवारे पांचमो अंतरद्विपो आवे ते ७०० जोजननो लांबो ने पहोळो छे. तिहांथी ८०० जोजन जाइये तिवारे छठ्ठो अंतरद्विपो आवे ते ८०० जोजननो लांबो ने पहोळो छे. तिहांथी ९०० जोजन जाइये तिवारे सातमो अंतरद्विपो आवे ते ९०० जोजननो लांबो ने पोहोळो छे. एवं सात चोकुं २८ अंतरद्विपा जाणवा. एमज इरवतक्षेत्रनी मर्यादानो करणहार शिखरीनामा पर्वत छे. ते चुल हिमवंत सरिखो जाणवो. तिहां पण २८ अंतरद्विपा छे. अठाविस दु ५६ अंतरद्विपाना जाणवा. अंतरद्विपाना मनुष्य ते केहने कहिये ? हेठे समुद्र छे, अने उपर अधर डाढामां द्विपाना रहेनार छे, माटे

अतरद्विपाना मनुष्य कहिये. हवे १०१ क्षेत्रना समुछिम मनुष्य १४ स्थानकमा उपजे छे ते कहे छे. उच्चारेसुवा ते वडिनितमा उपजे १, पासवणेसुवा ते लघुनितमा उपजे २, खेलेसुवा ते बलखामा उपजे ३, सत्राणेसुवा ते लिंटमा उपजे ५, वतेसुवा ते वमनमा उपजे ५, पीतेसुवा ते निलापिला पीतमा उपजे ६, पुइएसुवा ते परुमा उपजे ७, सोणिएसुवा ते रुद्धिरमा उपजे ८, सुक्केसुवा ते वीर्यमा उपजे ९, सुक्कपोगलपरिसाडिएसुवा ते वीर्यादिकना पुद्गल सुकाणा ते फरी भीना थाय तेहमा उपजे १०, त्रिगयजीव कलेवरेसुवा ते मनुष्यना कलेवरमा उपजे ११, इथ्थिपुरिस सजोगेसुवा ते स्त्रीपुरुषना सजोगमा उपजे १२, नगरनी धमणेसुवा ते नगरनी खालोमा उपजे १३, सव्वे सुचेव असुइठाणेसुवा ते सर्व मनुष्यसवधि अशुचि स्थानकोमा उपजे. १४. एम १०१ क्षेत्रना समुर्छिम मनुष्य अमजाप्ता एव सर्व मळी ३०३ भेद मनुष्यना कह्या. हवे देवताना १९८ भेद कहेछे–तेहमा दश भवनपतिना नाम–असुरकुमार १, नागकुमार २, सुवर्णकुमार ३, विज्जुकुमार ४, अग्निकुमार ५, द्विपकुमार ६, उदधिकुमार ७, दिशाकुमार ८, पवनकुमार ९, थणितकुमार १०, हवे १५ परमाधामिना नाम कहेछे–अब १, अवरिस २, शाम ३, सबल ४, रुद्र ५, वैरुद्र ६, काल ७, महाकाल ८, अशिपत्र ९, धनुष्य १०, कुभ ११, वालु १२, वेतरणी १३, खरखर १४, महाघोष १५. सोळ वाणव्यतरना नाम–पिशाच १, भुत २, जक्ष ३, राक्षस ४, किन्नर ५,

किंपुरिस ६, महोरग ७, गंधर्व ८, आणपन्नी ९, पाणपन्नी १०, इसिवाइ ११, भूइवाइ १२, कंदिप १३, महाकंदिप १४, कोहंड १५, पयंगदेव १६. दश जंभकाना नाम—आणजंभका १, पाणजंभका २, लयणजंभका ३, शयणजंभका ४, वथ्थजंभका ५, पुष्पजंभका ६, फलजंभका ७, वीय जंभका ८, विज्जुजंभका ९, अवियत जंभका १०. दश ज्योतिपीना नाम—चंद्रमा १, सूर्य २, ग्रह ३, नक्षत्र ४, तारा ५, ए पांच चल ते अढि द्विपमा छे ने ५ स्थिर ते अढि द्विप वाहिर छे. एवं १०. हवे ३ किल्विपिना नाम—त्रण पलिया १, त्रण सागरिया २, तेर सागरिया ३. नव लोकांतिकना नाम—सारस्वत १, आदित्य २, विन्हि ३, वरुण ४, गर्दतोया ५, तोपिया ६, अव्यावाधा ७, अगिचा ८, रिठा ९. वार देवलोकना नाम—सुधर्म १, इशान २, सनत्कुमार ३, माहेंद्र ४, ब्रह्मलोक ५, लंतक ६, महाशुक्र ७, सहसार ८, आणत ९, प्राणत १०, आरण ११, अच्चुय १२. नव ग्रीवेकना नाम—भद्दे १, सुभद्दे २, सुजाए ३, सुमाणसे ४, प्रियदंसणे ५, सुदंसने ६, आमोहे ७, सुपडिवद्धे ८, जशोधरे ९. पांच अनुत्तर विमानना नाम—विजय १, विजयंत २, जयंत ३, अपराजित ४, सर्वार्थसिद्ध ५, ए ९९ जातना देवता अप्रजाप्ता ने ९९ जातना प्रजाप्ता एवं १९८ भेद देवताना कह्या. हवे तिर्यंचना ४८ भेद कहेछे—पृथवी १, पाणि २, तेउ ३, वाउ ४, ए ४ सुक्ष्म ने ४ वादर एवं ८ ना अप्रजाप्ता ने ८ ना प्रजाप्ता एवं १६. वनस्पतिनां ३ भेद—सुक्ष्म १, प्रत्येक २, ने साधारण ३. ए ३

ना अप्रजाप्ता ने ३ ना प्रजाप्ता एव ६. एव २२. एकेंद्रियना त्रण विकलेंद्रिय–बेइंद्रिय १, तेइंद्रिय २, चउरिंद्रिय ३, ए ३ ना अप्रजाप्ता ने ३ ना प्रजाप्ता ए ६ एव २८. जलचर १, थलचर २, उरपर ३, भुजपर ४, खेचर ५, ए ५ समुर्छिम ने ५ गर्भज एव १० ना अप्रजाप्ता ने १० ना प्रजाप्ता एव २०. एव ४८ भेद तिर्यचना कह्या. हवे १४ भेद नारकिना कहेछे सात नरकना नाम–घमा १, वशा २, शिला ३, अजणा ४, रिठा ५, मघा ६, माघवइ ७, हवे ७ ना गोत्र कहेछे–रत्नप्रभा १, शर्करप्रभा २, वालुप्रभा ३, पकप्रभा ४, धुमप्रभा ५, तमप्रभा ६, तमतमाप्रभा ७. ए ७ ना अप्रजाप्ता ने ७ ना प्रजाप्ता एव १४ भेद नारकिना कह्या. एव सर्व मळीने ५६३ भेद जीवना जाणवा. इति जीवतत्त्व समाप्त. १.

हवे अजीवतत्त्वना १४ भेद कहेछे–धर्मास्तिकायनो स्कध १, देश २, प्रदेश ३, अधर्मास्तिकायनो स्कध ४, देश ५, प्रदेश ६, आकाशास्तिकायनो स्कध ७, देश ८, प्रदेश ९, अद्धासमयकाल १०. ए १० भेद अरुपि अजीवना कह्या. हवे रुपि अजीवना ४ भेद कहेछे–पुद्गलास्तिकायनो स्कध ११, देश १२, प्रदेश १३, परमाणुपुद्गल १४, एव १४. हवे व्यवहार नये विस्तार करी ५६० भेद अजीवतत्वना कहेछे. तेहमा ३० भेद अरुपि अजीवना कहेछे. धर्मास्तिकाय द्रव्यथकी एक १, क्षेत्रथकी लोक प्रमाणे २, कालथकी अनादि अनत ३, भावथकी अवर्णे, अगधे, अरसे, अफासे, अमुर्ति ४, गुणथकी चलणसहाय ५,

३७, जशोकीर्ति नाम ३८, देवतानुं आउखुं ३९, मनुष्यनुं आउखुं ४०, तिर्यंचनुं आउखुं जुगलवत् ४१, तीर्थंकर नामकर्म ४२, एवं ४२ भेद पुण्यना जाणवा. इति पुण्यतत्वं समाप्तं. ३.

हवे १८ प्रकारे पाप उपराजे ते कहे छे—प्राणातिपात १, मृषावाद २, अदत्तादान ३, मैथुन ४, परिग्रह ५, क्रोध ६, मान ७, माया ८, लोभ ९, राग १०, द्वेष ११, कलह १२, अभ्याख्यान १३, पैशून्य १४, परपरिवाद १५, रतिअरति १६, मायामोसो १७, मिथ्यादंसणसल्ल १८, ए १८. हवे तेहना अशुभ फल ८२ प्रकारे भोगवे ते कहे छे–मतिज्ञानावरणिय १, श्रुत ज्ञानावरणिय २, अवधि ज्ञानावरणिय ३, मनःपर्यव ज्ञानावरणिय ४, केवल ज्ञानावरणिय ५, दानांतराय ६, लाभांतराय ७, भोगांतराय ८, उपभोगांतराय ९, वीर्यांतराय १०, निद्रा ११, निद्रानिद्रा १२, प्रचला १३, प्रचलाप्रचला १४, थीणद्धिनिद्रा १५, चक्षु दर्शनावरणिय १६, अचक्षु दर्शनावरणिय १७, अवधि दर्शनावरणिय १८, केवल दर्शनावरणिय १९, निच्चगोत्र २०, अशाता वेदनीय.२१, मिथ्यात्व मोहनीय २२, स्थावरपणुं २३, सुक्ष्मपणुं २४, अपजाप्तपणुं २५, साधारणपणुं २६, अस्थिर नाम २७, अशुभ नाम २८, दुर्भाग्य नाम २९, दुःस्वर नाम ३०, अनादेय नाम ३१, अजशोकीर्ति नाम ३२, नरकनी गति ३३, नरकनुं आउखुं ३४, नरकानुपूर्वी ३५, अनंतानुबंधि क्रोध ३६, मान ३७, माया ३८, लोभ ३९, अपच्चखाणावरणिय क्रोध ४०, मान ४१, माया ४२, लोभ ४३,

पच्चखाणावरणिय क्रोध ४४, मान ४५, माया ४६, लोभ ४७, संजलनो क्रोध ४८, मान ४९, माया ५०, लोभ ५१, हास्य ५२, रति ५३, अरति ५४, भय ५५, शोक ५६, दुगछा ५७, स्त्रीवेद ५८, पुरुषवेद ५९, नपुसकवेद ६०, तिर्यचनी गति ६१, तिर्यचनी अनुपूर्वी ६२, एकेंद्रियपणु ६३, बेइंद्रियपणु ६४, तेइंद्रियपणु ६५, चउरिंद्रियपणु ६६, अशुभ चालवानी गति ६७, उपघात नामकर्म ६८, अशुभ वर्ण ६९, अशुभ गध ७०, अशुभ रस ७१, अशूभ स्पर्श ७२, रुषभनाराच सघयण ७३, नाराचसघयण ७४, अर्द्धनाराचसघयण ७५, किलकुसघयण ७६, छेवट्ठसघयण ७७, निगोहपरिमडलसठाण ७८, सादिसठाण ७९, वामनसठाण ८०, कुब्जसठाण ८१, हुडसठाण ८२, एव ८२ भेद पापतत्वना जाणवा. इति पापतत्व समाप्त. ४

हवेआश्रवना सामान्य प्रकारे २० भेद कहे छे–मिथ्यात्व ते आश्रव १, अव्रत ते आश्रव २, प्रमाद ते आश्रव ३, कषाय ते आश्रव ४, अशुभजोग ते आश्रव ५, प्राणातिपात ते आश्रव ६, मृषावाद ते आश्रव ७, अदत्तादान ते आश्रव ८, मैथुन ते आश्रव ९, परिग्रह ते आश्रव १०, श्रोतेंद्रिय असवरे ते आश्रव ११, चक्षुइंद्रियअसवरे आश्रव १२, घ्राणेंद्रिय असवरे आश्रव १३, रसेंद्रिय असवरे आश्रव १४, स्पर्शेंद्रिय असवरे आश्रव १५, मनअसवरे आश्रव १६, वचनअसवरे आश्रव १७, कायअसवरे आश्रव १८, भड उपगरण उपधि जेम तेम लिये मुके ते आश्रव १९, शुइकुसग्ग करे ते आश्रव २० हवे विशेषे ४२ भेद कहे छे–५ आश्रव,

५ इंद्रिय मोकळी मुके एवं १० ने ४ कपाय एवं १४ ने त्रण अशुभ जोग एवं १७ ने २५ क्रिया—कायिकी क्रिया १, अधिकरणकी क्रिया २, पाउसिया ३, पारितावणिया ४, पाणाइवाय ५, आरंभिया ६, परिग्गहिया ७, मायावतिया ८, अपच्चखाणवतिया ९, मिछादंशणवतिया १०, दिठीया ११, पुठिया १२, पाडुचिया १३, सामतोवणिया १४, नेसथिया १५, सहथिया १६, अणवणिया १७, विदारणिया १८, अणाभोगी १९, अणवकंख वतिया २०, अनापउगी २१, सामुदाणी २२, पेजवतिया २३, दोसवतिया २४, इरियावहिया क्रिया २५, एवं २५ ने १७ बेंतालीस भेद आश्रव तत्वना जाणवा. इति आश्रवतत्वं समाप्तं. ५

हवे संवरना सामान्य प्रकारे २० भेद कहे छे—समकित ते संवर १, व्रतपच्चखाण ते संवर २, अप्रमाद ते संवर ३, अकषाय ते संवर ४, शुभजोग ते संवर ५, जीव दया पाळवी ते संवर ६, सत्य वचन बोलवुं ते संवर ७, दत्तव्रत ग्रहण ते संवर ८, शियळ पाळवुं ते संवर ९, अपरिग्रह ते संवर १०, इंद्रिय ५, जोग ३, ए ८ नुं संवरवुं ते संवर एवं १८ भंड उपगरण उपधि जतनाये लिये मुके ते संवर १९, शुइकुसग्ग न करे ते संवर २०. हवे विशेषे ५७ भेद कहेछे—इर्यासुमति १, भापासुमति २, एपणासुमति ३, आयाण भंड मत्त निखेवणा सुमति ४, उच्चार पासवण खेल जल संघाण पारिठावणीया सुमति ५, ए ५ सुमति ने ३ गुप्ति—मन गुप्ति १, वचनगुप्ति २, कायगुप्ति ३, ए ८ प्रवचनमाता आदरवा ने २२ परिसह सहेवा ते कहेछे—क्षुधानो १,

तृषानो परिसह २, टाढनो परिसह ३, तापनो परिसह ४, डांस-मच्छरनो परिसह ५, अचेलनो परिसह ६, अरतिनो परिसह ७, स्त्रीनो परिसह ८, चरियानो परिसह ९, वेसवानो परिसह १०, सेजानो परिसह ११, आक्रोश वचननो परिसह १२, वधनो परिसह १३, जाचवानो परिसह १४, अलाभनो परिसह १५, रोगनो परिसह १६, तृणस्पर्शनो परिसह १७, मेलनो परिसह १८, सत्कार पुरस्कारनो परिसह १९, प्रज्ञानो परिसह २०, अज्ञाननो परिसह २१, दशण परिसह २२, ए २२ ने ८ पूर्वे कह्या ते एव ३०, खति ३१, मुत्ति ३२, अज्ञवे ३३, मद्दवे ३४, लाघवे ३५, सच्चे ३६, सजमे ३७, तवे ३८, चियाण ३९, वभचेरवासे ४०, ए १० प्रकारे जतिधर्म आराश्वो ने १२ भावना भाववी तेहना नाम-अनित्यभावना १, अशरणभावना २, ससारभावना ३, एकत्वभावना ४, अन्यत्वभावना ६, अशुचिभावना ६, आश्रवभावना ७, सवरभावना ८, निर्जराभावना ९, लोकभावना १०, बोधभावना ११, धर्मभावना १२, ए ४० ने १२ बावन, सामायकचारित्र ५३, छेदोपस्थापनियचारित्र ५४, परिहारविशुद्ध ५५, सुक्ष्मसपराय ५६, जथाख्यात ५७, ए ५७ भेद सवरतत्वना जाणवा. इति सवरतत्व समाप्त. ६.

हवे निर्जराना १२ भेद कहे छे-अनशन १, उणोदरि २, वृत्तिसक्षेप ३, रसपरित्याग ४, कायक्लेश ५, पडिसलिणया ६, ए छ भेद बाह्यना कह्या. हवे छ भेद अभ्यतरना कहे छे. प्रायश्चित ७, विनय ८,

वैयावच्च ९ सझाय १० ध्यान ११, काउसग्ग १२, एवं १२ भेद निर्जरातत्वना कह्या. ७.

हवे बंधतत्त्वना ४ भेद कहे छे-प्रकृतिबंध १, स्थितिबंध २, अनुभागबंध ३, प्रदेशबंध ४. प्रकृतिबंध ते कर्मनो स्वभाव तथा परिणाम १, स्थितिबंध ते जे कर्मनी जेटली स्थिति छे तेटली २, अनुभागबंध ते रस तिव्र मंद रसादि कर्मनो ३, प्रदेशबंध ते कर्म पुद्गलना दल ४, ए ४. बंधनुं स्वरूप मोदकने दृष्टांते करी बतावे छे. जेम कोइ मोदक घणा प्रकारना द्रव्यने संजोगे निपनो. वायुने तथा पित्तने तथा श्लेष्मने जेणे स्वरूपे करी हणे तेने स्वभाव कहिये १. तथा तेज मोदक पक्ष, मास, बे मास, त्रण मास, चार मास सुधी ते रूपे करी रहे तेने स्थिति कहिये २, जेम वळी तेज मोदक कोइ कडवो होय, कोई तीव्र होय तेने रस कहिये ३, जेम वळी तेज मोदक कोइ अल्प दलने परिमाणे निपनो, कोइ वळी बहु दलने परिमाणे निपनो, एमज मोदकने विषे दलनुं परिमाण तेहने प्रदेशबंध कहिये ४, एणिपरे कर्मनो बंध ४ प्रकारे जाणवो. इति बंधतत्वं समाप्तं ८.

हवे मोक्षतत्त्व ते १५ भेदे सिद्ध थाय ते कहे छे-तीर्थ सिद्धा १, अतीर्थसिद्धा २, तीर्थंकरसिद्धा ३, अतीर्थंकर सिद्धा ४, गृहस्थलिंग सिद्धा ५, अन्यलिंग सिद्धा ६, स्वलिंग सिद्धा ७, स्त्रीलिंग सिद्धा ८, पुरुष लिंग सिद्धा ९, नपुंसकलिंग सिद्धा १०, स्वयंबुद्ध सिद्धा ११, प्रत्येकबुद्ध सिद्धा १२, बुद्धबोहि सिद्धा १३, एक सिद्धा १४, अनेक सिद्धा १५, तथा ४ प्रकारे जीव मोक्ष जाय ते कहे छे-ज्ञाने करी १, दर्शने करी २,

चारित्रे करी ३, तपे करी ४, तथा ९ द्वार मोक्षना कहे छे–सत्पदप्ररूपणा ते मोक्षगति पूर्वं काले हती, हमणा पण छे, आगमिये काले हशे ते छति अस्ति छे पण आकाशना फुलनी परे नास्ति नथी १, द्रव्य प्रमाणे ते सिद्ध अनता छे. अभव्य जीवथी अनतगुणा अधिक छे वनस्पति वर्जिने २३ दडकथी सिद्धना जीव अनतगुणा अधिक छे. २, क्षेत्रद्वार ते सिद्धशिला पिस्तालिस लाख जोजननी लावी पहोळी छे, अने त्रिगुणी झाझेरी परिधि छे, अने उचपणे ३३३ धनुष ने ३२ आगुल प्रमाणे एटला क्षेत्रमा सिद्ध रह्या छे. ३, स्पर्शना द्वार ते सिद्ध क्षेत्रथी काइक अधिकी सिद्धनी स्पर्शना छे. ४, कालद्वार ते एक सिद्ध आश्रि सादि अनत, सर्व सिद्ध आश्रि अनादि अनत ५, अतर ते फरि सिद्धने ससारमा अवतरवु नथी अने एक सिद्ध तिहा अनता सिद्ध छे अने अनता सिद्ध तिहा एक सिद्ध छे एटले सिद्ध सिद्धमा अतर नथी. ६, भाग ते सघला जीवने सिद्धना जीव अनतमे भागे छे–लोकने असख्यातमे भागे छे. ७, भाव ते सिद्धमा क्षायकभाव, केवलज्ञान, केवलदर्शन, क्षायक समकित छे, अने परिणामिक भाव ते सिद्धपणो जाणवो. ८, अल्पबहुत्व द्वार ते सर्वथी थोडा नपुसक सिद्ध, तेथी स्त्री सख्यातगुणी सिद्ध, तेथी पुरुष सख्यातगुणा सिद्ध, एक समये नपुसक १० सिद्ध थाय, स्त्री २० सिद्ध थाय, पुरुष १०८ सिद्ध थाय, ९. त्रसपणे १, बादरपणे २, सज्ञिपणे ३, वज्रऋषभनाराच सघेयणपणे ४, शुक्ल ध्यानपणे ५, मनुष्यगति ६, क्षायक समकित ७, जथाख्यात चारित्र ८, पडित

वीर्य ९, केवलज्ञान १०, केवलदर्शन ११, भव्य सिद्धिक १२, परमशुक्ललेशी १३, चरमशरीरि १४, ए १४ बोलनो धणी मोक्ष जाय. जघन्य बे हाथनी अवघेणावाळो, उत्कृष्टि पांचसें धनुष्यनी अवघेणावाळो जघन्य नव वरसनो, उत्कृष्टुं पूर्वकोडिना आयुष्यवाळो कर्मभूमिनो होय ते मोक्षमां जाय. ईति मोक्षतत्त्वं समाप्तं ९.

इति नव तत्त्वना बोल संपूर्ण.

॥ अथ श्री २४ दंडकना बोल. ॥

॥गाथा॥ सरीरोगाहणसंघयण संठाणकसाय तहहुंतिसन्नउ । लेसिंदियसमुघाए सन्निवेदेयपंजती. १. दिठि-दंसणनाणअनाणे जोगुवउगेतहाकिमाहारे उववायठिइसमुहाए चवणगइरागइचेव. २. ए गाथा सुत्रपाठे कही, हवे अर्थ कहेछे–शरीर कहेता शरीर पांच–उदारीक शरीर १, वैक्रेय शरीर २, आहारक शरीर ३, तैजस शरीर ४, कार्मण शरीर ५–१. उगाहण कहेता अवघेणा. उदारिक शरीरनी अवघेणा जघन्य अंगुलनो असंख्यातमो भाग, उत्कृष्टी एक हजार जोजननी झाझेरी–कमलना डोडाने न्याये. वैक्रेय शरीरनी भवधारणि अवघेणा जघन्य अंगुलनो असंख्यातमो भाग, उत्कृष्टी पांचसे धनुपनी, अने उत्तर वैक्रेय शरीरनी अवघेणा जघन्य अंगु-

लनो सख्यातमो भाग, उत्कृष्टी लाख जोजन झाझेरी. आहारक शरीरनी अवग्रेणा जघन्य मुंढा हाथनी, उत्कृष्टी एक हाथनी. तेजस कार्मण शरीरनी अवघेणा जघन्य अगुलनो असख्यातमो भाग, उत्कृष्टी चौद राजलोक प्रमाणे. केवल समुद्घातनी अपेक्षाये तथा पोतपोताना शरीर प्रमाणे जाणवी. एम अवघेणा जाणवी. २. सघयण कहेता सघयण छ–वज्रऋषभनाराचसघयण १, ऋषभनाराचसघयण २, नाराचसघयण ३, अर्धनाराचसघयण ४, किल्कुसघयण ५, छेवट्ठसघयण ६–३. सठाण कहेता सठाण छ–समचउरस सठाण १, निगोहपरिमडल सठाण २, सादि सठाण ३, वामन सठाण ४, कुबज सठाण ५, हुड सठाण ६. कषाय कहेता कषाय चार–क्रोध १, मान २, माया ३, लोभ ४. तहहुति कहेता तिमज होय, सणाउ कहेता सज्ञा चार–आहारसज्ञा १, भयसज्ञा २, मैथुनसज्ञा ३, परिग्रहसज्ञा ४, लेसिं कहेता लेस्या छ–कृष्णलेस्या १, नीललेस्या २, कापोतलेस्या ३, तेजुलेस्या ४, पदमलेस्या ५, शुकललेस्या ६–७. इदिय कहेता इद्रिय पाच–श्रोतेंद्रिय १, चक्षुइद्रिय २, घ्राणेंद्रिय ३, रसेंद्रिय ४, स्पर्शेद्रिय ५–८. समुदघात सात–वेदनी १, कषाय २, मारणातिक ३, वैक्रेय ४, तैजस ५, आहारक ६, केवल ७–९. सन्नी कहेता सन्नी असन्नी. मन होय ते सन्नी, मन न होय ते असन्नी. १०. वेदेय कहेता वेद त्रण–स्त्रीवेद १, पुरुषवेद २, नपुसकवेद ३–११ पंज्जति कहेता पर्या ऊ–आहारपर्या १, शरीरपर्या २, इद्रिपर्या ३, श्वासोश्वासपर्या ४, भाषापर्या ५, मनपर्या

६–१२. दिठि कहेता दृष्टि ३–समकितदृष्टि १, मिथ्यातदृष्टि २, समामिथ्यातदृष्टि ३–१३. दंसण कहेता दर्शन च्यार–चक्षुदर्शन १, अचक्षुदर्शन २, अवधिदर्शन ३, केवलदर्शन ४–१४. नाण कहेता ज्ञान ५–मतिज्ञान १, श्रुतज्ञान २, अवधिज्ञान ३, मनःपर्यवज्ञान ४, केवलज्ञान ५–१५. अनाणे कहेता अज्ञान त्रण–मतिअज्ञान १, सुतअज्ञान २, विभंगज्ञान ३–१६. जोग कहेता जोग पनर–च्यार मनना, च्यार वचनना, सात कायाना. हवे च्यार मनना कहेछे–सत्य मनजोग १, असत्य मनजोग २, मिश्र मनजोग ३, व्यवहार मनजोग ४. हवे च्यार वचनना कहेछे–सत्य वचनजोग १, असत्य वचनजोग २, मिश्रवचनयोग ३, व्यवहार वचनजोग ४. हवे सात कायाना कहेछे–उदारिक १, उदारिकनो मिश्र २, वैक्रेय ३, वैक्रेयनो मिश्र ४, आहारक ५, आहारकनो मिश्र ६, कार्मण कायजोग ७ एवं पनर जोग. १७. उवयोग कहेता उपयोग वार–पांच ज्ञान, त्रण अज्ञान, च्यार दर्शन एवं वार. १८. तहाकिमाहारे कहेता तिमज अनुक्रमे आहार लीए. जघन्य त्रण दिसनो, उत्कृष्टो छ दिसनो. त्रण दिस ते उंची, नीची ने त्रीछी ए त्रण दिशनो लीए. छ दिश ते पूर्व १, पश्चिम २, उत्तर ३, दक्षिण ४, उंची ५, नीची ६, ए छ दिशनो आहार लीए. वळी त्रण प्रकारनो आहार सचेत, अचेत ने मिश्र. ऊज १, रोम २, कवल ३, ए त्रण प्रकारनो आहार. १९. उववाय कहेता आवीने उपजे. चोविस दंडकनो ते आगळ कहेवाशे २९. ठिइ कहेता

स्थिति जघन्य अतर्मुहुर्त्तनी, अने उत्कृष्टी तेत्रीस सागरोपमनी. ते आगळ कहेवाशे २१. समुहाए कहेता समोहिया मरण १, असमोहिया मरण २, समोहिया मरण ते केहने कहिये–कीडीनी लारनी पेरे जीवना मदेश छुटा छुटा नीकळे तेहने समोहिया मरण कहिये १, असमोहिया मरण ते केहने कहिये–बदुकना भडाकानी पेरे जीवना मदेश सामटा नीकळे तेहने असमोहिया मरण कहिये १-२२. चवण कहेता चविने जेटला दडकमा जाय ते आगळ कहेवाशे २३. गई कहेता गति पाच–नरकनी गति, तियचनी गति, मनुष्यनी गति, देवतानी गति, सिद्धनी गति. एहमा जे जाउ ते गति अने आगइ कहेता जेमाथी आववु ते आगति च्यार–नरकनो, तिर्यचनी, मनुष्यनी, देवतानी ४-२४. चेव कहेता निश्चे ए बे गाथानो अर्थ कह्यो, हवे माण दश, पाच इद्रीना पाच माण, श्रोतेंद्रि १, चक्षुइद्रि २, घ्राणेंद्रि ३, रसेंद्रि ४, स्पर्शेद्रि ५, मन बल ६, वचनबल ७, कायबल ८, श्वासोश्वास ९, आउखु ए १० ए पचविस द्वार कह्या. २५. हवे चोविस दडकना नाम कहेछे–पहेलो नारकीनो दडक, ते सात नरकना नाम कहे छे–पहेली घमा १, बीजी वसा २, त्रीजि सीला ३, चोथी अजणा ४, पाचमी रिठा ५, छट्ठी मघा ६, सातमी माघवइ ७; ए सात नरकना नाम कह्या. हवे सातना गोत्र कहे छे–१. रतनमभा, २. सकर मभा, ३. वालुमभा, ४. पकमभा, ५. धुम मभा, ६. छट्ठी तममभा, ७. तमतमा मभा, ए सात मळीने एक दडक थयो. १. हवे दश भवनपतिना दस

दंडक तेहना नाम कहेछे—१. असुरकुमार, २. नागकुमार, ३. सोवनकुमार, ४. विजुकुमार, ५. अग्निकुमार, ६. दिपकुमार, ७. उदहिकुमार, ८. दिसाकुमार, ९. पवनकुमार, १०. थणितकुमार. एवं अगियार दंडक थया. ११. हवे पांच स्थावरना पांच दंडक कहेछे—इंदिथावरकाय, वंभीथावरकाय, सपीथावरकाय, सुमतिथावरकाय, पयावच्चथावरकाय. ए नाम कह्या. हवे गोत्र कहेछे—पृथवीकाय, अपकाय, तेउकाय, वाउकाय, वणसइकाय. एवं सोल दंडक थया १६. हवे त्रण विगलेंद्रिना त्रण दंडक कहेछे—बेइंद्रि, तेरिंद्रि, चऊरिंद्रि एवं उगणीस दंडक थया १९. हवे विसमो तिर्यंच पचेंद्रिनो दंडक कहेछे. तिर्यंच पचेंद्रिना पांच भेद-जलचर, थलचर, उरपर, भुजपर, खेचर. हवे जलचर ते केहने कहिये. जे जळमां चाले तेहने जलचर कहिये. तेहना अनेक भेद—मछ, कछ, गाहा, मगर, सुसुमार प्रमुख १. हवे थलचर ते केहने कहिए. जे थल पृथ्वीपर चाले तेहने थलचरं कहिये. तेहना च्यार भेद. एगखुरा, दुखुरा, गंडीपया, सणपया. एगखुरा ते घोडा, खर प्रमुख दुखरा ते गाय, भेंस प्रमुख, गंडीपया ते सुंहाला पग, सोनीनी अहिरणने घाटे पग, ते हाथी, गेंडा प्रमुख. सणपया ते नोहोराला जीव. ते सिंह, वाघ, चित्रा, कुतरा, बिलाडा, प्रमुख २, उरपर ते केहने कहिये-हइयाभर चाले ते सर्पनी जात. तेहना बे भेद. एक फेण मांडे ने एक फेण न मांडे ३. भुजपर सर्प ते केहने कहिये भुजाए तथा हइयाभर चाले ते भुजपर सर्प. तेहना अनेक भेद. नोल कोल, काकींडा, गोह, उंदर, खीसकोली

प्रमुख ४. खेचर ते केहने कहीये जे आकाशे चाले ते पखीनी जाति, ते पखीना च्यार भेद चरमपखी, रोमपखी, विततपखी, समुगपखी, चरमपखी ते चामडानी पाख ते छापा, वागुल प्रमुख १, रोमपखी ते रोमरायनी पाख. ते सुडा चरकला पारेवा प्रमुख. २ ए बे पखी अढीद्वीपमाहे अने बाहिर छे, वितत पखी ते पोहोळीज रहे पाख जेहनी ते वितत पखी कहिए ३, समुग पखी ते डाबडानी पेरे बीडी रहे पाख जेहनी ते समुग पखी. ए बे पखी अढी द्विप बाहरेज छे. ए पाच तिर्यंच पचेंद्रि समुर्छिम ने गर्भज जाणवा. ए विसमो तिर्यंच पचेंद्रिनो दडक थयो २०. हवे एकविसमो मनुष्य पचेंद्रिनो दडक कहेछे. ते मनुष्य पचेंद्रिना च्यार भेद. पदर कर्मभुमिना मनुष्य १, त्रीस अकर्मभुमिना मनुष्य २, छपन्न अतरद्वीपना मनुष्य ३, चउद स्थानकना समुर्छिम मनुष्य ४, एव एकसो एक क्षेत्रना गर्भज मनुष्य अपर्याप्ता, एकसो एक पर्याप्ता, ने एक सो एक समुर्छिम मनुष्य अपर्याप्ता एव त्रणसें त्रण भेदनो एकविसमो मनुष्यनो दडक थयो २१. हवे बाविसमो वाणव्यतरनो दडक कहेछे. तेहनी सोल जाति–पिशाच १, भूत २, जक्ष ३, राक्षस ४, किन्नर ५, किंपूरुप ६, महोरग ७, गधर्व ८, आणपनी ९, पाणपनी १०, इसीवाइ ११, भूइवाइ १२, कदिप १३, महाकदिप १४, कोहड १५, पयगदेव १६, इति बाविसमो दडक सपूर्ण २२. हवे त्रेविसमो ज्योतीषीनो दडक कहेछे. तेहनी दस जाति–चद्रमा, १, सूर्य २, ग्रह ३, नक्षत्र ४, तारा ५, ए पाच चर ते अढिद्विप मध्ये छे

अने पांच स्थिर ते अढिद्वीप वाहिर छे. एवं दस जात. बे चंद्रमा ने बे सूर्य जंबुद्विप मध्ये छे. चार चंद्रमा, चार सूर्य लवण मध्ये छे, वार चंद्रमां, वार सूर्य धातकीखंड मध्ये छे, बेंतालिस चंद्रमा, बेंतालीस सूर्य कालोदधि समुद्र मध्ये छे. वहुत्तेर चंद्रमा, वहुत्तेर सूर्य पुष्करार्द्धद्विप मध्ये छे. एवं सर्व मळीने मनुष्य क्षेत्रमां एकसो वत्रीस चंद्रमा, एकसो बत्रीस सूर्य परिवार सहित चर छे. परिवार ते जिहां एक चंद्रमां, एक सूर्य तिहां अठासी ग्रह, अठाविस नक्षत्र, छासठ हजार नवसें पंच्योतेर कोडाकोड तारा, एवं सर्व चंद्रमा सूर्यनो परिवार गणवो. असंख्याता चंदमा असंख्याता सूर्य परिवार सहित मनुष्यक्षेत्र वाहेर असंख्याता द्विप समुद्रमांही स्थिर छे. एवं दस जातनो त्रेविसमो ज्योतिपीनो दंडक थयो. २३. हवे चोविसमो वैमानिकनो दंडक कहेछे, तेहना छविस भेद छे—वार देवलोक, नव ग्रैवेयक, पांच अनुत्तर विमान, एवं छविस. हवे तेहना नाम कहेछे. सुधर्म १, इशान २, सनंतकुमार ३, माहेंद्र ४, ब्रह्मलोक ५, लंतक ६, महासुक्र ७, सहसार ८, आणत ९, प्राणत १०, आरण ११, अचुय १२, ए वार देवलोकना नाम कह्या. हवे नव ग्रैवेयकना नाम कहे छे, भद्दे १, सुभद्दे २, सुजाए ३, सुमाणसे ४, पीयदंसणे ५, सुदंसणे ६, आमोहे ७, सुपडिवद्धे ८, जसोधरे ९, ए नव ग्रैवेयकना नाम कह्या. हवे पांच अनुत्तर विमानना नाम कहे छे—विजय १, विजयंत २, जयंत ३, अपराजित ४, सर्वार्थ सिद्ध ५, ए पांच अनुत्तर विमानना नाम कह्या. ए छविस भेदनो वैमानिकनो दंडक थयो.

२४. हवे पनर परमाधामीना नाम कहे छे-अन्न १ अनरस २, साम ३, सवल ४, रुद्र ५, वैरुद्र ६, काल ७, महाकाल ८, असीपत्र ९, धनुप १०, कुभ ११, वालु १२, वेतरणी १३, खरखर १४, महाघोष १५, ए पनर परमाधामी ते असुरकुमारमा भळ्या हवे दस जातिना जभका तेहना नाम कहे छे-आणजभका १, पाणजभका २, लयणजभका ३, सयणजभका ४, वथ्थजभका ५, पुफजभका ६, फलजभका ७, वीजजभका ८, विजुजभका ९, अवीयतजभका १०. ए दस जातिना जभका देवता ते वाणव्यतरमा भळ्या ३, किल्विपीना नाम-त्रण पलिया १, त्रण सागरिया २, तेरसागरिया ३ ए त्रण किलविपी देवलोक अतरनिवासी माटे विमानीकमा भळ्या. नव लोकातिकना नाम कहे छे-सारस्वत १, आदित्य २, विन्ही ३, वरुण ४, गदतोया ५, तोसीया ६, अत्रावाहा ७, अगीचा ८, रिठा ९. ए नव लोकातिक वभलोकवासी माटे उत्तम वैमानिकमा भळ्या. इति चोविस दडकना नाम कह्या २४. हवे सात कोडी बोहोत्तेर लाख भवनपतिना भवन छे, चोरासी लाख नरकावासा छे, असख्याता वाणव्यतरना नगर छे, असख्याता ज्योतिपीना विमान छे, असख्याती राज्यधानी द्वीपा ज्योतिपीना छे. चोरासी लाख सत्ताणु हजार त्रेवीस विमान वैमानिकना छे सख्याता वास मनुष्यना छे. शेप दडक नवना असख्याता असख्याता वास छे. ते सर्व वर्णव अन्य सिद्धातादिकथी जाणवो. २४. हवे सिद्धसिलाना वार नाम कहेछे-इसितिरा १, इसिपभारातिरा २, तणुतिवा ३, तणुतणुतिवा ४,

सिधितिवा ५, सिद्धालएतिवा ६, मुतितिवा ७, मुत्तालएतिवा ८, लोयगेतिवा ९, लोगथुभि यातिवा १०, लोगपडिवोहेतिवा ११, सवपाणभुय जीव सत्त सुहावहेतिवा १२, ए वार मोक्षना नाम कह्या. ए नामद्वार किंचित् मात्र संपूर्ण १. हवे चोविस द्वार ते चोविस दंडक उपरे उतारवा ते कहेछे. पेहलो नारकीनो दंडक ते मांहे शरीर त्रण–वैक्रेय, तैजस, कार्मण. अवघेणा भवधारणि शरीरनी जघन्य अंगु० असं०, उ० पांचसे धनुपनी, अने उत्तर वैक्रेय शरीरनी, ज० अंगु० संख्या०, उ० हजार धनुपनी, पेहेली नरके ज० अंगु० असं०, उ० पोणा आठ धनुष्य ने छ अंगुलनी, अने उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या०, उ० साडापन्नर धनुप ने वार अंगुलनी, वीजी नरके ज० अंगु० असं०, उ० साडापन्नर धनुष्य ने वार अंगुलनी. अने उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या०, उ० सवा एकत्रिस धनुपनी. त्रीजि नरके ज० अंगु असं०, उ० सवाएकत्रिस धनुपनी, अने उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या, उ० साडीवासठ धनुपनी. चोथी नरके ज० अंगु० असं०, उ० साडीवासठ धनुपनी, अने उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या०, उ० सवासो धनुपनी. पांचमी नरके ज० अंगु० असं०, उ० सवासो धनुपनी, अने उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या०, उ० अढीसे धनुपनी. छठि नरके ज० अंगु० असं०, उ० अढिसे धनुपनी, अने उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या०, उ० पांचसें धनुपनी. सातमी नरके ज० अंगु० असं०, उ० पांचसें धनुपनी, अने

उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अगु० सख्या०, उ० हजार धनुषनी. सघयण कहेता नारकी असघेणी, सठाण नारकीने एक हुड सठाण. कषाय च्यारे–क्रोध, मान, माया ने लोभ, पण नारकीने क्रोध घणो. सज्ञा च्यारे–आहारसज्ञा, भयसज्ञा, मैथुनसज्ञा, परिग्रहसज्ञा पण नारकीने भय घणो. लेश्या नारकीने त्रण समुचय. पेहेली ने बीजी नरके एक कापुत लेश्या, त्रीजी नरके वे लेश्या–कापुत घणी अने नील थोडी. चोथी नरके एक नीललेश्या. पाचमी नरके वे लेश्या. नील घणी अने कृष्ण थोडी, छट्ठी नरके एकली कृष्ण लेश्या. सातमी नरके महाकृष्ण लेश्या. इद्रि पाच–श्रोतेंद्रि १, चक्षुइद्रि २, घ्राणेंद्रि ३, रसेंद्रि ४, स्पर्शेंद्रि ५, समुद्घात च्यार–वेदनी, कषाय, मारणातिकने वैक्रेय. सनि कहेता पेहेली नरके सज्ञी असज्ञी वे होय. बीजीथी माडी सातमी नरक सुधी एकला सज्ञी छे. वेद नारकी ने एक ते नपुसक वेद. नारकीने ५ पर्या, भाषा मन भेली गणे. नारकीने द्रष्टि त्रण– समकीतद्रष्टि, मिथ्यादृष्टि, अने समा मिथ्यादृष्टि. नारकीने त्रण दर्शन चक्षुदर्शन, अचक्षुदर्शन, अवधिदर्शन. नारकीने त्रण ज्ञान–मतिज्ञान, श्रुतज्ञान, अवधिज्ञान. नारकीने अज्ञान त्रण, मतिअज्ञान, श्रुत–ज्ञान, विभग ज्ञान. नारकीने जोग इग्यार च्यार मनना, च्यार वचनना, त्रण कायाना, ते वैक्रेय, वैक्रेयनो मिश्र ने कार्मण काय जोग. एव इग्यार जोग. उपयोग नव त्रण ज्ञान, त्रण अज्ञान, त्रण दर्शन, एव नव. तहा तेमज आहार ले तो जघन्य उत्कृष्ट छ दिसनो आहार ले, ते वे प्रकारनो उज आहार ने रोम-

आहार ते पण अशुभ, ते पण अचेत, उववाय ते आवीने उपजे. पहेली नरके बे दंडकना ते मनुष्य गर्भज अने तिर्यंचगर्भज ने समुर्छिम ए बे दंडकना आवीने उपजे, अने बीजीथी मांडीने सातमी सुधी गर्भजतिर्यंच अने गर्भज मनुष्यना आवीने उपजे. स्थिति पहेली नरके जघन्य दस हजार वर्षनी, उत्कृष्टी एक सागरनी, बीजी नरके ज० एक सागरनी, उ० त्रण सागरनी; त्रीजी नरके ज० त्रण सागरनी, उ० सात सागरनी, चोथी नरके ज० सात सागरनी उ० दस सागरनी, पांचमी नरके ज० दस सागरनी, उ० सतर सागरनी, छठी नरके ज० सत्तर सागरनी, उ० बावीस सागरनी, सातमी नरके ज० बावीस सागरनी. समोहिया मरण अने असमोहिया मरण बे मरण छे. चव ते नारकी चविने पेहेलीथी छठी सुधिना बे दंडकमां जाय. मनुष्य ने तिर्यंचमां जाय अने सातमी नरकनो एक दंडक माटे तिर्यंचमां जाय. गइ कहेतां पेहेलीथी मांडी छठी सुधिना नारकी मरीने बे गतीमां जाय ते मनुष्य ने तिर्यंचमां जाय. आवे पण बे गतिनो मनुष्य ने तिर्यंचनो. सातमी नरकना नारकी बे गतिमांथी आवे–मनुष्य ने तिर्यंच ने जाय एक तिर्यंचनी गतिमां. प्राण दस लाभे. जोग त्रण–मन, वचन ने कायाना ए त्रण. ए प्रथम दंडक नारकीनो संपूर्ण थयो. १.

हवे दस भवनपतिना दस दंडक तेमां शरीर त्रण वैक्रेय, तेजस अने कार्मण. अवघेणा भवनपतिनी जघन्य अंगुलनो असंख्यातमो भाग, उत्कृष्टी सात हाथनी अने उत्तर वैक्रेय करे तो जघन्य अंगुलनो संख्या-

तमो भाग उत्कृष्टी लाख जोजननी. सघेण नथी. सठाण एक समचउरस सठाण. कपाय चारे पण देवताने लोभ घणो सज्ञा चारे पण देवताने परिग्रह सज्ञा घणी. लेस्या चार कृष्णलेश्या, नीललेश्या, कापुतलेश्या, तेजुलेस्या. इद्री पाचे छे. समुद्घात पाच–वेदनी, कपाय, मरणातिक, वैक्रेय ने तेजस सज्ञी, असज्ञी बे जाणवा. वेद बे–स्त्री ने पुरुप. प्रजा ५–भापा मन मेला बाधे, द्रष्टि त्रण, दर्शण त्रण. केवलदर्शन एक नही. ज्ञान त्रण–मतिज्ञान, श्रुतज्ञान, अवधिज्ञान. अज्ञान त्रण–मति अज्ञान, श्रुतअज्ञान, विभगज्ञान जोग इग्यार–चार मनना, चार वचनना, त्रण कायाना, वैक्रेय वैक्रेयनो मिश्र. कार्मण कायजोग एव इग्यार. उपयोग नव–त्रण ज्ञान, त्रण अज्ञान, त्रण दर्शन. एव नव. तहा नेमज आहार ले. जघन्य अने उत्कृष्टो छ दिशनो आहार ले. वळी बे प्रकारे आहार ले उज आहार ने रोम आहार ते पण शुभ, ते पण अचेत आहार. उववाय ते आवीने उपजे. बे दडकनो मनुष्य ने तिर्यचनो आवीने उपजे. स्थिति भवनपतिमा दक्षिण दिशना. असुरकुमारनी ज० दशहजार वर्षनी, उ० एक सागरनी. तेनी देवीनी ज० दस हजार वर्षनी. उ० साडा त्रण पल्योपमनी तेना नवनीकायना देवतानी ज० दश हजार वर्षनी, उ० दोढ पल्योपमनी. तेनी देवीनी ज० दश हजार वर्षनी, उ० पोणा पल्यनी. उत्तर दिशना असुरकुमारनी स्थिति ज० दश हजार वर्षनी, उ० एक सागर झाझेरानी. तेनी देवीनी ज० दश हजार वर्षनी, उ० साडा चार पल्योपमनी. तेना नवनिकायना देवतानी ज० दश

हजार वर्षनी, उ० बे पल्योपम देशे उणी. तेनी देवीनी ज० दश हजार वर्षनी, उ० एक पल्योपम देसे उंणीनी. समोहिया मरण अने असमोहिया मरण. ए बे मरण लाभे. चवण ते चविने पांच दंडकमां जाय—पृथवी, पाणी, वनस्पति, मनुष्य ने तिर्यंच ए पांचमां जाय. गइ कहेता मरीने बे गतिमां जाय—मनुष्य ने तिर्यंचमां. आगइ ते आवे पण बे गतिनो. मनुष्य ने तिर्यंचनो. प्राण दश लाभे. जोग त्रण. इति दस भवनपतिना दश दंडक संपूर्ण ॥ ११ ॥

हवे पांच स्थावरना पांच दंडक कहे छे—पृथवी १, पाणी २, तेउ ३, वनस्पति ४, ए चार अने शरीर त्रण उदारिक, तेजस ने कार्मण अने वाउने शरीर चार उदारिक, वैक्रेय, तेजस ने कार्मण. अवघेणा पृथवी, पाणि, तेउ, वाउ ए चारेनी जघन्य ने उत्कृष्टी अंगुलनो असंख्यातमो भाग, अने वनस्पतिनी जघन्य अंगुलनो असंख्यातमो भाग उत्कृष्टी हजार जोजननी झाझेरी कमल प्रमुखनी. संघेण एक छेवट्ठ, संठाण एक हुंड. पांचेना संठाण कहे छे. पृथवीनुं संठाण मसुरनी दाळ तथा चंद्रमाने आकारे १. पाणीनुं संठाण पाणीना परपोटाने आकारे २. तेउनुं संठाण सोयना भाराने आकारे ३. वायरानुं संठाण धजापताकाने आकारे ४. वनस्पतिनुं संठाण नाना प्रकारनुं ५. कषाय चारे. संज्ञा चारे. लेश्या पृथवी, पाणी, वनस्पति ए त्रणने अपर्याप्ता वेळा चार पहेली, अने पांचेने लेश्या त्रण पेहेली. इंद्रि एक कायानी. समुद्घात पृथवी,

पाणी, तेउ ने वनसपति ए चारंने ३. वेदनी कपाय मारणातिक. अने वायराने समुद्घात चार वैक्रेयनी वधी. सज्ञी ते पाचे थावर असज्ञी. वेद एक नपुसक. पर्या पाचे ने चार आहार पर्या, शरीरपर्या, इद्रिपर्या, श्वासोश्वासपर्या. दृष्टि एक मिथ्यात्व. दर्शन एक अचक्षुदर्शन, ज्ञान नथी. अज्ञान बे मतीअज्ञान, श्रुतअज्ञान. जोग पृथवी, पाणी, तेउ, वनस्पति ए चार ने जोग त्रण उदारिक १, उदारिकनो मिश्र २, कार्मण कायजोग ३, अने वायराने जोग पाच वैक्रेय, वैक्रेयनो मिश्र, ए बे वध्या. उपयोग त्रण. बे अज्ञान. एक अचक्षु दर्शन एर त्रण तहा तेमज आहार ले ज० त्रण दिशनो, उ० छ दिसनो ते वळी बे प्रकारनो उज ने रोम आहार करे. १ कवल वर्जिने ते पण ३ प्रकारनो सचेत, अचेत ने मिश्र. जीववाय ते आवीने उपजे. पृथवी, पाणी ने वनस्पतिमा त्रेविस दडकना एक नारकी वर्जिने अने तेउ वाउमा दश दडकना आवीने उपजे. पाच थावर त्रण विगलेंद्रि मनुष्य ने तिर्यच एव दशनी स्थिति पृथवीनी ज० अतर्मुहुर्त्तनी उ० बाविस हजार वर्पनी. १, पाणीनी ज० अतर्मुहुर्त्तनी उ० सात हजार वर्पनी २, तेउनी ज० अतर्मुहुर्त्तनी उ० त्रण अहोरात्रिनी ३, वायरानी ज० अतर्मुहूर्त्तनी उ० त्रण हजार वर्पनी ४ वनस्पतिनी ज० अतर्मुहूर्त्तनी, उ० दस हजार वर्पनी. समोहिया मरण अने असमोहिया मरण ए बे मरण छे. चवन ते चविने पृथवि पाणी ने वनस्पति दस दडकमा जाय. पाच थावर, त्रण विगलेंद्रि, मनुष्य ने तिर्यचमा जाय. अने तेउ, वाउ, नव दडकमा जाय. पाच थावर

त्रण विगलेंद्रि ने तिर्यंच ए नव गइ कहेता ते मरीने पृथवी, पाणी ने वनस्पति वे गतिमां जाय. मनुष्य ने तिर्यंचमां, अने तेउ वाउ एक गतिमां जाय ते तिर्यंचमां. आगइ ते आवे पृथवी, पाणी ने वनस्पतिमां त्रण गतिनो आवे-देवता, मनुष्य ने तिर्यंचनो, अने तेउ वाउमां वे गतिनो आवे-मनुष्य ने तिर्यंचनो. प्राण पांचे ने चार एक इंद्रिपणुं १, कायवल २, श्वासोश्वास ३, आउखुं ४. जोग एक कायजोग. इति पांच थावरना पांच दंडक संपूर्ण १६.

हवे त्रण विगलेंद्रियना ३ दंडक कहे छे. वेइंद्रि, तेइंद्रि, चौरिंद्रिमां शरीर त्रण-उदारिक, तेजस, कार्मण अवघेणा वे इंद्रिमी ज० अंगुलनो असंख्यातमो भाग, उ० वार जोजननी. तेइंद्रिनी ज० अंगुलनो असंख्यातमो भाग, उ० त्रण गाउनी. चउरिंद्रिनी ज० अंगुलनो असंख्यातमो भाग, उ० च्यार गाउनी. संघेण एक छेवट्ठ. संठाण एक हुंड, कपाय चारे, संज्ञा चारे, लेश्या त्रण पेहेली. इंद्रि वेइंद्रिने वे-काया १, जिभ २. तेइंद्रिने इंद्रि त्रण-नासिका वधी. चउरिंद्रिने इंद्रि चार-आंख वधि. समुद्घात त्रण-वेदनी, कपाय ने मारणांतिक ए त्रण. संज्ञीके ते असंज्ञी. वेद एक नपुंसक. पर्या पांच-मन नही. द्रष्टि वे-समकित द्रष्टि ने मिथ्यातद्रष्टि. दर्शन वेइंद्रि तेइंद्रिने एक अचक्षुदर्शन. चउरिंद्रिने वे दर्शन-चक्षुदर्शन ने अचक्षुदर्शन. ज्ञान वे-मतिज्ञान ने श्रुतज्ञान. अज्ञान वे-मति ने श्रुत. जोग चार-उदारिक १, उदारिकनो मिश्र २, कार्मण कायजोग ३, व्यवहार

वचन ४. उपयोग बेइंद्रि तेइंद्रिने पाच. बे ज्ञान, बे अज्ञान, एक अचक्षुदर्शन ए पाच. चउरिंद्रिने उपयोग छ. बे ज्ञान, बे अज्ञान, बे दर्शन ए छ. तहा कहेता तेमज आहार ले. जघन्य अने उत्कृष्टो छ दिसनो आहार ले. तथा त्रण प्रकारनो आहार ले. उज १, रोम २, ने केवल ३. उववाय ते आवीने उपजे–दश दंडकना, पाच स्थावर, त्रण विगलेंद्रि, मनुष्य ने तिर्यच ए दस स्थिति बेइंद्रिनी जघन्य अंतर्मुहूर्त्तनी, उत्कृष्टि बार वर्षनी, तेइंद्रिनी जघन्य अंतर्मुहूर्त्तनी, उत्कृष्टी उगणपचास दिवसनी. चउरिंद्रिनीज० अंतर्मुहूर्त्तनी उत्कृष्टी छ महिनानी. समोहिया मरण अने असमोहिया मरण बे छे. चवण ते चविने जाय दस दंडकमा–पाच स्थावर, त्रण विगलेंद्रि मनुष्य ने तिर्यचमा जाय.गइ ते मरीने बे गतिमा जाय.–मनुष्य ने तिर्यचमा. आगइ ते आवे पण बे गतिनो–मनुष्य ने तिर्यचनो. बेइंद्रिने छ प्राण–बे इंद्रिना बे प्राण, कायबल, श्वासोश्वास, आउखु, वचन ए छ. तेरिंद्रिने सात प्राण–ते नासिका वधी. चउरिंद्रिने आठ प्राण ते आख वधी. जोग बे–वचनजोग ने कायाजोग. इति त्रण विगलेंद्रिना त्रण दंडक संपूर्ण १९.

हवे वीसमो तिर्यच पचेंद्रिनो दंडक कहे छे. पांचे संमुर्छिमने शरीर त्रण–उदारिक, तेजस ने कार्मण. अने गर्भजने चार शरीर तेमा वैक्रेय रम्यु. अवघेणा पाचनी कहेछे–हवे जलचर संमुर्छिम ने गर्भजनी ज० अंगु० अस०, उ० हजार जोजननी. स्थलचर संमुर्छिमनी ज० अंगु० अस०, उ० प्रत्येक गाउनी. गर्भजनी ज०

अंगु० असं०, उ० छ गाउनी. उरपर सर्प समुर्छिमनी ज० अंगु० असं०, उ० प्रत्येक जोजननी, अने गर्भजनी ज० अंगु० असं०, उ० हजार जोजननी. भुजपर सर्प समुर्छिमनी ज० अंगु० असं० उ० प्रत्येक धनुषनी. गर्भजनी ज० अंगु० असं०, उ० प्रत्येक गाउनी. खेचर समुर्छिमने गर्भजनी ज० अंगु० असं०, उ० प्रत्येक धनुषनी. उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या०, उ० नवसें जोजननी. संघेण समुर्छिमने एक छेवठ्ठ. गर्भजने छ संघेण. संठाण समुर्छिमने एक हुंड. गर्भजने छ संठाण. कषाय चारे पण तिर्यंचने माया घणी. संज्ञा चारे पण तिर्यंचने आहार संज्ञा घणी. लेश्या समुर्छिमने त्रण पेहेली, गर्भजने छ लेस्या. इंद्रि पांचे छे. समुद्घात समुर्छिमने त्रण.वेदनी, कषाय ने मारणांतिक,अने गर्भजने समुद्घात पांच-वेदनी,कषाय,मारणांतिक,वैक्रेय ने तेजस. समुर्छिम असंज्ञी, गर्भज संज्ञी. वेद एक नपुंसक समुर्छिमने, गर्भजने त्रण वेद. पर्या समुर्छिमने पांच, मन नही अने गर्भजने पर्या छ. द्रष्टि समुर्छिमने बे समकित ने मिथ्यात. गर्भजने त्रण द्रष्टि. दर्शन समुर्छिमने बे-चक्षुदर्शन ने अचक्षुदर्शन. गर्भजने त्रण दर्शन. ज्ञान समुर्छिमने बे-मतिज्ञान, श्रुतज्ञान. गर्भजने त्रण ज्ञान. अज्ञान समुर्छिमने बे-मति अज्ञान ने श्रुतअज्ञान. गर्भजने त्रण अज्ञान. जोग समुर्छिमने चार उदारिकना बे. कार्मण, व्यवहार वचन. गर्भजने तेर जोग आहारकना बे नही. उपयोग समुर्छिमने छ. बे ज्ञान, बे अज्ञान, बे दर्शन. गर्भजने नव उपयोग-त्रण ज्ञान, त्रण अज्ञान, त्रण दर्शन, तेमज जघन्य उत्कृष्टो छ दिसनो आहार ले.

तथा उज रोम ने कवल ए त्रण प्रकारे आहार ले पण सचेत अचेत ने मिश्र. उववाय ते आवीने उपजे, समुछिममा दस दडकना, पाच स्थावर, त्रण विगलेंद्रि मनुष्य ने तिर्यच. गर्भजमा चोविसे दडकना आवीने उपजे. स्थिति जलचर समुछिमने गर्भजनी ज० अंत०, उ० पूर्व क्रोडनी, थलचर समुछिमनी ज० अत० उ० चउरासी हजार वर्षनी अने गर्भजनी ज० अत० उ० त्रण पल्योपमनी. उरपर सर्प समुछिमनी ज० अत० उ० त्रेपन हजार वर्षनी, अने गर्भजनी ज० अत०, उ० पूर्व क्रोडनी. भुजपर सर्प समुछिमनी ज० अत०, उ० बेंतालिस हजार वर्षनी अने गर्भजनी ज० अत० उ० पूर्व क्रोडनी. खेचर समुछिमनी ज० अत०, उ० बोहोतेर हजार वर्षनी. अने गर्भजनी ज० अत०, उ० पल्योपमनो असख्यातमो भाग. समोहिया मरण ने असमोहिया मरण ए बे मरण छे. चवण ते चवीने. समुछिम जाय तो बाविस दडकमा. ज्योतिषि ने विमानीकमा जाय नही, अने गर्भज चउविसे दडकमा जाय गइ ते समुछिम मरीने च्यार गतिमा जाय, अने गर्भज पण चार गतिमा जाय. आगइ ते आवे समुछिममा बे गतिनो मनुष्य ने तिर्यचनो, अने गर्भजमा चार गतिनो आवे. प्राण समुछिमने नव, मन नही. अने गर्भजने प्राण दशे लाभे जोग समुछिमने बे–कायाजोग ने वचनजोग, अने गर्भजने त्रण जोग–मन वचन ने कायजोग. इति विसमो दडक सपूर्ण. २०.

हवे एकविसमो मनुष्यनो दडक कहेछे, तेमा समुछिम मनुष्यमा शरीर त्रण–उदारिक, तेजस ने कार्मण.

वीस ॥९५॥

जुगलीयामां शरीर त्रण तेहज. पनर कर्मभूमिना मनुष्य गर्भजमां शरीर पांच लाभे. अवघेणा समुर्छिमनी जघन्य ने उत्कृष्टी अंगुलनो असंख्यातमो भाग, अने गर्भज मनुष्यनी भरतईरवतमां आराने मेळे जाणवी. पेहेले आरे बेसता त्रण गाउनी, उतरता बे गाउनी, बीजे आरे बेसता बे गाउनी, उतरता एक गाउनी, त्रीजे आरे बेसता एक गाउनी, उतरता पांचसें धनुपनी, चोथे आरे बेसता पांचसें धनुपनी, उतरता सात हाथनी. पांचमे आरे बेसता सात हाथनी, उतरता एक हाथनी. छठ्ठे आरे बेसता एक हाथनी, उतरता मुढा हाथनी. पछे चडतां अवला सवली जाणवी. ५ महाविदेहमां पांचसें धनुपनी उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या०, उ० लाख जोजननी झाझेरी. हेमवय इरणवयमां ज० अंगु० असं०, उ० एक गाउनी, हरिवास रम्यकवासमां ज० अंगु० असं०, उ० बे गाउनी, देवकुरु उत्तरकुरुमां ज० अंगु० असं०, उ० त्रण गाउनी. हवे छपन्न अंतरद्विपामां ज० अंगु० असं०, उ० आठसें धनुपनी. संघयण समुर्छिम ने एक छेवठ्ठ. जुगलियाने एक वज्रऋपभनाराचसंघयण. पन्नर कर्मभूमिना गर्भज मनुष्यने छ संघयण. संठाण समुर्छिमने एक हुंड. जुगलियाने एक समचउरंस. कर्मभूमिना गर्भज मनुष्यने छ संठाण. कपाय च्यारे पण मनुष्यने मान घणुं. संज्ञा च्यारे पण मनुष्यने मैथुन संज्ञा घणी. लेस्या समुर्छिमने त्रण पेहेली. जुगलीयाने लेस्या च्यार पेहेली. गर्भजने छ लेस्या. इंद्रि पांचे. समुद्घात समुर्छिमने त्रण वेदनी, कपाय ने मारणांतिक, जुगलियाने समुद्घात त्रण तेहज कर्मभूमिना गर्भज मनुष्यने

सात समुद्यात. समुर्छिम असन्नी, गर्भज सन्नी वेद समुर्छिमने एक नपुसक. जुगलियामा बे वेद स्त्री ने पुरुष. कर्मभूमिना गर्भज मनुष्यमा त्रण वेद स्त्री, पुरुष ने नपुसक. पर्या समुर्छिमने च्यार भाषा ने मन नही. गर्भजने छ पर्या. दृष्टि समुर्छिमने एक मिथ्यात. दस अकर्म भूमिमा ने दृष्टि समकित ने मिथ्यात.वीस अकर्मभूमि ने छपन्न अतरद्विपामा एक मिथ्यात दृष्टि कर्मभूमिना मनुष्यमा त्रणे दृष्टि दर्शन समुर्छिमने,अने जूगलीयाने बे. चक्षुदर्शन ने अचक्षुदर्शन गर्भजने दर्शन च्यारे लाभे ज्ञान दस अकर्मभूमिमा बे अने वीस अकर्मभूमि अने छपन्न अतरद्विपामा अने समुर्छिमने ज्ञान नथी. गर्भजने पाचे ज्ञान अज्ञान समुर्छिमने बे–मति अज्ञान ने श्रुत अज्ञान. गर्भजने त्रण. जोग समुर्छिमने त्रण उदारिकना बे ने १ कार्मण कायजोग ए त्रण. जूगलीयाने जोग ११. मनना ४, वचनना ४, उदारिकना २, कार्मण १, एव जोग ११. गर्भजने पन्नर जोग. उपयोग दश अकर्मभूमि ते पाच देवकुरु, पाच उत्तरकुरु. ए दशमा ६ ते २ ज्ञान, २ अज्ञान, २ दर्शन, ए ६ अने वीस अकर्मभूमि ५६ अतरद्वीपामा ने समुर्छिमने च्यार. बे अज्ञान, बे दर्शन. गर्भजने बार उपयोग, तिमज आहार ले तो जघन्य ने उत्कृष्टो छ दिसनो. तथा त्रण प्रकारे आहार ले उज रोम ने कवल ते पण सचेत अचेत ने मिश्र. उववाय ते आवीने उपजे. समुर्छिममा आठ दडकना पृथवी, पाणी, वनस्पति, त्रण विगलेंद्रि मनुष्य ने तिर्यच ए आदनो जुगलीयामा २ दडकनो ते मनुष्य ने तिर्यचनो गर्भज मनुष्यमा बाविस दडकना उपजे. तेउ

वाउना नही. स्थिति समुर्छिमनी जघन्य ने उत्कृष्टि अंतरमुहूर्तनी, गर्भजनी आराने मेले जाणवी. पेहेले आरे बेसता त्रण पल्योपमनी, उतरता बे पल्योपमनी. बीजे आरे बेसता बे पल्योपमनी, उतरता एक पल्योपमनी. त्रीजे आरे बेसता एक पल्योपमनी, उतरतां पूर्व क्रोडनी. चोथे आरे बेसता पूर्वक्रोडनी, उतरता सवासो वरसनी. पांचमे आरे बेसता सवासो वरसनी, उतरते आरे वीस वरसनी. छठे आरे बेसता वीस वरसनी, उतरते आरे सोल वरसनी. एम चडता उतरता अवला सवली जाणवी. हिमवय, इरणवयमां एक पल्योपमनी. हरिवास, रम्यकवासमां बे पल्योपमनी, देवकुरू, उतरकुरूमां त्रण पल्योपमनी, छपन्न अंतरद्विपामां पल्योपमनो असंख्यातमो भाग, ५ महाविदेहमां पूर्वक्रोडनी. समोहिया मरण ने असमोहिया मरण ए बे मरण छे. चवण ते चवीने समुर्छिम दस दंडकमां जाय. पांच स्थावर ने त्रण विगलेंद्रि मनुष्य ने तिर्यंचमां जाय. जुगलीया एक देवगतिमां जाय. गर्भज चोविसे दंडकमां जाय. गइ ते मरीने समुर्छिम बे गतिमां जाय. मनुष्य ने तिर्यंचमां जाय. गर्भज मनुष्य पांच गतिमां जाय. आगइ ते समुर्छिम ने जुगलीयामां आवे तो बे गतिनो मनुष्य ने तिर्यंचनो, गर्भजमां च्यार गतिनो आवे. प्राण समुर्छिमने आठ. भाषा ने मन नही. गर्भजने दस प्राण. जोग समुर्छिमने एक कायानो. गर्भजने त्रण जोग. इति एकविसमो मनुष्यनो दंडक संपूर्ण. २१.

हवे बाविसमो वाणव्यंतरनो दंडक तेमां शरीर त्रण—वैक्रेय, तेजस, ने कार्मण. अवघेणा ज० अंगु०

असं०, उ० सात हाथनी. अने उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या०, उ० लाख जोजननी. संघयण नथी संठाण एक समचउरस. कषाय च्यारे पण देवताने लोभ घणो. संज्ञा च्यारे पण देवताने परिग्रह संज्ञा घणी. लेस्या च्यार पेहेली. इंद्री पांचे. समुद्‌घात पांच आहारक ने केवल नही. संज्ञी असंज्ञी बे. वेद बे स्त्री ने पुरुष. पर्या ५ भाषा मन भेला बांधे. दृष्टि त्रण, दर्शन त्रण, ज्ञान त्रण, अज्ञान त्रण, जोग अगीयार, च्यार मनना, च्यार वचनना, त्रण कायाना ते वैक्रेय, वैक्रेयनो मिश्र, कार्मण कायजोग एवं अगीयार. उपयोग नव त्रण ज्ञान, त्रण अज्ञान, त्रण दर्शन एवं नव. तेमज आहार ले तो जघन्य ने उत्कृष्टे छ दिसनो तथा बे प्रकारे ओज ने रोम ते पण शुभ ते पण अचेत आहार. उववाय ते आवीने उपजे. बे दंडकना मनुष्य ने तिर्यंचना. स्थिति वाणव्यंतरनी ज० दस हजार वरसनी, उ० एक पल्योपमनी तेहनी देवीनी ज० दस हजार वर्षनी. उ० अर्ध पल्योपमनी. समोहिया मरण ने असमोहिया मरण ए बे मरण छे. चवण ते चविने जाय पांच दंडकमां पृथवी, पाणी ने वनस्पति, मनुष्य ने तिर्यंच ए पांच. गइ ते मरीने बे गतिमां जाय मनुष्य ने तिर्यंचमां. आगइ ते आवे पण बे गतिना–मनुष्य ने तिर्यंचना. प्राण दस, जोग त्रण–मन, वचन ने कायानो. इति त्राविसमो दंडक संपूर्ण. २२.

हवे त्रेविसमो ज्योतिषीनो दंडक तेहमां शरीर त्रण–वैक्रेय, तेजस ने कार्मण. अवघेणा ज० अंगु० असं०,

उ० सात हाथनी अने उत्तर वैक्रेय करे तो ज०अंगु० संख्या०,उ०,लाख जोजननी.संघयण नथी.संठाण एक समचउरंस. कपाय च्यारे. संज्ञा च्यारे. लेस्या एक तेजु. इंद्रि पांचे. समुद्घात पांच. आहारकने केवल नही संज्ञी छे, वेद बे, पर्या ५, भाषा मन भेला बांधे. दृष्टि त्रण, दर्शण त्रण, ज्ञान त्रण, अज्ञान त्रण, जोग अगीयार, च्यार मनना, च्यार वचनना, त्रण कायाना ते वैक्रेय, वैक्रेयनो मिश्र ने कार्मण कायजोग एवं अगियार. उपयोग नव–त्रण ज्ञान, त्रण अज्ञान, त्रण दर्शन एवं नव तिमज आहार ले तो जघन्य ने उत्कृष्टो छ दिसनो तथा बे प्रकारे ओज ने रोम ते पण शुभ ने अचेत आहार. उववाय ते आवीने उपजे. बे दंडकना–मनुष्य ने तिर्यंचना. स्थिति चंद्रमाना देवतानी ज० पा पल्यनी, उ० एक पल ने लाख वरसनी. तेहनी देवीनी ज० पा पल्यनी, उ० अरध पल्य ने पचास हजार वरसनी. सूर्यना देवतानी ज० पा पल्यनी उ० एक पल्य ने हजार वरसनी. तेहनी देवीनी ज० पा पल्यनी, उ० अर्धपल्य ने पांचसे वरसनी. ग्रहना देवतानी ज० पा पल्यनी, उ० एक पल्यनी. तेहनी देवीनी ज० पा पल्यनी, उ० अर्ध पल्यनी. नक्षत्रना देवतानी ज० पा पल्यनी उ० अर्ध पल्यनी. तेहनी देवीनी ज० पल्यनी, उ० पा पल्यनो आठमो भाग. ताराना देवतानी ज० पल्यनो आठमो भाग, उ० पा पल्यनी. तेहनी देवीनी ज० पल्यनो आठमो भाग, उ० पल्यनो आठमो भाग झाझेरी. समोहिया मरण ने असमोहिया मरण ए बे मरण छे. चवण ते चविने जाय पांच

दडकमा–पृथ्वी, पाणी, वनस्पति, मनुष्य ने तिर्यचमा. गइ ते मरीने बे गतिमा जाय. मनुष्य ने तिर्यचमा. आगइ ते मनुष्य ने तिर्यचनो आवे. प्राण दस. जोग त्रण. इति त्रेविसमो दडक सपूर्ण. २३.

हवे चोविसमो वैमानिकनो दडक तेहमा शरीर त्रण वैक्रेय, तेजस ने कार्मण. अवघेणा सुधर्म, इशाण ए बे देवलोके ज० अगु० अस०, उ०सात हाथनी. त्रीजे चोथे देवलोके छ हाथनी, पाचमे छट्ठे देवलोके पाच हाथनी. सातमे आठमे देवलोके च्यार हाथनी नवमे, दशमे इग्यारमे बारमे देवलोके त्रण हाथनी. नव ग्रैवेयके बे हाथनी, च्यार अनुत्तर विमानमा एक हाथनी, सर्वार्थसिद्धमा मुढा हाथनी अने उत्तर वैक्रेय करे तो बार देवलोक सुधी ज०अगु० सख्या०, उत्कृष्टि लाख जोजननी. सघयण नथी. सठाण एक समचउरस. कषाय च्यारे पण लोभ घणो. सज्ञा चारे पण परिग्रह सज्ञा घणी. लेस्या पेहेले बीजे देवलोके एक तेजुलेस्या. त्रीजे, चोथे, पाचमे एक पदम लेस्या. छट्ठाथी माडी नव ग्रैवेयकमा एक शुक्ललेस्या, अने पाच अनुत्तर विमानमा १ परम शुकललेश्या. इद्रि पाचे. समुद्‌घात त्रण बार देवलोक सुधी. पाच आहारकने केवल नही. नव ग्रैवेयक ने पाच अनुत्तर विमानमा त्रण–वेदनी कषाय ने मारणातिक सन्नी एकला छे. वेद पेहेले बीजे देवलोके बे वेद स्त्रीवेद, पुरुष वेद, त्रीजाथी ते सर्वार्थसिद्धलगे एक पुरुष वेद. पर्या ५ भाषा मन भेला बाधे. दृष्टि बार–देवलोकमा त्रण दृष्टि, नव ग्रैवेयकमा बे दृष्टि, समकित ने मिथ्यात, पाच अनुत्तर विमानमा एक दृष्टि समकित, दर्शन त्रण, ज्ञान त्रण, अज्ञान त्रण ते

वार देवलोक ने नव ग्रैवेयकमां. पांच अनुत्तर विमानमां अज्ञान नथी. जोग अगीयार, चार मनना, चार वचनना, त्रण कायाना. वैक्रेय, वैक्रेयनो मिश्र ने कार्मण कायजोग एवं अगीयार. उपयोग वार देवलोक ने नव ग्रैवेयकमां नव, त्रण ज्ञान, त्रण अज्ञान, त्रण दर्शन एवं नव. पांच अनुत्तर विमानमां छ उपयोग, त्रण ज्ञान, त्रण दर्शन ए छ. तेमज आहार ले तो जघन्य ने उत्कृष्टो छ दिसनो तथा वे प्रकारे ऊज ने रोम ते पण अचेत, ते पण शुभ आहार. उववाय ते आवीने उपजे. पेहेला देवलोकथी मांडीने आठमा देवलोक सुधी वे दंडकना मनुष्य ने तिर्यचना, अने नवमेथी ते सर्वार्थसिद्ध लगे एक मनुष्यनो आवे. स्थिति पेहेले देवलोके जघन्य एक पल्यनी, उत्कृष्टी वे सागरनी. तेहनी परिग्रहीत देवीनी ज० एक पल्यनी, उ० सात पल्यनी, अने अपरिग्रहीत देवीनी ज० एक पल्यनी, उ० पचास पल्यनी. वीजे देवलोके ज० एक पल्यनी झाझेरी, उ० वे सागर झाझेरी. तेहनी परिग्रहीत देवीनी ज० एक पल्यनी झाझेरी, उ० नव पल्यनी, अने अपरिग्रहीत देवीनी ज० एक पल्यनी झाझेरी, उ० पंचावन पल्यनी. त्रीजे देवलोके ज० वे सागरनी, उ० सात सागरनी तिहां देवी नथी पण तेडावी जाय. चोथे देवलोके ज० वे सागर झाझेरी, उ० सात सागर झाझेरी. पांचमे देवलोके ज० सात सागर, उ० दस सागर, छठ्ठे देवलोके ज० दस सागर उ० चउद सागर, सातमे देवलोके ज० चउद सागर उ० सत्तर सागर, आठमे देवलोके ज० सत्तर सागर उ० अढार सागर, नवमे देवलोके ज०

अढार सागर, उ० ओगणीस सागर, दसमे देवलोक ज० ओगणीस सागर उ० वीस सागर. अग्यारमे देवलोके ज० वीस सागर उ० एकविस सागर. बारमे देवलोके ज० एकविस सागर उ० बाविस सागर. प्रथम ग्रैवेयके ज० बाविस सागर उ० त्रेविस सागर, बीजा ग्रैवेयके ज० त्रेविस सागर उ० चोविस सागर, त्रीजी ग्रैवेयके ज० चोविस सागर उ० पचविस सागर, चोथी ग्रैवेयके ज० पचविस सागर, उ० छविस सागर. पाचमी ग्रैवेयके ज० छविस सागर, उ० सत्याविस सागर. छठ्ठि ग्रैवेयके ज० सत्ताविस सागर, उ० अठ्ठाविस सागर. सातमी ग्रैवेयके ज० अठ्ठाविस सागर, उ० ओगणत्रिस सागर. आठमी ग्रैवेयके ज० ओगणत्रिस उ० त्रीस सागर, नवमी ग्रैवेयके ज० त्रीस सागरनी उ० एकत्रिस सागर, च्यार अनुत्तर विमानमा ज० एकत्रीस सागर, उ० तेत्रिस सागर. सर्वार्थसिद्धमा ज० ने उ० तेत्रीस सागर. समोहिया मरण ने असमोहिया मरण ए बे मरण लाभे. चरण ते चविने पेहेला बीजा देवलोकना देवता जाय तो पांच दंडकमां जाय. पृथवी, पाणी, वनस्पति, मनुष्य ने तिर्यच ए पाच. त्रीजाथी ते आठमा देवलोकना देवता जाय तो बे दंडकमा मनुष्य ने त्रिजचमा, नवमेथी माडीने सर्वार्थसिद्ध लगेना देवता एक दंडकमा मनुष्यमा जाय, गइ ते मरीने पेहेलाथी माडीने आठमा देवलोकना देवता बे गतिमा जाय, अने नवमाथी माडीने सर्वार्थसिद्ध सुधीना एक मनुष्यनी गतिमा जाय. आगइ ते पेहेलाथी माडीने आठमा देवलोकलगे बे गतिनो आवे. मनुष्य ने त्रिजचनो आवे, अने

नवमाथी मांडीने सर्वार्थसिद्धलगे एक मनुष्यनो आवे. प्राण दस, जोग त्रण. इति श्री चोविसमो दंडक संपूर्ण. २४.

हवे सिद्धनो द्वार कहेछे. सिद्धने शरीर नथी. अवघेणा सिद्धनी अरुपि जीवना प्रदेशना घननी ज० एक हाथ ने आठ अंगुलनी, मध्यम च्यार हाथ ने सोल अंगुलनी, अने उत्कृष्टि त्रणसें तेत्रीस धनुष ने बत्रीस अंगुलनी. सिद्धने संघयण नथी. सिद्धने संठाण नथी. सिद्धने कषाय नथी. सिद्धने संज्ञा नथी. सिद्धने लेस्या नथी. सिद्धने इंद्रिय नथी. सिद्धने समुद्घात नथी. सिद्ध संज्ञी असंज्ञी नथी. सिद्धने वेद नथी, सिद्धने प्रजा नथी, सिद्ध समकित द्रष्टि छे. सिद्धने एक केवल दर्शन छे. सिद्धने एक केवलज्ञान छे. सिद्धने अज्ञान नथी. सिद्धने जोग नथी. सिद्धने उपयोग बे छे. केवल ज्ञान, केवल दर्शन. सिद्धने आहार नथी. उववाय ते आवीने उपजे. एक दंडकनो मनुष्यनो सिद्धनी स्थितिनो छेडो नथी. सिद्धने मरण नथी. सिद्धने चववुं नथी. गइ ते मरीने सिद्धने कोइ गतिमां जावुं नथी. आगइ ते सिद्धमां एक मनुष्यनो आवे. सिद्धने प्राण नथी. पण भाव प्राण बे छे—केवलज्ञान ने केवल दर्शन. सिद्धने जोग नथी. इति सिद्धनो द्वार संपूर्ण.

इति श्री लघुदंडकना बोल संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री गतागतना बोल. ॥

पहेली नरके आगत २५ भेदनी ते १५ कर्मभूमि, ५ सन्नी तिर्यच ने ५ असन्नी तिर्यच ए २५ ना प्रजाप्तानी गत ४० भेदनी ते १५ कर्मभूमि ने ५ सन्नी तिर्यच ए २० ना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्तानी १. बिजी नरके आगत २० भेदनी ते ५ असन्नी तिर्यचना प्रजाप्ता वर्ज्या गत ४० नी पूर्ववत् २. त्रिजी नरके १९ भेदनी आगत ते पूर्वे २० कह्या तेहमाथी १ भूजपर वर्ज्यो. गत ४० नी पूर्ववत् ३. चउथी नरके आगत १८ भेदनी ते पूर्वे १९ कह्या तेमाथी १ खेचर वर्ज्यो. गत ४० नी पूर्ववत् ४. पाचमी नरके आगत १७ भेदनी ते पूर्वे १८ कह्या. तेमाथी १ थलचर वर्ज्यो. गत ४० नी पूर्ववत् ५. छठ्ठी नरके आगत १६ भेदनी ते १७ पूर्वे कह्या तेमाथी १ उरपर वर्ज्यो, गत ४० नी पूर्ववत् ६. सातमी नरके आगत १६ भेदनी ते १५ कर्मभूमि ने १ मछ जलचर ए १६ ना प्रजाप्तानी स्त्री वर्जी गत १० भेदनी ते ५ सन्नी तिर्यचना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्तानी, ७. दश भवनपति, १५ परमाधामी, १६ वाणव्यतर, १० जभका ए ५१ जातिना देवतामा आगत १११ भेदनी ते १०१ क्षेत्रना सन्नी मनुष्य, ५ सन्नी तिर्यच, ५ असन्नी तिर्यच ए १११ ना प्रजाप्तानी गत ४६ नी ते १५

कर्मभूमि, ५ संज्ञीतिर्यंच ए २० ने ३ पृथवी १, पाणि २, वनस्पति, ३, ए २३ ना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्तानी ८. ज्योषी ने पहिला देवलोकमां आगत ५० भेदनी ते १५ कर्मभूमी, ५ संज्ञी तिर्यंच ने ३० अंकर्मभूमि ए ५० ना प्रजाप्तानी गत ४६ नी पूर्ववत् ९. विजा देवलोकमां आगत ४० भेदनी ते पूर्वे ५० भेद कह्या तेमांथी ५ हेमवय ने ५ एरणवय ए १० ना प्रजाप्ता वर्ज्या, गत ४६ नी पूर्ववत् १०. पहिला किल्विषीमां आगत ३० भेदनी ते पूर्वे ४० कह्या तेमांथी ५ हरिवास, ५ रमकवास ए १० प्रजाप्ता वर्ज्या,गत ४६ नी पूर्ववत् ११.त्रिजा देवलोकथी आठमा देवलोक सुधी ६ देवलोक, ९ लोकांतिक, २ किल्विषी ए १७ जातिना देवतामां आगत २० भेदनी ते १५ कर्मभूमि ५ संज्ञीतिर्यंच ए २० ना प्रजाप्तानी, गत ४० नी ते आगतनीपरे १२. नवमा देवलोकथी तै सर्वार्थसिद्धलगे ४ देवलोक, ९ ग्रैवेयक, ५ अनुत्तर विमान ए १८ मां आगत, १५ कर्मभूमिना प्रजाप्तानी गत १५ नी ते आगतनीपरे १३. पृथिवी १, पाणि २, वनस्पति ३, ए ३ मां आगत २४३ भेदनी ते १०१ समुर्छिम मनुष्यना अप्रजाप्ता, १५ कर्मभूमिना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता एवं १३१ ते ४८ भेद तिर्यंचना एवं १७९ नी लट ने ६४ भेद देवताना ते १० भवनपति, १५ परमाधामी,१६ वाणव्यंतर, १० जंभका,१० ज्योतषी एवं ६१ ने २ देवलोक, एक किल्विषी एवं ६४ ना प्रजाप्तानी एवं २४३ नी गत १७९ नी लटनी १४. तेउ १, वाउ २, ए २ मां आगत १७९ नी लटनी गत ४८ भेद तिर्यंचनी १५. त्रिण विगलेंद्रियनी

आगत १७९ भेदनी गत पण १७९ भेदनी, १६. असज्ञी तिर्यचमा आगत १७९ नी ल्टनी गत ३९५ भेदनी ते ५६ अतरद्विपा ने ५१ जातिना देवता ते १० भवनपति, १५ परमाधामी. १६ वाणव्यतर, १० जभका, ए ५१ जातिना देवता एव सर्वे मळी १०७ भेद थया अने १ पहिली नर्क एव १०८ ना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता एव २१६ अने १७९ नी ल्ट सर्व मळी ३९५ भेदनी १७. सज्ञी तिर्यचमा आगत २६७ भेदनी ते ८१ भेद देवताना ते ९९ माहिथी ४ देवलोक, ९ ग्रैवेयक, ५ अनुत्तरविमान ए १८ वर्ज्या ने १७९ नी ल्ट एवं सर्वे मळी २६० ने ७ नरकना प्रजाप्ता एव २६७ नी गत पाचेनी जुदी जुदी कहेछे. जलचरनी ५२७ नी ते ५६३ माहिथी, नवमा देवलोकथी सर्वार्थसिद्ध सुधी १८ ना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता एव ३६ वर्ज्या शेष ५२७ रह्या. उरपरनी गत ५२३ नी ते ५२७ माहिथी छट्ठी १, सातमी ए २ नरकना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता ए ४ वर्ज्या. थलचरनी गत ५२१ नी ते ५२७ माथी पाचमी १, छट्ठी २, सातमी ३, ए ३ नरकना अप्रजाप्ता प्रजाप्ता ए ६ वर्ज्या. खेचरनी गत ५१९ नी ते पूर्वे ५२१ कह्या तेमाथी चोथी नरकना अप्रजाप्ता प्रजाप्ता ए २ भेद वर्ज्या. भुजपरनी गत ५१७ नी ते पूर्वे ५१९ कह्या. तेमाथी त्रिजी नरकना अप्रजाप्ता प्रजाप्ता ए वे भेद वर्ज्या १८. समुर्छिम मनुष्यमा आगत १७१ भेदनी ते १७९ नी ल्टमाथी ८ तेउ, वाउना वर्ज्या. शेष १७१ नी गत १७९ नी ल्टनी १९. सज्ञी मनुष्यनी आगत २७६ भेदनी १७९ नी ल्टमाहिथी तेउ वाउना ८ वर्ज्या.

शेष १७१ रह्या. अने ९९ जातिना देवता प्रजाप्ता एवं २७० ने ६ नरकना प्रजाप्ता सर्व मळी २७६ नी गत ५६३ भेदनी २०,-३०. अकर्मभूमिमां आगत २० भेदनी ते १५ कर्मभूमि ५ संज्ञी तिर्यंच ए २० प्रजाप्तानी गत जुदी २ कांहे. ५ देवकुरु, ५ उत्तरकुरुनी गत १२८ भेदनी ते १० भवनपति, १५ परमाधामी, १६ वाणव्यंतर, १० जंभका, १० ज्योतषी, २ देवलोक, पहिलो, विजो ने किल्विषी ए ६४ जातिना देवता अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता एवं १२८ नी गत ५ हरिवास, ५, रमकवासनी गत १२६ नी ते पूर्वे १२८ भेद कह्या. तेमांथी पहिला किल्विषीनो अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता ए २ भेद वर्ज्या. ५ हेमवय, ५ एरणवयनी गत १२४ भेदनी ते पूर्वे १२६ भेद कह्या. तेहमांथी विजा देवलोकना अप्रजाप्ताने प्रजाप्ता ए २ भेद वर्ज्या २१. छपन्न अंतरद्विपमां आगत २५ भेदनी ते १५ कर्मभूमि, ५ संज्ञी तिर्यंच, ५ असंज्ञी तिर्यंच, ए २५ ना प्रजाप्तानी गत १०२ भेदनी ते १० भवनपति, १५ परमाधामी, १६ वाणव्यंतर, १० जंभका, एवं ५१ ना अप्रजाप्ता प्रजाप्ता सर्व मळी १०२ भेद २२. इति २४ दंडकनी गतागत समाप्त.

हवे तिर्थंकर देवमां आगत ३८ भेदनी ते १२ देवलोक, ९ लोकांतिक, ९ ग्रैवेयक, ५ अनुत्तरविमान ने ३ नरक पहेली एवं ३८ प्रजाप्तानी गत मोक्षनी २३. चक्रवर्तिमां आगत ८२ भेदनी ते ९९ जातिना देवतामांहिथी १५ परमा धामी, ३ किल्विषी ए १८ वर्ज्या शेष ८१ रह्या ने १ पहेली नरक एवं ८२ भेदनी गत नरकनी ७नर-

कना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्तानी २४. बलदेवमा आगत ८३ भेदनी ते ८२ पूर्वे कह्या ते ने १ बीजी नरक वधि एवं ८३ नी गत ७० भेदनी ते १२ देवलोक, ९ लोकातिक, ९ ग्रैवेयक, ५ अनुत्तरविमान एव ३५ ना अप्रजाप्ताने प्रजाप्तानी२५.वासुदेवमा आगत३२भेदनी ते१२देवलोक,९लोकातिक,९ ग्रैवेयक ए३०ने पहेली२ नरक एव ३२ नी गत १४ भेदनी,७ नरकना अप्रजाप्ता प्रजाप्तानी २६. केवलीमा आगत १०८ भेदनी ते ९९ भेद देवता माहेथी, १५ परमाधामी ने ३ किल्विषी ए १८ वर्ज्या शेष ८१ रह्या ने १५ कर्मभूमि, ५ सन्नीतिर्यच एव १०१ ने ४ नरक पहेली ने पृथिवी १, पाणी २, वनस्पति ३, एव १०८ नी गत मोक्षनी २७. साधुमा आगत २७५ भेदनी ते १७९ नी लटमाथी तेउ वाउना ८ वर्ज्या शेष १७१ रह्या ने ९९ जातिना देवता अने ५ नरक एव २७५ नी गत ७० भेदनी ते १२ देवलोक, ९ लोकातिक, ९ ग्रैवेयक, ५ अनुत्तरविमान एव ३५ ना अप्रजाप्ता प्रजाप्ता एव ७० नी २८.श्रावकमा आगत २७६ भेदनी ते पूर्वे २७५ कह्या ते अने १ छट्ठी नरक वधि ए २७६ नी गत ४२ भेदनी ते १२ देवलोक ने ९ लोकातिक ए २१ ना अप्रजाप्ता प्रजाप्तानी २९. समदृष्टिमा आगत ३६३ भेदनी ते ९९ जातिना देवता प्रजाप्ता १०१ समुर्छिम मनुष्य अप्रजाप्ता १०१ सन्नी मनुष्य प्रजाप्ता, १५ कर्मभूमिना अप्रजाप्ता, ७ नरकना प्रजाप्ता अने ४८ तिर्यचमाहिथी तेउ वाउना ८ वर्ज्या शेष ४० रह्या ते एव सर्व मळीने ३६३ नी गत २२२ नी ते ८१ जातिना देवता ते ९९ माथी १५ पर-

माधामी ने ३ किल्विषी ए १८ भेद वर्ज्या. १५ कर्मभूमि, ५ संज्ञी तिर्यंच ने ६ नरक एवं १०७ ना अपजाप्ता प्रजाप्ता बसे चउद अने ३ विगलेंद्रिना अपजाप्ता अने ५ असंज्ञी तिर्यंचना अपजाप्ता एवं २२२ नी ३०. मिथ्यातिमां आगत ३७१ भेदनी ते पूर्वे ३६३ कह्यां तेहमां तेउ वाउना ८ वध्या. गत ५५३ भेदनी ते ५६३ भेदमांथी ५ अनुत्तर विमानना अपजाप्ता ने प्रजाप्ता ए १० वर्ज्या. शेष ५५३ नी ३१. स्त्रीवेद १, पुरुषवेद २ ए १ मां ३७१ भेदनी आगत ते मिथ्यातिनीपरे गत पुरुषनी ५६३ नी स्त्रीवेदनी ५६१ नी ते सातमी नरकना २ भेद वर्ज्या, ३२. नपुंसकवेदमां आगत २८५ भेदनी ते ९९ जातिना देवता प्रजाप्ता १७९ नी लट ७ नारकी ए २८५ नी गत ५६३ भेदनी ३३. नारकी देवता जे गतिमां जाय तिहां प्रजाप्ता थईनेज मरे छे. अपर्याप्ता मरे नहि माटे नारकिदेवतानी गतमां अपर्याप्ताना भेद गणवा नहि केवलीक मतमां गण्या नथी माटे.

॥ इति गतागतना बोल संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री गुणस्थानद्वार. ॥

गाथा. ॥ नाम १, लक्षण, गुण २, ठिइ ३,किरिया ४,सत्ता ५,बंध ६,वेदेय ७,उदेय ८,उदिरणा ९,चेव निझरा १०, भाव ११, कारणा १२ ॥ १ ॥. परिस्सह १३, मग्ग १४, आयाय १५, जीवाय भेदे १६, जोग १७, उविउग १८, लेस्सा १०, चरण २०, सम्मत्त २१ अप्पावहुच २२, गुणठाणेहिं ॥ २ ॥. ए द्वार २२ नी गाथा २ कहि. । हवे पहेलो नामद्वार कहे छे. पहेलु मिथ्यात्व गुणठाणु १, बिजु सास्वादान गुण० २, त्रिजु समामिछत गुण० ३, चोथु अविरति सम्यक्त्वदृष्टि गुण० ४, पाचमु देशविरति गुण० ५, छट्ठु प्रमत्त सजति गुण० ६, सातमु अप्रमत्त सजति गुण० ७, आठमु नियट्टिबादर गुण० ८, नवमुं अनियट्टिबारद गुण० ९, दशमु सुक्ष्मसपराय गुण० १०, अग्यारमु उपशातमोह गुण० ११, बारमु क्षिणमोह गुण० १२, तेरमु सजोगि केवळी गुण० १३, चउदमु अजोगि केवळी गुणठाणु १४, ए नामद्वार समाप्त

हवे लक्षण गुणद्वार कहे छे. पहेला मिथ्यात्व गुणठाणाना लक्षण कहे छे. श्री वीतरागनी वाणिथी ओछु,

अधिक, विपरीत सर्दहे, परूपे, फरसे तेने मिथ्यात्व कहिये. ओछी परूपणा ते जेम कोइ कहे जे जीव अंगुठा मात्र छे, तंदुल मात्र छे, शामा मात्र छे, दीपक मात्र छे, तेहने ओछी परूपणा कहिये. १. अधिकी परूपणा ते केहने कहिये- एक जीव सर्व लोक ब्रह्मांड मात्रमां व्यापि रह्यो छे तेहने अधिकी परूपणा कहिये.२. विपरीत परुपणा ते केहने कहिये—कोइ कहे जे पंचभूत थकि आत्मा उपनो छे, अने एहने विनाशे जीव पण विणसे छे, ते जड छे, ते थकि चैतन्य उपजे, विणशे, एम कहे तेने विपरीत परुपणा कहीये ३, ए मिथ्यात्व एम नव पदार्थनुं विपरीतपणुं सरदहे, परुपे, फरसे तेने मिथ्यात्व कहीये. अने जैनमार्गे आत्मा अकृत्रिम, अखंड, अविनाशी, नित्य छे. शरीर मात्र व्यापक छे. तेवारे गौतम स्वामि हाथ जोडी, मान मोडी वंदणा नमस्कार करीने श्री भगवंतने पूछता हवा, स्वामिनाथ! ते जीवने शुं गुण निपनो? तेवारे श्री भगवंते कह्युं, जीवरुप दडीने कर्मरुप गेडीए करी ४ गति, २४ दंडक, ८४ लाख जीवा जोनिमांहि वारंवार परिभ्रमण करे पण संसारनो पार पामे नहि १. हवे बीजा गुणठाणाना लक्षण कहे छे. जेम कोई पुरुष खिरखांडनुं भोजन जम्यो, तेवार पछी वमन कर्युं तेवारे कोईक पुरुषे पूछयुं, भाइ! कांइ स्वाद रह्यो? तेवारे कहे, जे थोडो स्वाद रह्यो. ते समान समकित, अने वम्यो ते समान मिथ्यात्व. १. बिजो दृष्टांत कहे छे, जेवो घंटानो नाद पहेलो गहेर गंभीर, पछी रणको रही गयो ते गहेर गंभीर समान समकित ने रणको रहि गयो ते समान

मिथ्यात्व २. हवे त्रिजो दृष्टात आवानो. जीवरुप आंबो, परणामरुप डाल, ने समकितरुप फल, ते मोहरुप वायरे करी परणामरुप डालथी समकितरुप फल त्रुटयु ने मिथ्यात्वरुप धरतीये आवी पडयु नथी पण वचमा छे, त्यासुधी सास्वादन कहिये, अने ज्यारे धरतीये आवी पडयु, त्यारे मिथ्यात्व. ३. तेवारे गौतमस्वामि हाथ जोडी मान मोडी श्रीभगवतने पूछता हवा, स्वामिनाथ! ते जीवने शु गुण निपनो ? तेवार श्री भगवत कहे छे कृष्णपक्षी हतो ते शुक्लपक्षी थयो, अर्द्ध पुद्गल ससार भोगववो रह्यो, जेम कोई पुरुषने माथे लाख क्रोडनु देणु हतु ते परदेश जईने कमाई आव्यो. देणु देता एक अधेलिनु देणु रह्यु तेहनु व्याज थयु. अर्द्ध पुद्गल ससार भोगववो रह्यो. शास्वादन समकित पाचवार आवे २.

हवे त्रिजा गुणठाणाना लक्षण कहे छे, त्रिजु मिश्र गुणठाणु ते बे वस्तु मळीने मिश्र श्रीखडनो दृष्टात. श्रीखड जेम खाटो ने मिठो तेम मिठाश समान समकित ने खटाश समान मिथ्यात्व. ते जिनमार्ग पण रुडो जाणे तथा अन्य मार्ग पण रुडो जाणे. जेम कोईक नगर बाहिर साधु महापुरुष पधार्या छे, तेने श्रावक वादवा जाय छे, तेवामा मिश्र दृष्टिवाळो मित्र मळ्यो. तेणे पुछयु क्या जावछो तेवारे श्रावक कहे जे, साधु महा पुरुषने वादवा जइये छीये. तेवारे मिश्रदृष्टिवाळो कहे, एहने वादे शु थाय ? तेवारे श्रावक कहे जे महा लाभ थाय. तेवारे कहे जे हु पण आवु. एम कहीने मिश्र गुणठाणावाळे वादवाने पग उपाडयो तेवामा त्रिजो महा

मिथ्यात्वी मित्र मळ्यो. तेणे पूछ्युं के, क्याभणि जावछो ? तेवारे मिश्र गुणठाणावाळो कहे जे, साधु महा पुरुषने वांदवा जइए छीए. तेवारे महा मिथ्यात्वी कहे जे, एहने वांदे शुं थाय ? ए तो मेला घेला छे एम कहीने भोळवी नांख्यो. पाछो बेठो तेवारे ज्ञानि साधुने श्रावके वांदिने पूछ्युं जे, स्वामि ! वांदवा पग उपाड्यो तेहने श्युं गुण निपन्यो ? तेवारे ज्ञानि गुरु कहेछे जे काला अडद सरिखो हतो ते छडिदाल सरिखो थयो. कृष्णपक्षी टळीने शुक्लपक्षी थयो. अनादि कालनो उलटो हतो ते सुलटो थयो. समकित सन्मुख थयो, पण पग भरवा समर्थ नहि. तेवारे गौतम स्वामि हाथ जोडी, मान मोडी, वंदणा नमस्कार करीने श्री भगवंतने पूछता हवा, स्वामिनाथ ! ते जीवने श्युं गुण निपन्यो ? तेवारे श्री भगवंत कहे छे, ते जीव ४ गति २४ दंडकमां भमिने पण देशे उणु अर्द्ध पुद्गल परावर्त्तनमां उत्कृष्टो संसारनो पार पामशे ३.

चोथुं अविरति सम्यक्त्व दृष्टि गुणठाणुं तेना लक्षण ७ जे प्रकृतिने क्षयोपशमावे, अनंतानुबंधि क्रोध १, मान २, माया ३, लोभ ४, सम्यक्त्व मोहनीय ५, मिथ्यात्व मोहनीय ६, मिश्र मोहनीय ७, ए ७ प्रकृतिने कांइक उदय आवे, तेहने क्षय करे, अने सत्तामां दल छे तेने उपशमावे, तेने क्षयोपशम सम्यक्त्व कहिये. ते सम्यक्त्व असंख्याति वार आवे अने ७ प्रकृतिना दलने सर्वथा उपशमावे, ढांके तेहने उपशम सम्क्त्व कहिये. ते समकित पांचवार आवे, अने ७ प्रकृतिना दलने सर्वथा क्षय करे, तेवारे क्षायक समकित कहिये. ते सम्यक्त्व १ वार

आवे. चोथे गुणठाणे आव्यो थको जीवादिक पदार्थ द्रव्यथकि १, क्षेत्रथकि २, कालथकि ३, भावथकि ४, नोकारसी आदि छमासी तप जाणे, सरदहे, परूपे पण फरसि शके नहि तेवारे गोतमस्वामि हाथ जोडि, मान मोडी श्री भगवतने पूछता हवा, स्वामिनाथ ! ते जीवने श्यु गुण निपनो ? तेवारे श्री भगवत कहे, गौतम ! ते जीव समकित व्यवहारपणे शुद्ध प्रवर्त्ततो, ते जीव जघन्य त्रीजे भवे मोक्ष जाय, उत्कृष्टो पदर भवे मोक्ष जाय. वेदक समकित एकवार आवे. एक समयनी स्थिति छे. पूर्वे जो आयुष्यनो बध पडयो न होय तो ७ बोलमा बध पडे नहि नरकनु आयुष्य १, भवनपतिनु आयुष्य २, तिर्यचनु आयुष्य ३, वाणव्यतरनु आयुष्य ४, ज्योतिषीनु आयुष्य ५, स्त्रीवेद ६, नपुसकवेद ७ ए ७ बोलमा आयुष्यनो बध पडे नहि. ते जीव ८ आचार समकितना आराधि, चतुर्विध सघनी वात्सल्यता परम हर्ष भक्तिभरथको जघन्य पहेले देवलोके उपजे, उत्कृष्टो बारमे देवलोके उपजे. पन्नवणानी साखे. पूर्वे कर्मने उदये करीने व्रत पच्चखाण करी न शके, पण अनेक वरसनी श्रमणोपाशकनी प्रवर्ज्यानो पालक कहीये. दशाश्रुत स्कधे श्रावक कह्या छे ते माटे दर्शन श्रावकने, अविरय समदिठी कहिये ४, पाचमु देशविरति गुणठाणु तेहना शु लक्षण, इग्यार प्रकृतिने क्षयोपशमावे ते ७ पुर्वे कहि ते अने अप्रत्याख्यानी क्रोध १, मान २, माया ३, लोभ ४, एव ११ प्रकृतिने क्षय करे तो क्षायक समकित कहिये अने ११ प्रकृति ढाके उपशमावे तो उपशम समकित कहीये अने ११ प्रकृतिने काईक ढाके, काईक क्षय

करे तेहने क्षयोपशम समकित कहीये. पांचमे गुणठाणे आव्यो थको जीवादिक पदार्थ द्रव्यथी, क्षेत्रथी, कालथी भावथी नोकारसी आदि देईने छमासी तप जाणे, सरदहे, परूपे, शक्ति प्रमाणे फरसे. एक पच्चखाणथी मांडीने १२ व्रत, ११ श्रावकनी पडिमां आदरे. जावत् संलेखणा सुधि अनशन करी आराधे तेवारे गौतमस्वामि हाथ जोडि, मान मोडि श्रीभगवंतने पूछता हवा, ते जीवने शुं गुण निपनो? तेवारे श्रीभगवंते कह्युं जघन्य त्रिजे भवे मोक्ष जाय, उत्कृष्टो १५ भवे मोक्ष जाय. जघन्य पहेले देवलोके उपजे, उत्क्रष्टो १२ मे देवलोके उपजे. ते साधुना व्रतनी अपेक्षाये देशविरति कहीये. पण परिणामथी अव्रतनी क्रिया उतरी गइ छे. अल्प इच्छा, अल्प आरंभ, अल्प परिग्रही, सुशिल, सुव्रति, धर्मिष्ट, धर्मव्रति, कल्प उग्रविहारी. महासंवेगविहारी, उदासी, वैराग्यवंत, एकांतआर्य, सम्यगमार्गी, सुसाधु, सुपात्र, उत्तम, क्रियावादि, आस्तिक्य, आराधक, जैनमार्ग-प्रभावक, अरिहंतना शिष्य वर्णव्या छे. गीतार्थ जाणे छे, सिद्धातनी साख छे, श्रावकपणुं एक भवमां प्रत्येक हजारवार आवे. ५. छट्ठुं प्रमत संजति गुणठाणुं तेहनुं शुं लक्षण? १५ प्रकृतिने क्षयोपशमाये ते ११ प्रकृति पूव कहि ते, अने पच्चखाणावरणीय क्रोध १, मान २, माया ३, लोभ ४. एवं १५ प्रकृतिने क्षय करे तो क्षायिक समकित कहिये अने १५ प्रकृतिने ढांके तो उपशम समकित कहिये, अने कांइ ढांके ने कांइ क्षय करे तो क्षयोपशम समकित कहीये. तेवारे गौतमस्वामि हाथ जोडी, मान मोडि श्रीभगवंतने पूछता हवा ते जीवने शुं

गुण निपनो ? तेवारे श्रीभगवते कह्यु जे ते जीव द्रव्यथी, क्षेत्रथी, कालथी, भावथी जीवादिक नव पदार्थने तथा नोकारसी आदि छमासि तप जाणे, सरदहे, परुपे, फरसे. साधुपणु एक भवमा नवसेंवार आवे ते जीव जघन्य त्रिजे भवे मोक्ष जाय उत्कृष्टो १५ भवे मोक्ष जाय. आराधक जीव जघन्य पहले देवलोके उपजे उत्कृष्टो अनुत्तर विमाने उपजे १७ भेदे सजम निर्मळ पाळे, १२ भेदे तपश्चर्या करे पण जोग चपल, कषाय चपल, वचन चपल, दृष्टि चपलताना अश छे तेणे करीने यद्यपि उत्तम अप्रमादि थका रहे छे. तोपण प्रमाद रहेछे माटे प्रमाद पणे करी तथा कृष्णादिक लेशा, अशुभ जोग कोइक काले प्रणति प्रणमे छे माटे कषाय प्रकृष्टमत्त थइ जाय छे, तेहने प्रमत्त सजति गुणठाणु कहिये. ६. सातमु अप्रमत्त सजति गुणठाणु तेहनु शु लक्षण ? पाच प्रमाद छाडे, तेवारे सातमे गुणठाणे आवे ते ५ प्रमादना नाम ॥गाथा॥ मद विषय कषाय, निंदा विगहा पचमा भणिया ॥ ए ए पच पमाया, जीवा पडति ससारे १. ए ५ प्रमाद छाडे अने १६ प्रकृतिने उपशमावे. १५ पूर्वे कहि ते अने सजलनो क्रोध एव १६ प्रकृतिने क्षयोपशमावे तेहने शु गुण निपनो ते जीव जीवादि पदार्थ द्रव्यथी, क्षेत्रथी, कालथी भावथी तथा नोकारसि आदि देईने छमासी तप ध्यान जुगतपणे जाणे, सरदहे, परुपे, फरसे ते जीव जघन्य तेज भवे मोक्ष जाय, उत्कृष्टो त्रिजे भवे मोक्ष जाय. गति तो प्रायेः कल्पातीतनी थाय. ध्यानने विषे, अनुष्टानने विषे, अप्रमत्त उद्यत थका रहेछे तथा शुभ लेश्यापणेज करीने नथी प्रमत्त कषाय जेहने तेहने अप्रमत्त स-

जति गुणठाणुं कहिये. ७. आठमुं नियट्टि बादर गुणठाणुं तेहनुं शुं लक्षण ? १७ प्रकृतिने क्षयोपशमावे, १६ पूर्वे कहि ते अने संजलनो मान ए १७ प्रकृतिने क्षयोपशमावे, ते वारे गौतमस्वामी हाथ जोडि, मान मोडि श्रीभमवंतने पूछता हवा स्वामिनाथ ! ते जीवने शुं गुण निपनो ? तेवारे श्रीभगवंते कह्युं परिणामधारा. अपूर्व करण जे कोइ काले जीवने कोई दिने आव्युं नथी ते श्रेणि जुगत जीवादिक पदार्थ द्रव्यथी, क्षेत्रथी, कालथी, भावथी, नोकारसी आदि दई छमासी तप जाणे, सरदहे, परूपे, फरसे ते जीव जघन्य तेज भवे मोक्ष जाय, उत्कष्टो त्रिजे भवे मोक्ष जाय. इहांथि श्रेणि २ करे–उपशमश्रेणि १, ने क्षपकश्रेणि २. उपशम श्रेणिवालो जीव ते मोहनीय कर्मनी प्रकृतिना दलने उपशमावतो इग्यारमा गुणठाणा सुधि जाय, पडिवाइ पण थाय, हाय मान परिणाम पण परिणमे, अने क्षपक श्रेणिवालो जीव ते मोहनीय कर्मनी प्रकृतिना दलने खपावतो, शुद्ध मूलमांथी निर्जरा करतो, नवमे, दशमे गुणठाणे थइने बारमे गुणठाणे जाय, अपडिवाइज होय, वर्द्धमान परिणाम परिणमे. हवे नियट्टिबादरनो अर्थ ते निवर्त्यो छे बादर कषायथी बादर संपराय क्रियाथी श्रेणि करवे, अभ्यंतर परिणामे अध्यवसाय स्थिर थते बादर चपलताथी निवर्त्यो माटे नियट्टिबादर गुणठाणुं कहिये तथा बिजुं नाम अपूर्व, करणगुणठाणुं पण कहिये. श्यामाटे जे कोइ काले जीवे पूर्वे श्रेणि करि नहोति अने ए गुणठाणे पहिलुंज करण ते पंडित वीर्यनुं आवरण क्षयकरणरूप करणपरिणामधारा वर्द्धनरूप श्रेणि करे तेहने अपूर्वकरण गुणठाणुं कहिये

८. हवे नवमु अनियट्टिबादरगुणठाणु तेहनु शु लक्षण ? एकविश प्रकृतिने क्षयोपशमावे ते १७ प्रकृति पूर्वे कहि ते अने सजलनी माया १, स्त्रीवेद २, पुरुषवेद ३, नपुसकवेद ४ एव २१ प्रकृतिने क्षयोपशमावे तेवारे गौतमस्वामि हाथ जोडी, मान मोडी श्री भगवतने पूछता हवा स्वामिनाथ ! ते जीवने शु गुण निपने ? तेवारे भगवते कह्यु ते जीव जीवादिक पदार्थ तथा नोकारसी आदि देईने छमासी तप द्रव्यथी, क्षेत्रथी, कालथी, भावथी, निर्विकार अमायी विषय निरवछापणे जाणे, सरदहे, परूपे, फरसे ते जीव जघन्य तेज भवे मोक्ष जाय उत्कृष्टो त्रीजे भवे मोक्ष जाय. हवे अनियट्टि बादर ते सर्वथा प्रकारे निवर्त्यो नथी अश मात्र हजी बादर सपराय क्रिया रहि छे माटे अनियट्टिबादर गुणठाणु कहिये. तथा आठमा नवमा गुणठाणाना शब्दार्थ घणा गभिर छे. ते अन्य पच सग्रहादिक ग्रथ तथा सिद्धातथी समजवा. ९ दशमु सूक्ष्मसपराय गुणठाणु तेहनु लक्षण २७ प्रकृतिने क्षयोपशमावे, २१ प्रकृति पूर्वे कहि ते अने हास्य १, रति, २, अरति ३, भय ४, शोक ५, दुगछा ६, एव २७ प्रकृतिने क्षयोपशमावे तेवारे गौतमस्वामि हाथ जोडी मान मोडी श्री भगवतने पृछता हवा, स्वामिनाथ ! ते जीवने शु गुण निपने ? तिवारे भगवते कह्यु ते जीव द्रव्यथी, क्षेत्रथी, कालथी, भावथी जीवादिक पदार्थ तथा नोकारसी आदि देईने छमासी तप निरभिलाप निर्वछक निर्वेदकतापणे नीराशी, अव्यामोह, अविभ्रमपणे जाणे, सरदहे, परूपे, फरसे ते जीव जघन्य तेज भवे मोक्ष जाय, उत्कृष्टो त्रीजे भवे मोक्ष जाय. सूक्ष्म थोडीक लगारेक पातली शी सपराय क्रिया रहे छे

तेहने सुक्ष्म संपराय गुणठाणुं कहिये. १०. इग्यारमुं उपशांतमोह गुणठाणुं तेहनुं लक्षण २८ प्रकृतिने उपशमावे ते २७ प्रकृति पुर्वे कहि ते अने संजलनो लोभ १, एवं २८ मोहनीय कर्मनी प्रकृतिने उपशमावे, सर्वथा ढांके, भस्म भरि प्रछन्न अग्निवत् तिवारे गौतमस्वामि हाथ जोडि मान मोडि श्री भगवंतने पूछता हवा, स्वामिनाथ ! ते जीवने शुं गुण निपनो ? तिवारे श्री भगवंते कह्युं ते जीव जीवादिक पदार्थ द्रव्यथी, क्षेत्रथी, कालथी, भावथी नोकारसी आदि देइने छमासी तप वीतराग भावे जथाख्यात चारित्रपणे जाणे, सरदहे, परूपे, फरसे एहवामां जो काल करे तो अनुत्तर विमानमां जाय, पछी मनुष्य थइ मोक्ष जाय अने जो सूक्ष्म लोभनो उदय थाय तो कषाय अग्नि प्रकटे पछी पडे. दशमांथी सर्वथा पडे. तो पहेले गुणठाणे जाय पण इग्यारमेथी चढवुं तो नथी. उपशांत ते उपशम्यो छे मोह सर्वथा जले करी अग्निउलव्यानिपरे टाल्यो नहि, ढांक्यो छे. माटे उपशांत मोह गुणठाणुं कहिये ११. बारमुं क्षीणमोह गुणठाणुं तेहनुं शुं लक्षण जे २८ प्रकृतिने सर्वथा खपावे, क्षपक श्रेणि, क्षायक भाव, क्षायक समकित, जथाख्यात चारित्र, करणसत्य, जोगसत्य, भावसत्य, अमायी, अकषायी वीतरागी, भावनिर्ग्रंथ, संपूर्ण संवुडा, संपूर्ण भावितात्मा, महातपस्वी, महा सुशिल, अमोही, अविकारी, महाज्ञानी, महाध्यानि, वर्द्धमानपरिणामी, अपडिवाइ थइ अंतर्मुहुर्त्त रहे ए गुणठाणे काल करवो नथी, पुनर्भव छे नहि. छेहले समये पांच ज्ञानावरणिय, नव दर्शनावरणिय, पंचविधअंतराय क्षय करणोत्तम करी तेरमा गुणठा-

णाने पहेले समये क्षय करी, केवल ज्योति प्रकटे माटे क्षीण ते क्षय कर्यो छे मोह सर्वथा जे गुणठाणे तेहने क्षीण मोह गुणठाणु कहिये १२. तेरमु सजोगी केवलि गुणठाणु तेहनु शु लक्षण ? दश बोल सहित तेरमे गुणठाणे विचरे. सजोगी १, सशरिरी २, सलेशी ३, शुक्लेशी ४, जथाख्यात चारित्र ५, क्षायकसमकित ६, पडितवीर्य ७, शुकलध्यान ८, केवलज्ञान ९, केवलदर्शन १०, ए १० बोल सहित जघन्य अतर्मुहुर्त्त उतकृष्टा देशेउणी पूर्व क्रोड सुधि विचरे. घणा जीवने तारि प्रतिबोधि निहाल करीने विजा, त्रिजा शुकलध्यानना पाया-ने ध्याइने चउदमे जाय, सजोगी ते शुभ मन, वचन, कायाना जोगसहित छे, बाहाज्यचलोपकरण छे, गमना-गमनादिक चेष्टा शुभ सहित छे, केवल ज्ञान, केवलदर्शन उपयोग समयांतर अविछिन्नपणे शुद्ध प्रणमे माटे सजोगि केवलिगुणठाणु कहिये १३ हवे चउदमु अजोगी केवली गुणठाणु तेहनु शु लक्षण ? शुक्लध्याननो चोथो पायो समुछिन्नक्रिय अनतरअप्रतिपाती, अनिवृति याता, मनजोग रुधि, वचनजोग रुधि, काय जोग रुधि, आन प्राण निरोध करि, रुपातीत परमशुकलध्यान ध्याता ७ बोलसहित विचरे तेरमे १० बोल कह्या तेहमाथी सजोगी १, सलेशी २, शुकल लेशी ३, ए ३ वर्जीने शेष ७ बोल सहित सकल गिरीनो राजा मेरु तेहनी परे अडोल, अचल, स्थिर, अवस्थाने पामे, शैलेशीपणे रहि, पचलघु अक्षर उच्चार प्रमाण काल रहि, शेष वेद-नीय १, आयुष्य २, नाम ३, गोत्र ४, ए कर्म क्षीण करिने मुक्तिपद पामे. शरिर उदारिक, तेजस, कार्मण

७ कर्मनी सत्ता १ मोहनियकर्म वर्जिने. तेरमे चउदमे गुणठाणे ४ कर्मनी सत्ता. वेदनीय १, आयुष्य २, नाम ३, गोत्र ४. इति पांचमो सत्ताद्वार समाप्तं. ५.

हवे छठो वंधद्वार कहेछे. पहेला गुणठाणाथी ते सातमा गुणठाणा सुधी त्रिजुं गुणठाणुं वर्जिने ८ कर्म बांधे, अने जो ७ बांधे तो आयुष्य वर्जिने त्रिजे, आठमे, नवमे गुणठाणे ७ कर्म बांधे. आयुष वर्जिने. दशमे गुणठाणे ६ कर्म बांधे. आयुष्य १, ने मोहनीय ए २ वर्जिने. इग्यारमे वारमे तेरमे गुणठाणे १ साता वेदनीय बांधे. चउदमे गुणठाणे अवंध० ॥ इति ६ ठो वंधद्वार समाप्तं. ६.

हवे ७ मो वेद ने ८ मो उदयद्वार भेला कहेछे. पहेला गुणठाणाथी ते दशमा गुणठाणा सुधी ८ कर्म वेदे ने ८ नो उदय इग्यारमे, वारमे ७ कर्म वेदे ने ७ नो उदय मोहनीय वर्जिने. तेरमे चउदमे ४ कर्म वेदे ने ४ नो उदय वेदनीय १, आयुष २, नाम ३, गोत्र ४. इति ७ मो वेद ने ८ मो उदयद्वार समाप्तं. ७–८.

हवे नवमो उदीरणाद्वार–पहिला गुणठाणाथी मांडिने ७ मा गुणठाणा सुधी ८ कर्मनी उदीरणा तथा ७ नी करेतो आयुष वर्जिने. आठमे नवमे गुणठाणे ७ कर्मनी उदीरणा ते आयुष वर्जिने तथा ६ नी करे तो आयुष १, मोहनीय २, ए २ वर्जिने. दशमे ६ नी उदीरणा करे. आयुष १, मोहनीय २, ए २ वर्जिने अने ५ नी करे तो आयुष १, मोहनीय २, वेदनीय ३ ए ३ वर्जिने. इग्यारमे वारमे ५ नी उदीरणा आयुष १,

मोहनीय २, वेदनीय ए ३ वर्जिने तथा २ नी करे तो नाम १, गोत्र २, ए २ नी तेरमे गुणठाणे २ कर्मनी उदीरणा नाम १, गोत्र २, ए २ नी करे. चउदमे गुणठाणे उदीरणा करे नहि. इति ९ मो उदीरणाद्वार समाप्त. ९. चेवक० निश्चये.

हवे १० मो निर्जराद्वार कहेछे. पहेलाथी ते ११ मा गुणठाणा सुधी ८ कर्मनी निर्जरा, बारमे ७ कर्मनी निर्जरा मोहनीय वर्जिने, तेरमे चउदमे ४ कर्मनी निर्जरा वेदनीय १, आयुष २, नाम ३, गोत्र ४, ए ४ नी. इति १० मो निर्जराद्वार समाप्त. १०.

हवे इग्यारमो भावद्वार कहेछे उदयभाव १, उपशमभाव २, क्षायकभाव ३, क्षयोपशमभाव ४, पारिणामिकभाव ५, सनिवाइभाव ६, पहेले ने त्रिजे गुणठाणे ३ भाव उदय १, क्षयोपशम २, पारिणामिक ३, बिजे चोथे पाचमे छट्ठे सातमे अने आठमेथी ते इग्यारमा गुणठाणा सुधि उपशम श्रेणिवाळाने ४ भाव–उदय १, उपशम २, क्षयोपशम ३, पारिणामिक ४, तथा कोइक उपशमने ठेकाणे क्षायक पण कहेछे. अने ८ माथी माडिने बारमा सुधि क्षपकश्रेणि–वाळाने ४ भाव–उदय १, क्षयोपशम २, क्षायक ३, पारिणामिक ४, तेरमे चउदमे गुणठाणे ३ भाव–उदय १, क्षायक २, पारिणामिक ३, सिद्धमा २ भाव–क्षायक १, पारिणामिक २. इति ११ मो भावद्वार समाप्त. ११.

हवे पन्नरमो आत्माद्वार कहेछे. आत्मा ८–द्रव्यआत्मा १, कषायआत्मा २, योगआत्मा ३, उपयोग आत्मा ४, ज्ञानआत्मा ५, दर्शनआत्मा ६, चारित्रआत्मा ७, वीर्यआत्मा ८, पहिले त्रिजे गुणठाणे ६ आत्मा. ज्ञान १ ने चारित्र २ ए २ वर्जिने. त्रिजे, चोथे गुणठाणे ७ आत्मा चारित्र वर्जिने. पांचमे गुणठाणे पण ७ आत्मा देशथी चारित्र छे. छट्ठेथी दशमा गुणठाणा सुधि ८ आत्मा. इग्यारमे, बारमे, तेरमे ७ आत्मा. कषाय वर्जिने. चउदमे ६ आत्मा–कषाय ने जोग वर्जिने. सिद्धमां ४ आत्मा. ज्ञानआत्मा १, दर्शनआत्मा २, द्रव्य आत्मा ३, उपयोग आत्मा ४. इति १५ मो आत्माद्वार समाप्तं. १५.

हवे १६ मो जीवभेदद्वार कहेछे. पहेले गुणठाणे १४ भेद लाभे. विजे गुणठाणे ६ भेद लाभे. बेइंद्रिय १, तेइंद्रिय २, चउरिंद्रिय ३, असंज्ञि तिर्यंच पंचेंद्रिय ४ ए ४ ना अपर्जाप्ता ने संज्ञी पंचेंद्रियनो अपर्जाप्तो ने पर्जाप्तो ए ६. त्रिजे गुणठाणे १ संज्ञी पंचेंद्रियनो पर्जाप्तो लाभे. चोथे गुणठाणे २ भेद लाभे. संज्ञी पंचेंद्रियनो अपर्जाप्तो ने पर्जाप्तो ए २. पांचमांथी ते १४ मा गुणठाणा सुधी १ संज्ञी पंचेंद्रियनो पर्जाप्तो लाभे. इति १६ मो जीवभेदद्वार समाप्तं. १६.

हवे १७ मो जोगद्वार कहेछे. पहेले, विजे, ने चोथे गुणठाणे जोग १३ लाभे, बे आहारकना वर्जिने. त्रिजे गुणठाणे १० जोग लाभे. ४ मनना, ४ वचनना, १ उदारिकनो, १ वैक्रेयनो, ए १० लाभे. पांचमे

गुणठाणे १२ जोग आहारकना २ ने एक कार्मणनो ए ३ वर्जीने १२ लाभे छट्ठे गुणठाणे १४ जोग लाभे १ कार्मणनो वर्जिने. सातमे गुणठाणे ११ जोग–४ मनना, ४ वचनना, १ उदारिकनो, १ वैक्रेयनो, १ आहारकनो, एव ११ आठमाथी माडीने १२ मा गुणठाणा सुधि जोग ९ लाभे. ४ मनना, ४ वचनना, ने १ उदारिकनो ए ९. तेरमे गुणठाणे जोग ७ लाभे बे मनना, बे वचनना ए ४ ने उदारिकनो १, उदारिकनो मिश्र २, कार्मणकायजोग ३, एव ७. चउदमे गुणठाणे जोग नथी इति १७ मो जोगद्वार समाप्त. १७.

हवे १८ मो उपयोगद्वार कहेछे पहेले ने त्रिजे गुणठाणे ६ उपयोग लाभे. ३ अज्ञान ने ३ दर्शन. एव ६. बिजे, चोथे, पाचमे गुणठाणे ६ उपयोग लाभे. ३ ज्ञान, ३ दर्शन, एव ६ छठ्ठाथी ते बारमा गुणठाणा सुधि उपयोग ७ लाभे. ४ ज्ञान ने ३ दर्शन एव ७. तेरमे, चउदमे गुणठाणे तथा सिद्धमा २ उपयोग केवल ज्ञान १, ने केवलदर्शन २. इति १८ मो उपयोग द्वार समाप्त. १८.

हवे १९ मो लेश्याद्वार कहेछे. पहेलाथी ते छठ्ठा गुणठाणा सुधी ६ लेश्या लाभे. सातमे गुणठाणे उपलि ३ लेश्या लाभे. आठमेथी माडीने बारमा गुणठाणा सुधि १ शुक्ललेश्या लाभे तेरमे गुणठाणे १ परमशुक्ललेश्या लाभे. चउदमे गुणठाणे लेश्या नथी. इति १९ मो लेश्याद्वार समाप्त. १९.

हवे २० मो चारित्रद्वार कहेछे. पहेलाथी ते चोथा गुणठाणा सुधी कोइ चारित्र नथी. पाचमे गुणठाणे

देशथी सामायिक चारित्र छे. छठे, सातमे गुणठाणे ३ चारित्र लाभे. सामायिक चारित्र १, छेदोपस्थापनीय चारित्र २, परिहार विशुद्धचारित्र ३ ए ३ लाभे. आठमे, नवमे गुणठाणे २ चारित्र लाभे–सामायिक १ छेदोपस्थापनीय २, दशमे गुणठाणे १ सूक्ष्म संपरायचारित्र लाभे. इग्यारमेथी ते चउदमा गुणठाणा सुधि १ जथाख्यातचारित्र लाभे. इति २० मो चारित्रद्वार समाप्तं. २०.

हवे २१ मो समकितद्वार कहेछे. पहेले ने त्रिजे गुणठाणे समकित नथी. त्रिजे गुणठाणे १ सास्वादान समकित लाभे. चोथेथी ते सातमा गुणठाणा सुधि ४ समकित लाभे. उपशम १, क्षयोपशम २, वेदक ३, क्षायक समकित ४. आठमे, नवमे गुणठाणे ३ समकित लाभे. उपशम १, क्षयोपशम २, क्षायक ३. दशमे, इग्यारमे गुणठाणे २ समकित लाभे–उपशम १, क्षायक २. बारमे, तेरमे, चउदमे गुणठाणे तथा सिद्धमां १ क्षायकसमकित लाभे. इति २१ मो समकितद्वार समाप्तं. २१.

हवे २२ मो अल्पबहुत्वद्वार कहे छे. सर्वथी थोडा इग्यारमा गुणठाणावाला एक समये उपशमश्रेणिवाला ५४ जीव लाभे माटे १. तेथी बारमा गुणठाणावाला संखेजगुणा एक समये क्षपकश्रेणिवाला एकसो ने आठ जीव लाभे माटे २. तेथी आठमा, नवमा, दशमा, गुणठाणावाला संखेजगुणा जघन्य बसे, उत्कृष्टा नवसें लाभे माटे ३. तेथी तेरमां गुणठाणावाला संखेजगुणा जघन्य बे क्रोडि, उत्कृष्टा नव क्रोडि लाभे माटे ४.

तेथी मातमा गुणठाणावाला सखेजगुणा जघन्य बसे क्रोडि, उत्कृष्टा नवसें क्रोडि लाभे माटे ५ तेथी छट्ठा गुणठाणावाला सखेजगुणा जघन्य बे हजार क्रोडि, उत्कृष्टा नव हजार क्रोडि लाभे माटे ६. तेथी पाचमा गुणठाणावाला असखेजगुणा तिर्यंच श्रावक भल्या माटे ७. तेथी बिजा गुणठाणावाला असखेजगुणा ४ गतिमा लाभे माटे ८. तेथी त्रिजा गुणठाणावाला असखेजगुणा ४ गतिमा विशेष छे माटे ९. तेथी चोथा गुणठाणावाला असखेजगुणा घणि स्थिति छे माटे १०. तेथी चउदमा गुणठाणावाला ने सिद्धभगवतजि अनतगुणा ११. तेथी पहेला गुणठाणावाला अनतगुणा. एकेंद्रिय प्रमुख सर्व मिथ्यादृष्टि छे माटे १२. इति २२ मो अल्पबहुत्वद्वार समाप्त. २२. इति गुणठाणाना २२ द्वार समाप्त. हवे ६ भाव कहेछे—उदयभाव १, उपशम भाव २, क्षायकभाव ३, क्षयोपशमभाव ४, पारिणामिकभाव ५, सन्निवाइभाव ६, हवे उदयभावना २ भेद जीवउदयनिप्पन्न १ ने अजीवउदयनिप्पन्न २ जीवउदयनिप्पन्नना ३३ बोल पामे. ४ गति, ६ काय, ६ लेश्या, ४ कषाय, ३ वेद, एव २३ ने मिथ्यात्व १, अज्ञान २, अविरति ३, असज्ञिपणु ४, आहारकपणु ५, छद्मस्थपणु ६, सजोगिपणु ७, ससार परिपट्टणा ८, असिद्ध ९, अकेवलि १०, एव ३३. हवे अजीव उदयनिप्पन्नना ३० बोल पामे. ५ वर्ण, २ गंध, ५ रस, ८ स्पर्श, ५ शरिर, ५ शरिरना व्यापार, एव ३० एव उभय मळीने ३३ ने ३० त्रेसठ भेद उभयभावना कह्या. १. हवे उपशमभावे ११ बोल छे. च्यार कषा-

यनो उपशम ४, रागनो उपशम ५, द्वेषनो उपशम ६, दर्शन मोहनीयनो उपशम ७, चारित्र मोहनियनो उपशम ८ एवं ८ मोहनियनी प्रकृति अने उवसमिया दंशण लद्धि ते समकित ९, उवसमियाचरित्तलद्धि १०, उवसमिया अकषाय छउमथ्थ वीतरागलद्धि ११, एवं ११.

हवे क्षायक भावे ३७ बोल छे. ५ ज्ञानावरणिय, ९ दर्शनावरणिय, २ वेदनीयनी, १ रागनी, १ द्वेषनी, ४ कषायनी, १ दर्शनमोहनीयनी, १ चारित्रमोहनीयनी, ४ आयुपनी, २ नामनी, २ गोत्रनी, ५ अंतरायनी, एवं ३७ प्रकृतिने क्षय करे तेहने क्षायकभाव कहिये. ते ९ बोल पामे, क्षायकसमकित १, क्षायक जथाख्यात चारित्र २, केवलज्ञान ३, केवलदर्शन ४, अने क्षायक दानादिलब्धि ५ एवं ९ बोल. ३.

हवे क्षयोपशमभावे ३० बोल छे. ४ ज्ञान प्रथम, ३ अज्ञान, ३ दर्शन, ३ दृष्टि, ४ चारित्र, प्रथम १ चरित्ताचरित्त ते श्रावकपणुं पामे, १ आचार्यगणिनी पदवी, १ चउद पुर्व ज्ञाननी प्राप्ति, ५ इंद्रियनी लब्धि, ५ दानादिलब्धि, एवं सर्व मळी ३० बोल. ४.

हवे पारिणामिकभावना २ भेद. सादिपारिणामिक १, अनादिपारिणामिक २. सादि विणशे, अनादि विणशे नहि. सादिपारिणामिकना अनेक भेद छे. जुनी सुरा मदिरा, जुनो गोल, तांदुल ए आदि ७३ बोल भगवतीनी शाखे छे. अनादि पारिणामिक भावनाना १० बोल. धर्मास्तिकाय १, अधर्मास्तिकाय २,

आकाशास्तिकाय ३, पुद्गलास्तिकाय ४, जीवास्तिकाय ५, काल ६, लोक ७, अलोक ८, भव्य ९, अभव्य १०. एव १०. ५ इने सन्निवाइ भावनाना २६ भागा. १० द्विकसजोगीना, १० त्रिकसजोगीना, ५ चउकसजोगीना, १ पचसजोगिनो एव २६ भागा एहनो विचार श्री अनुयोगद्धार सिद्धातथी जाणवो ६. हवे १४ गुणठाणा उपर १० क्षेपकद्वार उतार छे तेहमा प्रथम हेतुद्वार कह छे. २५ कषाय, १५ जोग, एव ४० ने ६ काय, ५ इद्रिय, १ मन, ए १२ अव्रत एव ५२ ने ५ मिथ्यात्व एव ५७ हेतु. पहेले गुणठाणे ५५ हेतु ते आहारकना २ वर्जिने १. विजे गुणठाणे ५० हेतु ते ५५ माथी ५ मिथ्यात्व टल्या. २ त्रिजे गुणठाणे ४३ हेतु ते ५७ माथी अनतानुबधि ४, उदारिकनो मिश्र १, वैक्रेयनो मिश्र २, आहारकना २, मिथ्यात्व ५, एव १४ वर्ज्या शेष ४३–३. चोथे गुणठाणे ४६ हेतु ते पुर्वे कथा ४३ ते अने उदारिकनो मिश्र १, वेक्रयनो मिश्र २, कार्मण कायजोग ३. ए ३ कथ्या सर्व मळीने ४६–४. पाचमे गुणठाणे ४० हेतु ते पुर्वे ४६ कह्या तेहमांथी अप्रत्याख्यानीनी चोकडि ४, त्रश कायनो अव्रत १, कार्मणकायजोग १, एव ६ घटया, शेष ४० हेतु. ५. छठे गुणठाणे २७ हेतु पूर्वे ४० कह्या तेहमाथी प्रत्याख्यानीवरणियनी चोकडि ४, पाच स्थावरनो अव्रत ५, इद्रिय ५ नो अव्रत ५ ने एक मननो अव्रत १ एव १५ वर्ज्या शेष २५ रह्या ने आहारकना २ वध्या एव सर्व मळी २७ हेतु ६. सातमे गुणठाणे २४ हेतु ते पूर्वे २७ कह्या तेहमाथी उदारिकमिश्र १, वैक्रेयमिश्र २, आहारक-

मिश्र ए ३ वर्ज्या शेष २४ हेतु ७. आठमे गुणठाणे २२ हेतु ते पूर्वे २४ कह्या तेहमांथी वैक्रेयनो १, आहारकनो २, ए २ वर्ज्या. शेष २२ हेतु ८. नवमे गुणठाणे १६ हेतु ते पूर्वे २२ कह्या तेहमांथी हास्य १, रति २, अरति ३, भय ४, शोक ५, दुगंछा ६, ए छ वर्ज्या. शेष १६ हेतु. ९. दशमे गुणठाणे १० हेतु ते ९ जोग ने १ संजलनो लोभ एवं १० हेतु. १०. इग्यारमे बारमे गुणठाणे ९ हेतु ते ९ जोग जाणवा ११-१२. तेरमे गुणठाणे ७ हेतु ते ७ जोग जाणवा. १३. चउदमे गुणठाणे हेतु नथी. १४. इति पहेलो हेतुद्वार समाप्त. १.

हवे बीजो दंडक द्वार कहेछे. पहेले गुणठाणे २४ दंडक, बिजे गुणठाणे १९ दंडक ते ५ स्थावरना वर्ज्या. त्रिजे चोथे गुणठाणे १६ दंडक ते ३ विकलेंद्रिय वर्ज्या. पांचमे गुणठाणे २ दंडक संज्ञिमनुष्य १, संज्ञितिर्यंच २, ए २. छट्टाथी ते चउदमा गुणठाणा सुधि १ मनुष्यनो दंडक. इति बीजो दंडकद्वार समाप्त. २.

हवे त्रिजो जीवाजोनिद्वार कहे छे. पहेले गुणठाणे ८४ लाख जीवाजोनि, बिजे गुणठाणे ३२ लाख ते एकेंद्रियनी वर्जि. त्रिजे चोथे गुणठाणे २६ लाख जीवाजोनि. पांचमे गुणठाणे १८ लाख जीवाजोनि. छट्ठाथी ते १४ मा गुणठाणा सुधि १४ लाख जीवाजोनि. इति त्रिजो जोनिद्वार समाप्त. ३.

हवे चोथो अंतरद्वार कहे छे. पहिले गुणठाणे जघन्य अंतर्मुहूर्त्त, उत्कृष्टो ६६ सागर झाझेरानुं अथवा

१३२ सागर झाझेरानु ते ६६ सागर चोथे गुणठाणे रहे, अतर्मुहूर्त्त त्रीजे गुणठाणे रहि पाछो चोथे गुणठाणे ६६ सागर रहि मिथ्यात्वे आवे. विजाथी माडिने इग्यारमा गुणठाणा सुधि जघन्य अतर्मुहूर्त्त अथवा पल्यनो असख्यातमो भाग ते एटला काल विना उपसम श्रेणी करीने पडे नही. उत्कृष्टो अर्द्धपुद्गल देशे उणु. बारमे, तेरमे ने चउदमे गुणठाणे आतरु नथी. ए एक जीवआश्रि. इति चोथो अतरद्वार समाप्त ४

हवे ५ मो ध्यानद्वार कहे छे. पहेले त्रिजे त्रिजे गुणठाणे २ ध्यान पहेले, चोथे, पाचमे गुणठाणे ३ ध्यान. पहेले, छठे गुणठाणे २ ध्यान–आर्त्त १ ने धर्म २. सातमे गुणठाणे १ धर्मध्यान. आठमेथी माडिने चउदमा गुणठाणा सुधी १ शुक्लध्यान. इति पाचमो ध्यानद्वार समाप्त. ५

हवे छठ्ठो फरसनाद्वार कहे छे. पहेलु गुणठाणु १४ राजलोक स्पर्शे विजु गुणठाणु हेठु पडगवनथी ते छठ्ठी नरक लगे फरसे, तथा उचु अधोगाम विजयथी ते ९ ग्रैवेयक सुधि फरसे. २. त्रिजु गुणठाणु लोकनो असख्यातमो भाग फरसे ३. चोथु गुणठाणु अधोगाम विजयथी १२ मा देवलोक सुधि फरसे अथवा पडगवनथी छठ्ठी नरक सुधी फरसे. ४. पाचमु गुणठाणु पण एमज अधोगामविजयथी १२ मा देवलोक सुधि फरसे ५. छठ्ठाथी ते इग्यारमा गुणठाणावाळा अधोगाम विजयथी ५ अनुत्तरविमान सुधि फरसे. बारमु गुणठाणु लोकनो असख्यातमो भाग फरसे. तेरमु गुणठाणु सर्व लोक फरसे चउदमु गुणठाणु लोकनो असख्यातमो भाग फरसे. ॥ इति ६ ठो फरसना द्वार समाप्त. ॥ ६ ॥

॥ अथ श्री छ आराना बोल. ॥

दस कोडाकोडि सागरोपमना छ आरा जाणवा. तेमां पहेलो सुसमसुसम नामा आरो ४ कोडाकोडि सागरोपम [illegible] जाणवो. तेमां एकलुं सुखमां सुख जाणवुं. ए आराने विषे ३ गाउनुं देहमान, अने ३ पल्योपमनुं [illegible]उखुं. उत्तरते आरे २ गाउनुं देहमान, अने २ पल्योपमनुं आउखुं जाणवुं. ए आरे वसे छप्पन पांसली, अने उत्तरते आरे एकसो अठाविस पांसली जाणवी. ए आराने विषे १ वज्रऋषभनाराच संघयण ने १ समचउरंस संठाण जाणवुं. स्त्रि–पुरुषना रूप सौभाग्य घणा दिपे. ए आराने विषे अठमभक्ते आहारनी इच्छा उपजे. ते वारे शरीर प्रमाणे आहार करे. धरतिनी सरसाइ साकर सरखी जाणवी. उत्तरते आरे खांड सरखी जाणवी. ए आराने विषे १० दश प्रकारना कल्पवृक्ष मनवच्छित सुख पहोंचाडे. ते कल्पवृक्षनां नाम कहेछे.

॥ गाथा ॥ मतं गायभिंगा तुडियंगा । दिव जोइ चित्तगा ॥ चित्तरसा मणवेगा । गिहगारा अणियगणाउ ॥१॥

मतंगाय कहेता मिठा मधुरा रसना कल्पवृक्ष थई आवे १, भिंगा कहेता रत्नजडाव भाजनना कल्पवृक्ष थइ आवे २, तुडियंगा कहेता ऊगणपचास जातिनां वाजित्रना कल्पवृक्ष थइ आवे ३, दिवकहेता रत्नजडाव दीवीओना कल्पवृक्ष थइ आवे ४, जोइ कहेता सूर्यनी ज्योतिना कल्पवृक्ष थइ आवे ५, चित्तगा कहेता चित्रामण

सहित फूलनी माळाना कल्पवृक्ष थइ आवे, ६, चितरसा कहेता चित्तने गमे तेवा रसवति भोजनना कल्पवृक्ष थइ आवे ७, मणनेगा कहेता रत्नजडाव आभरणना कल्पवृक्ष थइ आवे ८, गिहगारा कहेता बेंतालीस भोमिया आवासना कल्पवृक्ष थइ आवे ९, अनियगणाउ कहेता रत्नजडाव नाकने वायरे उडे एहवा वस्त्रना कल्पवृक्ष थइ आवे. १०. ए १० प्रकारना कल्पवृक्ष मनवञ्छित सुख आपे. ए आराने विषे छेक्क थाकता जुगल्ना आउखा आडा ६ मास रहे तेवारे जुगल परभवनु आउखु बांधे. तेवारे जुगलीणी एक जोडलु प्रसवे ते छोरुनी प्रतिपालना ४९ दिन करे. जुगलजुगलीणीने क्षण मात्रनो विजोग न पडे. एकने छींक ने एकने बगासु आवे. मरीने देवता थाय. एहना शरीरनो निहरण देवता करे गति तो १ देवनी जाणवी. ए आराने विषे जुगलीयाने वेर-विरोध, इर्षा, झेहेर नही. इति पहेलो आरो सपूर्ण. ॥ १ ॥

हवे पहेलो आरो उतरीने बीजो आरो बेठो तेवारे अनन्ता वर्ण, गंध, रस, स्पर्शना पर्याय अनन्ता अनन्ता हीणा थया. ए सूसम नामे आरो त्रण कोडाकोड सागरोपमनो जाणवो. तेमा एकलु सुख. ए आराने विषे बे गाउनु देहमान अने बे पल्योपमनु आउखु. उतरते आरे एक गाउनु देहमान ने एक पल्योपमनु आउखु. ए आराने विषे वज्रऋषभनाराच संघयण, समचउरस संठाण. ए आरे एकसो अठावीस पासली, उतरते आरे चोसठ पासली जाणवी. ए आरे छठ्ठ भक्ते आहारनी ईच्छा उपजे. तेवारे शरीर प्रमाणे आहार

करे. धरतिनी सरसाई खांड सरखी. उतरते आरे गोळ सरखी जाणवी. ए आरे १० प्रकारना कल्प वृक्ष मनवंच्छित सूख पहोंचाडे, छेक थाकतां जूगलना आउखा आडा छ मास रहे तेवारे जुगल परभवनुं आउखुं बांधे, तेवारे जूगलाणी एक जोडलुं प्रसवे, छोरुनी प्रतिपालणा ६४ दिन करे. जुगल जुगलीणीने क्षण मात्रनो विजोग न पडे, एकने छींक ने एकने बगासुं आवे. मरिने देवता थाय. एना शरीरनुं निहरण देवंता करे. गति १ देवतानी जाणवि. ईति बिजो आरो संपूर्ण. ॥ २ ॥

हवे बीजो आरो उतरीने त्रिजो आरो बेठो तेवारे अनंन्ता वर्ण, गंध, रस, स्पर्शना पर्याय अनंन्ता हीणा थया. ए सूसमदुसम नामा आरो बे कोडाकोड सागरोपमनो जाणवो. तेमां सुख घणुं ने दुख थोडुं. ए आराने विषे एक गाउनुं देहमान ने एक पल्योपमनुं आउखुं जाणवुं. उतरते आरे ५०० पांचसें धनुष्यनुं देहमान ने क्रोड पूर्वनुं आउखुं जाणवुं. ए आराने विषे वज्र ऋषभ नाराच संघयण ने समचउरंस संठाण जाणवुं. ए आराने विषे चोसठ पांसली जाणवी. उतरते आरे बत्रिस पांसली जाणवी. ए आराने विषे चउथ भक्ते आहारनी इच्छा उपजे. ते वारे शरीर प्रमाणे आहार करे. धरतिनी सरसाइ गोळ सरखी जाणवी. उतरते आरे थोडेरी जाणवी. ए आरे दस प्रकारना कल्पवृक्ष मनवंच्छित सूख पहोंचाडे. छेक थाकतां जुगलना आउखा आडा छ मास रहे ते वारे जुगल परभवनुं आउखुं बांधे. ते वारे जुगलिणी एक जोडलुं प्रसवे. ते छोरुनी प्रतिपालणा ७९

दिन करे. जुगल-जुगलाणीने क्षणमात्रनो विजोग न पडे एकने छींक ने एकने बगासुं आवे तेवारे मरीने देवता थाय. एना शरीरनो निहरण देवता करे. ए ३ आरा जुगलना जाणवा. एकलो जुगल धर्म जाणवो ए आराने विषे जरा, रोग, कुरुप नहि प्रतिपूर्ण अंग-उपांग विषयसुख भोगवे. ते दान पुण्यना फळ जाणवा. ए आराने विषे छेक थाकता चोराशी लाख पूर्व, त्रण वर्ष ने साडा आठ महीना बाकी रह्या तेवारे सर्वार्थसिद्ध महाविमान थकी तेत्रीस सागरोपमनु आउखु भोगवी, चविने विनिता नगरी, नाभी कुलगर राजा पिता, मरुदेवी मातानी कूखे ऋषभदेव स्वामि उपन्या. सवानव मासे जन्म्या. प्रथम ऋषभनु स्वप्न देखि ऋषभदेव नाम दिधु. ऋषभदेव स्वामिए जुगलाधर्म निवारीने असि, मसि, कसि आदि देईने बोतेर कला शीखवी. अनुकंपा निमित्ते विस लाख पुर्वलगे तो कुमरपणे रह्या, अने त्रेसठ लाख पुर्वलगे राज्य भोगव्यु पछी भरतने राज्य आपीने चार हजार पुरुष सघाते संजम लिधो. एक लाख पूर्व लगे संजम पाळ्यो. केवल पामीने अष्टापद पर्वत उपरे पद्मासने बेसीने, दश हजार साधु सघाते स्वामि निर्वाण पधार्या. ते स्वामिना ६ कल्याणिक थया पेहेले कल्याणीके उत्तराषाढा नक्षत्रमा सर्वार्थसिद्ध विमानथकी चविने मातानी कूखे उपन्या. १. बिजे कल्याणीके उत्तराषाढा नक्षत्रमा जन्म्या २ त्रीजे कल्याणीके उत्तराषाढा नक्षत्रमा राज्य बेठा. ३. चोथे कल्याणीके उत्तराषाढा नक्षत्रमा संजम लिधो ४. पांचमे कल्याणीके उत्तराषाढा नक्षत्रमा कैवल्य ज्ञान उपन्यु ५. ए ५ ने

६ ठुं कल्याणीक अभीच नक्षत्रमां मोक्ष पधार्या. ए आराने विषे गति पांच जाणवि. ईतित्रीजो आरो सं० ३.

हवे त्रीजो आरो उतरीने चोथो आरो बेठो. तेवारे अनन्ता वर्ण, गंध, रस, स्पर्शना पर्याय हीणा थया. ए आरो १ कोडाकोड सागरोपममां बेंतालीस हजार वर्ष उणो जाणवो. ए आरो दुसम सूसम नामे जाणवो. तेमां दुःख घणुं ने सुख थोडुं जाणवुं. ए आराने विषे ५०० पांचसे धनुष्यनुं देहमान ने क्रोड पूर्वनुं आउखुं. उतरते आरे सात हाथनुं देहमान ने सवासो वर्षनुं आउखुं. ए आराने विषे छ संघयण ने छ संठाण जाणवा. ए आराने विषे बत्रिस पांसळी ने उतरते आरे सोल पांसळी जाणवी. ए आराने विषे दिन २ प्रते आहारनी इच्छा उपजे. तेवारे ३२ कवलनो आहार करे. धरतिनी सरसाइ सारी. उतरते आरे थोडी जाणवी. ए आरो छेक थाकतां पंच्योतेर वर्ष ने साढाआठ महिना बाकी रह्या तेवारे दशमा देवलोकथी वीस सागरोपमनुं आउखुं भोगवी, चविने माहणकुंड गाम-नगरने विषे ऋषभदत्त ब्राह्मणने घेर देवानंदाजीनी कूंखे महावीर स्वामि उपन्या. तिहां स्वामि साडीब्यासी रात्रि रह्या. त्रासिमी रात्रे शक्रेंद्रनो आसन चल्यो. तेवारे शक्रेंद्रे उपयोग मूकीने जोयुं. प्रभुने भीखाग कुले उपन्या दीठा. अनंन्ते काले अच्छेरुं थयुं. तेवारे हरणगमेषी देवताने कह्युं जे जाओ, जइने महावीर स्वामिनो गर्भ साहरो. साहरीने खत्रीकुंड गाम नगरने विषे, सिद्धार्थ राजाने घेर त्रिसलादेवी क्षत्रियाणीनी कूंखे मुको अने त्रिसलादेवी राणीनी कूंखे पुत्रिपणे गर्भ छे ते देवानंदाजीनी कूंखे

मुको. तेवारे हरणगमेपी देवता तेहतु प्रमाण करी तेज वेळा आव्यो, आवीने भगवतने वदणा नमस्कार करीने कहु, जे स्वामि ! हु तमारो गर्भ साहरुछु ते रुडु जाणजो. तेवारे माता देवानदाजीने अवस्वापिनी निद्रा मूकीने, नाभिथी गर्भ साहरीने त्रिसलादेवीजीनी कूखे मुक्या. तिहा स्वामि सने थईने सवानव मासे जन्म्या. त्रिस वर्ष घरमा रह्या. एकाकीपणे सजम लिधो. सजम लेईने साडाबार वर्ष ने एक पखवाडिया सुधि आकरा तप-जप, ध्यान-ज्ञान करीने स्वामि कैवल्यज्ञान कैवल्यदर्शन, पाम्या, अने ब्होतेर वर्षनु आउखु भोगवीने चोथा आराना ३ वर्ष ने साडा आठ महिना बाकी रह्या ते वारे महावीरस्वामि निर्वाण पधार्या. ते स्वामिना छ कल्याणिक थया तेमा ५ कल्याणिक तो उत्तराफाल्गूणी नक्षत्रमा थया. ते चवन कल्याणीक १, गर्भ साहारण कल्याणीक २, जन्म कल्याणीक ३, दिक्षा कल्याणीक ४, कैवल्यज्ञान कल्याणीक ५, ए पाच ने स्वाति नक्षत्रमा निर्वाण पधारया. ६. ए आराने विषे गति ५ जाणवी महावीर स्वामि निर्वाण पधार्या तेज वखते गौतमस्वामिने कैवल्यज्ञान उपन्यु तेओ बार वर्ष कैवल्य प्रवर्ज्या पाळीने निर्वाण पधार्या. तेज वेळाए सुधर्मास्वामिने कैवल्य ज्ञान उपन्यु, ते आठ वर्ष सुधि कैवल्य प्रवर्ज्या पाळीने निर्वाण पधार्या. तेजवेळाए जबुस्वामिने कैवल्यज्ञान उपन्यु, ते चुमाल्सि वर्षसुधि कैवल्य प्रवर्ज्या पाळीने निर्वाण पधार्या. महावीरस्वामि पछी भरतक्षेत्रमा चोसठ वर्षसुधि कैवल्यज्ञान रह्यु. चोथा आरानो जन्मेलो होय ते पाचमा आरामा मोक्ष जाय.

पांचमा आरानो जन्मेलो पांचमा आरामां मोक्ष जाय नही. जंबुस्वामि मोक्ष पहोंच्या पछी दश बोल विच्छेद गया ते परमअवधिज्ञान १, मनःपर्यवज्ञान २, कैवल्यज्ञान ३, परिहारविशुद्धचारित्र ४, सूक्ष्मसंपरायचारित्र ५, जथाख्यातचारित्र ६, पूलाकलब्धि ७, क्षायकसमकीत ८, आहरकशरिर ९, जिनकल्पीसाधु १०. ए १० बोल, ईति चोथो आरो संपूर्ण. ४

हवे चोथो आरो उतरीने पांचमो आरो बेठो. तेवारे अनंन्ता वर्ण, गंध, रस, स्पर्शना पर्याय हीणा थया. ए आरो दुसमनामा एकलुं दुःख जाणवुं. ए आरो २१ हजार वर्षनो जाणवो. ए आराने विषे ७ हाथनुं देहमान ने १२५ वर्षनुं आउखुं. उतरते आरे १ हाथनुं देहमान ने २० वर्षनुं आउखुं. ए आराने विषे छ संघयण ने छ संठाण जाणवा. उतरते आरे १ छेवटुं संघयण ने १ हुंड संठाण जाणवुं. ए आराने विषे सोल पांसळी, उतरते आरे आठ पांसळी जाणवी. ए आराने विषे दिन २ प्रते आहारनी ईच्छा उपजे. तेवारे शरीर प्रमाणे आहार करे. धरतिनी सरसाइ कांइक सारी जाणवी. उतरते आरे कुंभारना निभाडानी छार सरखी जाणवी. हवे पांचमा आरानां लक्षण कहे छे. मोटा नगर ते गामडा सरिखा थशे १, गाम ते मसाण सरिखा थशे २, भला कुळनां छोरु ते दास--दासीपणा करशे ३, प्रधान ते लालचि थशे ४, राजा ते जमदंड सरिखा थशे. ५, भला कूळनी स्त्री ते लज्जारहित थशे ६, रुडा कूळनी स्त्री वेष्या सरिखि थशे. ७, पोताना

पुत्र पोताने छादे चाल्शे ८, शिप्य, गुरना अपवाद बोल्शे ९, दुर्जन लोक सुखी थशे. १०, सज्जन लोक दुःखि थशे ११, दुर्भक्ष, दुकाळ घणा पडशे १२, उदर, सर्पादिकनी दाद घणी थशे १३, ब्राह्मण अर्थना लोभी थशे १४, हिंसाधर्मना पक्षपक्ष घणा थशे १५, एक धर्मना घणा भेद थशे १६, मिथ्यात्वी देवता घणा पूजाशे १७, मिथ्यात्वी लोक घणा थशे १८, माणसने देवदर्शन दुर्लभ थशे १९, विद्याधरनी विद्याना प्रभाव थोडा थशे २०, गोरस, दुध-दहिंमा सरसाइ थोडी थशे २१, बळद प्रमुखना बळ, आउखा थोडा थशे २२, साधु-साध्विने मासकल्प तथा चोमासा कर्या जेवा क्षेत्र थोडा रहेशे २३, श्रावकनी ११ पडिमा, साधुनी १२ पडिमा विच्छेद जाशे २४, गुरु, शिप्यने भणावशे नहि २५, शिप्य अविनित, कलहकारी थशे २६, अधर्मकारी, झगडाकारी, कलहकारी कुमाणस घणा थशे अने सुमाणस थोडा थशे २७, आचार्य आप आपना गच्छनी परपरा सामाचारि जुदी जुदी प्रवर्तावशे तथा मूढ, मूर्ख जनने मोहिने मिथ्यात्व पासमा पाडशे, उत् सुत्र भाखशे, आप आपनी प्रसशामा राचशे, नदक कुबुद्धि होशे. २८, सरल, भद्रिक, न्याई, प्रमाणिक माणस थोडा थशे २५, म्लेच्छना राज घणा थशे ३०, हिंदु राजा अल्पऋधिया ने थोडा थशे ३१, मोटा कूळना राजा हशे ते निच काम करशे अन्याय, अधर्म, कुव्यसनमा घणा राचशे ३२, ए ३२ लक्षण जाणवा. ए आराने विषे धातु सर्वे विच्छेद जाशे. लोढानी धातु रहेशे. चामडानी मोहरो चालशे. ते धनवत कहेवाशे.

ए आराने विषे एक उपवास करशे ते मासखमण सरिखो थाशे. ए आराने विषे ज्ञान तथा सूत्र सर्व विच्छेद जाशे. तेमां दसवैकालीकना अध्ययन ४ पहेला रहेशे. ते उपरे ४ जीव एकावतारि थाशे. तेनां नाम–दुपसह नामा साधु १, फल्गुणि नामा साध्वि २, नागील श्रावक ३, नागश्रि श्राविका ४. ते आषाढ सुद १५ पूनमने दिने शक्रेंद्रनुं आसन चलशे तेवारे शक्रेंद्र उपयोग मुकी जोशे जे आज पांचमो आरो उतरीने काले छठ्ठो आरो बेसशे तेवारे शक्रेंद्र आवशे ते ४ जीवने कहेशे जे काले छठ्ठो आरो बेसशे माटे आलोवो, पडिकमो, निस्सल्य थाओ. ते ४ जीव सर्व जीवने खमावीने संथारो करशे त्यारे संवर्तक वायरो थाशे तेणे करीने पहाड, पर्वत, गढ, कोठा, वाव, कूवा, सरोवर सर्व वीसराळ थाशे. वैताढ पर्वत १, गंगा २, सिंधु ३, ऋषभ कुट ४, लवणनी खाडी ए ५ वर्जिने शेष सर्व स्थानक त्रुटी पडशे. ते ४ जीव समाधि प्रणामे काळ करीने देवलोकमां जाशे तेवारे ४ बोल विच्छेद जाशे. पेहले पोहरे जैनधर्म विच्छेद जाशे १, बीजे पोहरे ३६३ पाखंडि मिथ्यात्वीनो धर्म विच्छेद जाशे २, त्रीजे पोहरे राजनीति विच्छेद जाशे ३, चोथे पोहरे बादर अग्नि विच्छेद जाशे ४. ए आरे बेसता गति ५ जाणवी. उतरता ४ गति ते मोक्ष अटकी. इति पांचमो आरो संपूर्ण.

हवे पांचमो आरो उतरीने छठ्ठो आरो बेठो तेवारे अनन्ता वर्ण, गंध, रस, स्पर्शना पर्याय हीणा थया. ए आरो २१ एकवीस हजार वर्षनो जाणवो. ए आरो दुसमदुसमनामा एकलुं दुःखमां दुःख जाणवुं,

ए आरे एक हाथनु देहमान ने २० वर्षनु आउखु उतरते आरे मूढाहाथनी काया ने सोळ वर्षनु आउखु ए आराने विषे १ छेवठु संघयण ने हुंड संठाण जाणवु उतरते आरे पण एमज जाणवु ए आराने विषे आठ पासळी, उतरते आरे चार पासळी जाणवी ए आराने विषे ६ वर्षनी स्त्री गर्भ धरशे. ते काळा, कुदर्शनी, रोगी ने रिसाल, नख ने मोवाळा घणा एवा छोकरा घणा जणशे ते कुतरीनी पेरे परीवार भेळो फेरवशे. ए आराने विषे गंगा सिंधु नदि रहेशे तेमा ७२ बील छे, तेमा त्रण त्रण माळ छे, तेमा मनुष्य, तिर्यंच, पर्वी, बीज मात्र रहशे. गंगा सिंधुनो साडीबासठ जोजननो पोहोट छे तेमा रथना चिला प्रमाणे पहोळु ने गाडानी धुरि बुडे एटलु उडु पाणि रहशे तेहमा मच्छ कच्छ घणा थशे. ते ७२ बीलना मनुष्य सांझे ने प्रभाते मच्छ, कच्छ काढीने वेळुमा भारशे. सूर्य घणो तपशे, टाढ घणी पडशे, तेणे करी सीझवाइ रहेशे. तेहनो आहार करशे. तेना हाडका चामडा तिर्यंच चाटीने रहेशे, मानवीना माथानी तुंबलीमा पाणी लाविने पिशे. एणिपेरे २१ एकविस हजार वर्ष पूरा करशे. ए आराने विषे नवकाररहित, समकितरहित, व्रत पचखाण रहित हशे ते एहवा छठा आराने विषे आवीने अवतरशे ते माटे एहवु जाणिने जे जीव जैनधर्म करशे ते जीव सुखि थाशे. ॥ इति ६ आराना बोल संपूर्ण ॥ ६ ॥

॥ अथ श्री कर्म प्रकृतिना बोल. ॥

पहिलुं ज्ञानावरणीय कर्म ते आंखना पाटासमान १, बिजुं दर्शनावरणीय कर्म ते राजाना पोलिया समान २, त्रिजुं वेदनीय कर्म ते मध तथा अफिणे खरड्या खडग समान ३, चोथुं मोहनीय कर्म ते मदिरा-पान समान ४, पांचमुं आयुष्य कर्म ते हेड समान ५, छठुं नाम कर्म ते चितारा समान ६, सातमुं गोत्र कर्म ते कुंभारना चाकडा समान ७, आठमुं अंतराय कर्म ते राजाना भंडारी समान ८, ज्ञानावरणीय कर्मे अनंत ज्ञानगुण ढांक्यो छे. १, दर्शनावरणीय कर्मे अनंत दर्शनगुण ढांक्यो छे २, वेदनीय कर्मे अनंत अव्याबाध आत्मिक सुख रोक्युं छे ३, मोहनीय कर्मे क्षायक समकित गुण रोक्यो छे ४, आयुष्य कर्मे अक्षय स्थिति गुण रोक्यो छे ५, नाम कर्मे अमूर्तिगुण रोक्यो छे ६, गोत्र कर्मे अगुरु लघु गुण रोक्यो छे ७, अंतराय कर्मे अनंत आत्मिक शक्ति गुण रोक्यो छे ८. ज्ञानावरणीय कर्म ते ६ प्रकारे बांधे. पहेले बोले नाणपडिणीयाए ते ज्ञानीना भुंडा बोले १, बिजे बोले नाणनिन्हवणयाए ते ज्ञानीनो उपकार ओळवे २, त्रिजे बोले नाणआसायणाए ते ज्ञानिनी आशातना करे ३, चोथे बोले नाण अंतराएणं ते ज्ञाननी अंतराय पाडे ४, पांचमे बोले नाणपउसेणं ते ज्ञानि उपर द्वेष करे ५, छठे बोले नाणविसंवायणाजोगेणं ते ज्ञानि साथे खोटा झघडा विखवाद करे ६,

ए छ प्रकारे बांधे ते पाच तथा दश प्रकारे भोगवे ते पाच कया ते कहे छे–मति ज्ञानावरणीय १, श्रुत ज्ञानावरणीय २, अवधि ज्ञानावरणीय ३, मनःपर्यव ज्ञानावरणीय ४, केवल ज्ञानावरणीय ५, ए ५, ज्ञान प्रगट थावा द्ये नहि तथा १० प्रकारे भोगवे ते कहे छे–सोयावरणे १, सोयविन्नाणावरणे २, नेत्तावरणे ३, नेत्तविनाणावरणे ४, घाणावरणे ५, घाणविन्नाणावरणे ६, रसावरणे ७, रसविन्नाणावरणे ८, फासावरणे ९, फासविन्नाणावरणे १०. ए १० प्रकारे भोगवे. हवे ज्ञानावरणीय कर्मनी स्थिति जघ० अतर्मुहूर्त्तनी उत्० त्रिश क्रोडाक्रोडि सागरोपमनी अने अवाधा काल करे तो त्रण हजार वर्षनी स्थिति १. हवे दर्शनावरणीय कर्म ६ प्रकारे बांधे ते कहेछे–पहेले बोले दशणपडिणीयाए १, दसणनिएहवणयाए २, दशण आसायणाए ३, दशण अतराएण ४, दशणपउसेण ५, दशण विसवायणाजोगेण ६. ए ६ प्रकारे बांधे ते ९ प्रकारे भोगवे ते कहेछे चक्षुदर्शनावरणीय १, अचक्षुदर्शनावरणीय २, अवधि दर्शनावरणीय ३, कैवल्यदर्शनावरणीय ४, निद्रा ५, निद्रानिद्रा ६, प्रचला ७, प्रचलाप्रचला ८, थिणद्धिनिद्रा ९ ए ९ प्रकारे भोगवे, दर्शनावरणीय कर्मनी स्थिति जघन्य अतर्मुहूर्त्तनी उत्० ३० कोडाक्रोडि सागरोपमनी. अने अवाधा काल करे तो त्रण हजार वर्षनी स्थिति २. त्रिजु वेदनीय कर्म तेहना २ भेद–शातावेदनीय १, अशाता वेदनीय २, तेमा शातावेदनीय दश प्रकारे बांधे ते कहेछे–पाणाणुकपयाए १, भुयाणुकपयाए २, जीवाणुकपयाए ३, सत्ताणुकपयाए ४,

वहुणं पाणाणं भुयाणं जीवाणं सत्ताणं अदुखणयाए ५, असोयणयाए ६, अजुरणयाए ७, अतिप्पणयाए ८, अपिट्टणयाए ९, अपरियावणयाए १०. ए १० प्रकारे वांधे ते ८ प्रकारे भोगवे. मणुणासद्दा १, मणुणारुवा २, मणुणागंधा ३, मणुणारसा ४, मणुणाफासा ५, मणसुहया ६, वयसुहया ७, कायसुहया ८, ए ८ प्रकारे भोगवे. हवे एहनी स्थिति जघ० २ समयनी उत्० १५ कोडाकोड सागरोपमनी. अवाधा काल करे तो जघ० अंतर्मुहूर्तनी उत्० दोढ हजार वर्षनी स्थिति. हवे असातावेदनीय १२ प्रकारे वांधे ते कहे छे—परदुखणयाए १, परसोयणयाए २, परझुरणयाए ३, परटीप्पणयाए ४, परपिट्टणयाए ५, परपरियावणयाए ६, वहुणं पाणाणं भुयाणं जीवाणं सत्ताणं दुःखणयाए ७, सोयणयाए ८, झुरणयाए ९, टीप्पणयाए १०, पिट्टणयाए ११, परियावणयाए ए १२ प्रकारे वांधे ते ८ प्रकारे भोगवे. ते अमणुणासद्दा १, अमणुणारुवा २, अमणुणागंधा ३, अमणुणारसा ४, अमणुणाफासा ५, मणदुहया ६, वयदुहया ७, कायदुहया ८, ए ८ प्रकारे भोगवे. हवे एहनी स्थिति जघ० १ सागरना ७ भाग करीये एवा ३ भाग एक पल्प ने असंख्यातमा भाग उणानी उत्० त्रिस कोडाकोडि सागरोपमनी. एनो आवाधाकाल ३ हजार वर्षनो ३. हवे चोथुं मोहनीय कर्म ते छ प्रकारे वांधे तिव्वकोहे १, तिव्वमाणे २, तिव्वमायाए ३, तिव्वलोहे ४, तिव्वदंसणमोहणिज्जे ५, तिव्वचरित्तमोहणिज्जे ६.

ए ६ प्रकारे बांधे ते २८ प्रकारे भोगवे. अनतानुबंधि क्रोध ते पर्वतनी राइ समान १, अनतानुबंधि मान ते पथ्थरना स्तभ समान २, अनतानुबंधि माया ते वासनी गाठ समान ३, अनतानुबंधि लोभ ते किरमजना रग समान ४. ए चारे गति करे नरकनी, स्थिति करे जावजीवनी, घात करे समकितनी ४, अप्रत्याख्यानी क्रोध ते तलावना खोट समान १, अप्रत्याख्यानी मान ते हाडकाना स्तभ समान २, अप्रत्याख्यानी माया ते घेटाना शृग समान ३, अप्रत्याख्यानी लोभ ते नगरनी खालना कर्दम समान ४, ए चारे गति करे तिर्यचनी, स्थिति करे वर्ष एकनी, घात करे देश व्रतनी ८, पच्चखाणावरणीय क्रोध ते वेलुनी लिटि समान १, पच्चखाणावरणीय मान ते लाकडाना स्तभ समान २, पच्चखाणावरणीय माया ते गोमुत्रिका समान ३, पच्चखाणावरणीय लोभ ते गाडाना खजन समान ४, ए चारे गति करे मनुष्यनी, स्थिति करे चार मासनी, घात करे सर्व व्रतनी १२. सज्वलनो क्रोध ते पाणिनी लिटि समान १, सज्वलनो मान ते नेत्रना स्तभ समान २, सज्वलनी माया ते वासनी छोइ समान ३, सज्वलनो लोभ ते पतग तथा हलिद्रना रग समान ४, ए चारे गति करे देवतानी, स्थिति करे पन्नर दिननी, घात करे केवलज्ञाननी १६. ए १६ कषाय, हवे ९ नोकषाय कहे छे. हास्य १७, रति १८, अरति १९, भय २०, शोक २१, दुगछा २२, स्त्रीवेद २३, पुरुषवेद २४, नपुसकवेद २५, ए चारित्र मोहनीयनी २५ प्रकृति. हवे दसण मोहनीयनी ३ प्रकृति कहे छे—समकित मोहनीय १, मिथ्यात्व मोह-

नीय २, समामिथ्यात्व मोहनीय ३. ए ३ दर्शन मोहनीयनी, एवं सर्व मळी २८ प्रकृति. हवे एनी स्थिति जघ० अंतर्मुहूर्तनी, उत० ७० कोडाकोडि सागरोपमनी. अवाधा काल करे तो जघ० अंतर्मुहूर्त्तनी, उत० ७ हजार वर्षनी छे. ४. हवे पांचमुं आयुष्य कर्म सोल प्रकारे वांधे. तेहमांहि नारकिनुं आयुष्य ४ प्रकारे वांधे ते महारंभयाए १, महापरिग्गहियाए २, कुणिमाहारेणं ३, पंचिंदिय वहेणं ४, तिर्यंचनुं आयुष्य ४ प्रकारे वांधे माइलयाए १, नियडिलयाए २, अलियवयणेणं ३, कुडतोले–कुडमाणे ४. मनुष्यनुं आयुष्य ४ प्रकारे वांधे पगइभद्दयाए १,पगइविणीयाए २, साणुकोसयाए ३, अमच्छरियाए ४, देवतानुं आयुष्य ४ प्रकारे वांधे. सरागसंजमेणं १, संजमासंजमेणं २, वालतवोकमेणं ३, अकामनिजराए ४. ए १६ प्रकारे वांधे. ते ४ प्रकारे भोगवे–नारकि १, देवतानुं आयुष जघ० १० हजार वर्षने अंतर्मुहुर्त अधिकनुं, उत० ३३ सागर ने पूर्वकोडिनो त्रिजो भाग अधिक. मनुष्य १, तिर्यंच २, ए २ नुं आयुष्य जघ० अंतर्मुहूर्त, उत० ३, पल्य ने पूर्वकोडिनो त्रिजो भाग अधिक. ५. हवे छट्ठुं नाम कर्म तेहना २ भेद–शुभनाम १, अशुभनाम २ तेमां शुभनाम कर्म ४ प्रकारे वांधे–कायुजुयाए १, भासुजुयाए २, भावुजुयाए ३, अविसंवायणाजोगेणं ४ ते १४ प्रकारे भोगवे, इठासद्दा १, इठारुवा २, इठागंधा ३, इठारसा ४, इठाफासा ५, इठागइ ६, इठाठिइ ७, इठेलावणे ८, इठाजसोकित्ती ९, इठेउठाणकम्मवलवीरियपुरिसाकारपरक्कमे १०, इठसरया ११, कंतसरया १२, पियसरया १३,

मणुणसरया १४ ए १४ प्रकारे भोगवे. अशुभनाम कर्म ४ प्रकारे बांधे–कायअणूजुयाए १, भासाणुजुयाए, भावाणूजुयाए ३, विसंवायणाजोगेण ४ ते १४ प्रकारे भोगवे–अणिठासद्दा १, अणिठारुवा २, अणिठागंधा ३, अणिठारसा ४, अणिठाफासा ५, अणिठागइ ६, अणिठाठिइ ७, अणिठेलावण्णे ८, अणिठाजसोकित्ति ९, अणिठेउठाणकम्मबलवीरियपुरिसाकारपरक्कमे १०, हिणसरया ११, दिणसरया १२, अणिठसरया १३, अकंतसरया १४ ए १४ प्रकारे भोगवे.

हवे नाम कर्मनी ९३ प्रकृति कहे छे–नरकगति १, तिर्यंचगति २, मनुष्यगति ३, देवगति ४, एकेंद्रिय जाति ५, बेइंद्रियजाति ६, तेइंद्रिय जाति ७, चउरिंद्रिय जाति ८, पचेंद्रियजाति ९, उदारिकशरिर १०, वैक्रेयशरिर ११, आहारकशरिर १२, तेजसशरिर १३, कार्मणशरिर १४, उदारिकअगोपाग १५, वैक्रेयअगोपाग १६, आहारकअगोपाग १७, उदारिकबंधन १८, वेक्रेयबंधन १९, आहारकबंधन २०, तेजसबंधन २१, कार्मणबंधन २२, उदारिकसंघातन २३, वेक्रेयसंघातन २४, आहारकसंघातन २५, तेजससंघातन २६, कार्मणसंघातन २७, वज्रऋषभनाराचसंघयण २८, ऋषभनाराचसंघयण २९, नाराचसंघयण ३०, अर्द्धनाराच संघयण ३१, किल्कसंघयण ३२, छेवट्ठसंघयण ३३, समचउरससंठाण ३४, निगोहपरिमंडलसंठाण ३५, सादिसंठाण ३६, वामनसंठाण ३७, कुब्जसंठाण ३८, हुंडसंठाण ३९, कालोवर्ण ४०, निलोवर्ण ४१, रातो

वर्ण ४२, पिलोवर्ण ४३, धोलोवर्ण ४४, सुरभिगंध ४५, दुरभिगंध ४६, तिखो रस ४७, कडवो रस ४८, कसायलो रस ४९, खाटो रस ५०, मिठो रस ५१, खरखरो स्पर्श ५२, सुंहालो फरस ५३, भारि फरस ५४, हलुवो फरस ५५, टाढो फरस ५६, उन्हो फरस ५७, चोपडो फरस ५८, लुखो फरस ५९, नरकानुपूर्वी ६०, तिर्यंचानुपूर्वी ६१, मनुष्यानुपुर्वी ६२, देवतानुपुर्वी ६३, शुभविहायगति ६४, अशुभविहायगति ६५, ए ६५ पिंडप्रकृति थइ. पराघातनाम ६६, उस्वासनाम ६७, अगुरुलघुनाम ६८, आतापनाम ६९, उद्योतनाम ७०, उपघातनाम ७१, तीर्थंकरनाम ७२, निर्माणनाम ७३, त्रशनाम ७४, वादरनाम ७५, प्रत्येक नाम ७६, पर्याप्त नाम ७७, स्थिर नाम ७८, शुभ नाम ७९, सौभाग्य नाम ८०, सुस्वर नाम ८१, आदेय नाम ८२, जशोकिर्ति नाम ८३, स्थावर नाम ८४, सुक्ष्म नाम ८५, साधारण नाम ८६, अप्रजाप्त नाम ८७, अस्थिर नाम ८८, अशुभ नाम ८९, दौर्भाग्य नाम ९०, दुस्वर नाम ९१, अनादेय नाम ९२, अजशोकिर्ति नाम ९३. ए ९३ प्रकृति थइ तेह्मां १० बंधननी अधिक भेलता १०३ प्रकृति ग्रंथवाला पण कहे छे. अथवा नामकर्मनी ४२ पण खरी. गति १, जाति २, शरिर ३, अंगोपांग ४, बंधन ५, संघातन ६, वर्ण ७, गंध ८, रस ९, फरस १०, संघयण ११, संठाण १२, आनुपूर्वी १३, विहायगति १४ ए १४ अने प्रत्येक प्रकृति ८, त्रसनो दशको १०, स्थावरनो दशको १०, एवं ४२ थइ तथा विस्तारे चउह्नी ६५

तथा प्रत्येक प्रकृति ८, त्रसनो दशको १०, स्थावरनो दशको १०, एव विस्तारे ९३ प्रकृति थइ. नामकर्मनी स्थिति जघन्य आठ मुहूर्त्तनी, उत्० विश कोडाकोडि सागरोपमनी अबाधा काल बे हजार वर्षनो ६ हवे गोत्रकर्मना २ भेद–उचगोत्र १, निचगोत्र २ तेहमा उचगोत्र ८ प्रकारे बाधे जाइअमदेण १, कुलअमदेण २, बलअमदेण ३, रुवअमदेण ४, तवअमदेण ५, सुयअमदेण ६, लाभअमदेण ७, इस्सरियअमदेण ८, ए आठ मद अणकरवे करि उचगोत्र बाधे ते ८ प्रकारे भोगवे–जाइविसिठिया १, कुलविसिठिया २, बलविसिठिया ३, रुवविसिठिया ४, तववीसिठिया ५, सुयविसिठिया ६, लाभविसिठिया ७, इस्सरियविसिठिया ८, ए ८ प्रकारे भोगवे १. हवे निचगोत्र ८ प्रकारे बाधे ते जाइमएण १,कुलमएण २,जावइस्सरियमएण ए ८ मद करवे करी नीच गोत्र बाधे ते ८ प्रकारे भोगवे जाइविहिणया जावइस्सरियविहिणया २,गोत्रकर्मनी स्थिति जघ० ८ मुहूर्त्तनी, उ० त्रिस कोडाकोडि सागरोपमनी. अबाधा काल बे हजार वर्षनो. ७. हवे ८ मु अतरायकर्म पाच प्रकारे बाधे दानातराय १, लाभातराय २, भोगातराय ३, उवभोगातराय ४, वीर्यातराय ५. ए ५ अतराय पाडवे करी अतरायकर्म बाधे. ते पाच प्रकारे भोगवे–दानातराय १, लाभातराय २, भोगातराय ३, उवभोगातराय ४, वीर्यातराय ५ ए ५ पामे नहि. ए अतरायकर्मनी स्थिति जघन्य अतर्मुहूर्त्तनी, उत्० त्रिस कोडाकोडि सागरोपमनी. अबाधा काल ३ हजार वर्षनो. ८. बाध्यानी ८५ प्रकृति–ज्ञानावरणीयनी ६, दर्शनावरणीयनी

६, वेदनीयनी २२, मोहनीयनी ६, आयुपनी १६, नामनी ८, गोत्रनी १६, अंतरायनी ५. एवं सर्व मळी ८५ प्रकृति बांध्यानी जाणवी. भोगव्यानी ९३ प्रकृति ते ज्ञानावरणीयनी १०, दर्शनावरणीयनी ९, वेदनीयनी १६, मोहनीयनी ५, ते सम्मत्तवेयणिज्झे १, मिछत्तवेयणिज्झे २, सम्मामिछत्तवेयणिज्झे ३, कसायवेयणिज्झे ४, नोकसायवेयणिज्झे ५, ए ५. आयुपनी ४, नामनी २८, गोत्रनी १६, अंतरायनी ५, ए सर्व मळी ९३ प्रकृति भोगव्यानी जाणवी. अथवा १४८ प्रकारे पण भोगवे ते पांच ज्ञानावरणीयनी ५, दर्शनावरणीयनी ९, वेदनीयनी २, मोहनीयनी २८, आयुपनी ४, नामकर्मनी ९३, गोत्रकर्मनी २, अंतरायनी ५, एवं सर्व मळीने १४८ प्रकृति जाणवी. तथा बंधन नामकर्मनी १० प्रकृति ग्रंथांतरे कही छे. ते भेळवतां १५८ प्रकृति पण थाय. अथवा मुळ प्रकृति ८, तेनी उत्तर प्रकृति ३१, ज्ञानावरणीयनी ५, दर्शनावरणीयनी ९, वेदनीयनी २, मोहनीयनी २, आयुपनी ४, नामनी २, गोत्रनी २, अंतरायनी ५, एवं ३१ प्रकृति थाय. तेनो विस्तार १४८ कर्म प्रकृति जाणवी. ए बोल सिद्धांत प्रमाणे छे.

॥ ईति कर्म प्रकृतिना बोल समाप्तम्. ॥

॥ अथ श्री २३ पद्विनो थोकडो. ॥

प्रथम ७ एकेंद्रिय रत्न, ७ पचेंद्रिय रत्न, ९ मोटी पद्वि. तेमा चक्ररत्न १, छत्ररत्न २, चर्मरत्न ३, दडरत्न ४, असीरत्न ५, मणिरत्न ६, कागणिरत्न ७. ए ७ एकेंद्रियरत्नना नाम, सेनापती १, गाथापति २, वार्द्धिक ३, पुरोहित ४, स्त्री ५, अश्व ६, गज ७, ए ७ पचेंद्रिय रत्नना नाम, अरिहतनी १, चक्रवर्तिनी २, बळदेवनी ३, वासुदेवनी ४, केवळीनी ५, साधुनी ६, श्रावकनी ७, सम्यक्द्रष्टिनी ८, मडळीक राजानी ९. ए ९ मोटी पद्वि एव सर्व मळी २३ पद्वि.

हवे १४ रत्न शु शु काम करे ने कहे छे—चक्र रत्न षट् खड साधता मार्ग बतावे १, छत्र रत्न ४८ कोश प्रमाणे छाया करे २, चर्मरत्न नदी आदे पार उतारे ३, दडरत्न तमस गुफाना बार उघाडे ४, असीरत्न शत्रूने हणे ५, मणिरत्न उद्योत करे ६, कागणिरत्न ४९ माडला आळेखे तथा तोल माप वधारे ७, सेनापति देश साधे ८, गाथापति धान्य, रसवती निपजावे ९, वार्धिक आवास घर निपजावे १०, पुरोहित या साजा

करे तथा शांति कर्म करे, विघ्न टाळे ११, स्त्री रत्न भोग साधनना कामसां आवे १२, अश्व अने गज ए बन्ने चढवाने काम आवे १४.

ते १४ रत्न क्यां क्यां उपजे ते कहे छे-चक्र, छत्र, असी, दंड ए चार रत्न आयुद्ध शाळामां उपजे; चर्म, मणि अने कागणि ए ३ रत्न लक्ष्मीना भंडारमां उपजे; सेनापती, गाथापती, वार्धिक, पुरोहित ए ४ रत्न पोताना नगरमां उपजे; स्त्री रत्न विद्याधरनी श्रेणिमां उपजे; अश्व अने गज ए २ रत्न वैताढने मूळे उपजे.

हवे १४ रत्ननी कायानुं परमाण कहे छे–चक्र, छत्र अने दंड ए ३ रत्न वाम (४ हाथ) प्रमाणे; चर्मरत्न बे हाथ प्रमाणे. खड्ग रत्न ५० आंगळनुं लांबु, १६ आंगळनुं पहोळुं अने अर्द्ध आंगळनुं जाडुं; मणिरत्न ४ आंगळनुं लांबु अने बे आंगळनुं पहोळुं; कागणि रत्नने छ तळां, आठ खूणा, बार हांशो, सोनीनी अहिरणने संठाणे एक आंगळनुं लांबु, पहोळुं अने उंचुं छे. सेनापती, गाथापती, वार्द्धिक, पुरोहित ए ४ रत्ननी अवगाहना चक्रवर्ति प्रमाणे उंची, स्त्री रत्न चक्रवर्तिथी ४ आंगळ नीची, अश्वरत्न १०८ आंगळनो लांबो कानना मूळथी ते पुंछना मूळ लगे अने ८० आंगळनो उंचो अने गजरत्न चक्रवर्तिथी बमणो उंचो होय. ए २३.

हवे जे गतिमांथी नीकळ्यो ते केटली पदवी पामे ते कहे छे–पहेली नरकना नीकळ्या १६ पदवी पामे. ते २३ मांथी ७ एकेंद्रिय रत्न वर्ज्या १; बीजी नरकना नीकल्या १५ पदवी पामे. पुर्वे १६ कही तेमांथी १

चक्रवर्तिनी वर्जि २, त्रीजि नरकना नीकल्या १३ पदवी पामे ते १५ माथी वळदेव अने वासुदेव वर्ज्या ३; चोथी नरकना नीकल्या १२ पदवी पामे ते १३ माथी १ तीर्थंकर वर्ज्या ४, पाचमी नरकना नीकल्या अग्यार पदवी पामे ते १२ माथी एक केवळी वर्ज्या ५, छठी नरकना नीकळ्या दश पदवी पामे ते साधुजी वर्ज्या ६, सातमी नरकना नीकळ्या अश्व १, गज २, सम्यक्त्वद्रष्टिनी ३, ए ३ पदवी पामे ७, भवनपति, वाणव्यतर अने ज्योतिषी ए ३ ना नीकल्या एकविस पदवी पामे ते वासुदेव अने तीर्थंकर ए बे वर्ज्या, पृथवी, पाणी, वनस्पति, गर्भज मनुष्य अने गर्भज तिर्यंच एटलाना नीकल्या १९ पदवी पामे ते २३ माथी तीर्थंकर, चक्रवर्ति, वळदेव, वासुदेव ए ४ वर्ज्या. बेंद्रिय, ॱद्रिय, चउरेंद्रिय, समुर्छिमतिर्यंच अने समुर्छिम मनुष्य ए ५ ना नीकल्या १८ पदवी पामे ते १९ माथी एक केवळी वर्ज्या तेउ, वाउना नीकल्या नव पदवी पामे ते ७ एकेंद्रिय रत्न अने हाथी, घोडो ए ९ पदवी पामे. पन्नर परमाधामि अने पहेला किल्बिषीना नीकल्या १८ पदवी पामे ते २३ माथी चार उत्तम पुरुष अने एक केवलि वर्ज्या. ऊपला बे किल्बिषीना नीकल्या अग्यार पदवी पामे ते १८ माथी सात एकेंद्रिय वर्ज्या. शेष ११ पामे. सुधर्म १, ईशान २, ए बे देवलोकना नीकल्या २३ पदवी पामे. त्रिजाथी ते आठमा देवलोक सुधीना तथा नव लोकांतिकना नीकल्या १६ पदवी पामे ते २३ माथी सात एकेंद्रिय रत्न वर्ज्या, शेष १६ पामे. नवमाथी नव ग्रैवेयक सुधीना नीकल्या चउद पदवी पामे.

ते १६ मांथी अश्व १ अने गज २, ए बे वर्ज्या, शेष १४ पामे. पांच अनुत्तर विमानना नीकळया आठ पदवी पामे ते २३ मांथी १४ रत्न अने एक वासुदेवा वर्ज्या शेष ८ पामे. संज्ञिमां १५ पदवी लाभे ते २३ मांथी सात एकेंद्रिय अने एक केवळीनी ए ८ वर्जि, शेष १५ लाभे. असंज्ञिमां आठ पदवी लाभे ते सात एकेंद्रिय अने एक समकीतनी. तीर्थंकर तथा चक्रवर्तिमां छ पदवो लाभे ते तीर्थंकरनी १, चक्रवर्तिनी २, मंडळिकनी ३, समकितनी ४, साधुनी ५ अने केवळिनी ६. वासुदेवमां त्रण पदवी लाभे–वासुदेवनी १, समकितनी २, अने मंडळिकनी ३. वळदेवमां पांच पदवी लाभे–वळदेवनी १, मंडळिकनी २, साधुनी ३. केवळीनी ४, अने समकित द्रष्टिनी ५. मनुष्यमां तेर पदवी लाभे ते नव महोटी पदवी अने सेनापति १, गाथापति २, वार्द्धिक ३, पुरोहित ४, एवं सर्व मळी १३ पदवी लाभे. मनुष्यणीमां पांच पदवी लाभे–समकितनी १, श्राविकानी २, साध्विनी ३, केवळीनी ४, अने स्त्रीरत्ननी ५. ॥इति २३ पदवीनो थोकडो समाप्तम्.॥

॥ अथ श्री सीझणा द्वारनो थोकडो. ॥

१. पहेली नरकना नीकल्या एक समये १० सीझे, २. बीजी नरकना नीकल्या एक समये १० सीझे. ३. त्रिजी नरकना नीकल्या एक समये १० सीझे, ४. चोथी नरकना नीकल्या एक समये ४ सीझे, ५ भवनपतिना नीकल्या एक समये १० सीझे, ६ भवनपतिनी देवीना नीकल्या एक समये ५ सीझे, ७. पृथ्वीना नीकल्या एक समयमा ४ सीझे, ८. पाणीना नीकल्या एक समयमा ४ सीझे, ९. वनस्पतिना नीकल्या एक समयमा ६ सीझे, १० पचेंद्रियतिर्यच गर्भजना नीकल्या एक समयमा १० सीझे, ११. तिर्यचणीना नीकल्या एक समयमा १० सीझे, १२. मनुष्यना नीकल्या एक समयमा १० सीझे, १३. मनुष्यणीना नीकल्या एक समयमा २० सीझे, १४. वाणव्यतरना नीकल्या एक समयमा १० सीझे, १५. वाणव्यतरनी देवीना नीकल्या एक समयमा ५ सीझे, १६. ज्योतिषीना नीकल्या एक समयमा १० सीझे, १७. ज्योतिषीनी देवीना नीकल्या एक समयमा २० सीझे, १८. वैमानिकना नीकल्या एक समयमा १०८ सीझे, १९. वैमानीकनी देवीना नीकल्या एक समयमा २० सीझे, २०. स्वलिंगी सीझे तो १०८ सीझे, २१. अन्यलिंगी सीझे तो १० सीझे, २२. गृहस्थलिंगे सीझे तो ४ सीझे, २३. स्त्री लिंगे २० सीझे, २४. पुरुषलिंगे १०८ सीझे, २५. नपुसकलिंगे १० सीझे, २६ ऊर्द्धलोके ४ सीझे, २७. अधोलोके २० सीझे, २८. त्रिछालोके १०८ सीझे, २९. उत्कृष्टि अवगाहनावाळा एक समयमा २ सीझे, ३० जघन्य अवगाहनावाळा एक समयमा

४ सीझे, ३१. मध्यम अवगाहनावाळा एक समयमां १०८ सीझे, ३२. समुद्रमां वे सीझे, ३३. नदी प्रमुख शेप जलमां ३ सीझे, ३४. तीर्थमां १०८ सीझे, ३५. अतीर्थमां १० सीझे, ३६. तीर्थंकर २० सीझे, ३७. अर्तार्थंकर १०८ सीझे, ३८. स्वयंबुद्ध ४ सीझे, ३९. प्रत्येक बुद्ध १० सीझे, ४०. बुद्धबोहि १०८ सीझे, ४१. एक सिद्धा ते एक समयमां १ सीझे, ४२. अनेकसिद्धा ते एक समयमां उत्कृष्टा १०८ सीझे, ४३. विजय विजय प्रत्ये एक समयमां विस विस सीझे, ४६. भद्रशाळवन १, नंदनवन २, सोमनसवन ३, ए त्रणमां चार चार सीझे, ४७. पंडगवनमां बे सीझे, ४८. अकर्मभूमिमां १० सीझे, ४९. कर्मभूमिमां १०८ सीझे, ५३. पहेले १, वीजे २, पांचमे ३, छठ्ठे ४. ए ४ आरे १० दश सीझे, ५५. त्रिजे १, चोथे २, ए बे आरे १०८ एकसो आठ सीझे, ५७. अवसर्पिणी १, ऊत्सर्पिणी २. ए बेमां १०८ एकसो आठ सीझे, ५८. नोऊत्सर्पिणी, नोअवसर्पिणीमां १०८ सीझे, ५९. एकथी मांडीने ३२ लगे सीझे तो आठ समय लागे, ६०. तेत्रीसथी मांडीने ४८ सुधी सीझे तो सात रामय लागे, ६१. ओगणपचासथी मांडीने ६० सुधी सीझे तो छ समय लागे, ६२. एकसठथी मांडीने ७२ सुधी सीझे तो ५ समय लागे, ६३. तोंतेरथी मांडीने ८४ सुधी सीझे तो ४ समय लागे, ६४. पंच्यासीथी मांडीने ९६ सुधी सीझे तो ३ समय लागे, ६५. सत्ताणुंथी मांडीने १०२ सुधी सीझे तो बे समय लागे, ६६. एकसोत्रणथी मांडीने १०८ सुधी सीझे तो १ समय लागे.

॥ इति श्री सीझणा द्वार समाप्तम्. ॥

॥ अथ श्री विरहद्वारनो थोकडो. ॥

समुच्चय चार गतिनो विरहकाळ जघन्य एक समयनो, ऊत्कृष्टो बार मुहूर्त्तनो. पहेली नरके जघन्य एक समयनो, ऊत्कृष्टो २४ मुहूर्त्तनो १. बीजी नरके ज० १ समयनो, ऊ० ७ दिवसनो २. त्रीजी नरके ज० १ समयनो, ऊ० १५ दिवसनो ३. चोथी नरके ज० १ समयनो, ऊ० १ मासनो ४. पांचमी नरके ज० १ समयनो, ऊ० २ मासनो ५ छठ्ठी नरके ज० १ समयनो, ऊ० ४ मासनो ६. सातमी नरके ज० १ समयनो, ऊ० ६ मासनो ७. ए प्रमाणे नारकीने ऊपजवानो तथा चववानो विरह पडे ते कह्यो.

दश भवनपतिने ज० १ समयनो, ऊ० २४ मुहूर्त्तनो. पांच एकेंद्रिय अविरहिया सख्याताने ठामे सख्याता ऊपजे, असख्याताने ठामे असख्याता ऊपजे, अनन्ताने ठामे अनता ऊपजे, समय समय ऊपजे, समय समय चवे. त्रण विगलेंद्रियनो ज० १ समयनो, ऊ० अंतर्मुहूर्त्तनो. समूर्छिम, तिर्यंच, पचेंद्रियनो ज० १ समयनो ऊ० अंतर्मुहूर्त्तनो. गर्भज तिर्यंच पचेंद्रियनो ज० १ समयनो, ऊ० १२ मुहूर्त्तनो. समूर्छिम मनुष्यनो ज० १ समयनो, ऊ० २४ मुहूर्त्तनो गर्भज मनुष्यनो ज० १ समयनो, ऊ० १२ मुहूर्त्तनो. वाणव्यंतर, ज्योतिषी अने वैमानिकमां पहेला, बीजा देवलोक सुधीनो ज० १ समयनो, ऊ० २४ मुहूर्त्तनो. त्रीजे देवलोके ज० १ समयनो, ऊ० ९ दिन अने वीस मुहूर्त्तनो. चोथे देवलोके ज० १ समयनो, ऊ० १२ दिवस अने १० मुहूर्त्तनो.

पांचमे देवलोके ज० १ समयनो, ऊ० साडी बावीस दिवसनो. छठे देवलोके ज० १ समयनो, ऊ० ४५ दिवसनो. सातमे देवलोके ज० १ समयनो, ऊ० ८० दिवसनो विरहकाल. आठमे देवलोके ज० १ समयनो, ऊ० १०० दिवसनो. नवमे, दशमे देवलोके ज० १ समयनो, ऊ० संख्याता मासनो ज्यांलगे वरस न होय. अग्यारमे, बारमे देवलोके ज० १ समयनो, ऊ० संख्याता वरसनो ज्यांलगे सो वरस न होय. पहेली त्रीके ज० १ समयनो, ऊ० संख्याता वर्षना सेंकडा ज्यांलगे हजार वर्ष न होय. बीजी त्रीके ज० १ समयनो, ऊ० संख्याता वर्षना हजार ज्यांलगे लाख वर्ष न होय. त्रीजी त्रीके ज० १ समयनो, ऊ० संख्याता लाख वर्षनो ज्यां लगे क्रोड वर्ष न होय. चार अनुत्तर विमानमां ज० १ समयनो, ऊ० पल्यना असंख्यातमा भागनो. सर्वार्थसिद्धमां ज० १ समयनो, ऊ० पल्यना संख्यातमा भागनो. सिद्धनो ज० १ समयनो, ऊ० छ मासनो. चार गतिमां पंचेंद्रिय आश्री ज० १ समयनो ऊ० १२ मुहूर्त्तनो. सर्व इंद्र स्थानकनो विरह काल ज० १ समयनो, ऊ० छ मासनो.

॥ इति श्री विरह द्वारनो थोकडो समाप्तम्. ॥

॥ अथ श्री पांच देवनो थोकडो. ॥

पहेलु नामद्वार १, बीजु गुणद्वार २, त्रिजु उववाय द्वार ३, चोथु स्थितिद्वार ४, पाचमु ऋद्धि तथा विकुरणा द्वार ५, छट्ठु चवणद्वार ६, सातमु सचिठणाद्वार ७, आठमु अंतरद्वार ८, नवमु अल्पबहुत्वद्वार ९, ए ९ द्वार पाच देव उपर उत्तारे छे. भविद्रव्यदेव १, नरदेव २, धर्मदेव ३, देवाधिदेव ४, भावदेव ५, ए पहेलु नामद्वार कह्यु १.

मनुष्य तथा तिर्यच, पचेंद्रिय जेने देवतामा उपजवु छे तेने भवियद्रव्य देव कहीये १, चउद रत्न, नव निधान जेने होय तेने नरदेव कहीये २, साधुना सत्यावीस गुणे करी सहित होय तेने धर्म देव कहीये. ३, अढार दोष रहित अने बार गुणे करी सहित होय तेने देवाधिदेव कहिये. अढार दोष ते–अज्ञान १, क्रोध २, मद ३, मान ४, माया ५, लोभ ६, रति ७, अरति ८, निद्रा ९, शोक १०, असत्य ११, चोरी १२, मत्सर १३, भय १४, प्राणिवध १५, प्रेम १६, क्रिडाप्रसग १७, हास्य १८. ए १८ दोष रहित अने बार गुणे करी सहित ते १२ गुण कहे छे–ज्या ज्या भगवत उभा रहे, बेसे, समोसरे त्या त्या दश बोल सहित ते भगवतथी बार गुणो ऊचो ततकाळ अशोक वृक्ष थइ आवे ने स्वामिने छायडो करे १, भगवत ज्या ज्या समोसरे त्या त्या पाच वर्णा अचेत–फुलनी वृष्टि थाय ने ढिंचण प्रमाणे ढगला थाय २, भगवतनी जोजन

प्रमाणे वाणी विस्तरे ने सहुना मननो संशय हरे ३, भगवंतने चोवीस जोड चामर विंझाय ४, स्फटिक रत्नमय पाद पीठ सहित सिंहासन स्वामिनी आगळ थाय ५, भामंडल अंबोडाने ठेकाणे तेज मंडळ विराजे, दिशोदिशना अंधकार टाळे ६, आकाशे साडा वार क्रोड गेबि वाजां वागे ७, भगवंतनी उपर त्रण छत्र उपरा उपरी विराजे ८, अनंत ज्ञान अतिशय ९, अनंत अर्चा अतिशय, परम पूज्यपणुं १०, अनंत वचन अतिशय ११, अनंत अपायापगम अतिशय ते सर्व दोष रहितपणुं १२. ए बार गुणे करी सहित तथा चोत्रीस अतिशय पांत्रीस वचनातिशय आदि देइने अनंत गुणे करी सहित होय तेने देवाधि देव कहीये ४, भावदेव ते–भवनपति १, वाणव्यंतर २, ज्योतिषी ३, वैमानिक ४, ए ४ जातिना देवताने भावे प्रवर्ते छे तेने भाव देव कहीये ५. ए बीजुं गुणद्वार कह्युं २.

भविय द्रव्य देवमां मनुष्य, तिर्यंच १, जुगलीयां २, अने सर्वार्थसिद्ध ३, ए ३ ठाम वर्जिने बाकि सर्व ठामना आवी उपजे १, नरदेवमां ४ जातिना देवता अने पहेली नरक ए ५ ठामना आवी उपजे २. धर्मदेवमां छठी सातमी नरक तेउ, वाउ, मनुष्य, तिर्यंच जुगलीयां ए ६ ठाम वर्जिने शेषे सर्व ठामना आवी उपजे ३, देवाधिदेवमां पहेली, बीजी, त्रीजी नरक अने किल्बिषी वर्जिने वैमानिकदेवना आवी उपजे ४. भावदेवमां तिर्यंच, पचेंद्रिय अने संज्ञिमनुष्य ए बे ठामना आवी उपजे ५. ए त्रिजुं उववाय द्वार कहुं. ३.

भविय द्रव्य देवनी स्थिति जघन्य अतर्मुहूर्त्तनी, ऊत्० ३ पल्यनी १, नर देवनी जघ० सातसे वर्षनी, ऊत० चोराशी लाख पूर्वनी २, धर्मदेवनी जघ० अतर्मुहूर्तनी, ऊत्० देशे ऊणी पूर्व क्रोडिनी ३, देवाधि देवनी जघ० ७२ वर्षनी, ऊत्० ८४ लाख पुर्वनी ४, भाव देवनी जघ० दश हजार वर्षनी, ऊत्० ३३ सागरनी ५. ए चोथु स्थितिद्वार कह्यु. ४.

भविय द्रव्य देवमा जेने वैक्रेय लब्धि ऊपनी होय तेने, नरदेवने तो होयज, धर्मदेवमा जेने होय तेने, अने भावदेवने तो होयज. ए ४ वैक्रेय रुप करे तो ज० १, २, ३. ऊत्० सख्याता रुप करे. शक्ति तो असख्याता रुप करवानी छे पण करे नहि. देवाधिदेवनी शक्ति घणी छे पण करे नहि, ए पाचमु ऋद्धि तथा विकुवणा द्वार कह्यु. ५.

भवियद्रव्य देव चवी देवता थाय १, नरदेव चवी नरके जाय २. धर्मदेव चवी वैमानिक तथा मोक्षमा जाय ३, देवाधिदेव तो मुक्ति जाय ४, भावदेव चवीने पृथ्वी, पाणी, वनस्पति बादरमा अने गर्भज मनुष्य, तिर्यचमा जाय. ५. ए छठु चवणद्वार कह्यु. ६.

सचिठणा ते शु ? देवनो देवपणे रहे तो केटलो काळ रहे ते कहे छे. भवियद्रव्यदेवनी सचिठणा ज० अतर्मुहूर्तनी ऊत्० ३ पल्योपमनी १, नरदेवनी ज० सातसें वर्षनी ऊत्० ८४ लाख पूर्वनी २. धर्मदेवनी ज०

एक समयनी, ऊत्० देशे ऊणी पूर्वक्रोडिनी ३, देवाधिदेवनी ज० ७२ वर्षनी, ऊत्० ८४ लाखपूर्वनी ४, भावदेवनी ज० दशहजार वर्षनी, ऊत्० ३३ सागरोपमनी ५. ए सातमुं संचिठणा द्वार कह्युं. ७.

भवीय द्रव्यदेवनुं आंतरुं पडे तो ज० दशहजार वर्ष अने अंतर्मुहूर्त्त अधिक, ऊत्० अनन्ताकाळनुं आंतरुं पडे १. नरदेवनुं ज० १ सागर झाझेरुं. ऊत्० अर्द्धपुद्गळ परावर्त्तन देशे ऊणुं २, धर्मदेवनुं ज० बे पल्य झाझेरुं ऊत्० अर्द्धपुद्गल परावर्त्तन देशे ऊणुं ३, देवाधिदेवनुं आंतरुं नथी ४, भावदेवनुं ज० अंतर्मुहूर्त्तनुं, ऊत्० अनन्ताकाळनुं ५, ए आठमुं अंतरद्वार कह्युं. ८.

सर्वथी थोडा नरदेव १, तेथी देवाधिदेव संख्यातगुणा २, तेथी धर्मदेव संख्यातगुणा ३, तेथी भविय-द्रव्यदेव असंख्यातगुणा ४, तेथी भावदेव असंख्यातगुणा ५. ए नवमुं अल्पबहुत्वद्वार कह्युं. ९.

॥ इति पांच देवनो थोकडो समाप्तम्. ॥

समाप्त.

अगाउथी थयेल ग्राहकोनां नाम.

खंभात—५ शा. चुनीलालभाइ डायाभाइ, ५ जैनशाळा खाते हा. छोटालाल मोतीचद, ५ शा. अनुपचद माणेकचद, ५ पा. गीरधरलाल भाइलाल, ४ शा छोटालाल जोइताभाइ, २ शा. नेमचद सरुपचद, २ पा. छगनलाल प्राणजीवन, २ पा. छोटालाल दामोदर, २ शा. लालचद मलुकचद, २ शा दलसुख फतेचद, २ शा. छोटालाल मोतीचद, २ शा दोलतचद भाणाभाइ, १ शा. मोसनलाल दोलतचद, १ शा. भाइचद गुलाबचद, १ शा. नाथालाल छगनलाल, १ शा. मोहनलाल मोतीचद, १ शा. जोइताभाइ वजेचद, १ पा. भगवानदास ल्लुभाइ, १ शा. मोतीचद लखमीचद, १ शा. सुखलाल दोलतचद, १ शा. डाह्याभाइ हीराचद, १ शा. मणीलाल ऊजमशी, १ पा. छोटालाल भोगीलाल, १ पा. चुनीलाल भुराभाइ, १. पा. भोगीलाल दयाल, १ शा. सुदरलाल ऊजमशी, १ पा. अमरतलाल हीरालाल, १ पा. नाथालाल मोहनलाल, १ पा. हरीलाल छोटालाल, १ शा. ठाकोरलाल जोइता, १ शा. मोहनलाल इच्छालाल १ शा. रुपचद फस्तुरचद, १ पा. हीरालाल नानालाल, १ शा. माणेकचद काळीदास, १ पा. मोतीलाल वहेचर, १ पा. अबालाल बापुभाइ, १ पा भोगीलाल भुराभाइ, १ बाइ उजम ललु पटेल, १ बाइ मुळी पा. मोतीलाल गबडनी वहु, १ बेन समु सुदरलाल, १ बेन परसन गटोर.

अमदावाद—२० शा. जगजीवनदास महासुखराम, २ शेठ जेसगभाइ उजमशी, २ डॉ. जीवराजभाइ घेलाभाइ, २ सघवी चकुभाइ नानजी, २ जैन गृहस्थ, १ परी. खेमचद झवेरचद, १ शा. फस्तुर परशोत्तम,

१ शा. मोहनलाल जमनादास, १ वैद दलसुखराम गुलाबचंद, १ शा. कचराभाइ लहेराभाइ, १ परी. आत्माराम माणेकलाल, १ शा. मफतलाल चुनीलाल, १ शा. सोमचंद करमचंद, १ शा. मोतीलाल केशवलाल, १ शा. भगवानदास त्रीभोवनदारा, १ शा. चुनीलाल फतेचंद, १. परी. माणेकलाल मफतलाल, १ शा. सोमचंद हरीलाल, १ शा. देवचंद काळीदास, १ शेठ पोपटलाल जादवजी, १ शा. पोपटलाल चुनीलाल, १ शा. मंगळदास व्रजलाल, १ शा. नरोतमदास परशोत्तम, १ शा. ताराचंद दलपतराम, १ शा. प्रेमचंद गोपाळदास, १ शा. खेमचंद खुशालचंद, १ शा. प्रेमचंद ताराचंद, १ शा. माणेकलाल सुखलाल, १ शा. त्रीभोवनदास रुगनाथदास, १ संघवी वाडीलाल काकुभाइ, १ शा. खीमचंद वहेचरदास, १ शा. गीरधरलाल व्रजलाल, १ परी. महासुखराम गुलाबचंद.

सुरत—१५ शा. छगनलाल ताराचंद, ५ शा. मोतीचंद ऊत्तमचंद, ५ शा. ताराचंद ऊत्तमचंद, ५ बाइ जसकोर ते रुपचंद नानचंदनी वीधवा हा. वेन मंगु, ४ वकील भगुभाइ डाह्याभाइ, ४. शा. हंसराजभाइ चांदमलभाइ, ४ शा. प्राणजीवनदास ऊत्तमचंद. २ शेठ चुनीभाइ डाह्याभाइ वखारवाळा, २ वकील मगनभाइ प्रेमचंद, २ शा. प्रेमचंद वमळचंद, १ भावसार वीठ्ठलभाइ जेठाभाइ, १ लाकडावाळा छोटुभाइ इच्छुभाइ, १ लुहार रतीलाल प्राणजीवन, १ वहोरा नागरदास लधुभाइ. भमो—२ शेठ शीवलाल मोहनलालनी कुंपनी.

खेडा—२० कीसवरदारा मोतीचंदभाइ, २ नाथालाल नरसीदास, २ नरोतम सोमचंद, १ चुनीलाल कीसवरदास, १ छगनलाल भगवानदास, १ भोगीलाल वरजीवनदास, १ आत्माराम शामळदास, १ दलसुख कस्तुरचंद.

॥१३१॥

साणंद—५ शा. राजपाळ राघवजी, ५ जैनशाळा खाते हा. राजपाळभाइ, ३ शा. जगजीवन राघवजी, २ शा. भाइचंद राघवजी, १ सरवी खीमचंद दोलतजी, १ शा नागरदास सुंदरजी, १ कंदोइ झीणाभाइ तलसी, १ पा. रणछोड नारणभाइ, १ शा परसोत्तम राजपाळ, १ शा. शीवलाल धरमशी, १. शा. कानजी रायचंद, १ पा. खोडाभाइ त्रीकमभाइ तथा पा. हरीभाइ गोपाळभाइ. १ शा. भाइचंद वीरचंद, १ शा. मावजी नगीनदास.

वटामण—५ श्री स्थानक खाते हा. गुलाबचंद, १ शा. गुलाबचंद जीवाभाइ, १ भावसार अलुभाइ नथुभाइ, १ भावसार फूलचंद नारणदास १ भावसार ठाकरशी नथुभाइ, भावसार सयजी दामजी.

मुवाड—१ प्राणलाल दुदरजी, १ शा. हरीदास प्रेमजी, १ शा. सोमचंद हरीदास, १ शा. कपुरचंद रामचंद, १ शा. गोकळदास पानाचंद, १ शा. अंबालाल मगनलाल, १ शा. अंबालाल छोटालाल, १ शा. लाल्चंद खुशाल्चंद, १ शा. ऊजमशी हेमचंद, १ शा. अंबालाल दोलतचंद.

जेतपुर—१० श्री जैनस्थानकवासी बोघाभाइ लायब्रेरी हा. कामदार रेवाशंकर मगळजी, २ कामदार शामलजी खोडाभाइ कठोर—१० शेठ वमलचंद देवचंद, १ रामचंद्र नाथाभाइ, १ नेमचंद नारणदास.

मेंदरडा—१ शा हरजीभाइ मावजी, १ शा धारशीभाइ प्रेमचंद, १ वडाणी देवजी वावा, १ शा. वल्लवजी रतनशी, १ शा प्रेमचंद आवा, १ शा. डोसाभाइ हेमचंद.

पीसावाडा—५१ पछा.श्रावक ऊत्तमचंद तथा भावसार नाथाभाइ पीतांबरदास तथा केशवलाल पीतांबरदास.

वडोदरा—१. शेठ धरमचंद चुनीलाल, १. मास्तर गोरधनदास छोटालाल.
मांडला—१०. शेठ फत्तेचंद नारणदास, २. शेठ परशुभाइ मोहनलाल.
पोरबंदर—१. श्री जैनशाळाना मास्तर दामजी फुलचंद. पादरा—१. डॉ. केशवलाल जेठालाल.
कलकत्ता—४. झवेरी छगनलाल हरगोवनदास, २. पा. चुनीलाल नाथालाल.
मोडासर—१. भावसार पानाचंद हरजीवन. जुवारज—१. मास्तर पोपटलाल जेसंगभाइ.
वेरावळबंदर—२. शेठ सौभाग्यचंद करसनजी.
घोलेराबंदर—७. भावसार खीमचंद खोडीदास, १. श्री जैन स्थानकवासी लायब्रेरी हा. खीमचंदभाइ.
नार—१. शा. गफुरभाइ फत्तेचंद, १. पा. जेठाभाइ गरबडभाइ, १. पा. रणछोडभाइ जेसंगभाइ, १. पा. बावाजी मथुरभाइ, १. पा. मरघाभाइ ललुभाइ, १. पा. ललुभाइ मोताभाइ, १ शीवाभाइ भुलाभाइ.

जाहेर खबर.

तमाम जातनां जैन धर्मनां, तेमज वार्ताओ, नोवेलो, कायदाओ, नाटको विगेरे पुस्तकों अमारे त्यांथी मळशे. सविस्तर लीस्ट जुदुं छपायेल छे, जिनेना शीरनामे पत्र लखवा तस्दी लेशो:—

जीभोवनदास रुगनाथदास शाह, आकाशेठना कुवानी पोळ—**अमदावाद.**